

ČASOPIS RODOPISNÉ SPOLEČNOSTI ČESKOSLOVENSKÉ V PRAZE

ROČNÍK I.

I 9 2 9

R e d i g o v a l

Ph. Dr. ANT. MARKUS

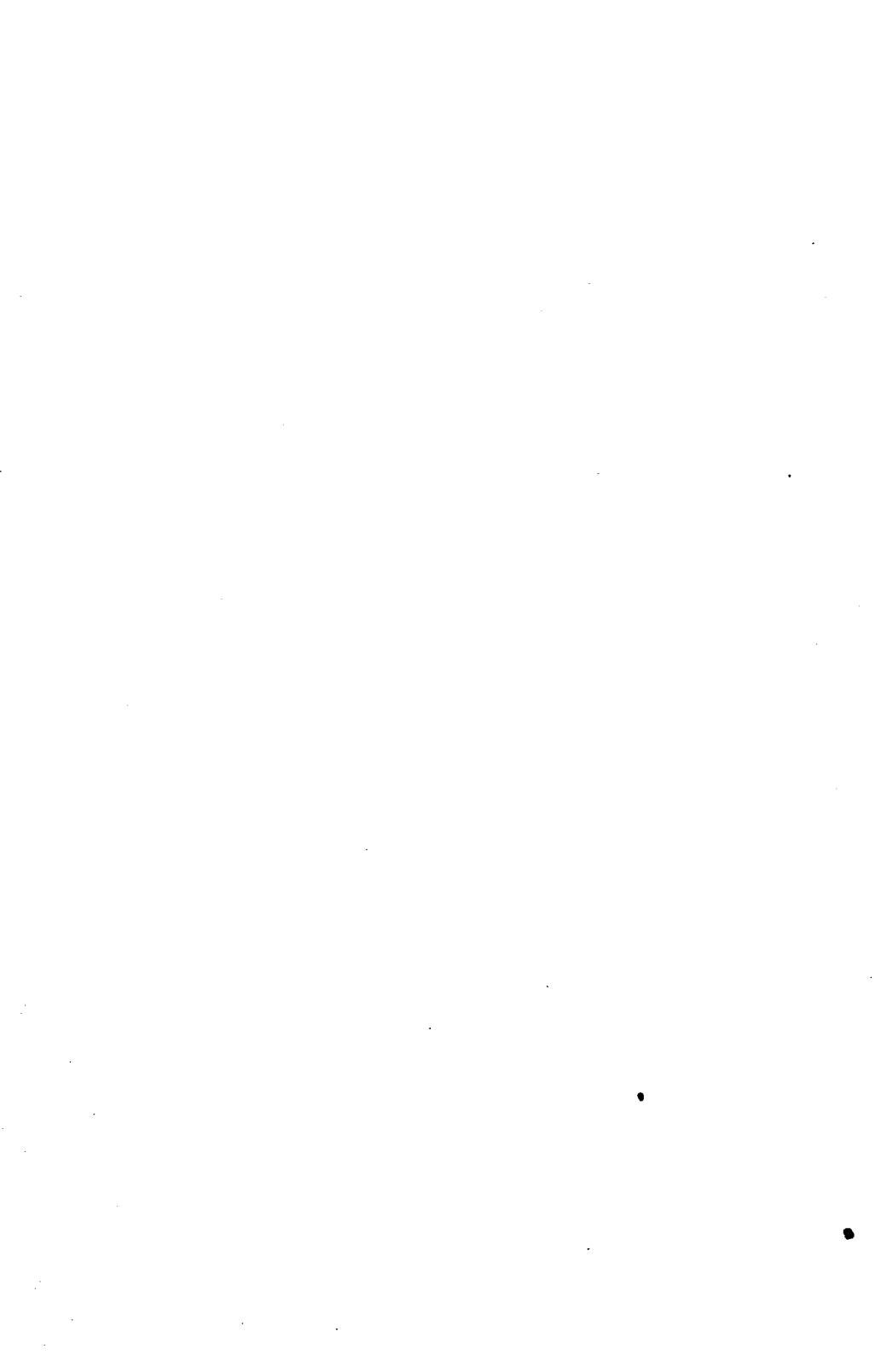
V P R A Z E 1929

Nákladem Rodopisné Společnosti Československé v Praze.
Vytiskl „Družstvotisk“ v Třeboni.

O B S A H.

	Str.
J. V. Sládek: Tři rody u nás platí jen	5
Senátor Em. Hrubý: Slovo úvodem.	7
Dr. Antonín Markus: Rodopis, jeho úkoly a cíle.	9
Dr. A. Vavroušková: Sedláčkova pozůstalost a její význam pro badání rodopisné. ,	17
Univ. prof. Dr. Artur Brožek: Individualita a rodokmen.	29
Univ. prof. Dr. Karel Chytíl: O rodopisu Mánesů.	39
Dr. Oskar Mitis, býv. ředitel domácího, dvorního a stát. archivu ve Vídni: Rodopisné poznámky z Rakouska.	45
Zdeněk Kolovrat: Seznam pohřbených v hrobkách kostela u P. Marie Sněžné v Praze.	50
Fr. Teply, archivář: Záhadu v rodokmenu Malovců z Malovic.	73
Dr. Frant. Roubík: Rodopisné prameny v archivu ministerstva vnitra v Praze.	76
A. P. Šlechta: Původ dávných českých Wanderbiltů v Americe.	82
Rich. Hrdlička: O věrohodnosti starých matrik.	88
Dr. Ed. Šebesta: Popis pražského obyvatelstva z roku 1770.	90
Roman Procházka: Vzpomínka na poslední českou korunovaci královskou.	95
MUDr. Ignác Horníček: Rodinná kronika.	98
Dr. Alexander Sommer Batěk: Ze zápisů diletantových.	108
Jindřich Václav Bezdeka: Jmenný obsah nejstarších matrik příbramských 1641—1717.	116
Josef Pilnáček: České památky v rodinném archivu rakouských hrabat Fünfkirchenů.	124
Karel Pejša: děkan v Lužci nad Vlt.: Rodová obec Pejšov.	128
Josef J. Voneš: Jméno Voneš.	132
Literatura.	134
Zprávy, dotazy, odpovědi.	158

J. V. Sládek:

Tři rody u nás platí jen . . .

Tři rody u nás platí jen,
to otec, syn a děd,
to náš je celý rodokmen:
kořen a strom a květ.

A naše paměť nejde dál,
ni naděj' v příští čas,
než aby, děd co zachoval,
syn synovi zas dal.

Co bylo, může říci nám
jen u hřbitova věž;
děd zapomenut leží tam,
nás zapomenou též.

Jen někde mlhavé zvěsti hlas
nám slovo řekne víc:
jak prapraděd náš trpěl kdes,
jak šťasten byl, to nic.

Tak ořem, sejem, hyneme,
však pýchy dalecí
přec starší jsme a budeme
než rody knížecí.

(Ze »Selských písni«.)

V naší době lásce k rodnému vyvstali nepřátelé, jimž je něco staromódního, zastaralého, ne-li předpotopního; tropí si z ní po- směch a vyzývají, aby byla v srdcích potlačena jménem modernosti, pokrokovosti a světoobčanství. Láska stará, osvědčená, vyzkoušená je víc, než její falsifikát, nemající jiné přednosti než novost. Ostatně i novost jeho sporná.

Josef Holeček, *O lásce k rodné zemi.*
Čsl. národní čítanka, 1928, str. 167-8.

»Povinnost k minulosti spojuje se s povinností k budoucnosti.«

Prof. Dr. B. Němec, *Naši mladeži.*
Čsl. nár. čítanka, 1928, str. 314.

Senátor Em. Hrubý:

Slovo úvodem.

*V*ysíláme prvý svazek Časopisu Rodopisné společnosti československé, po prvé vlastním tiskem obracíme se na své členy a nejširší veřejnost. Společnost plní tak svůj slib i uskutečňuje touhu dávno pocitovanou. Nemůžeme než si přáti, aby náš časopis přijat byl tak s porozuměním, jak s nadšením byl psán a sestavován, aby vyvolal živoucí zájem ve všech vrstvách přátel rodopisu a získal této krásné i významné nauce zájemce další — slovem, aby rytčenému poslání naší rodopisné společnosti věnována byla náležitá pozornost a přízeň. Je toho zapotřebí tím více, že také na tomto poli jest nám soutěžiti s národy jinými, kteří namoze honosí se již bohatou, rozsahem i obsahem stejně hodnotnou literaturou odbornou, mají rodopisné ústavy a krásné výsledky horlivé činnosti. Vděčí za to cílevědomé organizaci a propagaci genealogického studia, jemuž dopřávají bojné podpory morální i hmotné. Toho všeho dosud u nás nebylo. Rodopisní pracovníci naši byli odkázáni jen a jen na sebe, na svou lásku a obětavost ku svému oboru. Je to zjev tím hodnější politování, že v jiných odvětvích osvětové práce národ náš vykazuje výsledky opravdu skvélè.

Tato skutečnost vyvolala v život Rodopisné společnosti československou, jejíž úkoly jistě jsou nemalé. K jejich dosažení členové společnosti pracují s radostí a nadšením. Ovšem, třeba jim počítati na součinnost všech příslušníků národa, kteří význam rodopisného studia a jeho vědeckého pěstování pochopují a dovedou oceniti. A mělo by být mezi námi co nejvíce těch, kteří by genealogii chápali se stanoviska prospěchu národa a státu: k vypěstění tradice. Život lidský je tak krátký. Jako ve snách prožijeme dětství a mládí, a podstupujeme zápas o skývu chleba. V starostech uplyne mužný věk, snese se bílé stáří, a pak — byť bychom se dožili sta let — smrt nás odvolá s tohoto světa. Zanecháme tu jen to, co jsme vykonali, a naše památka zapadá zpravidla úplně, není-li rodiny, v jejíž myslích a srdcích vzpomínka na nás má být zachována. Jak mnohých dobrých lidí památka zapadá »nepaměti do propasti«, protože pro ni v rodinách jejich není prostě pochopení. Milujeme své rodiče — a děti našich dětí už ani snad nevzpomenou že jsme

žili, pracovali a starali se o lepší jejich budoucnost. »Tři rody u nás platí jen...« praví nás básník, a přece nedá se popřít, že blubší znalost minulosti rodové, poznání života předků, bylo by cenným pokladem, k jehož shromažďování a zachování jsme zavázáni. Vždyť znalostí tou vysvětlíme si mnohé sklonky, nedostatky i přednosti žijící generace, protože netolikou podobu tělesná, i rysy duševní a povahové se dědi. A v historii svých rodin poznáme příslušníky vyniknuvší nad průměr, zaslouživší se o svoji obec neb národ, příslušníky vybízející nás k následování, jako jiné, jejichž osudy životní jsou příkladem odpuzujícím, a varujíce se jejich nevraživosti neb učasní prospějeme jen sobě i celku. A z historie našich rodin plynne další cenné poznání: někteří předkové naši byli bohatí, jiní chudí, byli mezi nimi rolníci a živnostníci, úředníci a dělníci, učitelé a kněží, pracovníci rukou a dělníci ducha — v každé rodině jsou příslušníci nejrůznějších povolání, a všechny je pojí páiska společné krve. Toto poznání je nesmírně cenné, a tím cennější by bylo v naší době, která tak těžko chápe, že jest přímo zločinem vzájemně se nenáviděti a živiti nechutný a škodlivý třídní boj. Tak namnoze bojujeme dnes proti vrstvě, jíž náleželi snad naši dědové, a jež skýtati bude možná existenci našim dětem! A získáním znalostí rodových splácíme také dluh lásky a vděčnosti k těm, kteří v nás žijí tak, jako my budeme žít ve svých potomcích.

Vytkl jsem v předchozích řádcích význam rodopisu hodně jednostranně, s hlediska, že láska k rodu a rodišti je matkou lásky k vlasti. Rodopisná naše společnost bude pestovati rodopis vědecky a po všech jeho stránkách, ale už pro ten význam pietu k předkům, k společné krvi a vlasti, mělo by co nejvíce nadšených pracovníků hlásiti se do řad nového sdružení a svojí hřivnou přispěti k plnění krásného poslání, jež naše společnost si uložila.

Jalová pýcha, cíle prospěchářské nemají místa v našem usilování. Nevoláme do společnosti těch, kdož se pidí po svém rodokmenu ne z lásky k rodu, ne z touhy po pravdě a poznání, nýbrž tehdyn, když se dočtou o smrti bohatého jmenovce, aby průkazem příbuzenství mohli děditi. Toužíme, abychom v řadách svého členstva združili vědecké pracovníky, odborníky i milovníky, a všechny ty, kdož z důvodů mravních a z bluboké lásky k milovanému rodu touží poznati jména, povolání i životní osudy osob, jejichž jsou potomky. Co takto vytěží z dávné minulosti zůstane pokladem rodu do příštích věků, bude užitečným pramenem poznání i poučení.

Těmito prostými slovy provázím vstup našeho časopisu na veřejnost a přeji, aby Rodopisná společnost československá hojným přílivem vážného, zdatného členstva vyrostla v uznané ústředí československého rodopisu vědeckého a mohla tak plnit své poslání stejně čestné jako významné.

Dr. Antonín Markus:

Rodopis, jeho úkoly a cíle.*)

Jest zajisté nemnoho oborů lidského vědění, o jejichž podstatě by se v nejširších kruzích tradovaly tak neujasněné představy, jako o rodopisu, uváděném obecněji pod cizím jménem: genealogie. Jestliže přemnozí o této nauce nevědí docela nic, jiní spatřují v ní pozůstatek zašlých dob, nemající místa v demokratické éře, jiní ji pokládají za neužitečnou hříčku a zbytečné maření času.

A přece jest rodopis něčím, čím se zabývalo lidstvo již za dávných dob předhistorických, co provází pokolení lidské po celou mnoho tisíciletí trvající minulost a čeho se zhostiti nedovede ani člověk doby moderní. Pravdivost rčení, že krev není voda, táhne se jako červená nit celými dějinami lidstva, z dávného pravěku až na naše dny. Jakmile pračlověk mysl svou od nejnutnějších potřeb pozemského živobytu obraceti počal k věcem abstraktnějším, když vybavoval si pojmy času, uvědomoval si minulost a budoucnost na rozdíl od přítomnosti — tu jeho představy minulosti vyplňovala především zaniklá existence těch, kdož tu byli před ním, kdož mu dali život a ochranu v bezbranném mládí, naučení k boji o život. Vzpomínaje svých předků vzdálenějších i bližších, vytvárel si člověk pravěku představy rodopisné, mysel genealogicky, a přirozeným vývojem víry v další posmrtnou existenci duše dal vznik všeobecně rozšířenému kultu předků. A velmi dlouho genealogické myšlení a cítění ovládalo celé dějepisectví. Písmo sv. četnými výcty rodových posloupností jest klasickým dokladem, jak rodopisné pojímání dějin pronikalo myslé dávných národů, a svědčí o tom i starověká historiografie Řeků a Římanů. Tito nad to ještě svým vytříbeným právem uvedly také vztahy rodové v důmyslně vybudovanou soustavu. Ani středověké annály a kroniky nejsou než připietím událostí dějinných na kostru rozrodu jednotlivých dynastií a mocných rodů šlechtických. Ale četná tato letopisecká literatura jest ještě daleka

*) Proslaveno na ustavující valné schůzi Rodopisné společnosti československé v Praze 13. března 1929.

uvědomělého bádání rodopisného, sleduje po přednosti cíle praktické, otázky práva nástupnického a nároků dědických. Ani pověstný rodokmen Lucemburků, jímž Karel IV. dal vyzdobiti siř na Karlštejně, nebyl genealogickým dílem v našem pojedání rodopisu, měl jen dovoditi právo Karlovo na korunu císařskou. Teprve doba renaissanční, navazující na antickou kulturu, počíná se zabývati genealogií jako samostatným oborem. Rojí se »historie« panovnických a šlechtických rodin, jímž tehdejší učenci dokazují původ od antických bohů a herou. Převažuje tu uplatňování ještěnosti nad vážným hledáním pravdy, a třebas tato perioda dějin rodopisného bádání není z největší části než vpravdě jen bájením, přece jen položeny tu základy genealogického poznání přesným rozlišením rozrodu a vývodu, a vzbuzen nejsírší zájem. Obrází se také u nás pracemi polského emigranta Bartoloměje Paprockého o genealogii šlechty českých zemí. Však sklonek 16. století přináší také již křičtější postup bádání, rodopisci jdou přímo k pramenům, vyřazují vybájené biblické nebo řecké a římské practce a staví svoje poznatky na reálnou půdu. Vycházejí-li podněty k tomu ze zemí západních, najmě z Francie a říše německé, jest té doby také náš rožmberský archivář Václav Březan zakladatelem kritického českého rodopisu. Po třicetileté válce je to vlastenecký jesuita Bohuslav Balbín, jenž proslavil se svými rodopisnými pracemi u nás. Ale ani v cizině, ani u nás nelze znamenati v 17. a 18. století opravdového rozvoje genealogického studia, jež ulpívá na suchém výčtu posloupnosti jmen a dat, a stává se jednak zálibou učených jednotlivců, jednak praktickou pomůckou v otázkách právních, ať již veřejno-právních, jde-li o právo nástupnické, rovnorodost nebo nerovnorodost panovnických sňatků, nebo více soukromoprávních jednání členy ve svěřenstvích, dvorských hodnostech, řádech, atd. Osvícenství ve svém nepřátelství vůči všemu historismu a ve svém horování pro právo přirozené nebylo nijakou pobídou pro rodopisné bádání. Přes to však dějezpyt právě v druhé polovině 18. století započíná svůj novodobý rozkvět, a rodopisu při tom dostává se v klasifikaci věd místo pomocné vědy historické. Naši historikové té doby jsou nuceni nejednou také zabývati se thematy genealogickými a následující doba romantická obrací svůj zřetel také k dějinám domácích rodů šlechtických. Velký český historiograf Fr. Palacký píše rodopis Šternberků a Černínů a v prvném dílu svých klasických Dějin národu českého klade základy starého českého rodopisu, se stavuje rozrody Přemyslovčů a nejpřednějších domácích rodů. A další pracovníci přicházejí, a všichni — chtějíce národ burcovati předváděním skvělé jeho minulosti — drží se slov Fr. Slámy, že »má-li se kdy vlast naše milá dokonalého, věrného a plného dějepisu své minulosti dočkat, nestane se to zajisté dříve, dokud paměti jednotlivých míst a osob, jež mocněji na obecné věci působily, vy-

psány nebudou«. Časopis Českého Musea a Památky archaeologické přináší hojně statí biografických a genealogických. Antonín Rybička a Martin Kolář jsou tu nejpřednějšími pracovníky, a dílo jejich dovršuje svými monumentálními pracemi August Sedláček. Ale rodopis nás při tom nevybočuje z kolej historie rodů domáci šlechty, zůstává omezen na úzký kruh milovníků nebo odborníků, kteří se zájmem sledují právnické studie genealogické Pinskerovy — a když na rozhraní století předešlého a nynějšího přicházejí pověstné pražské procesy falsátore řehtictví, rodopis jest u nás jakoby zaklet jenom do pracoven tichých milovníků této stejně krásné jako poučné i důležité discipliny. Zatím co v našem sousedství rodopis s katedry universitní slaví vítězství svého všeobecného uznání za vědu, u nás genealogie spíše jenom živoří, třebas práce jednotlivců, jako na př. Šimákovy, Teplého, Volfovy a jiných spočívaly na vědeckém studiu pramenů a odpovídaly plně nejpřísnějším požadavkům.

* * *

Kdežto v sousedním Německu již r. 1788 vyšla z péra profesora university v Göttinkách Jana Krištofa Gatterera prvá učebnice genealogie, zatím co v říši německé i rakousko-uherské vznikají a prospívají speciellní společnosti genealogicko-heraldické, v zemích českých nic podobného nenacházíme. »Vůbec co se kritické domáci genealogie a heraldiky týče — nepozůstává u nás více, leč skrovných toliko počátků, ačkoliv již od několika let a z více stran po tom toužíme...« stýská si Antonín Rybička r. 1862 v Časopise Českého Musea (str. 257), a stesk ten — přes úctyhodnou práci od té doby vykonanou — nepozbyl své oprávněnosti ani dodnes docela. Jestliže naše heraldika dočkala se objemných knih od V. Krále a Koláře-Sedláčka, theorií rodopisu nezabýval se u nás nikdo. Na otázkou »co jest rodopis« dávají u nás odpověď jediné hesla našich Naučných Slovníků, a odpovědi ty dnes už nepostačují. Praví-li August Sedláček v Ottově slovníku, že »rodopis jest pomocná nauka dějezptyňá, která vyličuje posloupnost, vývoj a příbuzenství jednotlivých rodin, a to z té příčiny, aby se tím vysvětlil vliv jednotlivcův aneb celých rodin na některé záležitosti působící nebo jisté právní poměry« — je to vymezení jednostranné. Vědecký rodopis obor svého zkoumání již rozšířil do té míry, že stává se spolupracovníkem netolikou pouze dějepravy, nýbrž celé řady disciplín jiných.

Na tyto nové koleje uvedl genealogii Otakar Lorenz, profesor university v Jeně, když r. 1898 vydal proslulou svou učebnici věškerého vědeckého rodopisu.*⁾ Právem a trefně řekl o této knize O.

*⁾ Dr. Ottokar Lorenz, Lehrbuch der gesammten wissenschaftlichen Genealogie. Stammbaum und Ahnentafel in ihrer geschichtlichen, sociologischen und naturwissenschaftlichen Bedeutung. Berlin, 1898, str. 489.

Forst-Battaglia, že jest to »pouze podle jména souhrn pouček dotud dřímající genealogie, ve skutečnosti však program nové vědy«. Z pomocné vědy historické vřazuje Lorenz rodopis do skupiny věd sociálních, a rozšiřuje tím nesmírně obor jeho zkoumání. A jako kniha Lorenzova budovala na poznatcích řady vážných pracovníků dějeprávných, tak také sama podnítila mnoho dalších badatelů, a té okolnosti jest děkovati, že rodopis vyšinul se za posledních třicet let na disciplinu, jejíž vědecký charakter nemůže více vážně být popírán a jejichž úkolů a cílů, metod a výsledků nelze přehlížeti.

Lorenz stanovil přirozeně také širší definici genealogie, již nazývá *vědu o rozplozování druhů (rodů) v jeho individuelních jevech*. Je to vymezení velmi široké a zdůrazňuje Lorenzovo až po někud upřílišněné přírodotvůrcké pojímání rodopisu, jež vyvolalo také reakci, a vedlo jiné badatele, aby se rovněž pokusili o plně výstižnou definici. Ale věc není tak snadná, protože rodopis — jak dále ještě uvidíme — nutně třeba pojímati po dvojí stránce. To jeví se v definicích, jak jednu podal Holanďan J. F. van Maanen, druhou žák Lorenzův Dr. E. Devrient. Onen zří v rodopise *vědu o příbuzenských vztazích, vzniklých rozplozováním rodů a o důsledcích původových, patrných s hledisek fysiologických, psychologických i sociálně vědeckých*, tento nazývá genealogii *naukou o příbuzenských vztazích jedinců a z nich vyplývajících biologických a právních důsledků*.

Zdá se nám, že Devrientovo vymezení vystihuje nejlépe souhrné pojetí moderního vědeckého rodopisu, pokud v něm nevidíme nauku o vzájemné závislosti věcí neživých nebo bytostí živoucích vůbec, nýbrž disciplinu zabývající se těmito vztahy výhradně se zřetelem k lidem. Na základě tohoto omezení na člověka podal pak užší definici citovaný již badatel Otto Forst-Battaglia, jenž praví, že *genealogie jest nauka o vztazích mezi lidskými jedinci, jež vyplynvají z jejich rodového původu*. Pokud rodopis tyto vztahy na jednotlivých případech prostě vyzkoumává a vyličuje, mluvíme o *rodopisu popisném* — kde z množství jednotlivých popsaných případů snažíme se odvoditi pravidla veškerého genealogického dění, přecházíme na pole *rodopisu odvozujícího*. Onen je součástí historie, má již vlastní svou minulost, tento jest cílem, jež vytýčil Lorenz, a k němuž veškeré rodopisné bádání konec konců má a musí se bráti.

Jest nám zmíniti se o poměru rodopisu k jiným oborům vědním. Tu přirozeně stojí v popředí vztah nejstarší a nejširší: k historii. Je to jistě vztah také co nejužší, a jeví se nejzřejměji v tom, že genealogie se čítá mezi pomocné vědy dějepisu. Rodopis popisný, snaže se vyličiti vztahy mezi jedinci v minulosti, nemůže se obejít bez znalosti metody historické. Stejně, jako mají historie i genealogie za předmět svého bádání člověka, tak i prameny jejich poznání jsou totožné. Ovšem jest širší úloha dějepisu, jenž se obírá veškerým

děním lidstva, kdežto rodopis obírá se oborem daleko užším. Ale jestliže genealogie přejímá od historie její metodu, také tato má v rodopisu bohaté zřídlo poznání. Podrobné studium vztahů mezi lidmi na podkladu příbuzenském, jak se jím zabývá právě rodopis, přichází nadmíru k dobru právě také dějepravě. Adolf Hofmeister upozornil velmi případně,^{*)} že právě ve středním věku genealogické vztahy mezi předními rody nejsou ještě s dostatek osvětleny, že se mnohdy zdá, jako by tehdy jednotlivé státy byly žily každý životem pro sebe uzavřeným, se vzájemnými styky jen nahodilými nebo příležitostnými. Ve skutečnosti šlechta oné doby byla právě tak kosmopolitická, jako dnes — u nás v genealogii naší prve dynastie, Přemyslovci, přestali jsme na tom, co Palacký vykonal téměř před sto lety, dodnes nemáme genealogického atlasu svých rodů panovnických a přední šlechty, jež svým postavením a rodovými styky určovaly osudy země. A nemusí běžet i o rody vynikající, také genealogické zpracování vrstev drobnější šlechty, měšťanstva, lidu venkovského a dělnictva přináší hojnou poznatků, jichž zase historie potřebuje. Je si proto přáti, aby rodopisné studium nebylo odbornou historií podceňováno, aby také s její strany bylo všechno podporováno, a nebylo odkazováno výhradně na pracovníky laické, čímž nezřídka pak přichází na zcestí. Zavedení přednášek o rodopisu do vysokoškolského studia historie bylo by tu jen na místě.

Jako k historii, jest rodopis úzce vázán také ku všem ostatním jejím naukám pomocným, nejúžejji spiat však jest s heraldikou a sfragistikou, naukami o znacích a pečetích. Příčinou toho jest ta okolnost, že znak a jím opatřená pečeť symbolisovaly individualitu jednotlivce i rodu, jemuž náležel, často jenom znakem a pečetí lze dovoditi souvislost, kde jiné prameny selhávají. Ostatně obě tyto discipliny dodnes nejsou obory mrtvými, a pravidla, jež se v nich vyvinula, v naší době jsou respektována ve výběru a stanovení znaků veřejnoprávních. A netřeba zajisté zvlášť poukazovati na význam kulturně- i umělecko-historický, jaký mají znaky i pečeť.

K vědám právním jest rodopis rovněž ve velmi těsném vztahu. Až do nedávné doby také u nás genealogie jediná byla s to, aby právnímu rozhodování dávala podklady, ať již šlo o právo dynastické nebo svěřenské. Poučné toho doklady jsou důkladné práce Pinskerovy ve sporech o fideikomis v Jaroměřicích a na Kosti. A dodnes rodinné právo není na tolik uvolněno, aby rodopisným pozatkům v něm nepřipadal rozhodující slovo, jako na př. o právu dědictkém a nadačním i jinde. Vzpomeňme jen průkazů domovské příslušnosti.

Zvláštní jest také vztah rodopisu k sociologii. Jest zřejmý na

^{*)} Genealogie und Familienforschung als Hilfswissenschaft der Geschichte. Historische Vierteljahrschrift, XV. 1912.

prvý pohled, kdyžtě společnost odjakživa byla a vezdy bude sestávat z individuí spjatých mezi sebou svazky genealogickými. Zde rodopis učí nás poznávati strukturu jednotlivých kolektivů, mísení krve a stavovské příslušnosti, příčiny vzestupu i poklesu, rozkvětu a upadku. Podrobné rodopisné poznání složení národa v minulosti umožní pak teprve historickou statistiku — tak jenom můžeme se dopracovati suchých číslic, jež umožní výmluvné a poučné závěry, nejen pro minulost, nýbrž i pro přítomnost a budoucnost.

Otakar Lorenz poukázal především na biologický význam genealogického poznání. Učeným moravským opatem Řehořem Mendlem objevené zákony o dědičnosti u živých bytostí mají plnou svou platnost také v pokolení lidském. Je potřebí rozsáhlého materiálu, aby mohly být činěny spolehlivé závěry, jak theoretické, tak praktické. Mezi lidmi nejsou možny pokusy, jako je tomu u zvířat. Zde rodopisné poznání biologie, medicině, eugenice může a musí být náhradou za experimentální empirii. A bylo by ještě nejedno odvětví vědní, k němuž genealogie stojí tu v užším, onde ve volnějším poměru. Vedlo by příliš daleko, kdybychom chtěli uvésti vše — stěží bychom dosáhli úplnosti, a uvedené stačí, aby byl zjevný vědecký význam i praktický užitek nauky rodopisné.

Jetliže jsme v předchozím letmo nastínili význam rodopisu a jeho vztah k jiným oborům vědním, třeba nám ještě naznačit, jak si představujeme budoucí činnost právě zakládané rodopisné společnosti.

Jest jistو, že pro konečné cíle, jichž se rodopis domáhá, třeba vykonati ještě mnoho, nesmírně mnoho práce přípravné, a to právě v cboru genealogie popisné. Má-li být jednou dosti podkladů pro onen vyšší stupeň dedukujícího rodopisu, je k tomu třeba probádání a náležitého upravení pravých spoust materiálu, jehož Je tu více než se obecně ví a tuší, jenž však vyžaduje zpracování a namnoze i účinných zákroků pro svoje další dochování věkům budoucím. Zde nelze spolehati jen a výhradně na síly odborně školené, nýbrž nutno počítati na pomoc a práci milovníků a přátel rodopisu, a těm právě především chce rodopisná společnost dílo usnadnit, ukazovati správné cesty a výsledky dosažené ukládati, hodnotiti a třídit v zamýšleném Rodopisném ústavu. Není to úkol nepatrný a teprve budoucnost ukáže, jak brzy nebo pozdě bude lze uvésti jej v život. Společnost mní vydávati také svůj časopis, aby české rodopisce zdržovala v pracovní sourůzenství, podávala jim vzory i návod k práci, informovala o rozvoji genealogické práce doma i za hranicemi, upozorňovala na literaturu, umožnila vzájemný styk, seznámení a pomoc. Tím vším a vydáváním samostatných děl genealogických, publikací pramenů, atd. Společnost chce pak buditi zájem o rodopisné poznání ve vrstvách co nejširších.

Bylo právě řečeno, že v rodopisu nutno velmi čítati na živel laický, na pracovníky neškolené odborně, na práci, jak se říká, diletantů. Abstrahujeme-li od oněch jedinců, již pro nejrůznější motivy, jenom nejméně za účelem poznati pravdu, zabývali nebo zabývají se studiem rodopisným, pak poprvadě dlužno přiznat, že největší díl rodopisné práce u nás vykonané nepřipadá výhradně na cechovní genealogu. Je mnoho těch, kdož ze záliby po desíletí snášeji kamének po kaménku, s neumdlévající pílí a vytrvalostí, často za pošklebků a výsměchu nechápavého okolí překonávají velké potíže ve shledávání a luštění materiálu — takových pracovníků je dosti, výsledek jejich práce — nezřídka cenný — zůstává však obyčejně v rukopise a jen příliš často doznavá zkázy. Jako naše venkovská musea v nadšených laicích našly výborné pracovníky a organizátory, jako zákonem jsme zavedli povinné obecní kronikáře a kroniky, tak Společnost naše se bude snažiti, aby také co nejvíce rodin po vlastech našich mělo své rodinné paměti a letopisce. Spojuje se tu účelné a užitečné s příjemným. Popularisací rodopisu má se tu prospěti zase dalšímu pokroku genealogické vědy. A vnášením snah rodopisných do vrstev nejsířších prokazuje se veliká služba národu a státu. Bylo to poznání slavné minulosti národní, jež národ náš burcovalo k novému uvědomění a novému životu. Poznání minulosti našich rodů a rodin může pak velmi mnoho vykonati na ozdravění dnešních churavějících poměrů společenských. Především uvědomění faktů, že v každé rodině prostupují se nejrůznější sociální vrstvy, že vzestup bývá vyrovnaván poklesem a naopak, může platně přispěti k ponenáhlému prohlédnutí nesprávných hesel o trídním boji. Pohroužení do dávných osudů vlastního rodu vypěstovává úctu k minulosti, přispívá k jejímu správnému porozumění a pochopení, vede k zájmu o historii vůbec a tím zase k zvýšení interasu na dějepravě, jež konec konců přece jen jest tou nejlepší učitelkou života. To právě jest však asi také jedním z důvodů, proč rodopis zůstává doposud namnoze omezen toliko na okruh hloubavých diletantů, neboť šířením a podporou neúcty a opovržení vůči minulosti podkopává se právě nejbezpečnější pilíř státu — rodina. Je třeba čeliti hojně šířenému bludu, že všechno minulé jest špatné a neužitečné. Draze by to zaplatil národ i všecka kultura, kdybychom se chtěli úplně oprostit od minulosti a zavrhnouti pyšným pohybem ruky všecky zkušenosti a všecky výsledky práce minulých dob. »Je-li jistá kontimita předpokladem vývoje organismu, je-li podmínkou rozvoje velkých hospodářských podniků, jest jistá kontimita i nezbytnou podmínkou kultury. A není zřízení, které by k tomuto zprostředkování mezi přítomností i budoucností bylo tak vhodno jako rodina.« Jen z rodiny proniklé ušlechtilým citem soudržnosti může vzejít láska, která »snadno se rozšíří i na národ celý a na lidstvo veškerou.«*) Úcta k

*) Dr. B. Vašek, Rodina dvacátého století. Olomouc, 1924, str. 13—15.

rodu a jeho minulosti dává jednotlivci také velikou oporu mravní, vnučká mu pocit odpovědnosti vůči ctihoným předkům a příslušníkům své krve, a byla už dávno kdysi řečena, ale nepozbyla dodnes platnosti slova, že by na světě bylo méně darebů, kdyby se mládeži vštěpovala úcta k rodině a jejímu dobrému jménu. Touží se u nás často do nedostatku tradice; prohloubení studia minulosti našich rodů prospěje půdstatně jejímu vytvoření a utužení. Vždyť dějiny národa teprve tehdy stanou se nám každému živým slovem, až jeden každý z nás věděti bude, jak jeho předkové, z jejichž krve pochází, na dějinách těch byli súčastněni. A tehdy nebude třeba toužiti na nedostatek schopných pracovníků vlastivědných**) — pak, jako Židé, kteří nám tu mohou býti vzorem — podle slov Demlových budeme žít »vědomě v atmosféře tisíciletí, v ovzduší své tradice, tak jako lumení a žalud rostou vysoko nad zemí pod samým nebem na větvích staletého dubu: lumení třese se ve větru, žaludy padají na zem, ale strom stojí tu pevný a bude stát, tak jako stál po celé věky. A i když spráchniví a skáci se jednou, už zase vyvrůstá na tisíce jiných, zrovna takových: pod nezmarným, sladkým zákonem též *tradice téhož rodu!*«***)

**) Srv. staf univ. prof. Dr. J. V. Šimáka »O stavu a úkolech české vlastivědy« v ČSPSC, XXXVII. 1929.

***) Jakub Deiml, Síla tradice. Časopis »Na Hlubinu«, r. IV. 1929, str. 63.

Dr. Anna Vavroušková:

Sedláčkova pozůstalost a její význam pro badání rodopisné.

Roku 1926 se dostalo Československému státnímu ústavu historickému v Praze odkazem zesnulého Dr. A. Sedláčka jeho rozsáhlé pozůstalosti. Kdo zná Sedláčkovy Hrady a zámky, přetížené bohatstvím dokladů, trpělivě po desíletí shromažďovaných, pochopí zajisté, jak cenným příspěvkem se stala rukopisná jeho sbírka mladému vědeckému podniku.

Chtěla bych tu seznámiti širší obec historiků s rozdělením a obsahem Sedláčkovy pozůstalosti a dotknouti se závěrem jejího významu pro studia genealogická.

Sbírka obsahuje veliké oddělení knižní, v tom zejména topografickou literaturu, hodnotná i amatérská díla, jež byla zařaděna do knihovny ústavní, kterou více než 1300 svazky rozmnožila. Knihy jsou naplněny četnými glossami majitelovými.

Při přehlídzení rukopisů a spisování inventáře hleděla jsem k tomu, aby následovala za sebou díla obsahově příbuzná. Proto zvláštní skupinu tvoří regesta, církevní topografie, sfragistika, heraldika, genealogie, tišt. články, pak materiál různorodý a konečně knihy excerptů. Část rukopisů je vázána, část volně ve svazečcích seskupenou jsem srovnala podle souvislosti a obsahu a opatřila vhodným názvem, pokud ještě neexistoval, a doplnila údajem, kde byl který rukopis již otištěn. Celkem čítá pozůstalost 148 svazků kromě korespondence, knih, 6 velkých kartoték, sbírky odlitků pečetí a konečně památek na učitelské působení historikovo a jeho osobních dokladů.

Hlavní význam sbírky spočívá v oddělení rukopisném, které obsahuje nejen rukopisy již otištěných děl, nýbrž i přípravný materiál a knihy výpisů z archivních pramenů. Sedláčkův zájem o osudy českých hradů a jejich majitelů vyrůstá z romantismu; jeho výpisy z Heberových Burgen und Schlosser jsou jakýmsi předobrazem jeho pozdějších genealogických a topografických záznamů. Tyto lístkové katalogy, k nimž dávají podnět nejprve práce konané pod vedením

Emlerovým v úřadě desk zemských, vzrostly tak, že dnes čítají přes 350.000 lístků a plní 6 kartoték s 308 zásuvkami. Genealogické oddělení je uspořádáno alfabeticky podle rodů, rozrodů a posléze podle jednotlivých jejich členů; zprávy o jednotlivcích seřaděny jsou chronologicky. Každému rodovému oddílu předchází popis erbu.

V topografickém katalogu jsou zachyceny zprávy téměř o všech osadách království českého a markrabství moravského, které doplňují a rozšiřují heslovité, stručné údaje Sedláčkova Místopisného slovníku. Také tento katalog tvořící zvláštní oddíl pro každou zemi, je řaděn alfabeticky podle jmen osad načež následuje pořad chronologický. Ke jménu osady je vždy připojeno číslo, udávající stránku v Palackého Popisu království českého, aby mohly být zprávy o stejnějmenných osadách snadno rozlišeny. Údaje na lístcích genealogického a topografického katalogu jsou psány co nejstručněji, leckde ve formě hesla a podávají z části ohromný rejstřík ke knihám Sedláčkových výpisů z archivů, o nichž jsem se již zmínila. Proto nalézáme na lístcích buď přímo signatury archivních fondů, knihoven a pod. nebo odkaz k výpisům, citace z knih, (rovněž výstřížky z časopisů a pod.) V posledních dvou případech používal Sedláček zvláštní soustavy zkratek, jejichž rozluštění prodloužilo poněkud uspořádání celé sbírky. Aug. Sedláček si totiž na svých poutích po archivech zapisoval do knížek, opatřených libovolnými signaturami, regesty listin (někde připojil i popis a nákres pečeti, popisy rukopisů), výtahy z urbářů a pod. Tak nalezneme v téže knížce výpis z archivu v Domažlicích, Hradci Králové atd.; je to skoro itinerář historikův. Celý spletitý systém zkratek klade nemalé překážky, poněvadž udání pramene nutno hledati většinou až v knize výpisů, kde nejsou vždy fondy různých archivů přesně odděleny a vyznačeny.

Zkratkami jsou citovány také knihy z majetku Sedláčkova: jsou tu ve svazcích sloučeny tisky různého obsahu, spojené jedinou značkou na př. Boh. Var. V, a každá knížka uvnitř svazku je citována pořadem abecedním A, B atd. (zní pak takový citát Boh. Var. VIII, B 10 t. j. A. J. Popper: Hrad Bezděz v Boleslavště, str. 10). Pokud se týče zkratek pro rukopisy, rozluštila jsem je a převedla na novou signaturu ústavní; rovněž pro knihovnu z velké části jsou zkratky objasněny, ale přes to při 400.000 lístcích nebylo mi možno všechny zkratky vypátrati. Všechny rukopisy Sedláčkovy jsou psány vlastnoručně, pouze v gen. nebo topografickém katalogu (tu častěji) se objevují lístky s neznámým písmem.

Nemohu tu podávat seznam všech archivů, z nichž Sedláček čerpal, neboť by to překročilo hranice mého článku, a proto odkazuji k příslušné kapitole Paměti historikových. V historickém ústavu byl sestaven dále lístkový katalog, který návštěvníkovi odpoví na otázku, které fondy z kterých archivů Sedláček excerptoval.

Věnovala jsem poněkud delší výklad zmíněným katalogům, abych objasnila technickou stránku uložení a užívání jejich, poněvadž spolu s knihami výpisů tvoří základ monumentálních prací Sedláčkových.

Do prvého oddělení přípravného materiálu náleží dále různé přehledy. Na základě Libri confirmationum, tištěných i netištěných sestavil si Aug. Sedláček Církevní topografii Čech ve čtyřech svazcích, rozdělených podle arcijáhenství. Připravena jsou Regesta krále Václava IV. a králové Žofie s itinerárem, Regesta markrabí moravských Jošta a Prokopa, obě knihy s rejstříky (v regestech postrádáme zmínky o uložení a otištění příslušných listin). Seznam úředníků zemských a dvorských království českého, Regesta k dějinám Vodňan a zvláště zajímavé a nabádavé Prameny k dějinám národnostních poměrů v Čechách, kde s kritickou obezřetností snesl Sedláček nesmírnou řadu dat a zachytí kartograficky ustavičný příboj a zápas na výspách česko-německých v prostředí městském a selském, na farách i zámcích.

Prohlížíme-li jen letmo svazečky rukopisů, vidíme, kolik themat se tu hlásí o řešení; namnoze již seskupení materiálu z různých hledisek ukazuje program a směrnice. Pietního vydání očekává rukopis České sfragistiky, nesoucí podtitul »Nauka o pečetech a pečetění v Čechách, na Moravě a v Opavsku«, opatřený již poznámkami i obsahem. Bohatý obrazový doprovod k této práci poskytuje tři svazky, které obsahují vyobrazení pečetí panovníků, biskupů a české šlechty, všechny s rejstříkem jmenným, údajem z kterého roku pečeť pochází a v kterém archivu je uložena. Tušové jemné kresby svědčí o technické vyspělosti historika-kreslíře, jemuž se dostalo pečlivé průpravy pod vedením otcovým. K rozhojení ústavní sbírky odlitků pečetí přispěje též sbírka odlitků pečetí, které si Aug. Sedláček s virtuositou sobě vlastní neúnavně pořizoval.

I k tištěným již dílům shledáme tu bohaté doplňky: jsou to zejména Paměti a doklady o staročeských mírách a váhách, k nimž se připojuje lístkový abecední seznam všech názvů starých českých měr, matematické výpočty, pojednání o římských a hebrejských měrách a pod. Rukopis Českomoravské heraldiky jest neúplný. Některé články publikované již v odborných časopisech a Zbytky register král. uzavírají další část Sedláčkovy pozůstalosti, totiž zpracování daného materiálu.

Zvláštní ráz Sedláčkovy pozůstalosti vynikne, srovnáme-li ji s pozůstalostí Dobnerovou. Kdežto učený piarista horlivě šromažďoval k opačně celých listin a pod., v tom především z klášterních archivů a vytvořil si tak první český diplomatář, historiograf českých zámků Aug. Sedláček klade si za úkol vyčerpati programově bohatství všech přístupných archivů, jemu běží hlavně o r e g e s t výstižný (tedy o o b s a h, d a t u m, č í s l o) v listinném materiálu.

Jestliže Dobnerovy opisy jsou nám dnes vítanou náhradou za některé ztracené památky, sbírky Sedláčkovy jsou dnes podivuhodným reperzárem pro badatele v nejrůznějších otázkách: seznamuje především s obsahem toho kterého archivu a propůjčuje — relativní ovšem — jistotu, zda všechn dostupný materiál byl vyčerpán.

Ačkoliv genealogie zaměstnávala dosluž často kritického a všeobecného ducha Dobnerova, přece u Sedláčka prevaluje tato disciplina zřetelně nad jinými otázkami. Odečteme-li excerpty z archivů, zaujímá jmenovaný obor s pomocnými vědami sfragistikou a heraldikou téměř všechn rukopisný materiál.

Chtěje popsati osudy našich hradů a tvrzí byl nucen Sedláček podniknouti trpělivý výzkum nejen všech šlechtických archivů, nýbrž i městských a duchovenských, aby si mohl sestaviti aspoň spolehlivou řadu držitelů určitého zámku. Ale pouhé registrování dat nestačilo, aby upoutalo pozornost čtenářstva, kterému právě vkládány do rukou první přepychové svazky Ottových »Čech«. Podle návrhu komise, jež měla posouditi předložený materiál, obrátil Aug. Sedláček svou pozornost k dějinám šlechty vůbec. Bylo nutno si objasnití příbuzenské poměry jednotlivých rodů, jejich společenské postavení, majetkové půměry atd. Tak vznikají bohaté knižní sbírky zpráv o význačných rodech, chronologicky seřaděné, a vedle nich na volných lístcích náčrty vývodů, jak je dovedla kombinační schopnost Sedláčkova postihnouti. Tento materiál rodopisný ve 2 svazcích uložený týká se rodů starousedlých i přistěhovalých a pokračuje většinou až do konce 17. stol. (v genealogickém katalogu lístkovém naleznou se i data nejnovější, zprávy o posledních členech toho kterého rodu a pod.). Mezi drobným rukopisem Sedláčkovým proplétají se dopisy české i německé, plné nekonečných žádostí o zjištění rodokmenu, doplnění a vypátrání souvislosti ve vývodech, charakterisující neobyčejně erbovní horečku na sklonku minulého století.

Význačným staročeským rodům je dále v pozůstatlosti věnováno osm knížek, ve kterých jsou podle erbů seskupeny jednak letopisná data jednak vývody, v nichž každý člen je ověřen datovaným materiálem. Poměrně největší zájem se soustřeďuje na bohatě rozvětveném rodu Kolovratském; opisy různých právních pořízení, v těch zejména vklady do desk zemských a dvorských, vývody a nejrůznější zprávy naplňují čtyři obsáhlé svazky.

Pro všeobecné údaje genealogické, pokud se týče jednotlivých osob v rodokmenu, podává sbírka Sedláčkova materiál neobyčejně přesně utřídený a doložený prameny: mám tu na mysli především data o narození, sňatku, společenském postavení, úmrtí atd. jednotlivých osob. Pro vnější životní poměry, veřejné působení, kulturní výspělost, národnostní poměr atd. shromáždil Aug. Sedláček množství dokladů, vždy doložených, vystríhaje se romantických kombinací a dohadů a zakládaje svůj výzkum na prvotřídním materiálu pramen-

ném. Sedláček nezapomněl ani na pomocné disciplíny jako sfragistiku a zejména heraldiku, pro niž jeho pozůstalost chová mnoho příspěvků, doplňujících po výtvarné stránce jeho známou Českomoravskou heraldiku: jsou to tři svazky tušových i barevných vyobrazení erbů, jichž užívala šlechta v Čechách, na Moravě a ve Slezsku (uvádí vždy datum a jméno nositele erbu a připojuje rejstřík podle znamení). Podobný materiál bez dat, snad předběžné náčrty, obsahuje ještě zvláštní lístky. Rovněž pro historii hradní architektury chová pozůstalost cenné detaily, pokud se jim nedostalo uveřejnění v Hradech: plánky hradů a opevnění (rozměry udány v krocích), polohopisy, fotografie a pod. V nedávné době dostalo se tomuto oddílu zajímavého doplňku, který byl nalezen v nakladatelství Šimáčkově: je to fascikl, obsahující drobné práce historicko-topografické a kresby hradů od Karla Brantla, člena Oberlausitzsche Gesellschaft der Wissenschaften. Jsou tu obsaženy tři práce. Z nich první Topographisch-historische Bemerkungen über Weißwasser z r. 1840 líčí úvodem módni zájem doby o studium starožitnosti, pověstí, dějin hradů a p., pak přechází k líčení polohy a dějin města Bělé pod Bezdězem, kde čerpá hojně ze současné literatury (v tom nejvíce z Balbína, Dobnera, Rieggrových Materialien, atd.), z pramenů cituje pouze pamětní knihu na faře Bělské a ojediněle i archiválie klášterní. Podivno, že vzácnému archivu městskému nevěnoval pozornosti. Spisek končí seznamem převorů augustiniánského kláštera v Bělé od r. 1450 a velice neúplným seznamem purkmistrů od r. 1360.

V další práci věnuje Brantl pozornost valům u Češova (Die grossen Erdwälle nächst Češov im Bidschower Kreise) a konečně Burgen-Fragmente věnoval svému příteli Fr. A. Heberovi r. 1836. Tato práce byla založena, jak se zdá, ve větším rozsahu; nás fascikl obsahuje dnes jen č. 19 o zříceninách Kokořína (užito hojně desk zemských) a č. 25 o kostele premonstr. kláštera v Teplé. — Všechny Brantlovy články jsou zachovány v opisech; psány německy, jen popis Kokořína česky. Největší část svazku zaujímají kresby hradů tužkou i tuší; jak jsem zjistila nahlédnutím do Hradů a zámků Sedláčkových, nebyly reprodukovány — snad jich bylo použito jako pomůcky při retrospektivních nákresech hradů, kdy tyto i jejich okolí už byly doznaly změny.

Předávám detailní výčet Sedláčkových pomůcek pro genealogii a vědy příbuzné, abych především seznámila s jejich rozsahem. Je tu nakupeno podivuhodné bohatství, představíme-li si nadlidskou trpělivost, oddanost k práci a sebekázeň sběratelovu. Ale program díla přesahuje síly jednotlivcovy a v tom spočívají nedostatky gigantické stavby. Studium historické bylo Sedláčkovi láskou, již věnoval všechny volné chvíle odpočinku po vykonání svých učitelských povinností i bylo třeba počítati s každým okamžikem, aby vytčeného cíle dosáhl. Tato časová ekonomičnost však zanechává jisté stopy ve

snůšce pramenů, tak na př. nákresy erbů nejsou vždy spolehlivé, v určitých případech je třeba přezkoumati jeho údaje a pod. Ale přes tyto vady tak pochopitelně při díle, jemuž jsou zakládány celé vědecké organisace, Sedláčkova pozůstalost má pro genealogii svůj význam jedinečný, neboť podává s k o r o úplný přehled dějinného materiálu k dějinám jedné ze složek lidské společnosti, jež měla v minulosti tak velký význam v dějinách země, v ohledu správním, právním, národnostním i kulturním.

Dotkla bych se ještě slova, jímž jsem charakterisovala dokonalost sbírky: je s k o r o úplná, neboť nebyl vyčerpán všechn materiál. Mám tu na mysli především kvaterny desk zemských, tyto gruntovní knihy české šlechty, a desky dvorské a konečně městské knihy. Zejména knihy měst Pražských nejsou důkladně využity, ač podávají cenné příspěvky o majetkových poměrech šlechty. Kolik šlechtických rodů mělo své domy v Praze na čelných místech: byl to příkaz módy a někdy i nutnosti, když zejména drobná šlechta nedávno nobilitovaná hledá útulek a kariéru v hlavním městě České koruny. O důležitosti desk zemských nemusím se tu šíře zmiňovati, jejich význam pro hospodářské dějiny šlechty je evidentní a úplné vyčerpání kvaternů vyžadá si zajisté zaslouženého zájmu několika generací.

*

1. Regesta Václava IV. a králové Žofie. (III. 5).
2. Rejstříky k Regestům Václava IV. a Žofie III. 5.
3. Regesta markrabí moravských Jošta a Prokopa. . . . III. 6.
4. Církevní topografie Čech. I. Arcijáhenství Pražské a Boleslavské. III. 12.
5. Církevní topografie Čech. II. Arcijáhenství Hradecké a Litoměřické. III. 12.
6. Církevní topografie Čech. III. Arcijáhenství Kouřimské a Bechyňské. III. 12.
7. Církevní topografie Čech. IV. Arcijáhenství Bechyňské, Plzeňské, Horšovotýnské, Žatecké a Bílinské. . . . III. 12.
8. Česká sfragistiká. III. 15.
9. Seznam a obrazy pečetí a starých erbův, hlavně z listin.
I. Obrazy pečetí panovníků a biskupů.
- 10.-11. II. Obrazy pečetí šlechtických. III. 16.
12. Genealogie. I. (Benešovici z Benešova, z Dubé, z Krahovář, z Kunštátu a z Poděbrad, ze Šternberka, Vřesovic z Vřesovic).
13. Genealogie II. Markwartici, Zvířetičtí, z Vartemberka.
14. Genealogie. III. 1. Berkové a Škopkové z Dubé, z Adršpachu, Náchoda; 2. z Lipého; 3. z Lichtenburka; 4. z Přibyslavě a z Ronova; Křinečtí z Ronova; z Klinštejna.

15. Genealogie. IV. Vítkovci, Hrabišici; Drslavci; z Potštejna a z Litic.
16. Genealogie V. Vlastislavici.
17. Genealogie. VI. Olbramovici; Buzici; Kounici.
18. Genealogie VII. 1. z Vilhartic, 2. z Pardubic, 3. Maiovci z Małovic, 4. z Jenštejna, 5. Kopidlanští z Kopidlna, 6. Slavatové z Chlumu, 7. z Ryzemberka, 8. Dobrohostové z Ronšperka, 9. Kapléři ze Sulevic.
19. Genealogie VIII. 1. z Gutštejna, Frumštejna, Bělé a Vrtby, 2. ze Svamberka, 3. Loští a Martičtí z Rabštejna, 4. z Rabštejna, 5. Pluhové z Rabštejna.
20. Heraldika. I. Morava a Slezsko. III. 16.
21. Heraldika. II. Čechy. (abecedně podle znamení: A—P). III. 16.
22. Heraldika II. Čechy. (P—Ž; rejstříky). III. 16.
23. Výpis k dějinám Kolovratů. I.
24. Výpis k dějinám Kolovratů. II.
25. Kolovratové. III. Dějiny rozrodů.
26. Kolovratové. IV. Vývody a popisy erbů.
27. Vývod pánů a knížat z Lobkovic.
28. Vývod Vchynských ze Vchynic.
29. Rodopis hrabat z Kolovrat. (spis Edv. Valečky).
30. Materiál rodopisný I. (A—L).
31. Materiál rodopisný. II. (L—Ž).
32. Českomoravská heraldika II. Část zvl. 1. odděl. Erby rodin starousedlých (část tišt. díla v rukopise). . . III. 19.
33. Českomoravská heraldika II. Část zvl. 2. odděl. Erby rodin od 16. stol. přistěhovalých a nobilitovaných.
34. } (část rukopisu již tišt., bez rejstříku). III. 19.
35. } 36. I. Zbytky register králů římských a českých z let 1361—1480.
- II. Tištěné články:
- a) Příčinky k životopisu M. J. Husi (Čes. Čas. hist. XXX.)
 - b) Ještě jednou o pečetech při stíž. listu (Čas. Spol. př. st. č. XXX.).
 - c) Dodatky a opravy k pýše urozenosti (Věst. Král. spol. nauk 1923). . . III. 1, III. 29, II. 16, IV. 26.
37. I. Opisy z kopíáře palatina Jiřího Pontana z Breitenberka (z rkpu Strahov. knihovny).
- II. Vývody. — III. Vývody. — IV. Vývody Zejdliců.
38. Seznam úředníků zemských a dvorských království českého.
39. }
40. }
41. } Materiál místopisný a rodopisný k Hradům a zámkům. I.—V.
42. }
43. }
44. Paměti a doklady o staročeských mírách a váhách. I.—IV. část.

45. (Zlomek tišt. díla v rukopise.).
 46. Prameny archivní k témuž thematu. — Míry hebrejské. — Míry Římanů.
 47. Přeopočítání vídeňské míry na pražskou. — Plinius. — Varia. III. 22.
 48. Regesta k dějinám Vodňan. I. (do r. 1600). V. 73.
 49. Regesta k dějinám Vodňan. II. (od r. 1600). V. 73.
 50. Paměti Mikšovicovy města Loun.
 51. Prameny k dějinám národnostních poměrů v Čechách. (mapky).
 52. Osobní jména staročeská.
 53. } Seznam listin korunního archivu. I.—II. III. 3.
 54. }
 55. Pertinentiae. — Seznam a obsah listů o starém příslušenství Koruny české. (do r. 1479). III. 4.
 56. Opisy 1. rukopisu 6 z C i 6 zem. archivu v Praze.
 2. rukopisu A 2 z »Codex Nosticianus«.
 57. Opisy rukopisů č. 23, 29, 29c, 48, 87, 107, 187 z archivu min. vnitra v Praze.
 58. Výpis z archivů ve Vídni.
 59. Vyobrazení erbů české šlechty. (na lístcích).
 60. Opis rukopisu VI. F b 5 z Lobkovické knihovny v Roudnici.
 61. Rejstřík k excerptům archivním I. Duchovenstvo.
 62. » » » » II. Věcný. (Připojeny výpisky ze zámců. archivu na Orlíku).
 63. » » » » III. Místní a chronologický.
 64. |
 65. } » » » IV. Osobní.
 66. }
 67. Poznámky o excerptech z desk zemských a dvorských.
 68. Výtahy z desk zemských (D Z č. 1—361).
 69. » » » (D Z č. 362—910).
 70. » » » a dvorských (D Z č. 911—1260).
 71. » » » (D Z).
 72. |
 73. } Archiv min. vnitra v Praze. (*Gub.* I.—III.)
 74. }
 75. Archiv kapituly pražské. (Acta consistorii). — Knihovna universitní v Praze rk. XI. D 12. (*Karlštejn*).
 76. Archiv kapituly Pražské. (Acta Consistorii).
 77. Archiv kapituly pražské. (Listiny, Acta Joh. de Kralowicz, Acta iudic., Acta Zitaviensia, rk. S. XXV.) K č. 1—439.
 78. Archiv kapituly pražské. (K 500—615).
 79. Archiv kapituly pražské. (Libri erectionum). Er. č. 256—461).
 80. Archiv kapituly pražské. (Libri erectionum). Er. č. 130—255).

81. Archiv kapituly pražské. (*Libri confirmationum, Acta consistorii, etc.*).
82. Knihovna universitní v Praze, rukopis VI. A 7 »*Codex Przemyslaus*«. (s rejstříky.) — *Cop. Przem.*
83. Knihovna universitní v Praze. (*nekrologia etc.*) — Archiv st. ve Vídni (listiny.) ... *B U.*
84. Praha: knihovna universitní, archiv křižovníků, archiv musejní, městský, kapituly pražské, desky dvorské. - Maršovice. *A.*
85. Archiv kláštera Maltézského v Praze. (listiny). ... *Mal.*
86. Praha: archiv musejní. (listiny) ... *Mus. č. 1—311.*
87. Praha: archiv musejní, městský, kl. maltéz., křižov., u sv. Tomáše, min.vnitra, knihovna universitní. — Břevnov. Třeboň: archiv schvarzenberský. ... *Itin.*
88. Vaticana. (Vat.)
89. Vaticana. — Praha: archiv městský, musejní, kapituly vyšehradské. (V II. — *Mus. II. č. 312—339*).
90. Praha: archiv kl. sv. Tomáše, korunní, musejní, knihovna universitní. min. vnitra. — Rábí: měst. archiv. — Klatovy: měst. archiv. — Dubá: měst. archiv. ... *C T.*
91. Praha: archiv kapituly vyšehradské, musejní, min. vnitra. — Chotoviny: zámek. — Osek: archiv cisterc. kláštera.... (*W.*)
92. Opis Tituláře M. Brikcího z Licka. (*Tyt.*)
93. Praha: univer. knihovna, zemský, musejní, křižov. — Plzeň: měst. museum. — Prachatice: měst. archiv. — Archiv Fürstenberský ... (*C.*)
94. Strahov: knihovna — a universitní v Praze. — Bavorov, Tábor, Brandýs n. L., Smečno, Jistebnice, Kadaň, Krumlov, Vídeň. (*Mix.*)
95. Praha: archiv min. vnitra, musejní, knihovna universitní, prem. na Strahově, archiv dominik. kl. u sv. Jiljí, rádu maltéz. — Hořovice-Radnice, Louny, Drážďany, stát. archiv. (*N.*)
96. Praha: knihovna universitní, archiv musejní. — Ml. Boleslav, Č. Dub, Turnov, Jablonné, Dobrovlice, Lysá. (*BOL*).
97. Plzeň: archiv městský, museum městské. — Stříbro: knihovna gymnasia. — Touškov, Manetín. (*PLZ—P.*)
98. Plzeň: museum městské. (*PLZ*).
99. Roudnice: knihovna Lobkoviccká. (rukopisy, knihy manské etc.) (*R—RUD*).
100. Teplá: archiv klášterní. — Rodopisy všeliké (Leskovci z Leskovce, Dobřenští z Dobřenic). — Rozmlouvání starého Čecha s kněžími z české strany. — Regesta prvních Vítkovců.
101. Praha: archiv arcibiskupský, knihovna universitní. — Březnice, Cheb, Horažďovice, Chudenice, Kasejovice, Loket, Louny, Kozlov, Písek, Plánice, Plasy, Strakonice, Stříbro, Zbraslavice, Žatec. — Berlín: stát. archiv. (*COLL I.*)

102. Praha: Knihovna universitní, archiv min.vnitra. — Bezdrůžice, Bílina, Bor, Nový Bydžov, Domažlice, Dubá, Chlumec n. Cidl., Jičín, Nový Knín, Kutná Hora, Č. Lípa, Louny, Mělník, Načeradec, Otice, Pelhřimov, Příbram, Přímda, Rajhrad (archiv kl. bened.), Rokycany, Soběslav, Stráž, Švihov, Tachov, Všeruby, Vlašim. (*COLL II.*)
103. Praha: archiv min. vnitra, musejný, maltéz., křížov., měst., zemský, knihovna universitní, bened. kl. v Břevnově. — Budyšín: knihovna Gersdorfská. — Hlinsko, Humpolec, Chotěboř, Chrast, Karlštejn, Křivoklát, Pardubice, Polná, Přibyslav, Litoměřice (arch. kapitulní), Světlá, Třebenice, Rakovník. — Drážďany: arch. stát. — Donebaurova sbírka listin, Balbínova *Miscellanea*, *Vita Arnesti* etc. (*D.*)
104. Praha: arch. městský. — Břevnov: arch. bened. — Bochov, Březnice, Čelakovice, Klatovy, Kolínec, Kostelec n. L., Kašp. Hory, Nepomuk, Plánice, Přibyslav, Strážov, Sušice, Valeč, Vilhartice, Zákupy, Zelená Hora, Želiv (archiv. prem.) (*CH*).
105. Praha: archiv kapituly praž., maltéz., městský, musejný, knihovna univ. — min. vnitra, korunní, kl. sv. Jiljí. — Bavorov, Něm. Brod, Budějovice, N. Bydžov, Domažlice, Hluboká, Jindř. Hradec, Král. Hradec, Chotoviny, Jičín, Olešnice, Pelhřimov, Plzeň, Rakovník, Roudnice (knih. Lobkov.), Soběslav, Třeboň, Vstiš, Wilhering. — Drážďany: arch. stát. — Vídeň: archiv stát. (*ARCH*).
106. Praha: arch. kapituly praž., musejný, min. vnitra, — Brno (zem.), Domažlice, Kopidlno, Ledec, Mnich. Hradiště, Turnov, Vrchlabí. (*B.*)
107. Praha: arch. korunní, min. vnitra, městský, musejný. — Bělá, Nové Benátky, Borovany, Dobruška, Hodonice, Krumlov, Libějice, Lovosice, Louny, Netolice, Rožmitál, Sviny, Světlá, Sobotka. — Drážďany: ar. stát. (*Archiv Přečinovský.*) (*E.*)
108. Praha: archiv dominik. kl. u sv. Jiljí, křížov., městský, knihovna univer. — Něm. Brod, Lipnice, Sviny. (*VAR*).
109. Vaticana. — Praha: arch. kl. u sv. Tomáše, musejný, městský, zemský, min. vnitra. Hostačov, Cheb, Chomutov, Golč. Jeníkov, Kadaň, Lnáře, Loket, Postoloprty, Schönfeld, Slavkov, Žlutice. — Schleiz: archiv kníž. — Lichtenštejnský archiv etc. (*S B.*)
110. Praha: archiv musejný, knihovna universitní. — Böhmermühl u Kájového, Č. Brod, Čer. Kostelec, Zlatá koruna (far.), Krumlov (archiv far. a probošt., knihovna kaplan.), Louny, Zátoň. — Vídeň: archiv Harrachovský. (*F.*)
111. Praha: archiv arcibiskupský (*Visitatio archidioecesis Prag. z. r. 1379—1382*). — Nové Hrady (archiv zámecký a obecní). — Třeboň: archiv schwarzenberský. (*VIS = GR.*)

112. Třeboň: archiv schvarzenberský. (*TR* č. 1—662 i).
 113. Třeboň: archiv schvarzenberský a obecní. (*TR* 663 a —1107).
 114. Třeboň: archiv schvarzenberský. (*TR* 1108—1450).
 115. Třeboň: archiv schvarzenberský. — Netolice. (*TR* II.).
 116. Třeboň: archiv schvarzenberský —. Hluboká. (*TR* III.).
 117. Schvarzenberské archivy v Třeboni, Lovosicích a Krumlově.
 (*TR* IV.).
 118. Orlík: archiv schvarzenberský. (*O = ORL.*)
 119. Jindř. Hradec: archiv měst. a černínský. (*HRD = H.*)
 120. Jindř. Hradec: archiv černínský. (*HRD = H* č. 243—372).
 121. Praha: archiv arcibiskupský, musejní, min.vnitra. — Vyš.
 Brod, Drkolná, Prachatic, Vimperk. (*V.*).
 122. Praha: archiv kapituly vyšehradské. — Brno: zem. archiv,
 Budyně n. Ohří, Jihlava, Kostelec n. Orlicí, Litomyšl, Mo-
 rašice. (*L.*).
 123. Praha: archiv musejní, maltéz., min. vnitra. — Hostouň, Hor-
 šov Týn, Hradisko (arch. křížov. u sv. Hippolyta), Kapli-
 ce, Krumlov, Ronšperk, Ústí n. L., Znojmo, Žitenice. (*Q.*).
 124. Něm. Brod, Brno (museum Františkánské), Protivín, Rokyca-
 ny, Teplá. (*T.*).
 125. Brno: archiv zemský, kl. august. sv. Tomáše. — Rajhrad.
 Olomouc (kapitulní). — Opava: archiv zemský, museum
 zemské. (*MOR I.* č. 1—252.)
 126. Brno: archiv zemský. — Jerouš. — Kroměříž (arcibisk.). —
 Olomouc: knihovna městská. (*MOR II.* č. 1—255).
 127. Kroměříž (archiv arcibiskupský). — Mikulov. (*MOR III.* č.
 1—55).
 128. Vídeň: archiv státní. (*VIND* č. 1—500).
 129. Vídeň: stát. archiv, dvor. knihovna a knihovna piaristů. —
 Kremže: archiv farní. — Svatlá: archiv cisterc. kl. — Vito-
 raz: archiv farní. (*VIND II.* od č. 501).
 130. Vídeň: stát. archiv. (*VIND III.*)
 131. Vídeň: stát. archiv. (*VIND IV.*)
 132. Vídeň: archiv stát., Harrachovský. — Drážďany: archiv stát-
 ní. — Cáhlov. — Vyš. Brod (arch. cisterc. kl.). — Krumlov
 (arch. měst. a zám.). — Rychnov n. Kněžnou (archiv zá-
 mecký). — Výpis z Dudíkova spisu: Iter Romanum.
 (*ZAP.*)
 133. Mnichov: hl. stát. archiv, knihovna (*MN II.*)
 134. Mnichov: hl. stát. archiv. — Vídeň: archiv stát. (*MN I.*)
 135. Královec. (*KR.*)
 136. Drážďany: stát. archiv. (*DR* č. 1—383).
 137. Drážďany: archiv stát., knihovna. — Budyšín: archiv děkan-
 ský, městský. — Vídeň: archiv stát. — Chřibská, Čes. Ka-
 menice. (*DR* od č. 400.)

138. Praha: archiv kl. maltéz. — Kladsko: archiv farní, městský.
— Vratislav: archiv stát., městský, kapitulní. (*SIL*).
 139. Regesta k dějinám rodu Lichtenštejnského. (*LT*).
 140. Genealogické excerpty z různých pramenů, týkající se genealogie. (*GEN*, odděl. B, C, H, K, L, N, S, T).
 141. Topographica I. (Rozdělení nejstarší topografie Čech až do r. 1240). (1. Ptolemaios a j. klasičtí historikové. 2. Franské letopisy, legendy, kroniky a j. 3. Zprávy Arabů. 4. Hranice biskupství praž. 5. K opevnění hradů. 6. Hrady, týny. 7. Stráže. 8. Hory a lesy. 9. Řeky, rybníky, luhy. 10. Hranice a meze zemské. 11. Kraje, újezdy. 12. Brány zemské, cesty.)
 142. Topographica II. (Drobný materiál k popisům hradů.) — (*POPIS TOP.*)
 143. Frant. Sedláček: Srovnání starých domovních čísel v Praze s novými. (1876).
 144. Popis Bechynského kraje.
 145. Poznámky o krajích. — K sfragistice. — »Reč, kterou jsem hodlal držetí k 23. září 1863.«
 146. Cesty po Čechách od r. 1859 do r. 1863. — Poznámky o výzkumu archivním.
 147. Dějepisný světozor národův a zemí slovanských.
 148. Nákresy, vztahující se k obranným zařízením hradním.
 149. Dějiny Litomyšle. (Pouze průklep, orig. v museu Litomyšlském).

* * *

(Čísla na konci titulů uvedená vztahují se k Soupisu prací v Pamětech Aug. Sedláčka; zkratky vyznačené *kursivou* jsou původní značky pro jednotlivé svazky, jak jich zesnulý historik užíval ve svých lístkových katalozích.)

»A zajisté za slušné uznávám býti, aby potomkové do života svých ctných předkův jako do zrcadla se vzhlídalíce, tím pravidlo skutkův a činův svých měli a jakby hodné bylo skutky odporné a těžké pro čest a cnosti rozmnovení podniknouti.«

Václav Hynek hr. Vratislav Mitrovic r. 1727 v předmluvě k vypsání turecké cesty svého děda Václava.

Univ. prof. Dr. Artur Brožek.

Individualita a rodokmen.

Až dosud setkáváme se nejčastěji s rozbory rodokmenů ve směru prací archiválních, ve směru rodopisném, a čerpáme z nich poučení o tom, čím naši předkové byli a jaké plnili kulturní poslání. Při tom poznáváme nejen jejich dobré a zlé vlastnosti, nýbrž z jejich životopisů i sociální poměry společenské, jež na ně působily, a s nimiž musili zápasiti. Asi zcela tak, jako jsou dějiny každému národu pramenem »ku poznání sebe samého a k uvědomění se v tom, čím je a čím býti má« (*Palacký*, Předmluva k »Dějinám«, 1848); jsou pak i takovéto rodopisné studie, spojené se studiem rodokmenů, základem všeho poznání pro jednotlivce i jeho příbuzenstvo, čím takový jedinec, nebo jeho rodina v přítomnosti je a čím by i v budoucnu býti mohla. Hledí-li pak takovéto studie spíše k minulosti a hodnotí pak předeším kulturní tradici předky založenou, odnášejí se proti tomu rozbory rodové a rodokmenové ve smyslu biologie a sociologie spíše do budoucna: odhadujíce podle složek, které jsou obsaženy v konstitucích jednotlivých členů jistého příbuzenského kruhu, a dále podle zákonů o dědičnosti a zákonů sociologických, vznik nejen nových vlohouvých konstitucí, nových individualit, nýbrž i na těchto závisejících nových směrů tradičních.

Proto biologické studie rodokmenové a rodopisné musí hleděti nejen ku vlohouvému složení konstitucí jednotlivých členů jisté rodiny, nebo jistého příbuzenského kruhu, a k vlivům sociálního prostředí, v němž se tyto konstituce vyvinuly v určitý sociální typ, nýbrž i k tomu, jakým způsobem se nové individuality tvoří ze složek obsažených v konstitucích předků, a jak zase tyto nové individuality starou sociální tradici pozměňují, nebo dokonce nové směry tradiční zakládají.

Pojem biologické konstituce či individuality a pojem sociální tradice, jíž rozumíme všechny vlivy kulturního prostředí na vytvoření konstitučního typu v typ sociální, jsou proto základními zjevy, k nimž musí přihlížeti biologická a sociologická analýza. Oba tyto zjevy však také stojí mezi sebou ve zcela zvláštním vzájemném vztahu, jaký bychom sotva kde jinde mohli nalézti, než právě ve spo-

lečnosti lidské. Neboť jako jenom národ zdravý tělem i duší má jedině právo na život a dovede si jej také vlastními silami obhájiti i do budoucna, maje možnost k založení a udržení zdravé a hodnotné tradice společenské: tak podobně dovede i zdravá rodina, rod i jednotlivec podle svých dobrých vrozených konstitučních složek zakládati jen zdravé a hodnotné společenské prostředí, jež dále za se dovede jen příznivě působiti na konstituce a tradice příštích generací. Analogicky, leč v opačném směru, je tomu s individualitami o vlohách neblahých nebo dokonce i lidské společnosti nebezpečných. Chápeme-li celkem snadno působení jedince ve společnosti podle jemu vrozených vloh, můžeme naproti tomu však přijíti již do jistých nesnázích v případě opačném, v němž bychom měli vysvětlovati vliv podnětu z okolí, vliv tradice na změnu konstituce: na zlepšení nebo zhoršení jisté individuality postupem generací. Neboť velice bychom pochybili, kdybychom tuto konstituční změnu chtěli vykládati změnou jednotlivých jejich složek, jednotlivých vloh, z nichž se celá vrozená konstituce skládá asi tak, jako budeva z nejrozmanitějších součástek. Dědičné změny na vlohách nevyvolává totiž pravidelně vliv okoli, tedy tradice, i když na základě biologických pokusů z oboru dědičnosti na rostlinách a živočišných není vyloučeno, že náhlé a dědičné změny (mutace) mohou být vybaveny i některými zvláštními vlivy z okolí. Leč změny takové jsou vždy velmi nepravidelné a celkem vzácné, nejsou též pravidelně na podněty je vyvolávající nějakým způsobem svojí kvalitou specifikované, takže se s nimi nemůže dosud počítati při vysvětlování změn konstitučních v otázkách eugenických i pěstitelských. Za to však je třeba počítati se změnami, které při stálosti rozmanitých vloh vyvolávají se různými kombinacemi vloh, anebo náhradou vloh jedných jisté konstituce vlohami (génami) z konstituce jiné: ježto tu právě jde o zjevy velmi časté a zákonité, o zjevy všeobecně platné pro každou živou bytost, člověka nevyjímajíc.

Představu o biologické konstituci a změnách v jejím složení ve smyslu právě uvedeném, myslím, že nám dovede vysvětliti nejlépe jednoduchý pěstitelský pokus, a to takový, v němž se bude jednat o »zušlechtění« jisté dané konstituce křížením a pak výběrem nových požadovaných konstitucí z potomstva míšence. V něm bude zajisté cílevědomé křížení a výběr státi na místě jedné z nejsilnějších složek společenské tradice, jakou je sňatkový výběr regulovaný životem a požadavky celé řady vyšších i nižších společenských tříd. Sledujme proto stručně postup práce, v níž půjde pěstiteli o to, aby konstituci, třebas obilné rasy, vykazující vysoký průměrný výnos, ale zároveň i špatnou vzdorovatelnost proti nákazám, na př. riznosti: — proměnil postupem generací v konstituci novou, v níž by trvale byla nejen vloha pro vysoký výnos, nýbrž i vloha pro odolnost proti nákazám. I tažme se, co musí pěstitel vykonati, aby u-

vedeného cíle dosáhnul? A tu shledáme, že hospodář přikročí nejprve ku křížení, k němuž si najde nějakou jinou rasu příbuznou, leč toho druhu, aby tato rasa měla ve své konstituci vlohu pro odolnost proti nákažám, a to dokonce bez ohledu k tomu, jaký výnos má. Skříží-li tedy zušlechtovanou rasu s velkým výnosem (*a*) a slabou odolností (*B*) s rasou sice o malém výnosu (*A*), ale silně nákažám odolávající (*b*), není pochyby, že dostane míšence (dvojnásobného), v jehož konstituci budou pohromadě dvě vlohy po jednom rodiči (*a, B*) se dvěma vlohami (*A, b*) po druhém rodiči. Vlohy ty zároveň budou tvořiti dva páry vloh k sobě patřících (dvojici *A, a* a dvojici *B, b*). Pokusem se také přesvědčíme, že se na tomto míšenci všechny tyto čtyři různé vlohy příslušnými znaky neprojeví: nýbrž, že bude tento míšenec rostlinou o slabém výnosu a slabé odolnosti, a tudíž typem, u něhož se jen dvě vlohy (*A, B*) projeví, druhé dvě (*a, b*) však zůstanou potlačeny a neprojeveny. I přesvědčíme se podle toho, že je slabý výnos a slabá odolnost znakem dominujícím (či prevládajícím), kdežto dobrý výnos a dobrá odolnost znakem recessivním (či potlačovaným). Ovšem shledáme také v našem umělém příkladu, že za těchto okolností náš míšenec hospodáře nijak neuspokojí, bude-li projevovati právě obě vlastnosti, kterých si hospodář nežádá. Ale bude mítí konstituci, která nám bude zaručovati, že se teprve v jeho potomstvu kombinováním se složek podle pravidel o dědičnosti, t. zv. pravidel Mendelových, vytvoří zcela určitý a zákonitý počet konstitucí (starých i nových), a mezi nimi i konstituce taková, ve které budou pouze vlohy pro vysoký výnos a vysokou odolnost. Nebot bylo bezpečně dokázáno, že se toto kombinování konstitučních složek děje pohlavními buňkami, jež právě u míšenců na rozdíl od čistých ras, a to z příčin, jimiž zde není třeba se zabývati, nemohou mítí nikdy stejných vlohových skupin, nýbrž skupiny vloh velmi rozmanité, odpovídající všem myslitelným kombinacím vloh v míšenci přítomných. Bylo také dokázáno, že mezi těmito různými kombinacemi vloh v pohlavních buňkách míšence nemohou být i takové, v nichž by se za normálních poměrů táž vloha opakovala dvakráte. Podle toho tedy v našem příkladě může míšenec ze 4 různých vloh vytvořiti jen 4 druhy různých kombinací vloh (*AB, Ab, aB* a *ab*), a v souvislosti s tím ovšem také jen 4 různé druhy pohlavních buněk. Ze se pak dále během oplození, při němž vždy jen jedna buňka samčí se spojuje s jedinou jen buňkou samičí, může vytvořiti 16 různých členů v potomstvu míšence o 9. různých konstitucích, není třeba zvláště vysvětlovati, je-li právě tyto poměry viděti nejlépe v kombinačním čtverci (viz obr. č. 1.). A tak povstane v potomstvu míšencově také rostlina hledané konstituce, která při srovnání s rostlinou původní, »zušlechtěnou« (*aaBB*) bude mítí ve své individualitě (*aabb*) vlohu nevítanou (*B*) »vyměněnu a nahraženu« vlohou žádanou (*b*)! Zajisté,

že nyní již postačí, aby pěstitel tuto rostlinu ze sourozenstva jen vybral (selektoval) a osamotil, a pak rozmnožil, a tak založil »nový« a v potomstvu stálý typ: rasu »zušlechtěnou«, a vzhledem k původní rase »trvale změněnou ve směru výběru«.

	AB	Ab	aB	ab
AB	1.) AB AB nevýnosný neodolný	2.) Ab AB nevýnosný neodolný	3.) aB AB nevýnosný neodolný	4.) ab AB nevýnosný neodolný
Ab	2.) AB Ab nevýnosný neodolný	5.) Ab Ab nevýnosný odolný	4.) aB Ab nevýnosný neodolný	6.) ab Ab nevýnosný odolný
aB	3.) AB aB nevýnosný neodolný	4.) Ab aB nevýnosný neodolný	7.) aB aB výnosný neodolný	8.) ab aB výnosný neodolný
ab	4.) AB ab nevýnosný neodolný	6.) Ab ab nevýnosný odolný	8.) aB ab výnosný neodolný	9.) ab ab výnosný odolný

Obr. čís. I.

Tímto způsobem lze tedy vždy z potomstva míšenců, nebo také až v pozdějších generacích, což záleží jen na větší nebo menší složitosti vlohou jednotlivých znaků a vlastností, dojít ke konstitucím, v nichž jsou jisté nevítané vlohy nahrazeny vlohami žádanými. Nejde tu však nikdy o jakoukoliv přímou proměnu vloh jedné ve vlohu jinou, vlohu jiné kvality, nýbrž vždy jen o pouhou výměnu vloh jedných za vlohy jiné pravidelnými kombinačními pochody. Taková je tedy podstata oné »proměny« individuality jedné v jinou během generací pod vlivem křížení a výběru, ať již obě je regulováno hospodářem, nebo přírodními poměry, nebo dokonce i tradicí společenskou! Není ovšem pochybností, že uvedený příklad zde není ničím jiným, než pouhým velmi jednoduchým obrazem proti nepoměrně složitějším pochodem v praxi, zvláště

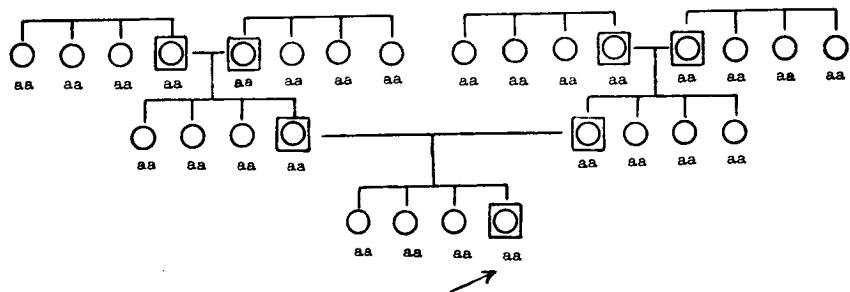
však takovým, které nutno předpokládat tam, kde jde o tak složité vlohové individuality, jakými jsou nejrozmanitější typy společenské u lidí. Nicméně je třeba si uvědomiti, že se i zde musí jednat v základě o docela stejné pochody.

Když jsme si nyní vytvořili představu o biologické konstituci a povaze změn, které jsou v ní možny pod vlivem okolí, můžeme se nyní již obrátiti k poznávání vztahů mezi konstitucí a původem rodovým, či přesněji k zodpovědění otázky, kdy a za jakých okolností se konstituce v rodech zachovávají řadou pokolení a kdy se mění.

Bыло бы ovšem velmi nesnadno studovati tento problém pro složité typy společenské, jakými jsou individuality literátů, umělců, učenců, politiků, obchodních talentů, nebo zase typů nespolečenských, jako lidí zločinných a výstředních, jsou-li veškeré takové zjevy individualitami o velmi složité vlohové konstituci, na jejíž utváření mají též u jednotlivců veliký vliv různé vlivy sociální tradice. Bylo by však také velmi nesnadno studovati poměr mezi konstitucí a rodokmenem pro zjevy jednodušší, jakými je třebas jen konstituce zdravá a chorá, nebo dlouhověkost a krátkověkost. Lze je však poměrně snadno vystihnouti na některém znaku fysiologickém nebo tvarovém, vlohové jednoduše založeném, jakým je ku příkladu barva očí, i když je takovýto znak zjevem společensky bezvýznamný. Nicméně znak takový hodí se nám velmi dobře, je-li znakem, jenž má nejen poměrně jednoduché vlohové založení, nýbrž je i takový, že se během vývoje jedincova vlivy působícími přímo z okolí skoro nemění. Konečně ani takovýto znak není bez zajímavosti. Koho by konec konců také nezajímalo zvěděti, jaké oči měli jeho předkové, a komu z nich má třebas připisovati, že má hezké modré oko! Anebo, koho by nezajímalo, je-li barva očí dědičná, jaké oči budou mítí jeho děti, zná-li z rodokmenu vlohové konstituce nejbližších svých příbuzných i své manželky? Byly vskutku také již provedeny velmi rozsáhlé studie rodokmenové a statistické o barvě očí, a bylo shledáno, že se čistě modré oko dědí podle Mendelových pravidel jako znak recessivní (potlačovaný), oči pak tmavé, nejrůznějších odstínů jako znak dominující (převládající). I bylo nalezeno, že se mohou za těchto okolností vytvořiti jen tři různé konstituce, z nichž lidé tmavoooci jsou individualitami buď jen s vlohami pro oko tmavé (*AA*), nebo s vlohou pro tmavé i modré oko (*Aa*), lidé pak modroocí (*aa*) jen s vlohami pro oko modré. Vlohovalá skladba tato pak také zaviňuje, že mohou být v rodinách, v nichž jsou oba rodiče modroocí děti jen modroké, ale v rodinách, v nichž jsou oba rodiče tmavoooci buď všechny děti tmavooké, nebo tmavooké i modrooké v poměru 3:1 na čtyři sourozence. Konečně v rodinách, v nichž je jeden z rodičů

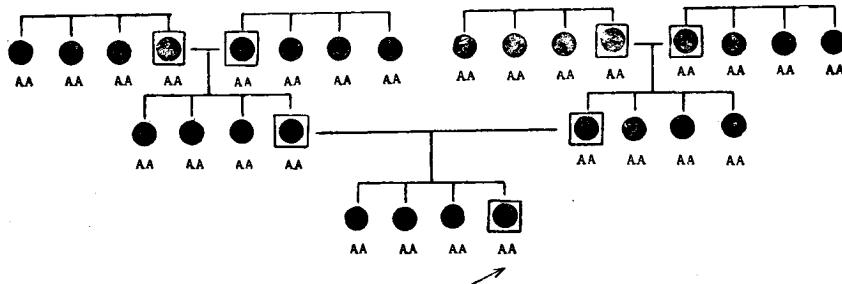
tmavooký a druhý modrooký, buď všechny děti tmavooké, nebo polovina tmavookých a polovina modrookých.

Označíme-li si dále v konstitucích vlohu pro dominantní barvu oka tmavého značkou A , vlohu pak pro recessivní barvu oka modrého a , budeme moci velmi snadno vystihnouti závislost konstituce na původu rodovém. Sledujme tedy nejprve konstituci v rodu kmenu, v němž jsou vesměs jenom členové modroocí, a vyznačme si také v něm, třebas prostým orámečkováním »přímé« předky některého jedince (probanda): tedy jeho rodiče, dědy a báby, pradědy a prabáby, t. j. jeho »vývod«. I shledáme (viz obr. č. 2), že se

Obr. čís. 2.

ve všech členech vývodu bude vyskytovati táz rodová konstituce, táz rodová krev jen tenkráte, když také táz konstituce bude se vyskytovati ve všech sourozencích (kollaterálech), a to všech členů ve vývodu obsažených. Jen ze známosti tohoto vztahu budeme moci pak tvrditi, že v žilách jistého jedince, »probanda«, k němuž se vývod vztahuje, koluje táz krev, která kolovala i v žilách jeho předků. Jinak bychom tak tvrditi práva neměli. Zcela stejně bychom ovšem mohli souditi i pro oči tmavé (viz obr. č. 3.), kdybychom

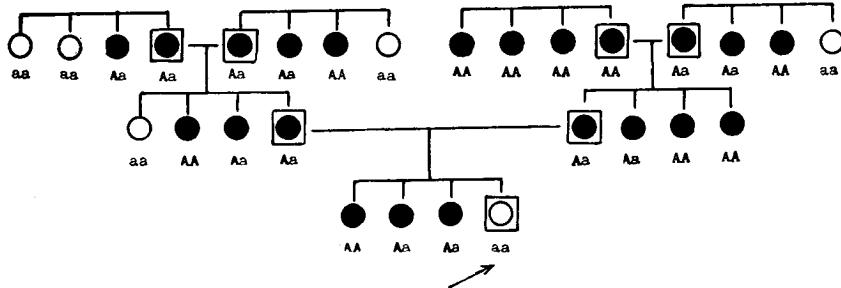

Obr. čís. 3.

měli jen zaručeno, že i v sourozencích osob ve vývodu se vyskytuje jich je jen jediná konstituce, a to taková, která mimo vlohu pro

oko tmavé, nechová žádné vlohy jiné. Vývodem bychom tudíž mohli charakterisovat konstituci probandovu jenom v čisté rase, v čistém plemeni, třebas i jen pro jediný jistý znak, neboť jen tu mají všichni členové celého rodokmenu touž biologickou individualitu.

Zcela jiné vztahy však již najdeme v těch případech, kdy se v rodokmenu, a ovšem pak i ve vývodu, objevují konstituce nejedné, jako je tomu na příklad v uměle konstruovaném rodokmenu, v němž jsou členové modroocí i tmavoocí (obr. č. 4.). Tu je pak

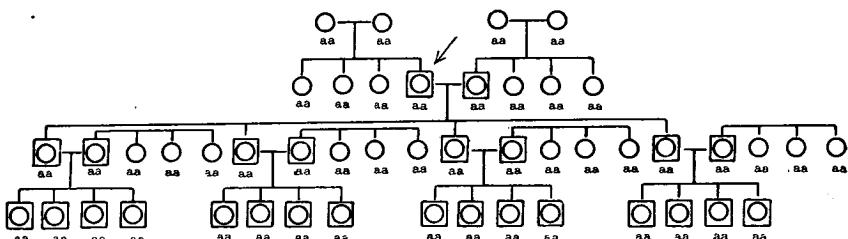

Obr. čís. 4.

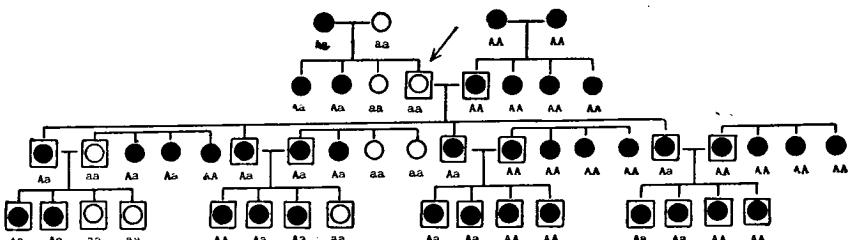
pouhý vývod pro poznání konstituce probanda s hlediska biologického již prostředkem zcela bezvýznamným. V uvedeném případu je přímo viděti, že má modrooký proband všechny členy svého vývodu tmavooké (oba rodiče, oba děda a obě báby), jakož i to, že jeho konstituce (*aa*) neopakuje se ani v konstituci jeho rodičů (*Aa*), a ani v konstitucích jeho dědů a babiček (*Aa, AA*). Ba mezi dědy nalezneme i jednoho jedince, který již nemá ve své konstituci ani potlačovanou vlohu pro oko modré (*a*)! Je tedy jisto, že v žilách probandových koluje krev docela jiná, nežli v jeho rodičích a jeho předcích, jak nám je vývod předvádí. Proto by nás také vývod nemohl nikterak poučiti o vrozené konstituci, individualitě probandové. Vysvětlení nám může podati jedině biologický rodokmen, v němž každý člen je charakterisován individualitami jak sourozenců, tak i jejich rodičů. Vysvětuje-li nám biologický rodokmen vznik a střídaní se různých konstitucí postupem jednotlivých generací: není tomu tak s pouhým vývodom, pouhým to velmi nedokonalým rodokmenovým fragmentem. Tak i v našem případě by nás mohl vývod velmi málo poučiti o tom, proc je najednou náš proband typem modrookým, ačkoliv jsou přece jeho všichni předkové ve vývodu obsažení tmavoocí! Vysvětlení však nám podá jedině rodokmen, v němž najdeme mezi sourozenci osob ve vývodu uvedených již také typy modrooké, anebo i členy, kteří jsou sice tmavoocí, ale mají podle toho, že se v jejich rodinách objevují vedle dětí tmavookých též modrooké, konstituce, v nichž je mimo vlohu pro oko tmavé ještě obsažena skrytě potlačovaná vloha pro oko modré. Proto je

i zde jasno, že pouhým vývodem nemůže být nikdy s hlediska biologického bezpečně určena individualita jedincova.

Jsou však ještě jiné schematické formy užívané ve studiu rodopisném, než je vývod, forma to nejčastěji tradovaná a formálně velmi ucelená, nicméně však po stránce biologické velmi nedokonalá, jak jsme se právě přesvědčili. Sem náleží především typ, jež jmenujeme »rozrodem«. Je s hlediska biologického typem, byť ne ještě úplně dokonalým, tož jistě alespoň mnohem dokonalejším, než je »vývod«. Neboť je to zlomek biologického rodokmenu (viz obr. č. 5. a 6.), jenž obsahuje mezi potomky osoby zkoumané (probanda)

Obr. čís. 5.

Obr. čís. 6.

nejen jednotlivé členy, nýbrž i jejich sourozence (bratry a sestry). Tím pak má proti vývodu nepopíratelné přednosti. Chybou jeho však je, že zpravidla (viz neorámcované členy v obr. č. 5. a 6.) neobsahuje jak rodiče probanda, tak i jeho sourozenců, a pak sourozenců jak manželky (eventuelně manžela), tak i v pozdějších generacích zase sourozenců přívdaných členů (obyčejně žen). Chybou jeho je ovšem také ta okolnost, že je za běžných poměrů stavěn zpravidla také jen podle jména otce, jako jména rodového. Jinak platí v něm o konstituci a závislosti konstitucí jedných na konstitucích druhých stejně závěry s hlediska biologického, jaké jsme si odvodili pro vývod. Neboť i zde mají všichni členové rozrodu jen tenkráté touž konstituci, když i touž konstituci vykazuje celý rodokmen, a tedy nejen sourozenci členů rozrodu, nýbrž i sourozenci

členů do rodu nově přistupujících. Jinak jsou však konstituce velmi rozmanité, jakmile se do rodokmenu sňatky vnesly individuality nestejného složení.

Ještě dokonalejší formou rodokmenovou s hlediska biologického je pak »rodokmen«, jenž je spojením vývodů a rozrodu, stavěný obyčejně zase jen podle jednoho rodového jména, zpravidla jména otcova. Jeho nejčastějším nedostatkem proti biologickému rodokmenu pak bývá jen právě ta okolnost, že hledí jen k jednomu rodovému jménu, a tím nezaznamenává rodokmeny větví připojených, a neuvažuje tak o vlivu konstitucí členů těchto »cizích« větví na vznik osobnosti vlastního rodokmene. S tím bývá častěji i ve spojení vynechávání sňatků nelegitimních, ačkoliv přece s hlediska biologického je potomstvo z takovýchto sňatků vycházející i rodové založení příbuzných osoby, která uzavřela nelegální sňatek, a dále i společenská tradice jejího rodu právě tak důležitá, jako je biologické okolí a tradice té osoby, která uzavírá sňatek legální. Ovšem že i tím, co takový rodokmen charakterisuje, že je totiž stavěn jen podle jednoho jména, obyčejně jména otcova, se mimoděk hřeší proti základnímu poznatku z nauky o dědičnosti, a to tomu, že jsou pro konstituce dětí stejně důležité rozmanité složky z individuality otcovy jako z individuality matčiny.

Nejdokonalejší formou rodokmenovou je ovšem jen takový rodokmen, jenž chová úplné rodiny, bez ohledu na určité rodové jméno a mimo sňatky legitimní má také sňatky a potomstvo nelegitimní, t. zv. tabulky příbuzenské (Sippschaftstafeln). Je zajímavovo, že takovéto tabulky nemusí být často ani rozváděny příliš daleko zpět, neboť velmi rozmanité individuality, jež se tu zdánlivě nahodile a nepravidelně vytvářejí v sourozenstvech i v řadě generací, (ve směru tedy kolmém i vodorovném), již také dostatečně odůvodňují, proč se ani zde nemusí tolík přihlížeti ku předkům příliš vzdáleným, mají-li tyto pravidelně ve třetí a čtvrté generaci zpět již konstituce velmi odchylné od individuality probanda, všeobecně pak tím odchylnější a s tím počtem určitých složek, jež třebas hledáme zjistiti v individualitě probandové, čím jsou od něho dále postaveni ve směru vertikálním. Stejně ovšem je tomu také s potomstvem jisté osoby řadou pokolení, tudíž opět ve směru svislém, jako s příbuzenstvem jejím též generace, a tedy ve směru vodorovném. Tím však získává rodokmen biologický proti archiválnímu, třebas i proti tak jednoduché formě, jakou je vývod, jisté výhody, a to té, že se nemusí ohlížeti po údajích o předcích příliš vzdálených, po údajích, které bývá dosti často těžko zjišťovati, a které bývají i pravidelně velmi sporé, a čím dále zpět i méně spolehlivé. Jinak v získávání údajů o členech potomstva jisté osoby má naproti tomu již rodokmen biologický co zápasiti

asi se stejnými překážkami, s kterými musí zápasiti i rodokmen podle požadavků rodopisu stavěný.

Biologický rodokmen však při tom nijak nepodceňuje význam sociální tradice, byť i takové, kterou bychom čerpali jen z nej-jednoduššího typu rodokmenového, jakým je vývod. Vždyť i sám nezaznamenává jenom individuality jednotlivých členů, ale stejně si všímá i sociální tradice a jejího vlivu na utváření budoucích pokolení.

*

POPULÁRNÍ LITERATURA.

Brožek A.: Zušlechtění lidstva (Eugenika). Ve sbírce »Duch a svět« č. 6. Praha 1922. Vydání 2.

Brožek A.: Pro lepší budoucnost národa. (Kapitola z eugenické profylaxe) v Československé národní čítance. Praha. 1928.

Markus A.: Rodinná kronika. V »Populárně vzdělávací knihovně«. Svazek VII. Praha. 1926.

Němec B.: O individualitě v přírodě. Ve Vzdělávací příloze Národních Listů, (č. přílohy 319.). Praha. 1921.

VÝKLAD K OBRAZKŮM:

Obr. č. 1. — Kombinační čtverec pro odvození možných konstitucí členů v potomstvu mísence (dvojnásobného) při dominanci slabého výnosu (A) nad silným (a) a neodolnosti proti nákaze (B) nad odolností (b). Na okrajích čtverce jsou napsány vlohouvé kombinace, které mísenecké skladby $AaBb$ v po-hlavních buňkách může vytvořiti. Jich kombinováním pak vyplývají konstituce členů v potomstvu, jak jsou uvedeny v políčkových čtverce.

Obr. č. 2. — Schema vývodu kombinované s biologickým rodokmenem. Členové vývodu jsou označeni orámečkováním značek a proband šípkou. Celý rodokmen má členy jen s jedinou konstitucí, v níž se kombinuje jen jediný druh vloh, a to vlohy pro oko modré (a). Rodokmen je spolu vzorem pro čistokrevný kmen ve smyslu biologickém, a to ovšem jen pro jeden dědičný znak.

Obr. č. 3. — Schema vývodu kombinované s biologickým rodokmenem. Členové vývodu jsou označeni orámečkováním značek, a proband šípkou. Celý rodokmen má členy jen s jedinou konstitucí, v níž se kombinují jenom vlohy pro oko tmavé (A), vlohy jen jednoho druhu. Rodokmen je spolu i vzorem pro čistokrevný kmen pro jeden, dominantní znak.

Obr. č. 4. — Schema vývodu kombinované s biologickým rodokmenem. Členové vývodu jsou označeni orámečkováním značek a proband šípkou. V rodokmenu jsou členové trojí možné konstituce (AA, Aa a aa) při jednom páru vloh, jedné pro znak dominantní (oko tmavé) a druhé pro znak recessivní (oko modré). Biologickou konstituci každého člena vývodu pak tu charakterisuje konstituce jeho sourozenců ve spojení s rodovou skladbou jeho rodičů.

Obr. č. 5. — Schema rozrodu kombinované s biologickým rodokmenem. Členové rozrodu jsou označeni orámečkováním značek a proband šípkou. Celý rodokmen má členy jen s jedinou konstitucí, v níž je ohsažena vloha jen jediného druhu (zde pro oko modré, a).

Obr. č. 6. — Schema rozrodu kombinované s biologickým rodokmenem. Členové rozrodu jsou označeni orámečkováním značek a proband šípkou. V rodokmenu jsou jedinci o trojí různé myslitelné konstituci (AA, Aa a aa), jak ji možno předpokládati s hlediska mendelistického pro jeden pár dědičných vloh (t. j. vlohy pro oko tmavé, A a vlohy pro oko modré, a).

Univ. prof. Dr. Karel Chytil:

O rodopisu Mánesů.

(Předběžné sdělení.)

Jak v Ročence „Kruhu pro pěstování dějin umění“ za rok 1928 oznámeno, připravuje „Kruh“ vydání souboru několika mých pojednání, týkajících se Josefa Mánesa. Jedno z nich, nadepsané »Josef Mánes a jeho rod«, zabývati se bude sledováním rodokmenu Josefa Mánesa a jeho sourozenců. Naše vědomosti o původu rodu Mánesova nejsou starého data, teprve od doby kol r. 1900 rostoucí zájem o hlavního mistra tohoto rodu, obrací pozornost na pátrání po jeho původu.

První informační články o Mánesech přináší »Kapesní slovníček novinářský a konversační« vydávaný r. 1850—1851 od Ludvíka z Rittersbergu, spřáteleného s Mánesem. Vydávání tohoto slovníčku bylo r. 1851 policí zastaveno právě při písmeně M, ale jméno Mánes jest v něm ještě obsaženo. Data biografická jsou skrovňá, o původu rodu neuvedeno nic. Nahlédneme-li do Riegrova Slovníku, jinak pečlivě redigovaného, neshledáme zde nic jiného, než pouhý otisk článků z Rittersbergova Slovníčku. V Doplňcích X. 384 uvedeny ještě některé práce a zaznamenána smrt umělce. Ottův Slovník Naučný XVI. 1900, má (str. 757) ku jménu Mánes (od R. Tyršové) v úvodu krátkou zprávu, že otec obou starších Mánesů, Antonína a Václava, byl mlýnářský od Nymburka rodilý, v Praze usazený.

Nové zprávy přinázejí téměř současně dvě velké publikace, jež vycházely v pokračování: Herainova »Stará Praha« (1900) a K. B. Mádla základní dílo o Mánesovi, »Josef Mánes, jeho život a dílo«. (1901) Herain shromažďoval svá data biografická o umělcích z archivu městského a z farních matrik, a výsledek této činnosti, sbírka jeho excerptů, chová se v archivu města Prahy. V »Staré Praze« v článku o kapli Božího Hrobu na Zderaze (str. 44) zmiňuje se o kameníkovi Janu Oldřichovi Mánesovi, jenž si 16. list. 1723 zakoupil na Zderaze stavební místo. Činnost tohoto kameníka, jenž přišel z Laningen na Dunaji v Bavorích, byla dle novějších výzkumu

mů velmi rozsáhlá; pracoval v Praze na Karlově, při stavbě Lorety a na venkově na Svaté Hoře u Příbrami. Herain shledav, že nezanechal synů, nýbrž jen dcery, odmítá možnost rodové spojitosti tohoto Mánesa s rodem Josefovým. Naproti tomu poukazuje k záznamu fary sv. vojtěšské ze dne 3. listopadu 1784, dle níž pokřtěn tam Antonín, syn Františka Mánesa, tovaryše mlynářského z Radonic a matky Doroty Kašparové. Antonín, jenž se věnoval malířství, pojal za manželku Magdalenu, rozenou Schwichnerovou a ubytoval se na Starém Městě, v obvodu fary sv. haštalské v č. 799, kdež se mu narodil syn Josef (12. května 1820). Herain slíbuje, že jiná data rodová, zejména pokud se týče Quidona a sestry jeho Amalie, uveřejní na jiném místě (což se nestalo).

Data, v celku shodná, uvádí i Mádl ve svém díle. Že se Josef Mánes, Kvido a Amalie narodili v č. 799-I. má již Eduard Herold ve svých Malebných cestách po Praze (1869, Staré Město, str. 300), jenž uchoval i tradici, že v glorietu zřízeném na střeše sousedního domu konal krajinářské studie, »zejména na mračnech«, jich otec Antonín Mánes.

Herainovi podařilo se zjistit v matrice kopulovaných fary svatoštěpánské z let 1771—1784 zápis o sňatku Františka Mánesa. R. 1777, 12. října oddán s pannou Dorotou Kašparovou (Kaschparin), oba svobodní, (liberi) to jest nevázání poddanstvím. Oba byli z venkova, Mánes, jak již uvedeno dle zápisu sv. vojtěšského, z Radnic, ona ze Svojčic; osad toho jména jest značné množství, žádná však neleží poblíž rodiště ženichova — Radnic. Sledoval jsem dále stopu rodu Mánesů v tomto místě, jehož panství přináleželo od r. 1758 hrabatům ze Sternberka. Zakoupil je Jan Nep. ze Sternberka, který je za života postoupil své manželce M. Anně Jos. Krakovské z Kolovrat. Po ní zdědil Radnici syn jich Jáchym a po tomto († 1808) druhý syn Kašpar ze Sternberka, známý přírodozpytec, sběratel a spoluzakladatel národního musea. Na faře při kostele sv. Václava zachována jest část matrik; pokřtěných od r. 1735—1745, oddaných od r. 1721—1745; zemřelých od r. 1725—1763. Laskavostí p. děkana V. Kouby a katechetu Václava Kašpara, dostalo se mně opisu záznamu, že 30. listopadu 1740 narozen syn František, rodičů svobodných, otce Františka Mánesa a matky Ludmily. Povolání otcovo není zaznamenáno, ježto však kmotrem byl pan Antonín Ullman, jinak známý jako měšťan radnický a hejtman panství (capitaneus dominii), lze souditi, že rodiče požívali jisté vážnosti neb obliby. Matka byla patrně domácí, jak souditi lze ze jména Ludmila, velice oblíbeného a rozšířeného křestního jména v Radnici as se zřetelem k patronu kostela sv. Václavu, a jeho bábě. Otec Mánes mohl přináležeti ku služebnictvu neb zaměstnaným vrchnostenským; nepatřil ani k majitelům domu, ani nebyl

mlynářem, neb mlynářským, mlýny radnické se svými majiteli jsou známy z jiných místních pramenů.

Ze František Mánes nar. r. 1740 v Radnicích jest mlynářským tovaryšem téhož jména, pocházejícím z Radnic jedna a táz osoba, jest velmi pravděpodobné. Kdy a odkud přišel do Prahy, o tom nemáme zpráv. V popisu Prahy z r. 1770, nacházejícím se v archivu národního musea v Praze, nepřichází žádná osoba jména Mánes; zpráva o sňatku Františkové s Dorotou Kašparovou r. 1777 jest první o jeho pobytu v Praze.

O holandském původu rodiny Mánesů, o němž se zmíňoval Josef Mánes sám (Mádl str. 9) a k němuž v poslední době častěji bylo poukazováno, nevíme nic určitého. Radnický rodokmen sahá nyní k r. 1740 a o něco hlouběji o starší generaci. Souvislost s kaménkem Oldřichem Mánesem jest takto nadobro vyloučena. Po stránce genealogické jest vítáno, že zápisem matriky radnické jest dochováno jméno v témže znění, jako v prvním zápisu pražském — Mánes.

Bыло také poukazováno ku možnosti biblického původu jména Manes. Sám nepovažuje za vyloučeno, že jest to zkrácenina jména Emanuel, obdobná jako běžné Manek. V knihách městských i jiných zápisech přichází verše Maneš (Manesch), (analogie Lukes-Lukeš), a někteří vrstevníci prý říkali i Josefovi — Maneš (sdělení Dra. Jiříka).

Františkovi Mánesovi, byl-li identickým s oním, který se narodil r. 1740, bylo, když se r. 1777 ženil, 37 let. O prvních dvou dítkách, narozených ve farnosti sv. vojtěšské: Vojtěchovi Václavovi (nar. 1782) a Janu Krt. Antonínovi (nar. 1783) dále ničeho nevíme, snad zemřeli v dětství. Pak následoval Antonín, později malíř (3. list. 1784), a po něm Anna (5. června 1787); Václav není u sv. Vojtěcha zanešen, a marně jsem jej hledal v matrikách pražských; v konkrétních listech jest uveden s různým rokem narození, 1793, ba až 1796. Udání roku narození v soupisech magistrátu jest naveskrz nespolehlivé, nač však lze se spolehnouti jest udání obydlí, bohužel jdou knihy teprve od r. 1814. Od toho roku možno přebývání a stěhování všech členů rodiny Mánesovy v Praze sledovati. František Mánes, u jehož jména o sňatku Antonínově 17. května 1815 jest křížek, nebyl patrně již r. 1814 na živu a rovněž jeho žena Dorota, poněvadž v soupisu nepřichází. V bytě Antonínově u sv. Haštala č. 799, bydlí od r. 1815 krom manželů a později dítka, strýc Václav a teta Anna. Manesové drží se rádi ve společném hnizdě.

Kde se zdržoval František Manes, před svým příchodem do Prahy, jenž spadá do let 1770—1777? V matrice sv. vojtěšské jest označen jako mlynářský tovaryš — molitoriae socius. Soudíme-li dle jmen kmotrů a svědků byl zaměstnán na Šitkovských mlýnech.

A tu vynořuje se nám na mysl také Nymburk, s kterým fakticky udržuje rodina jeho kontakt. Anna Manesová byla do Nymburka provdaná a před tím bývala hospodyní u mlynářské rodiny Vavrů, s kterou byl spřátelen Václav Manes. Jest to jen prostředkující bod či starší spojitost? Rod Vávrů držel veliký mlýn, zvaný »Bašta« v Drahelicích u Nymburka; zde se narodil r. 1787 Antonín Vávra, mlynář, jenž později zakoupil si r. 1816 mlýn ve Vršovicích a jenž v letech třicátých držel panství Vrbičany se zámkem v Litoměřicku. Na rodinu Ant. Vávry a malířské práce, jež provedli pro něho Václav Manes a Amalie vzpoměl mně p. Ant. Seidel, známý přítel historie a starého umění. Jeho sdělením doplněny byly rozmílé vzpomínky stařenky Vondráčkové z Nymburka, jež reprodukoval F. J. Čč. v Topičově Sborníku. (Ročník VI. 1918—1919. Str. 381.) Vypravuje, že po tři roky sloužila u paní Anny Valentové na parkáně v Nymburce. »Její bratr, malíř Václav Mánes často k nám jezdíval malovat. Valentová byla již podruhé vdaná. Nejdříve měla klempíře Sedláčka a potom si vzala ševce Valentu. Ale zle se jim nevedlo. Měli domek, kousek pole a pak oba její bratři Václav i Antonín přes tu chvíli něco ji z Prahy posílali. Také k nim často zajela i do Vrbičan z Prahy k Vávrovi. Ti mívali dříve mlýn velký v Nymburce a na Aničku, svou bývalou hospodyně nezapoměli. O Václavovi vypravuje, jak přijížděl do Nymburka malovat. Kulichův mlýn »na baště« byl hezký jeho obraz. Ani děvečka na něm nescházela, jak nese v krajácí mléko. Valentová brzy ovdověla. Prodala v Nymburce domek slečné Votavové a odstěhovala se k Mánesovům do Prahy. To mohlo být před sedmdesáti lety...«. Potvrzení a doplnění k vypravování stařenky dostalo se mně daty z nymburských farních matric laskavostí p. děkana Vítka.

Dle »liber copulatorum« Litt. O oddáni byli 28. Junii 1831 Vojtěch Sedláček, mistr zámečnický a měšťan, a Anna pozůstalá dcera po † Františku Manesovi, stárku mlynářským z Prahy a matky Doroty rozené Kašparovy. Sedláček zemřel 8. července 1836. Anna, pozůstalá vdova, a dcera po † Františku Manesovi etc. oddána s Janem Valentou, mistrem ševcovským a měšťanem 17. ledna 1837. Jan Valenta, zemřel 25. září 1851. Stařenka dobře počítala, když řekla as r. 1918, že to mohlo být před sedmdesáti lety. Léta, která ztrávila Anna Manesová u Vávrů, mohla spadati do doby mezi rokem 1823, do kterého žila u Antonína Manesa poblíž sv. Haštala v č. 799 a r. 1831, kdy se provdala v Nymburce. Matka Anina Magdalena Manesová zemřela 20. února 1851. Na návštěvu Josefa a Amalie u Vávrů ve Vrbičanech jest rozmarnou upomínkou kresba, známá pode jménem »den ve Vrbičanech«. Dle laskavého sdělení paní Tyršové zpráva o tom, že děd Mánesův byl »odněkud z Polabí« pochází z ústního podání bratrance Mánesových Schwid-

nera; zpráva o Nymburku (snad) od starého přítele rodiny, p. De-mutha. Uvedený Schwidner byl syn novoměstského truhláře Jana Schwidnera, jehož dceru Magdalenu měl Antonín Manes za manželku. O stycích Manesovy rodiny se Schwidnerovými a divadelku s loutkami, jež za součinnosti Josefa Manesa, tehdy as 19letého, postaveno v místnostech truhlářské dílny syna Schwidnerova Ferdinand na Karlově náměstí uveřejnila pěknou vzpomínu »Loutkové divadlo Mánesovo« pí. Amalie Jenšovská v Nedělní kulturní příloze Národních Listů (6. července 1929). Ku jiné rodině mlynářské, totiž Holubů v Sezemicích u Pardubic poukazuje F. X. Jiřík v článku: »K životopisům Mánesů« (Ročenka Kruhu pro pěst. dějin um. za rok 1928), ale pobyt Josefa a Kvidona Manesa v Sezemicích spadá již do doby pozdější, do r. 1848.

Sledujeme-li zápis matrik shledáváme, že otec František Michael Manes označován jako mlynářský tovaryš (1783, 1784, 1787) neb mlynář (molitor) (1782, 1815), ba mlynářský mistr — Müllermeister (při krtu Quidově r. 1828) a v nymburských zápisech týkajících se jeho dcery Anny: mlynářský stárek (1831, 1837). Toto označení bude as správné; v knize pamětní, manuálu a jiných archiválních cechu mlynářského v archivu města Prahy jméno Manes vůbec nepřichází.

Kromě farních matrik již uvedených objevuje se jméno František Manes v knize úmrtní fary svatojindřišské v r. 1806 dne 5. ledna: 70 let stár, s kuriosním označením »pensionirter Kucheljung«. Doplňek k tomu poskytuje soupis zemřelých v r. 1806 v městském archivu, kde po jméně Manesově se udává: bei Neustädter Kapucinern gewester Hauknecht (nad tím »Kellergehülf«), provisirt mit monatlich 4 fl, oder jährlich 48 f...«. Tuto pensi dostával nebožtík od dob zrušení kláštera kapucínského u sv. Josefa na Novém městě v r. 1795. V archivu ministerstva vnitra jsou akta k tomu se vztajující, ač ne všechna, poněvadž některá byla skartována. Jméno Manes psáno různě, také Manis, ba i Minas. Z r. 1795 (1. června) pochází žádost jeho a jiných propuštěných zaměstnanců o udělení provise z náboženského fondu. V žádosti Manesově, kterou páter Quardián doporučuje a potvrzuje, stáří jeho uvedeno na 56 let (dle toho se narodil r. 1740), v službách kláštera jest zaměstnán 15 let; zprvu jako sběratel, pak těžkými pracemi v konventě, a nyní není s to, následkem choroby sebe, ženu a tři nevychované děti uživiti. Manesovi poskytnuta provise nahore uvedená (48 zl. ročně). V době úmrtí (1806) bydlel v Bredovské ul. v č. 935, to byl dům »u Rossmüllerů«, který byl v r. 1805 v držení Kateřiny Hrdličkové. O povolání mlynářském není v aktech zmínky, a poněvadž náš Manes ještě v r. 1787 měl obydlí v obvodu sv. vojtěšském, jest nepravděpodobno, že by byl býval zaměstnancem kláštera kapucínského u sv. Josefa. Stáří a počet tří dítek náhodou souhlasí.

V archivu kapucínského kláštera na Hradčanech nepodařilo se tažnímu knihovníku P. Vavřincovi Rabasovi o tomto Manesovi něčeho nalézti.

Jméno Manes, ač v Praze vzácné, vyskytuje se mimo Prahu nezřídka. Dne 8. února 1778 narodil se v Nymburce Mathias, syn rodičů poddaných; otec Jiří Manes, podruh, matka Kateřina. R. 1784 stíhán byl zedník Jan Jiří Manes, uprchlý od stavby pevnosti plesské (josefovské). Ti jistě nebyli příbuzní Manesa radnického. Příkladů by se dalo nalézti více a kdož ví zdali by některý nevedl na další stopu.

I ze vzpomínek by se dalo ještě čerpat. Vedle starších pamětí paní Libuše Bráfové a pí. Lauermannové, máme zprávu stařenky Vondráčkové z Nymburka, řadu reminiscencí sebraných Drem. Jiříkem a nejnověji roztomilou vzpomínce Am. Jenšovské na divadélko s marionetami Mánesů a Schwidnerů.

„Celek zásluh dávných předkův a nových, chvály hodných činů potomků jsou takřka činiteli, jejichž součinem jsou — dějiny. Ze součinu těchto faktorů vzchází onen zúrodňující popud, ona činorodá a tvůrčí potence, ono zvláštní »něco«, jež minulost, přítomnost a budoucnost duchovně slévá a zove se historickým uvědoměním.“

Adolf Berger
v úvodě k biografii knížete Felixe ze Schwarzenberka.

*Dr. Oskar Mitis,
býv. ředitel domácího, dvorního a státního archivu ve Vídni:*

Rodopisné poznámky z Rakouska.

Rodopis neustále ještě musí se domáhati svého uplatnění jako věda, byť byl jinak za ni ve vší formě uznáván.¹⁾ Zvláště příkře staví se proti rodopisu mylné domnění, že v naší demokratické době genealogie jest přežitkem. Širší veřejnost totiž stále ještě není s dostatek zpravena o tom, že vědecká genealogie věnuje stejnou pozornost všem vrstvám společnosti, a jestliže doposud častěji se zabývala rody šlechtickými, byl to pouze důsledek toho, že o této složce společnosti je po ruce obsáhlejší a poměrně přístupný materiál prameny. Rovněž není dosť obecně známo, že právě toto bádání rodopisné skýtá podklady, na nichž buduje nauka o dědičnosti, již poslední dobou jmenovitě badatelé francouzští věnovali mnoho pozornosti, a jejíž poznatky slouží prospěchu všeobecnému. Po zhroucení monarchie habsburské ukázalo se způsobem velmi názorným, že rodopisné poznatky mají svou cenu a důležitost netoliko pro privilegované vrstvy společenské. Nezbytnost rozhodnutí se pro přijetí občanství v některém nástupnickém státu dala v mnohých případech popud pro zevrubnější pátrání po původu rodiny a přivedla do archivů mnoho »docela obyčejných lidí«. Z těch mnozí teprve takto nabyla živějšího zájmu na minulosti svého rodu i otčiny, a zájem ten nyní rozšiřuje a prohlubuje.²⁾ Tehdejšímu pracovníku v těchto záležitostech vyvstávala před očima pestrá sinésice čilých vzájemných vztahů, jež za posledních století se vyvíjely mezi zeměmi českými a alpskými s Vídni v čele, styky, z nichž vyvstala ona zvláštní spleť národnostních prvků, najmě mezi obyvatelstvem městským.³⁾

¹⁾ Otto Forst-Battaglia, *Genealogie*. Aloys Meisters Grundriss der Geschichtswissenschaft. Lipsko, 1913.

²⁾ Jistý vídeňský genealog mne ujišťoval, že se mu po převratu dostalo výzvy k rodopisným šetřením i z kruhů dělnických.

³⁾ O vývozech vynikajících mužů Rakousko-Uherska po stránce národnostní svr. zajímavé studie Siegenfeldovy ve čtvrtletníku *Forschungen und Mitteilungen des Oesterr. Instituts für Genealogie, Familienrecht und Wappenkunde*, Vídeň, 1927, seš. 1. a 2. — Zde budí pouze připomenuto, že zmíněný ústav je rázu neúředního.

Není neznámo, že tyto vzájemné styky sahají daleko zpět do minulosti. Budoucímu bádání jest ještě vyhrazeno podrobnější studium o rodových i majetkových vztazích mezi říšemi Přemyslovci a Babenberků, jmenovitě o zvláště živých stycích za vlády Přemysla Otakara II. Neméně — a tím blížíme se již době novější — jest si přáti monografického studia o jednotlivých rodech, kde by vynikly vztahy s pozadím hospodářským nebo náboženským. Šestnáctým věkem začíná pak neustálí výměna rodin úřednických, od století osmnáctého datuje se putování rodin důstojnických, jež se rozprostřely po celém území někdejšího mocnářství, kdežto příliv živnostníků ze zemí českých směroval po přednosti do Vídně.

Za těchto dějinných předpokladů jest ovšem zřejmo, že jak středověký, tak i novověký rodopis republiky československé a rakouské mají mnoho styčných bodů a namnoze i shodné pole působnosti.

Zabývám-li se tuto po přednosti dobou novější a zřím-li především na příliv rodin ze zemí českých do Rakous, jmenovitě do Vídně, chci upozorniti na velmi cenný pramen, jenž ovšem dosud nemohl být archivně dokonale pro bádání připraven, ale budoucně dá vytěžiti jistě mnoho poznatků: abecedně spořádané s e z n a m y p o p i s n é h o ú ř a d u m ě s t a V í d n ě (Konskriptionsamt der Stadt Wien), jež sahají z doby předbězové až na naše časy. Tyto akty obsahují nedocenitelný materiál pro dějiny občanských rodin, a skoro jest litovati jejich obrovského rozsahu, jenž sotva kdy připustí soustavné využití asi na ten způsob, jímž August v. Doerr zpracoval farní matriky pro genealogii rodin šlechtických.⁴⁾ To spíše už bylo by snad možné, plánovitě probádati dochované knihy cechovní, uložené v archivech obecních a zemských.⁵⁾

Velmi mnoho rodin ze zemí sudetských přišlo do Rakouska ve službách vídeňského dvora nebo předních šlechticů, jako na př. Liechtensteinů nebo Schwarzenberků, a mnohé z nich lze tu pak sledovati po několik generací. Pro rodopis takovýchto rodů, jmenovitě v 18. a 19. století skýtají spolehlivá osobní data ve vídeňském státním archivu uložené spisy n e j v y š š í h o h o f m i s t r o v s k é h o ú ř a d u (Obersthofmeisteramt), ú ř a d u n e j v y š š í h o l o v č í h o (Oberstjägermeisteramt) a n e j v y š š í h o š t o l b y (Oberstallmeisteramt), jakož i výborně uspořádaný rodinný archiv panu-

⁴⁾ Lístkový katalog Augusta v. Doerr, vydatné zřídlo pro dějiny rodin ze zemí českých, jest genealogickým spolkem »Adler« ve Vídni postupně vydávan, pro značnou nákladnost pokračuje však tisk této publikace tak zvolna, že nelze — žel — v dohledné době nadít se jejího ukončení.

⁵⁾ Jakou cenu pro rodopisné badání mají nepetrzíté od r. 1648 zachované umrlčí knihy (Totenbücher) města Vídně, ukazuje A. Hajdecki v »Quellen zur Cesch. d. Stadt Wien«, I. odd., sv. 6, 1908.

jících knížat z Liechtensteinu.⁶) Na státních dolech a hutích, jakož i v mincovnách byla spousta úředníků ze zemí české koruny, a také v tomto odvětví četné rodiny se vyskytují po více pokolení; příslušné spisy nalézají se v archivu dvorské komory ve Vídni. Pro biografie úředníků politické služby správní hlavním pramenem byl archiv ministerstva vnitra, jenž spolu s archivem ministerstva justičního dne 15. července 1927 vzal téměř úplně za své. Protože tehdy také archiv policejní a pozůstalostní spisy v ideňského zemského soudu se staly kořistí plamenů, znamená onen požár ztrátu obzvláště bohatého materiálu rodopisného.⁷) Jenom část pozůstalostních spisů, jež krátce před katastrofou byla odevzdána do archivu města Vídně, ušla zničení stejně jako někdejší archiv slechtický (Adelesarchiv), jenž příslušel do resortu ministerstva vnitra, po převratu však jinde byl uložen a pod jménem graciální spisovny (Gratialregistrator) včleněn byl do úřadu kancléřského (Bundeskanzleramt). Tento archiv byl jakýmsi úřadem heroldským (Heroldsamt) a sahá svým založením až do doby předbřeznové; uchovává doklady o propůjčování znaků a stavovských povýšení, jež Habsburkové udělovali dílem jako císařové římskoněmečtí (diplomy říšské kanceláře), dílem jako vladaři rakouských zemí dědičných (diplomy rakouské dvorské kanceláře 1620—1848, a. c. k. ministerstva vnitra 1848—1918). Pro stavovská povýšení z říšské kanceláře jest materiál doposud značně rozptýlen, ježto graciální registratura obsahuje pouze koncepty takovýchto diplomů, naproti tomu archiv státní má knihy register říšských až do roku 1400 nazpět, a také knihy povyšovacích poplatků (Taxbücher), t. j. knihy, v nichž tyto poplatky byly vyúčtovány a jež znamenitě doplňují mezerovité dochované spisy. Pro diplomy vydané z rakouské kanceláře dvorské, jež pro země české jsou nejdůležitější, se podobně knihy, žel, nezachovaly, pročež materiál uchovávaný v graciální registratuře nemůže být pokládán za úplný, zvláště pokud se týká století sedmnáctého.⁸) Doplňující rodopisný materiál nalézá se však také v průbátech předků porůznu v archivu úřadu nej-

⁶) Tyto archivy poskytují ovšem zprávy jenom o úřednících ústřední správy. Archivy habsburských a liechtensteinských statků, ležících na území republiky československé, jsou uloženy v Praze, resp. v Bučovicích.

⁷) Srv. podrobnou stať Dra. Kazbundy v Lid. Novinách ze dne 28. července 1927.

⁸) Data o stavovských povýšených ze 17. století bývají na př. také v protokolech tajné rady (státní archiv víd.), jež ovšem jsou začasté psány písmem velmi těžko jen čitelným. — Při erbovních listech nebudiž zapomínáno na to, že také »comites palatini« měli právo je udati. O tom viz od r. 1928 vycházející publikaci Jindř. Höfflinger »Catalogus sacri Lateranensis palatii aulaeque ac consistorii imperialis comitum palatinorum«, Verlag des öst. Institus f. Genealogie, Familienrecht und Wappenkunde in Wien.

v y š š í h o k o m o ř í h o (Oberstkämmereramt) při státním archivu. Zmíním-li se ještě, že tamtéž uložený a r c h i v ř á d o v ý (Ordnensarchiv) chová nejednu autobiografii, že také d v ě s o u k r o m é v í d e ň s k é s b í r k y chovají rozsáhlý genealogický a životopisný materiál,⁹⁾ že v á l e č n ý a r c h i v (Kriegsarchiv) skýtá bohaté prameny o rodinách důstojnických a že s b í r k a p o d o b i z e n N á r o d n í k n i h o v n y (Portraitsammlung der Nationalbibliothek) má jedinečné množství portrétů, upozornil jsem, tuším, na nejdůležitější fondy vídeňské, jež přicházejí v úvahu pro novodobé bádání rodopisné. K tomu připomínám, že v nejbližší době vyjde příručka s informačními daty o rakouských archivech,¹⁰⁾ a vídeňský státní archiv chystá tištěný inventář svých téměř nepřehledných fondů písemností.¹¹⁾

V Rakousku, kde založení Rodopisné společnosti československé bylo uvítáno radostným zájmem odborných kruhů, může činnost společnosti počítati na největší ochotu archivních správ. Vedle zákoně úpravy nahlízení do spisu¹²⁾ jsou v jednotlivých archivech ještě zvláštní ustanovení pro bádání rodopisná.¹³⁾ Tyto předpisy přihlížejí především k dotazům vědeckého rázu, a dávají při více dotazech přednost oněm, v nichž předmět dotazu projeven jest co nejpřesněji.¹⁴⁾

Při mé zřeteli na společné zájmy rodopisného badání budiž mi nakonec ještě dovoleno zmínti se o jedné věci, jež leží na srdci odborným kruhům rakouským, ale stejně také spadá do působnosti Rodopisné společnosti československé: uchování středověkých pečetí. Byť by nechyběly publikace, z nichž možno usuzovat na značný význam rodopisu, heraldiky a sfragistiky, přece nelze upříti, že ve výzkumu dějin středověku tyto pomocné vědy jsou do jisté míry zatlačovány do pozadí. Tak na př. monografické studie rodopisné

⁹⁾ Jsou to: heraldický ústav Krahlův, existující již přes sto let, a sbírka Maxe von Portheim, jež obsahuje zprávy o osobnostech z doby Josefa II., v úplnosti též naprosté.

¹⁰⁾ Minerva-Handbuch der Archive v nakladatelství Walter de Gruyter & Co., Berlín.

¹¹⁾ Úřední titul tohoto ústavu podnes zní: Domácí, dvorní a státní archiv (Haus-, Hof- und Staatsarchiv), čímž se naznačuje rozdílný původ jednotlivých archivních fondů v něm uložených.

¹²⁾ Řem 17. spolkového zákona z 21. července 1925 o všeobecném řízení správním. (Spolkový zákoník rakouský, odd. 63, str. 947.)

¹³⁾ Ve vídeňském archivu státním, v němž se jinak nepředkládají bádatelům spisy z doby po 31. prosinci 1894, dovoluje se od případu k případu použítí materialií rodopisných i z doby novější.

¹⁴⁾ Doporučuje se, aby dotazy stylisovaný byly na podkladě tazateli již známých fakt. Nikdy netažme se způsobem docela pověšchným (na př.: Co je v archivu o rodině N.?) — Nebudíž také zapomínáno, že vídeňský státní archiv není povolaným úřadem, aby příslušnost určité osoby k jisté rodině potvrzoval, a spatřuje svůj úkol jedině v tom, aby z akt seznámená fakta tazateli oznámil, aniž by z fakt samotných vyvozoval jakékoliv důsledky.

velmi přispěly k vytvoření nových hledisek, z nichž vychází nejnovější pojetí osídlení Dolních Rakous, a v domovině Augusta Sedláčka a Martina Koláře značí dílo o starých moravských rodech potěšitelný pokrok. Moje »caveant consules« platí však především jisté naléhavosti archivní. Jest nezbytně nutno, aby archivním správám byly po ruce prostředky k uchování jejich středověkých pečetí. Podle shodného úsudku odborníků nelze pečetěm na listinách přivěšeným zajistiti trvání na delší budoucnost, a proto jest třeba uchovati je budoucím systematickou prací, směřující k jejich odlévání nebo fotografickému zobrazení. Je v tom očividný rozpor, jestliže zákonodární téměř všude se snaží o zachování dějinných, uměleckých i přírodních památek, na druhé straně však nic se nečiní pro dochování pečetí našim potomkům, těchto památek drobného umění, jež samy o sobě začasté mají velikou hodnotu uměleckou a jsou národním statkem kulturním.¹⁵⁾ Rodopisná společnost velmi by se zasloužila a dokumentovala by všeobecnou prospěšnost své činnosti, kdyby podnikla energickou akci na prospěch tohoto přezíraného skvostu historického v archivech. Ze Československu nechybí na silách, jež nesnadnou techniku odlévání pečetí ovládají mistrně, toho dokladem byla expozice Moravského zemského archivu na loňské výstavě soudobé kultury v Brně.

»Pieta k zemřelým členům rodiny jest přirozeným následkem rodinných svazků a činíme ji éthickým požadavkem na každého vzdělance.«

Univ. prof. Dr. Frant. Krejčí
(Ott. Sl. Nauč. XV. 349).

¹⁵⁾ Srv. Paul Kletler, Die Kunst im österreichischen Siegel, 1927.

Zdeněk Kolorvat:

Seznam pohřbených v hrobkách kostela u P. Marie Sněžné v Praze.

V archivu kláštera řádu Františkánů v Praze nachází se pamětní kniha o dvou dílech nadepsaná: »Archivium couventus Neo-Pragensis Beatissimae Virginis Mariae ad Nives sacri ordinis minorum sancti patris Francisci reformatorum almae et magnae provinciae Bohemiae.« V díle II. uvádí oddíl nadepsaný: »Titulus XVIII. Sepulturae saecularium« všechny osoby pohřbené v hrobkách chrámu v l. 1627—1789 jakož i — až na nepatrné výjimky — přesné označení dotyčné hrobky. Laskavostí důstojného P. kvardiána Jana Štíkara — jemuž za nevšední ochotu mi prokázanou vzdávám uctivý dík — bylo mi umožněno seznam onen opsati. Podávám jej čtenářům ve zkrácené formě, nezměniv ničeho na pravopise jmen často různě a chybň psaných a nevynechav podrobností, již pro genealoga nejsou bezvýznamnými. Seznam tento bylo by lze doprovoditi množstvím doplňujících aneb vysvětlujících poznámek, jež původně chtěl jsem přičiniti. Ale rozměry otisku byly by tím příliš vzrostly a vydání seznamu, jenž i v této formě našim rodopiscům snad nebude nevítán, příliš by se oddálilo.

*/

- 1627. 2. VII. sep. Perill. ac gener. d. Petrus Fuchsius — ad alt. s. Crucis.
- 1634. 1. XII. sep. Illustr. d. Maria Benigna de Tallenberg nata Lobkowicziana — in crypta No. 30.
- 1636. 10. III. sep. D. Bohuslaus Hoslauer — in crypta No. 11.
- 1636. 12. V. obiit Illustr. d. Anna Catharina Hyserlin nata de Schanowa — in crypta Hyseriana ad latus evang. summi altaris sep.
- 1636. 2. X. sep. Gener. d. Brixius, supr. leutnantus — in sacello s. Michaelis.
- 1637. 13. III. sep. Illustr. d. Magdalena de Buchael nata de Wallenstein — prope alt. s. Catharinae.
- 1637. 15. VI. sep. Illustr. d. Veronica Pržehoržowskiana nata Czastolariana de longa villa — in crypta. No. 8.

1637. 18. VIII. sep. Illustr. d. Agnes Hysyerlin nata de Robenhaubt, in sacello Michaelis.
1637. 17. IX. sep. Illustr. d. Agnes Hysyerlin nata de Robenhaubt, illustr. dni. Bernardi Hysyerle conjux — sep. in crypta No. 12.
1637. s. d. sep. Proles dni. Nicolai Francisci Tureck — in crypta No. 16.
1637. 23. XII. sep. (in habitu nostro) Illustr. d. Martinus de Hof-foerta — postquam die 13 hujus vitam finivisset Pisecae — sub. alt. s. Francisci, quod ipse extrui curavit.
1638. 23. II. sep. Illustr. d. Anna Eva de Kołowrat nata de Widersberg — in crypta No. 9.
1638. 5. III. sep. D. David Ioannes Diettrich — in crypta Albiniana.
1638. 4. XI. sep. Proles claris. dni. Pauli Wenceslai de Buchau J. U. D. et Appel. consiliarii — in crypta Albiniana.
1639. 8. IV. sep. Nob. et magnif. d. Rudolphus Dodonay J. U. D. et professor Pomiarius — in crypta commune.
1639. 19. IV. sep. Gener. d. Joannes Felix Pržehorzowsky — in crypta prope alt. s. Crucis sub parte cathedrae.
1639. 8. X. sep. D. vidua Elisabeth Kolczawa — in sacello s. Michaelis.
1639. 20. IX. sep. Carolus Adamus filius illustr. dni Bernardi Hysyerla — in crypta non longe ab alt. B. V. M.
1639. 27. IX. sep. d. N vidua — penes confessionalia bohemici sacelli.
1639. 11. VI. dati sunt conventui 150 fl. seu 100 imperiales ratione sepulturae illustr. dni Georgii Wratislaw et alium trium ex suo stemmate; sepulchrum est penes alt. B. V. M. No. 22.
1642. 25. II. sep. Illustr. et nob. d. Iacobus Reinhardus Haysler, supr. quondam locumtenens — in crypta Albiniana.
1642. 5. III. sep. d. Catharina Gaygerin — in antiqua capella.
1642. 18. IX. sep. Excellent. D. Amandus Hartigius, medecinae doctor — e regione alt. s. Crucis juxta cryptam dni. Colowrat.
1643. 8. I. sep. d. Andreas Jatky, senator Neo-urbis — in crypta Rosfurmiana.
1643. 16. IV. sep. quidam infans in habitu nostro indutus — in crypta Konssobae.
1643. 6. V. sep. infans unius diei perill. dni Ziakowetz — ad filios tres de stemmati suo in crypta Illustr. dni. Wratislaw.
1643. 6. VI. sep. Nob. ac gener. d. Joannes Christophorus Wolffstirn — in crypta Rosfurmianę.
1643. 16. VI. sep. filiolus dni. Laurentii Swateck — in sacello s. Michaelis.
1643. 15. VII. sep. Magnif. d. Joachimus Chert L. B. de Zertina; supr. leutnantius, — sub cathedra germanica.

1643. 14. VIII. sep. Nob. et gener. d. Gersdorff in crypta Mitrowskiana prope alt. s. Catharinae.
1644. 17. VII. sep. Nob. dna. Godefridiana — in sacello bohemico.
1644. 30. XI. sep. Illustr. dna. N. Bechinie de Lažan, socrus illustr. dni. Wenceslai sen. Wratislaw baronis et colonelli, — in crypta a praefato domino noviter erecta.
1646. s. d. filia illustr. dni. Johannis sen. de Tallenberg dni. in Jan-kaw etc., — ante alt. majus ecclesiae.
1646. 20. XI. sep. Senior dna. Godefridiana — in sacello s. Michaelis.
1646. 12. XII. sep. Illustr. d. Ferdinandus de Curier — ad ultiman sedem feminarum.
1647. 27. XI. curavit sepeliri quandam nobilem in sacello s. Michaelis Illustr. d. Udalricus Schunowsky de Schunowe — in crypta Rosfurmiana.
1647. 13. XII. sep. D. Wenceslaus Włtawsky, civis Partubicensis, qui Pragae crudeliter a duobus militibus trucidatus — in crypta, per quam itur ad s. Michaelem.
1647. mense majo. sep. uxov gener. dni Alexandri Stattij, supr. Croatarum domini Minko a Marko provisoris — in crypta proxima portae sacelli s. Michaelis.
1647. mense majo. quidam d. Capitaneus leutnantius curavit sepeliri filium suum in crypta Albiniana.
- Eodem anno sunt sepulti in crypta cadem diversis diebus duo filii dn̄i Laurentii Koschin.
1648. alte fatus quidam d. Capitaneus leutnantius alterum filium parvulum curavit sepereliri — in crypta Albiana.
1648. 1. XI. sep. Gener. miles d. Thomas Luba, qui extra triurbem certando cum hostibus occubuit. Hic Thomas Luba erat corporalis a compagnia studiosorum Pragensium, ubi videre est in libello bohemico intitulato: »Leto-a-deno-pis« edito a Ioanne Zatoczil Pragac 1685 in quarto fol. 62, ubi etiam invenitur Patrem Maximilianum Reichenberger e S. I. funebrem super eo orationem hic dixisse. — sep. ad columnam dexteram chori superioris intrando templum.
1648. in festo sti. Simonis et Judac (28. X.) sep. Illustr. d. Martinus comes de Turn, qui 28. octobris iam cluso generose hostium in cursu generali fraudulentia in insidiis delitescentis venatoris ad cor trajectus in loco occubuit, in crypta intra cancellos majoris arae penes alt. B. V. M. et e regione s. p. Francisci.
1648. 16. XI. sep. Perillustr. d. Georgius Joannes Philippus liber baro a Clypping — subalt. s. Cathar.
1649. 14. VII. sep. filiola d. doctoris Pauli de Buchau — in crypta Albiniana.

1649. 30. X. sep. d. Juliana Knoffliczkowa nata, conjux dni. Jeremiahae Braunschmidl, civis Neo-Prag. — in crypta ad s. Catharinam.
 1649. mense Novembbris sep. nepotis iam nominatae Knoffliczkowa, filia dni. Ludovici Fleischmann, civis Neo-Prag. — in eadem crypta.
 1649. 12. XI. sep. Dna. Catharina a tribus Coronis N. vidua et cives Antiquae urbis — in crypta communi s. Catharinae.
 1649. 22. XI. sep. Praefatae dnae. Catharinae a tribus Coronis senior filia — ad medium sedem confessionalem.
 1649. 28. XI. sep. Excellent. d. Ioannes Stomacius, medicinae doctor — in crypta s. Catharinae.
 1649. 30. XI. sep. Nob. virgo Eva filia D. Czabelicziana — in crypta Mitrovitziana ante alt. s. Catharinae.
 1650. 17. VIII. sep. Herula Veronica, nepos ilustr. d. Ioannis de Tallenberg, dni. in Schmilkov — in crypta Tallenbergiana.
 1651. 21. VIII. sep. D. Mathaeus Jungmayer — ad primum confessionale Germanorum, ubi parentes et fratres ipsius requiescerunt.
 1651. 2. IX. advectum est Wscheraticio corpus Illustr. d. Wenceslai sen. Wratislaw de Mitrowitz, conventus hujatis syndici apostolici. — in sua crypta a se extracta in majoris eclesie parte e regione ambonae sita sub No. 4.
 1651. 3. IX. sep. Reverendissimus d. Christophorus Schröpel, quondam hujus conventus parens spiritualis — in crypta ad s. Crucem penes suam uxorem.
 1651. m. septembris sep. dna Elisabeth, conjux dni Ionae, conventus sub — patris spiritualis — ante fores.
 1651. 9. IX. sep. Gener. d. Jeremias Braunschmidt, hujus conventus benefactor — in crypta ante alt. s. Crucis.
 1651. 5. X. sep. Infans illustr. dni. comitis de Bubna senioris — in crypta Wratislawiana.
 1651. 6. X. sep. Illma d. Catharina Wratislawiana, illustr. d. comitis de Bubna conjugis mater — penes alt. B. B. F. infra crates in crypta Wratislawiana.
 1652. 9. I. sep. Infans dni. Bernardi Hyserle — in crypta sui dni. fratraris Michaelis Hyserle.
 1652. 13. III. sep. Generosissimus d. colonellus Ioannes Urbanus Muschelik — in crypta Rosfurmiana in sacello s. Michaelis e regione sepulturae nostrorum venerabilium fratrum occisorum.
 1652. 18. V. sep. Infans illustr. dni. Bernardi Hyserle — in crypta Hyserliana.
 1652. 27. VI. sep. Strenuus et gener. d. Ferdinandus Rottmiller, supr. locumtenens — in crypta ante alt. s. Crucis.
 1652. 31. VII. sep. Illustr. d. Ludmila, uxor illustr. d. comitis de Bubna — in crypta Wratislawiana.

1652. I. IX. sep. Illustr. d. Bernardus Hyserle — in crypta sui d. fratris.
1652. 26. XI. sep. Nob. et gener. d. Georgius Salat — in sacello bohemico s. Michaelis post portam qua itur ad ambitum monasterii a muro tribus circiter ulnis.
1653. 2. I. sepeliri fecit filiolam suam Veronicam d. Wenceslaus Tiben, substitutus noster syndicus apostolicus — in crypta ad alt. S. P. Francisci.
1653. 17. VII. Filiola dni. Laurentii Kossin — in crypta Albiniana.
1653. 23. VII. D. Georgius Czizek curavit sepeliri insimul duos filios suos — in sua crypta.
1654. 26. II. sep. D. Mathias Czaslawsky — in crypta sua in sacello bohemico.
1654. 23. VII. sep. Auaedam dna. vidua, capitanei Excell. com. Michna quondam conthoralis — in antiqua capella s. P. Francisci.
1654. 23. VII. sep. Infans dni Laurentii Kossin — prope aquam benedictam.
1654. 19. VIII. sep. Illustr. d. Ioannes Ernestus Eusebius jun. a Tallenberg, liber baro, dnus. in Wlaschim aetatis 26. ann. — in crypta Tallenbergiana.
1654. 18. IX. sep. Infans excellent. ac illustr. dni. Guilielmi Alberti Krakowsky de Kolowrath, pro tempore presidentis camerae in regno Boh.
1654. 17. XI. sep. Clarissimus d. Henricus Dosterwaldt J. U. pri-marius professor in universitate Carolo-Ferdinandea — sub alt. s. Crucis.
1655. 22. III. sep. Illustr. d. Láura Eleonora illustr. áni generalis Wernin conjux, nata Comitissa de Labon.
1655. 24. V. sep. Illustr. d. Paulus Huschin lib. baro — prope alt. s. Crucis.
1655. 16. VI. sep. D. Catharina Sentigerin civissa Antiquae urbis — iuxta sedilia versus s. Crucem.
1655. 16. X. sep. Nob. virgo Anna Maria Zhorska von Grünfeldt, in crypta alt. B. V. M.
1656. 22. III. sep. Gener. d. Wolffgangus Lichtenberger — in sacello s. Michaelis.
1656. 7. X. sep. Nob. d. Martha Maria gener. dni. ab Aunckh, quardiae august. imperatoris vicecapitanei — in crypta proxima ad sedilibus ad s. Crucem.
1656. 30. XII. sep. Praenob. d. Schebesch quondam militum capitaneus, — in eadem crypta.
1657. 4. I. sep. Nob. d. Anna Mitrowskiana — in eadem crypta.
1658. 5. II. sep. Filius illustr. dni. comitis Bubna — in crypta Bubniana.

1658. 23. II. sep. Junior d. Wenceslaus Iserle — in crypta Iserliana.
 1658. 18. (sic.) sep. Illustr. d. N. Litticzky peditum colonellus —
 in crypta ad alt. s. Crucis.
 1658. 14. VI. sep. D. Casparus Santinger.
 1658. 10. X. sep. Illustr. d. N. Wernir, quondam vigiliarum prae-
 futus — sub alt. B. V. M.
 1658. 16. XII. sep. Illustr. Julius Jaroslaus l. b. a Kolowrat, quon-
 dam colonellus — in crypta Illustr. ac Excellent. d. supr. iudi-
 cis l. bar a Kolowrat.
 1659. s. d. sep. Senator Neo Pragensis D. Urbahel — in sacello bo-
 hemico e regione vener. fratrum occisorum.
 1659. 23. VII. sep. Nob. et gener. D. Wenceslaus Deym — in cryp-
 ta ad s. Crucem.
 1659. 27. VII. sep. Nob. D. Anna Magdalena Zabkowecziana nata
 Wissnickiana — in crypta e regione s. Crucis.
 1659. 19. XI. sep. Gener. d. Georgius Sleinitz Berniczky.
 1659. 16. XII. sep. Perill. d. N. Paust.
 1660. 8. I. sep. Filiolus dni. Luckawetzky.
 1660. 2. VI. sep. Infans dni Schröppel.
 1660. 16. VII. sep. Mater dni. Schröbel.
 1660. 15. IX. sep. filiolus dni Paust.
 1660. 19. IX. sep. Filiola illustr. dni. colonelli Bock.
 1660. 26. IX. sep. Infans dni. Laurentii Kussin.
 1661. 11. I. sep. Filia trium annorum dni. Luckawetzky. — sub alt.
 B. V. M.
 1661. 13. I. sep. Illustr. d. Georgius comes Brotivinsky de Wrati-
 slaw.
 1661. in festo s. Jacobi (25. VII.) sep. Illustr. d. Franciscus de
 Wallmstein aetatis 15 ann. — sub. alt. s. P. Francisci.
 1661. s. d. sep. Gener. d. Joannes Miller, colonellus — sub alt. s.
 P. Francisci.
 1661. 15. X. sep. Illustr. d. Ludmilla Rziczaniana nota Schwiow-
 skiana — sub alt. B. V. M.
 1661. 24. XI. sep. Filiolus Carolus dni Schröppel — in crypta gener.
 dni. Georgii Czizek.
 1661. 27. XI. sep. Perillustr. d. Adamus Pietipeskij, ultimus ex fa-
 milia masculina — sub. alt. s. P. Francisci.
 1661. 18. XII. sep. Illustr. d. Walmerodiana nata Wernieriana no-
 mine Carolina — sub alt. B. V. M.
 1662. 13. III. sep. D. Eva Maijerin nata Turmhauserin — in cryp-
 ta ante alt. s. Crucis.
 1662. 5. V. sep. D. Salomena Aulickiana — ad alt s. Catharinae.
 1662. 13. IX. sep. Illustr. d. Maximiliana Dominica Veronica co-
 mitissa Wratislaviana nata Schwihowskiana de Rizemberg et
 Schwihow — in cryptam propriam ante cancellos summi alt.

1662. 18. XII. Sep. Filiolus nondum unius anni illustr. dni. colonelli Bock nomine Antonius.
1663. 13. I. sep. Illustr. d. Nicolaus l. b. de Schönfeldt — penes illustr. d. de Curier.
1663. 19. III. sep. Nob. et gener. d. de Buchau J. U. Dr. — in crypta sua propria ad alt. s. Crucis.
1663. 1. IX. obüt. Illustr. d. Joannes sen. a Tallenberg l. b., dnus in Jankov, qui die 9. Januarii 1664 in fratrum nostrorum crypta sep.
1664. mense Martio. sep. filiola illustr. dni. comitis de Bubna — in crypta Wratislawiana.
1664. 26. IV. sep. Illustr. d. Carolus Franciscus Otrkoleck — in crypta ad s. Crucem.
1664. mense Aprilis sep. Venerab. et Eximius d. P. N. decanus Par-dubicensis.
1664. 6. VI. sep. Illustr. d. comitissa Maria Elisabeth de Attimis — in crypta penes alt. s. Crucis.
1664. s. d. sep. Gener. d. Jacobus de Jungenen — in crypta penes alt. s. Crucis.
1664. 3. VIII. sep. Nob. d. Catharina Ludmilla Geltnaueriana.
1665. 13. I. sep. Perillustr. et gener. d. Sigismundus Kropacz de Krimlowa — sub alt. B. V. M.
1665. s. d. sep. Illustr. d. Anna de Clari, colonelli uxor — in crypta ante alt. s. Crucis.
1665. 18. IV. sep. Illustr. d. Henericus Michael Hyserle de Chodow — in propria crypta iuxta summum alt. e parte evangel.
1665. 18. VIII. sep. Illustr. d. Elisabeth Apollonia comitissa de Kolowrat nata comitissa de Tilly in crypta proxima sedilibus virorum ad. s. Crucem a se quondam extructa.
1665. 18. VIII. sep. Infans dni. colonelli Bock — in crypta Albiniana
1665. mcnse septbris. sep. Infans illustr. d. baronis Ferdinandi Hy-serle — in crypta Hyserliana.
1665. 2. X. sep. Ejusdem dni. baronis alias infans.
1665. 7. XI. sep. Honesta matrona Anna Barbara Gottiowa Millerin — in media crypta sacelli s. Michaelis.
1665. 7. XII. sep. D. Wenceslaus Bohuslaus Pistor — in crypta Cza-slawsiana in sacello s. Michaelis.
1666. 7. VII. sep. Illustr. d. Ioannes lib. baro de Schneidau — in crypta s. Crucis.
1666. 1. VIII. sep. Illustr. d. Rosina de Schönfeldt — penes tumulum illustr. dni. Curier; ab hae translata ad novam cryptam Clarianam No. 21.
1666. 7. IX. sep. Iunior comes Wenceslaus Bubna, 5 ann. — in crypta Bubniana.

1666. 22. IX. sep. Gener. d. Henericus de Popem — in crypta No. 7.
 1667. 30. I. sep. filiola praenob. dni. Luckowetzky.
 1667. 11. VIII. sep. D. uxor secretarii apud illustr. d. comiten Kinsky.
 1667. 16. VIII. sep. Illustr. d. d. suffraganeus et praepositus Vetero
 — Boleslaviensis nomine Martinus Kemlich — in crypta fratum.
 1667. 15. XII. sep. Nob. ac gener. d. Ferdinandus Brucker olim supr.
 postarius.
 1668. 23. III. sep. Nob. d. Anna Elisabeth Rudowskiana nata
 Kraliczkowa — ad alt. s. Catharinae.
 1668. 16. V. sep. Gener. d. Joannes Brandlinsky — in sacello s. Mi-
 chaelis e regione alt. s. Petri de Alcantara.
 1669. 29. III. sep. Nob. et gener. d. Balthasar Arnoldi Wallendeno-
 na, capitaneus sub incl. reg. Badensi. — in crypta s. Antonii.
 1669. 2. IV. D. Wenceslaus Durak, civis Neo — Pragensis, in crypta
 s. Antonii.
 1669. 23. VI. sep. Nob. Ioannes Wenceslaus a Berenfeldt — in cyp-
 ta s. Antonii.
 1669. 7. XI. sep. (more nostro) A. R. P. Joannes Casparus Rogen-
 dorff, Westphalus Osnaburgensis, decanus quondam Teplicen-
 sis — in crypta s. Antonii.
 1670. 4. III. sep. D. Melehior Werthauser, cuprarius. — in No. 7.
 1670. 5. III. sep. Filius dni. Pauli Wencely — in crypta a dom. pa-
 rente ejus erecta.
 Eodem anno sep. Illustr. d. baro Petrus Kinsky — in crypta s.
 Antonii.
 1670. 20. V. sep. D. Sybilla Saxiana — in crypta s. Antonii.
 1670. 27. IX. sep. Anna Maria Koberin — in crypta sui parentis in
 sacello bohemico.
 1670. 14. XI. sep. Virtuosa Eva Kemlickiana, soror reverend. dni.
 Martini Kemlick, suffraganei Prag. — sub alt. B. V. M.
 1671. 9. V. sep. Nob. d. Ludmilla Cordule nata Hägnerin a Rösel-
 feldt — in crypta s. Antonii.
 1671. 3. IX. sep. Infans Illustr. dni. comitis Clari junioris — in
 crypta s. Antonii.
 1672. 9. IV. sep. Nob. ac perillustr. d. Sybilla Daymiana nata Bies-
 siniana — sub. alt. B. V. M.
 1672. 19. IX. sep. praenob. ac generosus D. Simon Schrop, olim
 secretarius illustr. dni. Kinsky — in crypta Wratislawiana.
 1672. 3. XI. sep. Nob. d. Ludmilla Magdalena Bulin — ante alt. s.
 Crucis.
 1672. 18. XI. sep. Filius dni. Melchior Werthauser cuprarii.
 1673. 5. I. sep. Nob. d. Margaretha Polyxena — in crypta No. 7.
 (pro sepultura dedit Miseron 97 fl.)

1673. 19. VI. Infans dni. Christophori Reck — in crypta dni. Georgii Cziezek.
 1673. 25. X. sep. Perillustr. d. Eva Tranquilliana — in crypta s. Antonii.
 1673. 24. XII. sep. D. Georgius Cziezek — in propria crypta.
 1674. 4. X. sep. Illustr. d. comes Carolus Franciseus Rivara. — in crypta s. Antonii.
 1674. 14. XII. sep. Perillustr. d. Anna Suzanna Korženskiana de Teresna.
 1675. 8. VIII. sep. D. Barbara Mayerin, Vetero — Prag. civis. in crypta s. Antonii.
 1676. 7. III. sep. Herula Ioanna illustr. dni. comitis senioris de Bubna — in crypta Wratislawiana.
 1676. 15. III. sep. D. Wenceslaus Hoslauer — ante alt. s. Petri de Alc.
 1676. 25. III. sep. Illustr. d. comitisa Ludmila de Clari et Altringen nata Schönfediana — in nova crypta Clariana seu Altringiana dicta, ad quam cryptan et mater ejus translata est. (vide sub. 1. VIII. 1666.)
 1676. 11. IX. sep. Nob. ac consultissimus d. Simeon Hesselius de Winsberg, hujus couventus per 15 annos ferme syndicus apostol. — in crypta nostrorum fratrum.
 1676. 18. IX. sep. Consultissimus d. Jonas Scholiaster, Neo Urbensis olim senator, olim syndicus apostol. noster. — sub alt. s. Catharinae.
 1676. 13. XI. sep. D. Christina Brictiana — in crypta s. Antonii.
 1677. 21. V. sep. Quidam d. leutnantus incl. regim. Caprariani nomine Henericus Stier, qui infortunato casu ab alio officiali est occisus — in crypta s. Antonii.
 1678. 1. III. sep. D. Elisabeth Lhotakiana uxor dni. Wenceslai Lhotak, advocati jurati in regno Boh. — in crypta s. Antonii.
 1678. 14. III. sep. Perillustr. d. Eva Polexina Tuniechotskiana nata Hejkiana — in crypta s. Antonii.
 1678. 18. X. sep. Thomas Freijdag paruclonsor (?) in crypta ad alt. altari s. Michaelis.
 1678. 18. X. sep. Thomas Freijdag paruclonsor (?) incrypta ad alt. s. Petri in sac. bohem.
 1678. 20. X. sep. D. Anna Stifterin uxor dni. Francisci Stifter, chy- riarchi nostri — in crypta Turkiana.
 1680. 8. VI. sep. Virgo Francisca Piglerin — in crypta s. Antonii.
 1680. 12. VI. sep. Senex vir probus dni. Joannes Spindler faber secretarius.
 1680. 13. VII. sep. Filiola dni. Wenceslai Woržechovsky I. U. D. nomine Magdalena — in crypta s. Pauli.
 1680. 15. VII. sep. D. Elisabeth Langin vitriaria, sub alt. B. V. M.
 1680. 21. VII. sep. D. Dorothea Tibenskin — in crypta Antonii.

1680. 31. VII. sep. Carolus filiolus dni. Francisci Stifter — in crypta Turkiana.
1680. 1. VIII. sep. Veronica filiola quinquennis ejusdem dni. Stifter.
1680. 26. IX. sep. D. Joannes Bacher, cuprarius — in crypta No. 7.
1680. 11. XI. sep. D. Elisabeth conjux dni. Adami Worzechowsky — in crypta dni parentis sui dni. Pauli Wencely de Buchau I. U. D. quam ipse dudum ante alt. s. Crucis erexerat pro se, domina sua et 4 prolibus; restat itaque adhuc ejus uxor et una filia eo tumulanda.
1681. 29. III. sep. Illustr. d. Eusebia Elisabeth Hyserlin nata de Malowetz, illustr. dni bar. Hyserle de Kodau uxor — in crypta s. Antonii.
1681. 25. IV. sep. Nob. dom. Martinus Herner — in crypta Hoslaeiana ante alt. s. Catharinae.
1681. 16. VI. sep. Nob. d. Elisabeth Kolentzin — in crypta Tallenbergiana prope alt. B. V. M.
1681. 25. IX. sep. Perillustr. virgo Ludmilla Cajetana Luckavskiana — in crypta s. Antonii.
1682. s. d. sep. Illustr. d. Franciscus Primislaus lib. baro de Montani. — in crypta No. 7.
1682. 31. V. sep. D. Barbara Mayerin — in crypta s. Antonii.
1682. 2. XII. sep. Honorabilis d. Mathias Lange — sub alt. B. V. M.
1683. 5. VII. sep. Perillustr. virgo Anna Seebergiana nata matre Neichingeriana, in crypta s. Antonii.
1684. 5. VI. sep. Illustr. d. comes Cunata Jaroslaus de Bubna — in crypta fratrum.
1684. 16. XI. sep. Perillustr. d. Sigismundus Marquardus Tuniechowsky de Podieschowitz, s. c. m. dapifer, dom. in Wscheratitz — in crypta s. Antonii.
1685. 5. III. sep. D. Adamus Hehler emeritus tirobulatorum magister in crypta s. Antonii.
1685. 27. VIII. sep. Perill. d. Engelbertus a Renscheidt, supr. vigiliarum praefectus sub incl. reg. Keysersteiniana — in crypta No. 7.
1686. 21. IV. sep. Nob. juvenis Ludovicus de Pasterni, grammaticista — in crypta No. 7.
1686. 14. VIII. sep. Praen. D. Anna Helena Proxin, doctorissa — in crypta s. Antonii.
1686. 17. X. sep. Parva herula illustr. dni comitis Clari — in crypta familiae.
1687. 9. XI. sep. Infans illustr. dni. comitis Clari — in eandem crypta.
1688. 9. VI. sep. Illustr. herula Teresia Elisabeth Bubniana — in crypta Wratislawiana.
1688. 14. VII. sep. D. Agatha Stiffteriana — in crypta s. Antonii.

1690. 6. II. sep. Honesta matrona Magdalena Herlowa, Pragensis
 — in crypta s. Antonii.
 1790. 9. II. Spectabilis vir d. Wenceslaus Lhotack, regni Boh. advocatus juratus — in crypta s. Antonii.
 1690. 15. VI. sep. Illustr. d. baro de Curier, ultimus de familia — in crypta propria.
 1690. 16. VIII. sep. Nob. d. Samuel Guilielmus Oppitz, natione Litomericensis, I. U. Candidatus — in crypta No. 7.
 1690. 29. XII. sep. D. Ivannes Baptista Senesi — in crypta s. Antonii.
 1691. 11. I. sep. D. Lucia Weiblin uxor. dni. Fidelis Weibl, nostri-
 dni. syndici apostol. — in crypta s. Antonii.
 1691. 18. VI. sep. Honorab. d. Franciscus Sebaldus Woitlender,
 aurifaber et civis Novae civitatis (superstes conjux: Emerentiana)
 — in coemeterio e regione alt. s. Catharinae.
 1691. 25. VIII. sep. Illustr. d. Maria Anna comitissa de Clari nata
 Lambergiana — in propria crypta.
 1691. 28. VIII. sep. Praenob. ac Excellent. d. Joannes Praxa, medicinae doctor et Regni physicus. — in crypta s. Antonii.
 1692. 11. IV. sep. Honorab. d. Magdalena Czaslawskiana — in sacello bohemico in crypta sub scannis e regione alt. S. Petri de Alcant.
 1692. 14. V. sep. D. Margaretha Hoffmeisteriana — ante alt. s. Petri de Alc.
 1693. 17. XI. sep. D. Theresia Weiblin (antea Senesin) — in sacello s. Antonii Pad.
 1693. 19. XI. sep. D. Ludmilla Pichlerin — in sacello s. Antonii.
 1694. 15. IV. sep. Consultissimus d. Joannes Spincka, senator Neourbensis — in crypta penes scamna feminarum e regione immaculata nostrorum martyrum.
 1694. 29. VIII. Illustr. d. Joannes Carolus baro de Tauwlesky — in crypta s. Antonii.
 1695. 15. II. sep. Gener. d. Ignatius Max de Rampffen Noricus Egrensis; I. U. auditor, — in crypta No. 7.
 1695. 18. V. sep. Perillustr. d. Maria Magdalena prius vidua post perillustr. d. Paulum equitem de Buchova, caes. maj. Appelationum consiliarium, ultimo vidua post perillustr. d. Joannem Smolick, regiae locumtenentiae Pragensis secretarium — nata Petrassiana de Wokaunstein, dna. in Rohovan — in propria crypta.
 1695. s. d. sep. Illustr. herula Ferdinanda Magdalena baronissa de Leitersamb — in crypta s. Antonii.
 1695. 25. VII. sep. Illustr. d. Joannes Joachimus Wenceslaus uniculus filius Littitz, dni. in Brzezna, Kacow, Przestitz. — in crypta Wratislawiana extra crates ad alt. B. V. M.

1695. 26. XI. sep. Illustr. d. Carolus Christophorus comes Przeho-
żowsky — in crypta sua propria ad cornu evangelii alt. s.
Crucis.
1696. 16. XII. sep. Illustr. d. Lambertus Harrach, supr. regni Boh.
scriba — in crypta s. Antonii.
1697. 6. II. sep. D. Anna Barthscheriana — in crypta ad alt. s.
Crucis No. 7.
1697. 20. IV. sep. Perillustr. herula Catharina Francisca Kortzen-
skin de Teresna — in terra immediate ante alt. S. P. Francisci.
1697. 29. X. sep. Perillustr. d. Ubaldus Ignatius de Gisler. — in
crypta No. 7.
1698. 16. V. sep. Nob. matrona d. Regina Francisca de Haan — in
sacello bohem. ante alt. s. Petri de Alc.
1699. 9. V. sep. Praenob. ac gener. d. Constantinus Wilhemus Fren-
cking de Hohenberg, concipista apud reg. locumtenantiam —
ad s. Crucem.
1700. 2. III. sep. Perillustr. d. Wenceslaus Sylvester Smrczka de
Münichau in regno Boh. vicecamerarius — in crypta s. Antonii.
1700. 21. IV. sep. Illustr. d. Georgius Marcus de Clari et Altringen
S. R. I. comes, S. C. M. camerarius — ad propriam cryptam.
1701. 10. III. sep. Illustr. d. Maria Elisabeth Bubniana nata Schi-
chovskiana — in crypta Wratislawiana.
1701. 19. III. sep. Illustr. d. Eva Maria de Vernier — ad alt. B. V. M.
1701. 5. IV. sep. Perillustr. d. Christianus Jacobus de Aschenfeldt,
supr. leutnantus, in crypta s. Antonii.
1702. 2. I. sep. Perillustr. d. Joanna Dorothea Bubniana nata Mie-
sickowa de Wiskow — in crypta s. Antonii.
1702. 29. VII. sep. Praenob. d. Joannes Pichler — in crypta s.
Antonii.
1704. 24. VIII. sep. Illustr. d. Joannes Franciscus ab Harrach in
crypta s. Antonii.
1704. 28. VIII. sep. D. Joannes Bucher, aurifaber — ad alt. s. Crucis,
1704. 9. IX. sep. Perillustr. d. Maximilianus Hajek, in crypta s.
Antonii.
1704. 24. IX. sep. Perillustr. herula Magdalena Faldorfferin — in
crypta s. Antonii.
1704. 15. XII. sep. D. Joannes Georgius Beer, chirurgus — in crypta
No. 7.
1705. 3. V. sep. Nob. virgo Eva Sylvia Kauskin de Lobetischek —
in crypta No. 7.
1705. 17. VI. sep. D. Anna Albrechtin — in crypta No. 7.
1706. 21. V. sep. Nob. virgo Catharina de Longa villa — in crypta
No. 7.
1706. 17. XII. sep. Praenob. herula Barbara Wieschnickiana —
in crypta s. Antonii.

1707. 14. II. sep. Illustr. d. Maximiliana Apollonia baronessa de Tallenberg — in crypta s. Antonii.
 1707. 20. IV. sep. Nob d. Zacharias Benedictus de Gebhardt, Bohemus Rosenthalensis — in crypta No 7.
 1707. 28. IV. sep. Praenob. d. Maria Sydonia Knechtiana — in crypta No. 7.
 1707. 10. XI. sep. Herula Anna Francisca filia Excell. comitis de Sinsendorf — in crypta s. Antonii.
 1707. 9. XII. sep. Perillustr. herula Catharina Barbara Krisliana de Krislau — in crypta No. 7.
 1708. 20. V. sep. Illustr. d. comitissa Catharina Dorothea Bertholdinata Rriczianiana, jacet prima in crypta Bertholdiana in capella Portiunculae a dextris introitus Majoris portae.
 1709. 9. IV. sep. Ecellent D. Michael Franciscus Iserle — In crypta propria.
 1709. 5. VII. sep. Perillustr. d. Ioannes Adamus Hanisch de Greifenthal — a latere evangelii alt. s. P. Francisci in ecclesia majori ad murum contra latus epistolae majoris altaris.
 1709. 25. V. sep. Nobilis virgo Catharina Rosenfeldiana — in crypta alt. s. Crucis seu No. 7.
 1710. 17. V. sep. D. Ioannes Novatius (centenaris major seniculus, qui ultra 50 annos in Iudaismo versatus aspirante vero Salvatoris gratia prope Sexagenarius baptizatus est — in crypta alt. s. Crucis seu No. 7.
 1710. 24. V. sep. Illustr. D. Maria Francisca comitissa de Herberstein — in crypta alt. s. Crucis.
 1710. 27. XI. sep. Illustr. Herula de Keiserstein — in crypta s. Antonii.
 1711. 6. X. sep. Clarissimus d. Michael Knecht, appell. consiliarius, in crypta alt s. Crucis.
 1711. 26. X. sep. oNb. juvenis Carolus filius dni. Schertzer, aet. suae necdum 15ann. in crypta Czischkiana.
 1712. 25. VII. sep. Illustr. d. Anna Maria comitissa Harrachiana nata Herbersteiniana — in crypta s. Antonii.
 1712. 25. X. sep. Excell. d. Casparus Foith, medicinac doctor, rector magnificus — in crypta Czisziana.
 1713. 30. VIII. sep. Perillustr. d. Franciscus Ferdinandus de Conens — in crypta s. Antonii.
 1713. 6. IX. sep. Virgo Maria Magdalena Voitlenderin, aurifabri filia, in coemeterio e regione alt. s. Catharinae.
 1713. 24. X. sep. Nob juvenis Fidelis Weibl filius dni parentis spiritualis etiam nomine Fidelis Weibl et Theresiae secundae conthralis — in crypta s. Antonii.
 1713. 1. XII. sep. Dna Weiblin Juliana, syndici apostol. prefati tertia conjux — in crypta s. Antonii.

1714. 1. IX. sep. Nob. virgo Anna Catharina de Aschenfeldt — ante alt. s. Crucis.
1715. 27. VII. sep. Perillustr. herula Sidonia nata de Reichenbach — ante alt. s. Crucis
1715. 27. VIII. sep. Perillustr. d. Francisca nata Dlauhoveskiana — ante alt. s. Crucis.
1715. s. d. sep. Nob. d. Ludmilla Voitliana nata Czisziana — in crypta Czisziana.
1715. 27. XI. sep. D. Ludmilla Wieschnickiana nata Korschenskiana de Teresna — in crypta ad corun evangelii.
1716. 9. IV. sep. Excell. d. medicus Ioannes Schluderbach — in crypta No. 7.
1716. 20. IV. sep. D. Franciscus Bricti, mercator, — in coemeterio.
1716. 31.. V. sep. Praenob. d. Martinus Eck — in crypta No. 7.
1716. 9. VI. sep. Honoratus civis d. Gregorius Wlczek — in crypta No. 24 in ecclesia s. Michaelis archang.
1717. 10. IV. advectum corpus illustr. dni. comitis Innocentii Bubna ex bno Skrziwan et sep. in crypta a defuncto propriis expensis extucta ante alt. B. V. Czenstochoviensis in ecclesia bohemica.
1717. 13. V. sep. Illustr. herula baronessa Elisabeth Bzenskiana — ad alt. s. Crucis.
1717. mense Junio sep. Illustr. d. Joannes Josephus Careto e mar-chionibus de Savona S. R. I. comes de Millesimo, S. C. M. Appel. consiliarius — in extucta noviter crypta ante alt. s. Michaelis in ecclesia bohemica.
1717. 24. VIII. sep. Dom. Andreas N., camerarius illustr. dni comitis Hartmann — in crypta communi ante caucellos in ecclesia bohemica.
1717. 24. X. depositum est ad interim corpus filioli comitis ab Harrach Ferdinandi Wenceslai Joachimi ad cryptam s. Petri de Alc. et postquam aperta fuisse crypta ad s. Antonium translata est 1729.
1718. 14. II. sep. Perillustr. d. Henericus Mischka — ad alt s. Crucis.
1718. 1. VII. sep. Perillustr. herula de Perlstein, 5ann. — ad alt. s. Crucis.
1718. 21. XII. sep. Perillustr. d. Margaretha Czakerin (Czukerin?) ad alt. s. Crucis.
1719. s. d. sep. Excell. et. illustr. d. comes Bernardus Wratislaw de Mitrowitz — in sua crypta.
1719. 9. X. sep. Illustr. d. Franciscus Helfridus Woracziczy S. R. I. comes de Babienitz — ad alt. s. Crucis.
1719. 16. XII. sep. Praenob. d. Sabina Schmidin, secretaria comitis Hartmann — ad alt. s. Crucis.
1720. 6. IV. sep. Perillustr. d. Elisabeth Eleonora Pachstein de Machelrode nata Swabiana — ad alt. s. Crucis.

1720. 4. V. sep. Perillustr. d. Anna Catharina Genickiana — ad alt.
 s. Crucis.
 1720. 10. VII. sep. Illustr. d. Joannes Josephus Sobeck 18. ann. in
 crypta ad introitum ecclesiae inter imaginem B. V. et S. P.
 Francisci.
 1720. 10. IX. sep. Illustr. d. comes Franciscus Ferdinandus Berthold
 actualis capitaneus Neo-urbensis — in sacello Portiunculae.
 1720. 15. IX. sep. Perillustr. d. Catharina Audrizkiana nata Bzen-
 skiana — ad alt. s. Crucis.
 1720. 29. X. sep. Illustr. d. comitissa Ursula Francisca Pertholtiana
 nata comitissa de Wrttby — in recentem terram ad cornu
 evang. majoris altaris.
 1720. 23. XII. sep. Gener. d. Andreas Schmidt, secretarius dni. co-
 mitis Hartmann — ad alt. s. Crucis.
 1721. 16. VIII. sep. Perillustr. d. Joannes Franciscus Hanisch de
 Greifenthal — in crypta communi ante altaris s. Michaeli can-
 cellos.
 1721. 19. XI. sep. Praenob. d. Petrus Clement — ad alt. s. Crucis.
 1722. 2. V. sep. Perillustr. d. Agnes Gertrudis de Eeck nata Imsten-
 rath de Ottengratten — ad alt. s. Crucis.
 1722. 5. V. sep. Perillustr. d. Maximilianus Bernklau de Schönreith
 imlyti regim. junioris Wallis capitaneus — in crypta inter
 imaginem B. V. M. et S. P. Francisci.
 1722. 17. VI. sep. Perillustr. d. Ioanna de Binau in crypta ante
 crates sacelli s. Antonii.
 1722. 31. VII. sep. Praenob. ac consultissimus d. Fidelis Weibl, syn-
 dicus apostol. hujus conventui — in crypta Albiana No. 14.
 1723. 19. IV. sep. D. Ionnes Novatius practicus chyrurgus — ad
 alt. s. Crucis.
 1723. 15. IV. sep. Filiolus quatuor annorum et 6 mensium illustr. dni
 comitis ab Harrach, dni in Wicklantitz — ante alt. s. Petri de
 Alc.
 1723. 16. XII. sep. Illustr. et excellent. d. Anna Maria comitissa
 Hyserliana, ante vidua Althaniana, mater cardinalis Althan,
 alias nata Aspermannin — ad cryptam propriam.
 1724. I. VI. sep. D. Elisabeth Novatiana, coemptrix rerum necessa-
 riarum — ad alt. s. Crucis.
 1724. 10. VI. sep. Perillustr. d. Caecilia Haugvitziana — ad alt.
 s. Crucis.
 1725. 29. I. sep. Perillustr. d. Clara Veitin nata a Solin — ad alt.
 s. Crucis.
 1725. 3. III. Wincklantitio advectus filius primogenitus Adalbertus
 illustr. dni. comitis ab Harrach — tumulatus ad interim ad
 cryptam ante alt. s. Petri de Alc; Ao 1729 translatus ad cryp-
 tam s. Antonii.

1725. 8. X. sep. Illustr. d. Maria Claudia Catharina comitissa de Althan, soror cardinalis, jacet apud suam matrem in crypta Hyseriana penes alt. B. V. M.
1725. 29. XII. sep. P. Bernardus Stransky — in sepultorio fratrum nostrorum.
1726. 25. III. sep. Perillustr. d. Sophia Genovefa Janovskin de Janowitz nata Hostialkiana de Javorzitz — ad alt. s. Crucis.
1726. 25. V. sep. Perillustr. d. Isabella Clara Serinin de Aichanau nata de Jery — ad alt. s. Crucis.
1726. 28. VI. sep. Antonius Heffler, conventus hujus lisca per 31 annorum.
1726. 21. X. sep. Honorata d. Emerentiana Dorothea Rantzanin nata Portiana de Parvicena, civis Neourb. et aurifabra, quac ob pacificalia pie defuncto marito primo Voitlender habuit promissam sepulturam in coemeterio; amici autem additis 16. fl. eam hinc transtulerunt — ad alt. s. Crucis.
1727. 5. IV. sep. Excellent. d. Barbara Theresia Francisca prius comitissa viduata de Wrttby dein comitissa de Clarin et Altringen nata comitissa de Kokorzowa — ad vivam terram, ubi nunc lapis est lit. B. titulo de cryptis sign.
1727. 22. IV. sep. Praenob. d. Leopoldus Weibl — ante crates s. Antonii.
1727. 6. XI. sep. Posthumus filius 6ann. Franciscus Hanisch. — in crypta No. 24.
1728. 9. I. sep. Perillustr. d. Josepha Bieschiniana nata Audrizkiana — ad alt. s. Crucis.
1728. 10. I. advectus est Wincklantitio Ioannes Wenceslaus, filiolus trium hebdomadarum illustr. dni. comitis Joachimi ab Harrach; interim positus ad cryptam ante alt. s. Petri de Alc.; anno 1729 cum aperta fuit crypta ad. s. Antonium, ad eam translatus.
1728. 16. III. sep. Illustr. d. Comelia Eleonora s. r. i. comitissa de Trautmandsдорff Weinsberg nata Baronessa Harrantiana — in crypta No. 4.
1728. 16. VII. sep. Perillustr. d. Iosephus Andriczky — ad alt. s. Crucis.
1728. 16. VII. sep. Perillustr. d. Iosephus Audriczky — ad alt. lenderin — ad alt. s. Crucis.
1728. 24. XII. sep. Perillustr. herula Ioanna Barbara Hoberin de Hennersdorff — ad alt. s. Crucis.
1729. 20. IX. sep. Illustr. d. Constantinus Ferdinandus Hyserle l. b. de Chodau, inclyti Dalbonici regim. capitaneus — ad cryptam propriam.
1729. 27. IV. sep. Perillustr. d. Franciscus Antonius Adamus Audreczky de Audritz, celebs, ad alt. s. Crucis.

1729. 10. VI. sep. Perillustr. d. Ioannes Wenceslaus Bieschin de Bieschin, celebs — ad cryptam s. Antonii.
1729. 15. VII. sep. Illustr. d. Maria Constantia viduata comitissa de Bubna et Littitz nata Boriniana de Lhota — in crypta Bubniana.
1729. 27. X. sep. Perillustr. d. Anna Francisca Wolskin de Wolsky nata Conentiana — ad alt. s. Crucis.
- 1730 vacat.
1731. 14. II. sep. D. Franciscus Eismann, tympanista campestris — ad alt. s. Crucis.
1731. 26. II. sep. Perillustr. herula de Frestenberg (Treschenberg?) — in crypta s. Antonii.
1731. 18. III. sep. Perillustr. herula Teresia Genickiana — ad alt. s. Crucis.
1731. 24. III. sep. Honorata d. Elisabeth Wlzkin — in crypta ante cencellos s. Michaeli in ecclesia bohemica.
1731. 28. III. sep. Generosus d. Ioannes Ignatius de Rosenthal — ad alt. s. Crucis.
1731. 21. XII. † et 23. XII. sep. Illustr. d. comes Ioannes de Götzen — in crypta s. Antonii.
1732. 18. I. † et 21. I. sep. Praenob. d. Constantia Frenckingin de Lohenberg aetatis suae 102 annorum — ad alt. s. Crucis.
1732. 27. I. sep. Praenob. d. Christina Sophia Alphonsin nata Budevinin — ad alt. s. Crucis.
1732. 2. V. sep. Illustr. d. Ioannes Antonius s. r. i comes Wratislaw de Mitrowitz — in crypta No. 6 et 22.
1732. 18. VII. sep. Perillustr. D. M. Magdalena Mladotiana de Sopolisk nata Holoschkalkiana de Javorzitz ad alt. s. Crucis.
1732. 16. XI. sep. Excellent. d. Eva Rosina viduata generalissa Hobergin de Hennersdorff nata baronissa de Krigerin — in crypta No. 7.
- 1733 et 1734 vacant.
1735. 13. II. sep. Illustr. d. baronissa Maria Theresia Gerardin — in crypta s. Antonii.
1736. 10. VI. sep. D. Ioannes Passetzky — in crypta s. Antonii No. 14.
1736. 25. VIII. sep. Illustr. d. Franciscus Ernestus Tunckl l. b. de Asenbrunn et Hohenstat, dom. in Janckow, s. c. m. Consiliarius etc. — in crypta No. 7.
1737. 8. VIII. sep. Catharina Schnellerin — in crypta No. 7.
1737. 23. XI. sep. Praenob. d. Ioannes Ernestus de Gabler — in crypta No. 7.
1738. 22. IX. sep. D. Rosalia Ludmilla Luxin — in crypta No. 7.

1738. 28. X. sep. Praenob. et clarissimus d. Tobias Damianus Veith
 I. U. D., archiepiscopolis consistorii Prag. assessor, syndicus
 apostol. Nivensis — in crypta No. 7.
 1738. 22. XI. sep. Illustr. d. Catharina Rziczaniana nata de Tallen-
 berg — in crypta Tallenbergiana.
 1739. 13. V. sep. Filiola 2 annorum praenob. dni. Tempis apud of-
 ficium steiirarum officialis, in crypta No. 7.
 1740. 17. II. † Illustr. d. comitissa de Millesimo vidua nata Seber-
 giana — sep. in propria crypta.
 1740. 1. III. sep. Perillustr. d. Rudolphus de Binau, Miero-Pragen-
 sium militum civicorum capitaneus — in crypta No. 7.
 1740. 16. IV. sep. Perillustr. d. Joannes Josephus de Swarowa —
 in crypta s. Antonii.
 1740. 26. VI. sep. Illustr. herula Josepha baronessa de Leven — in
 crypta No. 7.
 1741. 6. VI. sep. Illustr. d. comes Wenceslaus de Bubna, rhetor, in
 crypta No. 23.
 1742. 5. I. sep. Perillustr. d. Joachim Hanisch de Greiffenthal —
 ad. alt. s. Michaelis in ecclesia bohem.
 1742. 22. VIII. sep. Praenob. d. Anna Tempisin nata Gableriana —
 in crypta No. 7.
 1743. 13. I. sep. Illustr. herula Anna Sophia Miesickiana — in
 crypta No. 7.
 1744. 20. VIII. † et 21. IX. sep. Illustr. et excellent. d. Ioannes Phi-
 lippus comes Clari, dnus. in Lauschitz, Posdeneck, actualis in-
 tim. consiliarius regius et locumtenens, aet. 54 ann. — in
 crypta No. 21.
 1745. 17. IV. sep. Antonia, filiola 8 mensium praenob. dni. Mayer,
 primarii officialis ad officium steiirarum — ad alt. s. Crucis.
 1745. 1. VII. † Perillustr. D. Franciscus Josephus de Limpach ann.
 28. — sep. in crypta No. 7.
 1745. 25. VIII. † et 27. VIII. sep. Excellent. d. comitissa Esther Jo-
 sepha Nostitziana nata Wratislawiana — in Crypta No 7.
 1745. 26. IX. † et 27. IX. sep. Praenob. d. Michael Hoffmann, chi-
 rurgus insignis et charitativus erga ordinem nostrum — ad alt.
 s. Crucis, No. 7.
 1746. 10. I. † et 11. I. sep. Illustr. d. comitissa Bernarda Stadliana
 nata Binavina — ad alt. s. Crucis.
 1746. 21. VIII. † et 22. VIII. sep. Illustr. Maria Rebecca comitissa
 de Kokorzowa nata Bubniana de Bubna et Littitz. Anno 1700
 in uxorem data est illustr. dno. comiti Francisco Ernesto de
 Ugardt, et 1715 viduata tandem ao. 1724 ad secundas transit
 nuptias illustr. dni. comitis Wenceslai de Kokorzowa, Appell.
 praesidenti; annorum 72. — in crypta No 23 in ecclesia bohem.

1746. 27. X. † et 29. X. sep. Praenob. et clarissimus d. Ignatius
 Knecht I. U. D. et Appell. asessor ad alt. s. Crusis No. 7.
 1746. 19. XI. † et 21. XI. sep. Perillustr. d. Theresia Hanischin con-
 tholaris defnucti dni. Ioachimi Hanisch de Greifenthal — in
 crypta No. 24.
 1747. 11. IV. † et 12. IV. sep. Josephus filiolus aliquot mensium
 praenob. dni. Majer, primarii officialis ad officium steuerarum
 — in crypta No. 7.
 1748. 28. IV. † et 30. IV. sep. Perillustr. d. Francisca Hartungiana
 nata Weischnickiana ad alt. s. Crucis No. 7.
 1748. 27. VII. † et 29. VII. sep. Perillustr. herula Francisca Bern-
 glauin — in crypta No. 14 (ad introitum ecclesiae majoris).
 1748. 6. VIII. † et 8. VIII. sep. Virgo Marianna Knechtlin — in
 crypta No. 7.
 1750. 11. II. † et 13. II. sep. Praenob. et gener. d. Christophorus
 Mayer, steuerarum director ann. 47. — vid alt. s. Crucis No. 7.
 1750. 6. III. sep. Antonius filiolus prope 2 ann. clarissimi dni. Sebe-
 stiani Gauss I. U. doctoris et advocati regni — ad alt. s. Crucis
 No. 7.
 1751. 3. II. † vesperi sep. Illma d. Ioanna Margaretha comitissa
 Zuckerin nata Mitrovitziana — ad alt. s. Crucis No. 7.
 1751. 18. II. † Praenob. d. Ioanna Tempisiana vidua — in crypta
 No. 7.
 1751. 27. VIII. † et 29. VIII. sep. Illma d. comitissa Francisca Trau-
 thmannsdorffiana nata Chotziana vidua — in crypta No. 7.
 1752. 29. V. † Illmus d. comes Ernestus de Bubna, sep. in crypta
 Bubniana.
 1753. 13. II. † Praenob. d. Ioannes Weibl, quondam nostri syndici
 apostol. dni. Weibl filius, civis Neourbensis. — sep in crypta
 No. 13.
 1753. 6. III. † Perillustr. d. Salomaea Rosenthalin vidua sep. in cryp-
 ta No. 7.
 1753. 4. IV. † Excell. d. Maria Anna comitissa de Clary et Aldringen
 vidua, quondam excell. dni. comitis Philippi de Clary et Al-
 dringen conjux, nata comitissa de Lichtenstein — sep. in crypta
 Claryana No. 21.
 1754. 15. I. † et 18. I. sep. Nob. et gener. d. Josephus Xaverius de
 Tempis, dnus. in Kowanitz, ann. 63. — i n crypta No. 7.
 1754. 15. III. † et 17. III. sep. Nob. virgo Maria Anna Hanischin
 de Greiffenthal ann. 44. — in crypta No. 24.
 1754. 5. VI. † et. 7. VI. sep. Iuvenis Wenceslaus Czwrczala Bohemus
 Buschtieradensis puer sacristiac, ann. 19. — in coemeterio post
 majorem ecclesiam.
 1755. 7. IV. † et 9. IV. sep. Perillustr. herula Ludmilla Pichlerin,
 ann. 55. — sep. in crypta No. 7.

1756. 19. III. † et 21. III. sep. Nob. et strenuus d. Ignatius Wurm-scheer, Oberleutnantius, Austriacus Vienensis, viduus, ab incl. regim. peditum principis Hilburghausen in crypta No. 7.
1756. 7. V. † ex vulnere lethali in conflictu accepto et 8. V. sep. Strenuus d. Josephus Weinsiedel incl. regim. Keiliani oberleutnantus — in coemeterio.
1756. 13. V. sep. Strenuus miles Georgius Kržischek catafractus de legione Anhalt Zerbst — in coemeterio.
1756. 18. V. sep. Perillustr. d. N. N. de regimini Loosrios — in coemeterio.
1756. 3. VI. † et 5. VI. sep. Ingenuus ac probus juvenis Ludovicus Wolff — ad alt. s. Petri de Alc.
1756. 7. VIII. † Honoratus civis d. Christophorus Puchner aet. 73 — in crypta No. 7.
1757. 25. V. q Illustr. d. Ioannes Wenceslaus comes de Bubna et Littitz atque in bono suo Radenin in ecl. paroch. s. Wenceslai depositus. Postea 1758 13. I. juxta ultimam voluntatem suam advectus ad conventum Nivensem et in crypta No 23 tumulatus.
1758. 4. II. † et 6. II. sep. D. Thomas Prochazka — ad alt. s. Crucis.
1758. 31. III. † et 2. IV. sep. Praenob. d. Ignatius Knecht — in crypta No. 7.
1758. 6. IV. † et 9. IV. sep. Illustr. d. Maria Catharina Klebersberiana nata Rzic̄aniana — in crypta Tallmbergiana seu No. 3.
1758. 21. V. † et 23. V. sep. Praenob. d. Anna Maria Knechtin — ad alt. c. Crucis.
1758. 4. XI. † et 5. XI. sep. Illustr. d. Nicolaus comes de Draschkowitz incl. regim. Nadastiani apud hussaros magister militum — in crypta s Antonii No. 13.
1758. 4. XII. † et 7. XII. sep. Perillustr. d. Elisabeth Neslingerin de Schellichengraven nata Mieschicziana de Wischkau — ad alt. s. Crucis.
1758. 11. XII. sep. Illustr. d. comes junior de Bubna et Littitz aet. 5 duntaxat quadrantes anni. — in crypta Bubniana No. 23 ante alt. B. V. M. Czenstochoviensis.
1758. 23. XII. † et 25. XII. sep. Perillustr. d. Maria Theresia Malanotin de Caldes nata de Püchlern — ad alt. s. Crucis.
1759. 12. I. † et 14. I. sep Perillustr. d. Anna Maria Worzichowskiana de Kudratitz nata Hildebrandiana de Brandau — ad alt. s. Crucis.
1759. 3. II. † et 4. II. sep. Perillustr. herula Apollonia Worzichowskiana nata ipsissimo anno 6. Januarii — in crypta matris suaee ad alt. s. Crucis.

1760. 3. IV. † Praenob. d. Maximiliana Pawlowskiana de Rosenfeldt
 aulae praefecta apud illustr. d. comitem de Millesimo — ad alt.
 s. Crucis.
 1760. 20. IV. † et 22. IV. sep. Perillustr. d. Sebastianus de Malanotta
 — ad alt. s. Crucis.
 1762. 1. V. † Bruna Pragam ad filias suas veniens dna. Catharina
 Nutziana — ad alt. s. Crucis.
 1763. 5. II. † Maria Anna herula Bubniana (vixit 1½ ann.) — in
 crypta Bubniana in capella s. Michaelis.
 1763. 27. X. sep Praenob. d. Anna Maria Baumanniana — ad alt. s.
 Crucis.
 1764. 24. I. sep. Anna Waldmanniana oeconomia per ill. dni. Fran-
 cisci Bertram de Bertrab — ad alt. s. Crucis.
 1764. 8. II. sep. Perillustr d. Franciscus Bertram de Bertrab. — ad
 alt. s. Crucis.
 1764. 26. XI. † et 29. XI. sep. Illustr. d. Franciscus Carolus comes
 de Clari et Aldringen — in crypta No. 21.
 1766. 10. VIII. † Praenob. d. Ursula Dauschin antehac Palmiana —
 ad alt. s. Crucis.
 1766. 13. XII. † Wenceslaus Kolísek, fidelis nostrorum collectorum
 per 30 anno bajulus — sep. in coemeterio.
 1768. 26. II. † Perillustr. d. Rochus Bieschin de Bieschin — in crypta
 s. Antonii.
 1768. 17. V. † aet. 80 ann. Perillustr. d. Limpachiana de Cympach-
 nata Spandliana — ad alt. s. Crucis.
 1768. 7. VII. † Praenob. d. Francisca Schwartziana — ad alt. s.
 Crucis.
 1768. 11. VII. † Illustr. d. comes Philippus Clary de Aldringen
 actualis incl. dimachae Würtenbergianae legionis supr. vigil.
 praefectus — in crypta familiae.
 1768. 16. XI. † et 18. XI. sep. Excell. d. Ioannes Christophorus
 Borzek Dohalsky s. r. i. comes de Dohalitz, caes, reg. gubernii
 assessor act. 74 ann. — ad alt. s. Crucis in crypta No. 7.
 1770. 6. II. † Illustr. d. Josephus Joachimus baro Wanczura de Rech-
 nitz supr. regni Boh. scriba, act. 78 ann. — ad alt. s. Crucis in
 crypta No 7.
 1771. 29. VII. † et 31. VII. sep. Honorabilis d. Constantia tertia
 conjux celeberrimi dni. Ignatii Beer, conventus nostri ordinarii
 atque diligentissimi per complures annos medici, nata Kauer-
 iana, germanaque soror celeberrimi dni. Caroli Kauer medici —
 ante aram. s. Petri de Alc. in bohem. ecclesia s. Michaelis.
 1771. 26. VIII. sep. Herula Veronica filia nob. dni de Hilliger, act. 13
 ann. — ad alt. s. Crucis.

1771. 16. IX. sep. Perillustr. d. Petrus Maximilianus Josephus I. b.
de Du Iekem, capitaneus ab invalidis in Belgio existentibus, ex
Geurtechin Belgii loco oriundus. — ad alt. s. Crucis.
1771. 25. X. † Perillustr. et clarissimus d. Ignatius Cajetanus Veith
I..U. D., per multos annos conventus syndicus. — ad alt. s.
Crucis.
1771. 29. XI. sep. Illustr. d. Antonia Baronessa Trzowsky nata co-
mitissa de Millesimo — in crypta Millesimiana ad s. Michaelem.
1772. 19. III. sep. Dna Anna Schambergerin vidua — ad alt. s.
Crucis.
1772. 5. V. sep. Nob. virgo Catharina Barthlin de Weidenthal, 71
ann; — ad Auxiliatricem in terram vivam sub cathedra.
1773. 17. IV. sep. Consultissimus d. Philippus Knecht, vir consularis
Novae Urbis — in coemeterio penes suum confessarium V. Pa-
trem Adauctum Klus.
1775. 24. IX. † act. 59 ann. Illustr. d. Alexander baro Defin, gene-
ralismajor militae caesaerae — in crypta No. 7.
1776. 25. IV. sep. Herulus ilustr. comitis Philippi Clari de Aldringen
in crypta fam. No. 21.
1777. 2. VI. † et 4. VI. sep. Perillustr. d. Ludovicus de Villa quon-
dam supr. leitnantus regim. de Harrach —
1779. 11. IV. sep. Celeberrimus d. Ignatius Beer, doctor medicinae —
ad cryptam ante aram s. Petri de Alc.
1779. 15. VIII. sep. Perillustr. d. Ignatius Hanisch de Grüffenthal,
capitaneus districtus Kurzimensis — ad cryptam ante cancellos
arae s. Michaelis.
1780. 7. X. † Perillustr. d. Icannes Hanisch de Greifenthal — in
crypta fam. ad. s. Michaelem.
1782. 26. IV. sep. Perillustr. d. Theresia Kelhausin vidua post do-
ctorem medicinae — ad alt. s. Crucis.
1782. 11. VI. sep. Excell. d. Anna Elisabetha comes Dohalskiana
nata Kispersky Wrzezowezkiana. — in crypta Dohalskiana ad
aram s. Crucis.
1784. 2. I. sep. D. Dorothea Majestratin caminaria — in crypta No
15 ad alt. s. Petri.
1786. 17. X. sep. Virgo Maria Susanna Hofmanin act. 92 ann. —
ad alt s. Crucis.
1787. 4. II. sep. Nob. d. Francisca conjux perillustr. dni. Ferdinandi
de Zauner, supr. in Bohemia commissarii bellici, nata de Mayer,
act. 58 ann. — ante aram B. V. M. Auxiliatricis ad vivam
terram.
1789. 9. VII. † Praenob. et claris. d. Ioannes Josephus Zebrer I. U.
C., per plures annos Neo Urbensis cancelarius et conventus nec
non hospitii Skalcensis syndicus —.

1826. 19. X. † D. Ioannes Fritschek, canoniae Neoreischensis ord.
Praemonstr. in Moravia organista et magister scholae emeritus;
parens h. t. conventus hujus guardiani et vicarii provincialis A.
R. Patris Nepomuceni Fritschek, qui apud suum alterum filium
vblem. d. Christianum Fritschek, localistam Hostinii habitans
Pragam venit. — sep. in coemeterio Wolschanae.

*

Jako doplněk uvádím z téhož dílu »titulu XVII.: sepulturae tertiarum« (ony pohřbené, kteří v titulu XVIII. obsaženi nejsou):

1727. 30. VIII. sep. Praenob. et excellent. d. Ioannes Franciscus Polentzi per 47 annos noster medicus — ad s. Hedvigem sub cancellis lateris epistolae.
1741. 22. VI. † et 23. VI. sep. Illustr. d. comitissa Eleonora Oppendorffiana — ad alt. s. Crucis No. 7.
1743. 20. X. † et 21. X. sep. Perillustr. d. Eva Rosina Hruschkowskiana nata Samkiana — ad vivam humum penes alt. s. P. Francisci ad cornu evang.
1747. 17. II. † et 20. II. sep. D. Catharina Barbora Polentzin — ad vivam humum ad s. Hedvigem sub cancellis lateris epistolae.
1751. 30. VII. † Perillustr. d. Ivannes Josephus Limbacher de Lippe — ad alt. s. Crucis No. 7.
1752. 12. IV. † et 13. IV. sep. Praenob. d. Monica Rosalia Kuntzkin vidua post † senatorem Kuntzke — ad alt. s. Crucis No. 7.
1755. 29. XII. † et 31. XII. sep. Nob. d. Maria Victoria de Smetanin nata Broneriana de Schwartzenstein — in coemeterio post majorem ecclesiam.
1757. 1. II. † et 4. II. sep. Anna Isabella Nenadalowa — in No. 7.
1762. 22. III. † Praenob. d. Catharina Nigriniana — ad alt. s. Crucis.
1762. 1. IV. sep. Praenob. d. Paulus Nigrin, reg. Neo Urbis senator, conthoralem secutus — ad alt. s. Crucis.
1762. 23. VI. † Proba, nobilis ac devota virgo Barbara Ludmilla Scheibnerin de Scheibenthal — ad alt. s. Crucis.
1762. 13. VIII. † filiam secuta Praenob. d. Theresia Scheibnerin de Scheibenthal — ad alt. s. Crucis.

František Teply, archivář:

Záhada v rodokmenu Malovců z Malovic.

Poslední toho rodu Antonín Malovec z Malovic a Kosoře, císařský podmaršálek a naposledy velitel 13. armádního sboru v Záhřebě, před tím dlouholetý posádkový velitel v Krakově (*1846, † 12. 8. 1905 náhle při honu v Nisku (Halič), pochován v Praze na hřbitově v Bubenči), si umínil, že sebere všecek historický a zejména genealogický materiál o svých předcích. V Čechách se mu postavili za pomocníky August Doerr, velkostatkář na Smilkově, J. Dobřenský na Chotěboři, Augustin Sedláček, autor Hradů a zámků, jenž svým cedulkovým katalogem prokázal hledači výborné služby, ano pátrání o tak rozšířeném rodu narázelo na mnohé a veliké obtíže. Bez Sedláčka by byl Malovec tolik nevyřítil, neboť výsledek převýšil očekávání — našel přes 1200 mužských předků. Mně připadly pojíždky do farních matrik. Mnoho jsem nalezl v Bohumilicích u Vimperka a v Šlapánově u Votic, kdež Malovci držívali deskový statek Libouň a Zvěstov. A tu se nám přihodil nemilý casus. Pan farář Horák měl jakousi cestu do Prahy. Nic mi nebylo milejšího, neboť jsem ho z Milčína obyčejně zastupoval: tak i tenkráte. Někdy v dubnu jsem excerptoval šlapánovské matriky — elaborát jsem poslal p. Doerrovi, jenž měl na rodokmenové srovnávání nejvíce času a také obzvláštní trpělivost. Velmi mrzutě jsem pročítal jeho list dto 28. 4. 1897, neboť mi psal, že moje výtahy nesouhlasí se starými listinami rodovými, jež mu podmaršálek poslal v bednách do Smilkova. Doerr oznamoval: »Vypsal jste ze krtů: 1770, 22. 9. Marii Karlu Ludoviku (1775, 8. 5.); 1771, 14. 11. Marii Josefu; 1774, 15. 6. Marii Antonii (1774, 27. 8.); 1775, 5. 10. Emanuela Ludvíka; 1779, 13. 4. Emanuela Josefa. Všech těch za rodiče označení: illustrissimus Dominus dom. Josephus Kosorž lib. baro de Malowetz, dominus in Zvěstov. Conthoralis Ilustrissima D. d. Josefa nata Forkacziana. — Já však mám v ruce křestní listin originali, že r. 1774, 7. 6. narodil se resp. pokřtěn byl syn týchž František Arnošt Josef, praděd všech dosud žijících Malovců.

Výpisek toho ve Vašem záznamu úplně schází a místo synka položil jste v též roce i měsíci dcerku Marii Antonii. Uznáte, že v intervalu 8 dní nemůže táz matka porodit druhé dítě... máte chybu očividně v roce. Datum pro Marii Antonii nemůže být správné. Kromě toho jste vynechal ještě: 1786, 18. 6. Marii Ludoviku 1777, 3. 5. Marii Venceslavu, potomní dámu šlecht. ústavu, a nejstaršího syna Vincence, nar. 1769, jenž r. 1783, 20. 9. pohřben byl u sv. Trojice v Praze. Mám však za jistou, že tito dva poslední se ve Zvěstově nenarodili... « Poněvadž jsem nemohl v jarním nepočasí do Šlapánova, prosil jsem p. faráře Horáka, aby prohlédl matriky, neboť chyba vladne světem, nadtož kaplanem! Horák mi odpověděl r. 1897, 6. 5., že mé výpisy našel správnými. Vynečnání Marie Václavky a Marie Ludvíky zavinil p. farář sám, poněvadž příslušnou knihu matriční měl mezi listinami archivu, kde jsem nehledal, poněvadž při odjezdu mi pravil: to jsou všecky matriky. b)

Zápis narození Františka Arnošta Josefa jsem tedy nenalezl a nedovedl jsem si vysvětlit, jak mu mohl být od nás vydán křestní list. Ze tady žil, našel jsem r. 1798, 17. 4., při zápisu křtu dítěte Josefy, dcery Jana Uhlíře, arendátora pivovaru zvěstovského. Za kmotry se postavila Josefa »Freyin Malowetz«, slečna ze Zvěstova, Ernest Freyherr Malowetz, její pan bratr, unterlajtnant do regimentu husarů. Úmrtí jejich otce Josefa Kosoře de Malowetz jsem — podle Doerra — vytáhl správně: 1799, 16. 6. ve stáří 56 let.

Na mé oznámení odpověděl důkladný Doerr krátce, že p. farář Horák opakuje jednoduše mé chyby, a ten František Arnošt Josef ve šlapanovských matrikách být musí! Přiložil kopii originálu křestního listu: Kolek 15 kr. Anno Reparatae Salutis millesimo septingentesimo septuagesimo quarto die septima Junii in ecclesia parochiali Schlappanowiensi a me infrascripto baptisatus fuit Ernestus Josephus junior illustrissimi domini Josephi Kosorž L. Baronis de Malowetz, domini in Zwiestow, matris Josephae, natae Forgaczianae. Levans fuit illustr. d. Johannes Zablaczky de Tubschitz, assesor ad Tribunal Brunense; test. illustr. domina Maria Anna Zablacziana, nata Hauspergiana. Hoc anno esse, ob defectum linguae germanicae latino idiomate fidem facio ac testor. L. S. Schlapanowii die 2. Julii A. S. 1799. Josephus Hier. Braun, curatus loci.

Nechal jsem Doerra Doerrem a o další se nestaral. Při nahodilém setkání ve Voticích vyprávěl mi známý genealog JUDr. Č. Pinsker, advokát tamní, že mne urození páni i s farářem ze Šlapanova nejspíše obětí. Představte si: na tom křestním listu visí celá descendence Malovců, a Vy tvrdíte, že zápis

a) Tamní hospodářskou instrukci Malovců uveřejnil potom p. prof. Kalousek.

b) Málokterá fara má všecky matriky.

neexistuje. To je co říct! Někdy o prázdninách 1897 dojel Doerr do Miličína, abych s ním jel do Prahy, že by pan podmaršálek přijel sám, ale že při vystupování z vlaku si namrsk' nohu a musí nějaký den ležet. Ve Smilkově jsme papíry ještě jednou prohlédli a potom jsem mohl baronu Malovci v Praze (hotel Victoria) říci, že o pravosti starého křestního listu lze se přesvědčiti jen srovnáním rukopisu faráře Brauna v matrikách. Nerad nám jej půjčoval; ale hned druhý den nastala výprava k p. faráři Horákovi. Tu jsme konstatovali, že křestní list psal skutečně Braun, jenž na 30 let farářoval v Šlapánově — křestní zápis v matrikách opravdu není.

Jak se věc asi sběhla? Braun skutečně křtil, ale akt opomenul zapsati. Když synek Malovec-voják přijel na pohřeb otci, potřeboval »Železný list«, jak předkové matričním říkali, a byl v pochybnosti, zda-li první, do kadetky vystavený, zní správně, a tu mu farář vystavil druhý, v němž praví: Hoc anno esse . . . , ale v roce se zmýlił. Na výklad tázal se zřejmě rozčílený podmaršálek, co učiniti? Nic, dejte si tuto opravdu vzácnou listinu aspoň v 10 exemplářích u soudu ověřiti, neboť byste více od farního úřadu v Šlapánově žádného křestního listu pro svého praděda neobdržel —.

»Tradice znamená přenášení ideí minulých do přítomnosti a budoucnosti, v tradici je pouto generací, stálost, nepřetržitost, jednota národního cítění a národního života všebec.«

Dr. Karel Stloukal
(Nár. Politika, 28. září 1929, str. 2.)

Dr. František Roubík:

Rodopisné prameny v archivu ministerstva vnitra v Praze.

Rodopisný badatel, nechť pracuje v genealogii rodin šlechtických, městských či selských, nemůže se vyhnouti archivu ministerstva vnitra a jeho bohatým fondům. Nebude proto jistě zbytečno, podáme-li zde aspoň velmi stručný informační přehled těch archivních fondů, jež mohou poskytnouti bližšího poučení v otázkách genealogických. Rámec článku dovoluje nám podat i jen zcela povšechnou karakteristiku těchto pramenů, k nimž podrobnější pomůcky nalezne badatel v archivu.

Největší tento státní archiv republiky (Praha III., Valdštýnská ul. č. 16), obsahující dnes přes 50.000 silných fasciklů spisů, na 16.000 úředních knih a rukopisů, na 9.000 originálních, většinou pergamnových listin (kromě spousty listin, hlavně nadačních, uložených ve spisech), zatím již ca 5.000 listů map a plánů a příruční historickou knihovnu o více než 20.000 svazků, chová hlavně spisy, vzniklé z agendy centrálních úřadů bývalého českého státu. Spisy české a české dvorské kanceláře, převzaté po převratu z Vídni, registratury českého místodržitelství (gubernia), české komory, policejního ředitelství, komorní prokuratury, některých krajských a patrimoniálních úřadů, státní účtárny, podkomořského úřadu, zemské a dvorské desky, judicium delegatum militare et mixtum a celá řada menších registratur tvoří zde nepřeberné bohatství, bez něhož by nebylo možno psati české dějiny politické ani hospodářské. Je zcela přirozeno, že fondy tyto chovají i bohaté a důležité prameny ke genealogii rodin šlechtických, městských i selských, jichž si zde chceme blíže povšimnouti.

Nejbohatší jsou přirozeně prameny ke genealogii šlechtických rodin v Čechách sídlících. Šlechtické oddělení vídeňského archivu ministerstva vnitra, jehož část českých zemí se týkající byla archivem převzata po převratu podle archivní úmluvy s republikou Rakouskou, obsahuje přes 150 krabic

spisů, týkajících se nobilitací a všeho úředního jednání s nimi souvisejícího. Materiál tento, srovnáný abecedně podle jmen, poskytne nejbohatší rodopisnou kořist.

Nobilitační privilegia, jež jsou zde zachována v konceptech, často zároveň s originálními a zpravidla velmi cennými žádostmi a přílohami, byla koncem 18. a počátkem 19. století ve Vídni opsána z největší části do t. zv. »salbuchů«, obsáhlých to knih, jež byly rovněž — pokud se týkaly zemí české koruny, převzaty po převratu z Vídne. Ke knihám těmto, obsahujícím kromě erbovních listů též opisy četných jiných privilegií ze 16.—18. století (městských, cehovních a pod.), nebyl ve Vídni pořízen rejstřík, čímž ovšem bylo jejich používání značně stíženo. Teprve nyní se pracuje na podrobném lístkovém rejstříku. Jedinou příručkou k těmto knihám — pokud jde o materiál rodopisný — byla dosud známá kniha Doerrova: »Der Adel der böhmischen Kronländer«. (Praha r. 1900), jež jest vlastně rejstříkem ke genealogické části těchto knih. Poněvadž Doerrova kniha jest dosud nejdůležitější rodopisnou naší příručkou, nebude snad zbytečno uvést zde několik kritických poznámek o její spolehlivosti.

Pracuje na pořízení podrobného lístkového rejstříku k »salbuchům«, měl jsem příležitost blíže kontrolovat data Doerrových knih, a nutno říci, že zkušenosti učiněné s její spolehlivostí nejsou příliš radostné. Největší vadou Doerrových kopistů — neboť témto filavně jest připsati vinu na chybách knihy — bylo, že neuměli česky a nerozuměli proto obsahu erbovních listů česky psaných, jichž jest ovšem ve starší době většina. Resignujíce na čtení českých textů, spokojili se pouhými novějšími německými regesty v čele zápisů, opisujíce jejich chyby nebo sami je chybě čtouce. Tím se stalo, že hlavně česká rodová jména i české predikáty dostaly se do Doerrových knih mnohdy k nepoznání zkomoleny, ač ani německá a latinská jména neunikla těmto omylům. Mohl jsem dosud zkонтrolovat údaje Doerrových knih pouze 18 svazků (do č. 44), ale již zde bylo by možno vytknouti mnoho chyb. Rámec tohoto článku dovoluje nám ovšem uvést jen výběr některých markantnějších omylů — podrobnou kritiku knihy bude možno provést teprve po skončení nového rejstříku. Z 18 svazků knih jest u Doerra vůbec vynecháno na 150 erbovních listů, z čehož 120 připadá na svazek č. 26, jenž obsahuje nobilitace z let 1618—1628 a jenž nebyl vůbec rozepsán. Protože údaje Doerrových knih byly pořizovány jen podle německých pozdějších regest v čele původních zápisů, zmizelo zde velmi mnoho predikátů, jež nebyly uvedeny v tomto regestu, ale jež by byly pozornější kopista nalezl v textu zápisů — chybí jich celkem na 50. Ze mnoha jmen i predikátů jest zkomoleno, zmínili jsme se již výše. Tak jest u Doerra uveden Spurný místo správného Šurma, Gelník místo Jelínek, Pienaw m. Pěna, Christoph m. Kustoš, Sselih

m. Šelcha, Blesek m. Blenk, Koynyt m. Krynyt (Crinitus), Orlice m. Drbice, Heller m. Czeller, Zlemezky m. Zlonický, Gilk m. Jílek, Schwarz m. Šípař, Kozkoschsky m. Rozkošný a m. j. Všechna tato jména jsou v českých originálech erbovních listů zapsána zcela správně, ale byla zkomolena buď v pozdějších německých regestech, nebo teprve Doerrovými kopisty.

Ovšem že i predikáty stihl v Doerrově knize týž osud, nebyly-li vůbec vynechány. Predikáty, uvedené v originálu česky, jsou v těchto regestech namnoze již zcela libovolně přeloženy do němčiny, jako z Karslbergu místo z Králové Hory, z Neumühlu m. z Nového mlýnu a pod. Ale i nepřeložitelné české predikáty byly zde namnoze zkomoleny k nepoznání. Tak z Ptinína místo správného z Protivína, z Tyebau m. z Třebové, z Krczma m. z Krčina, z Neamieczicz m. z Nauměřic, z Lansteina m. z Loustyně, z Orsnik m. z Drsníku, z Krawné Skály m. z Krvavé Skály, z Genežicz m. z Jenčic, z Wartenberku m. z Hartenberku a m. j. Musíme se spokojiti jen s tímto náhodným výběrem, jež by bylo možno daleko více rozhojniti. Nejde tu o pozdní kritiku známé této příručky — jde jen o upozornění badatelů, aby užívali Doerrový knihy opatrně a s potřebnou reservou. Ostatně nový podrobný lístkový rejstřík bude po svém skončení nejspolehlivější příručkou k témtoto knihám. Než vraťme se k ostatním genealogickým archivním pramenům.

Materiál téměř ryze genealogický obsahuje registratura bývalého Terezského ústavu na Hradčanech, uložená nyní jako depositum v archivu ministerstva vnitra. Jsou to hlavně písemné doklady ústavních chovanek (220 krabic) a rozrody a rodokmeny s malovanými znaky, zpracované podle těchto dokladů (210 kusů), v nichž lze nalézti mnoho rodopisného materiálu.

T. zv. stará a nová manípulace archivní, obsahující spisy české kanceláře, českého místodržitelství a české komory od r. 1526 do r. 1748, srovnaná hlavně podle jmen šlechtických rodů a panství, chová spoustu cenného materiálu i rodopisného, jednak pod signaturami dotyčných rodin, jednak ve zvláštních svých věcných odděleních (nobilitace (S 209/st, abecedně podle jmen), inkoláty (I 21/st, abecedně podle rodových jmen). — Z těchto spisů byla kdysi pořízena umělá sbírka autografů (27 fasciklů), jež jest — srovnána abecedně podle predikátů — jejich doplňkem. Povšechně — ač ne zcela spolehlivé — informaci slouží počátkem 19. století pořízené knižní soupisy nobilitací (4 svazky) a reversů k zemi (1 sv.), jež nutno ovšem kontrolovat výše zmíněnými spisy šlechtického oddělení. Ke genealogii šlechtických rodin lze hledati prameny i v konfiskačních spisech (C 215/st, kde jsou uloženy v C 215/R1/st i reversy k zemi z let 1620—1621), a v sign. D 1/st, obsahující císařské dlužní zápisu abecedně podle jmen věřitelů. Pro šlechtické — hlavně vojenské — osoby z doby třicetileté války mnohou cennou

zprávu může podati bohatá osobní registratura Albrechta z Valdštejna, čítající přes 20.000 kusů, jednak originálních dopisů Valdštejnovi, jednak konceptů dopisů Valdštejnových (podrobný lístkový rejstřík).

Velmi cenným genealogickým pramenem jsou ovšem i desky zemské, uložené od nedávna rovněž v archivu ministerstva vnitra. Hlavně testamenty poskytnou rodopisci mnoho cenných dat, ač také zápisu ostatní jsou i genealogicky velmi důležité. Četné příručky umožňují orientaci v bohatém tomto fondu, k jehož vydávání tiskem byla nedávno utvořena zvláštní komise, jež hodlá se svou činností co nejdříve započítit. Desky zemské byly jedním z hlavních pramenů i Aug. Sedláčkovi k jeho »Hradům a zámkům«, v nichž jest uvedeno mnoho deskových signatur, vitaných pro první informaci rodopiscovu. Rovněž Bílek v »Dějinách konfiskací« uvedl ujmén dotyčných rodin mnoho deskových citací, jež jsou dobrým prvním vodítkem. Prozatímní lístkový katalog rejstříků v archivu pořízený jest spolehlivým průvodcem v různých druzích zemských desk.

Ke genealogii šlechtických rodin mnoho cenných pramenů chová ovšem i registratura finanční prokuratury, obsahující hlavně úřední spisy různých pozůstalostních a dědictkých sporů. Podobného rázu jest i genealogický materiál z registratury zemského soudu, v jehož spisech (testamenty, dědictká jednání) nalezne se dosti materiálu i ke genealogii pražských rodin měšťanských. Zvláště cenné jsou elaboráty zemského soudu o fideikomisech jednotlivých šlechtických rodin, pořízené podle úředních spisů a zachované v řadě zvláštních sešitů. Registratura finanční prokuratury i zemského soudu jest důležitým genealogickým pramenem nejen rozsahem zachovaných spisů, ale i jejich dokumentární cenou.

Že i bohaté oddělení lenních spisů od 16. do 18. stol. (i lenní desky) a nadacečních spisů a listin poskytne rodopisci mnoho cenných dat, jest zcela přirozeno.

Není to však pouze genealogie šlechtických rodin, k níž skýtá archiv ministerstva vnitra mnoho cenných pramenů. I pro rodiny městské a selské jest zde možno nalézti mnoho bohatého materiálu. V příslušných signaturách staré i nové manipulace i spisů pozdějších nalezneme pod jmény dotyčných měst často zajímavé zprávy o městských rodinách (pro Pražská města hlavně sign. P 124 — 128/st a P 1/n). Pro osoby, zasedající v městských radách královských a věnných měst, lze nalézti cenné zprávy i v zachovaných knihách podkomorského úřadu od polovice 17. století, hlavně v knihách o obnovách městských rad. Po stránce genealogické důležitá jest i registratura soudu »judicium delegatum militare et mixtum«, obsahující spisy o pozůstalostních jednání-

ních po důstojnících od r. 1784 do r. 1869 (přes 1000 fasc., 66 knih). Ze i n a d a c n í s p i s y a l i s t i n y mohou leckdy velmi dobře rodopisci posloužiti, zmínili jsme se již výše. Podobně jest i s u n i v e r s i t n í m i s p i s y z let 1748—1784, v jejichž katalozích a indexech lze nalézti mnohá cenná data.

Také šk o l n í f a s s e, zachované od konce 18. století, lze uvésti mezi prameny rodopisnými. Obsahují namnoze podrobné soupisy školou povinných dětí podle příslušných obcí a školních obvodů. Lístkový katalog podle jmen obcí usnadní orientaci v tomto materiálu. Pro rodiny městské i selské jsou kromě toho důležitým pramenem i r e v i s i t a c n í s e z n a m y pro Čechy z let 1682—1705 (sign. S 15/4, 7/st. m.), srovnané podle krajů a panství.

Prvotřídním rodopisným pramenem jsou zachované s o u p i s y o b y v a t e l s t v a v Č e c h á c h z r. 1651 (16 krabic, index). Pořízeny vrchnostmi na rozkaz místodržících r. 1651 pro účely protireformacní komise, obsahovaly jména všech obyvatel panství zároveň s údaji o jejich zaměstnání, stáří a náboženství. Proti berní rolle z r. 1654 jsou daleko podrobnější, uvádějíce nejen usedlé, ale i podruhy a čeleď, nejen hospodáře, ale i všechny členy jejich rodin, manželky a děti (někde od narození, někde teprve od 6ti, někde až od 13 let). Soupis tyto, jež se bohužel nezachovaly ze všech panství (nařízení o jejich pořízení bylo ještě r. 1651 odvoláno), jsou vlastně prvním sčítáním lidu v Čechách, podávajíce nám velmi věrný obraz tehdejšího stavu obyvatelstva měst i vesnic tří leta po skončení 30leté války. Že zde genealog městských i selských rodin nalezne mnoho cenných dat, jest přirozeno.

Zmínili jsme se stručně o pramezech ke genealogii rodin šlechtických a městských. Zbývá tedy ještě několik slov o genealogickém materiálu p r o r o d i n y s e l s k é. I toho lze nalézti v archivu ministerstva vnitra velmi mnoho. Kromě výše zmíněných s o u p i s ū p o d d a n ý c h z r. 1651 jsou t o r o b o t n í s e z n a m y z r. 1777, zachycující smluvou výměru roboty poddaných všech českých vesnic podle patentu z r. 1775. Soupis tyto (114 fasciklů, podle krajů a panství) uvádějí jména všech tehdejších hospodářů s podrobným vyčtením jejich robotních povinností. O něco později jsou u r b a r i á l n í k o n t r a k t y z r. 1789 (ca 150 fasc.), zachycující rovněž jména všech hospodářů té doby. Rovněž účty k o n t r i b u č n í c h f o n dů (1300 fasc., 61 knih z let 1781—1849) obsahují v subreparticích podrobné soupisy majitelů gruntů. A konečně stav všeho selského majetku a jeho majitelů z doby po zrušení roboty r. 1848 zachycují s p i s y o v y v a z e n í g r u n tů (t. zv. vyvazovací katastr, srovnávací katastr a odškodňovací katastr z let 1848—1860), jež jsou rovněž i cenným genealogickým pramenem. Že také s b í r k a u r b á ř ú a odhadů panství může někdy poskytnouti potřebná data i rodopisci, jest samozřejmo. Místní genealogický význam

mají i některé v archivu uložené z b y t k y s t a r ý c h k r a j s k ý c h r e g i s t r a t u r (Rakovnicko, Berounsko, Kouřimsko, Chrudimsko, Bydžovsko, Praž. kr.) a některé starší registratury patrio-niální (Kostelec nad Čer. Lesy, Litomyšl, Polička, Trutnov, Jindř. Hradec, Stráž, Nová Bystřice, a j.). Pro genealogii selských rodin svobodnických velmi cenným pramenem jsou s v o b o d n i c k ě k n i h y (131 sv.) v rámci zemských desk, obsahující zápisy o pře-vodech svobodnických statků, dědické smlouvy a pod. Podrobně rejstříky k nim velmi usnadňují jejich používání.

I pro genealogii ž i d o v s k ý c h r o d i n ať pražských ať venkovských naleznou se v archivu ministerstva vnitra cenné prameny v registratuře jak české komory, tak místodržitelství a hlavně bývalé ž i d o v s k é k o m i s e, v níž jsou uloženy staré soupisy obyvatel pražského ghetta a pro pozdější dobu i seznamy tolerovaných židov-ských rodin v celých Čechách, knihy židovských familiantů (192 sv.). Bohatý tento židovský materiál dočkal se teprve poslední do-bou podrobnějšího zpracování.

Pokusili jsme se aspoň co nejstručněji vypočítati hlavní rodo-pisné prameny, jež může badatel hledati v archivu ministerstva vni-tru. Jest zcela přirozeno, že jsme nemohli vyčerpati všeho. Genealogická data lze nalézti téměř ve všech úředních spisových fonduch v archivu uložených, ať jest to stará a nová manipulace, ať je to bo-hatá sbírka listin, ať jsou to kopíáře (166 sv., po stránce genealogické pramen zvláště cenný), ať je to novější materiál od roku 1748, roz-dělený ve věcné skupiny (publicum šlechtické věci v sign. E. 4), ca-merale, comerciale, diaetale, judiciale, militare, contributionale, mon-tanum). Všechn tento materiál jest nyní tím cennější, že korespon-dující s ním spisy výdeňské shořely z největší části při nedávném po-žáru justičního paláce ve Vídni.

Ku konci ještě několik informačních slov o podmínkách studia v archivu ministerstva vnitra. Povolení ke studiu udílí badatelům na písemnou žádost (5 Kč kolek) presidium ministerstva vnitra (Praha IV., Hrad). V pohodlné studovně archivu lze pracovati denně (kromě nedělí a svátků) od 8.30 hod. do 13.30 hod., ve výji-mečných případech i odpoledne.

A. P. Šlechta:

Původ dávných českých Wanderbiltů v Americe.

Rodina, o níž tu řeč bude, neměla arcit jméno Wanderbilt, ale pro své báječné bohatství a pro svůj veliký vliv v zemi těšila se prý též asi pověsti a vážnosti, jako dnešní Wanderbiltové. Předek této rodiny pocházel určitě z Čech, slul svým křestním jménem Bedřich a přijal v Americe, kamž se kolem r. 1658 z Hollandska nastěhoval, příjmení Filip (Philip, Philipsen). Nás slovutný krajan v Americe Tomáš Čapek, president banky of Europe v New Yorku, psal o této rodině r. 1907 ve své zajímavé knize »Památky českých emigrantů v Americe« následovně: »Až do Revoluce americké (r. 1776) kvetla v nynějším státu New Yorku četná rodina Philipsův, o jejíž ohromném bohatství vyprávějí současníci až báječné věci. Philipsové mívali v předrevoluční době asi takovou pověst mezi osadníky, jako mají naši Wanderbiltové; a přesto, že mužská haluz tohoto patricijského rodu v Americe zanikla nadobro, přece aspoň trosky dávné pohaslé slávy se zachovaly potomstvu. Zakladatelem mocného rodu Filipův byl Frederick Philips či Bedřich Filip, emigrant český, jenž do New Amsterdamu (New Yorku) přijel někdy okolo r. 1658. — Aspoň všechny prameny, z nichž některé mají přes sto roků, přisuzují Filipovi český původ, výslovně uvádějíce, že rodina jeho opustila Čechy za příčinou náboženského pronásledování a usadila se nejprve v Hollandsku, potom v Americe. Toho smyslu byla i tradice rodinná. Ostatně, jak by mohla vzniknouti pověst o českém původu Filipovu, kdyby příčiny k ní nebylo, jinými slovy, kdyby se byl Filip za českého emigranta nevydával a jako takový Hollandanům v New Amsterdamu znám nebyl?« »Jinou otázkou je šlechtický původ Filipův. Zmíněné již prameny, opírajíce se o podání rodinná, praví, že Bedřich Filip byl potomkem starobylého rodu hrabat Filipův. Na důkaz toho poukazují k erbu či štítu, který si byl Filip do Ameriky přivezl. Tu však nastává skutečná záhada, neboť ani po úsilovném pátrání

odborníků nepodařilo se nalézti jméno Filipů v seznamu českého panstva a rytířstva, aniž na jisto lze postaviti, že by štít, z jehož klenotu (crest) vychází půl lva s heslem »Quod tibi vis fieri facias« přináležel některé české rodině...« »Jak nahore již pověděno, shodují se všechny zprávy o Filipech v tom, že byli českého původu. Spisovatel Bolton (History of Westschester Co. N. Y. str. 508 praví o zakladateli rodiny: (česky) »Bedřich Filip nebo (jak jméno to někdy psáváno bylo) Vreedryk či Vrederyck Felypsen, narodil se v Čechách, dle jiných r. 1626 v Bolswertu (Bolswardu), západním nebo východním Frieslandu, Hollandsku, malém to městečku blíže Wiewerdu. Otcem jeho byl urozený hrabě Filip z Čech, potomek starobylého rodu hraběcího téhož jména a země.« Bolton na téže stránce (508) vyslovuje následující domněnkou, ničím nepotvrzenou, již místní dějepisci vzali za hotové tvrzení: (česky) »Kromě vysokého postavení šlechtického zdá se, že měli hodnost nejvyšších lovčích či správců obor v Čechách; zachoval se dosud v rodině zlatý řetěz i odznak takového úřadu: řetěz je posázen ametysty, démanty, rubíny a smaragdy, maje na závěsku jelena krásné ze zlata vytepaného.«

Počátkem t. r. požádal mne pan president Čapek dopisem z 5. února, bych se pokusil o vypátrání původu tohoto rodu. Vyhověv tomuto přání konal jsem v té příčině všestranné setření a dospěl jsem k přesvědčení, že Bedřich Filip byl potomkem slavného českého rodu V ch y n s k ý c h (Kinských) z V ch y n i c. Vypracoval jsem o tom podrobné a prameny doložené dobrozdání, jehož příjem mi p. president Čapek dopisem z 27. března t. r. s poděkováním potvrdil. Zároveň mi týž oznámil, že můj úsudek uvěřejní ve své příští knize o »vystěhovalectví v 17. století.«

Nevím, zda-li tato kniha již tiskem vyšla, vyprosil jsem si však u pana Čapka, bych některé podrobnosti z mého dobrozdání mohl zdejším přátelům rodopisu již předem oznámiti, neboť soudím, že je bude zajímati, jak jsem tuto záležitost stopoval.

Nejprve jsem pátral, zdali skutečně nějaká šlechtická rodina příjmení Filipů v Čechách anebo na Moravě kdysi kvetla. Prohlédl jsem za tím účelem veškerou odbornou literaturu, všechny v našich veřejných archivech uložené genealogické sbírky, nahlédl jsem též do své vlastní sbírky a přesvědčil jsem se, že nějaké starší šlechtické a tím méně hraběcí rodiny takového jména v zemích českých nebyvalo — Schimon, Král z Dobré Vody a Zíbrt připomínají sice v seznamu českých rodin šlechtických jakousi rodinu Philipi z Weidenfeldu, avšak tato byla do stavu šlechtického povýšena teprve r. 1759 a do stavu panského dokonce až r. 1799.

Pocházel-li tedy Bedřich Filip, jak to vědecké i rodinné prameny tvrdí, vskutku z nějaké šlechtické rodiny české, pak zaměnil týž své rodinné jméno teprve sám v příjmení Filip a to nejsvíše proto, že se tak svým křestním jménem nazýval jeho otec. Vždyť

máme v Čechách dosti příkladů, že si i synové známých šlechticů k svému křestnímu jménu leckdy přidávali jako příjmení osobní jméno otcovo a že se pak toto v jejich rodě dále dědilo. Z té příčiny jsem také pátral, v kterých českých šlechtických rodinách oné doby se připomínají nositelé křestního jména Filip. Z tituláře českých stavů z r. 1589 jsem zjistil, že toto jméno měli tehdy jen následující čeští šlechtici:

z panského stavu Filip hrabě Šlik
z rytířského stavu Filip Údrčský (Audrczký) z Údrče
» Castolár z Dlouhé Vsi
» Inderfeld z Inderfeldu
» Mošauer z Waldova a
» Rotezymer z Mylpachu

Sledoval jsem pak i rodokmeny těchto. Dotčený Filip Šlik byl syn Jindřichův a zemřel r. 1599, zanechav po sobě jen syna Děpolta, potom v dětském ještě věku zemřelého a dvě dcery. Jiný Filip v rodě Šliků nebyl. Českého povstání se zúčastnil Jan Albin Šlik, jenž měl tři syny Kryštofa Fridricha, Kryštofa Karla a Joachima Ondřeje, z nichž poslední zahynul na pražském popravišti. Jiný Joachim Šlik byl odsouzen pouze k manství a ze země ujel též Kašpar Šlik, ale týž potomstva neměl. Z rodu Údrčských súčastnilo se českého povstání několik členů, avšak co o nich je známo, neukazuje nikterak na nějakou spojitost s hollandským Bedřichem Filipem. Castolárové z Dlouhé Vsi a Jiří Aleš Mošauer byli sice z velezradě obžalováni, ale byvší trestu zproštěni zůstali v zemi. Inderfeldové a Rotezymrové neměli na vzpourě z r. 1620 vůbec účast a že by se byl někdo z nich pro náboženství ze země vystěhoval, proto není v pramenech ani sebe menší opory. Jelikož se p. president Čapek ve své shora cit. knize domníval, že Bedřich Filip nebyl snad přece šlechtického původu, nýbrž že pocházel spíše z nějaké české občanské rodiny příjmení Filipů a že se teprve, když zbohatl, vydával za potomka šlechtického rodu, hledal jsem v pramenech, zdali a kde v Čechách nějaké občanské rodiny tohoto jména kvetly a zdali měly účast na českém povstání. V Praze žila koncem 16. a počátkem 17. stol. stará kožešnická rodina příjmení Filipů, tam se k r. 1643 připomíná též jakýsi řvec Pavel Filip, ale v řadě pokutovaných pražských měšťanů nečteme ani jednoho Filipa. Abych konečně zjistil, kteří z účastníků na českém povstání sluli svým křestním jménem Filip prohlédl jsem bedlivě a list za listem celý 189 stran dlouhý rejstřík k Bílkovu dílu: Děje konfiskací v Čechách. Jméinem Filip je tu uvedeno několik známých katolických šlechticů a císařských služebníků (Filip Fabricius Platter z Rosenfeldu a Hohenfalu, generál strážmistr Filip Ferd. Breuner z Stübingen, plukovník Jan Filip Husman z Namedy, cís. Nejvyšší Filip Don Javantano de Arrizajo, cís. plukovník Filip Adam z Krombergu, Kryštof

Filip z Satzenhofenu a Filip hrabě Solms). Z řady šlechticů pod obojí uvádí rejstřík jménem Filip jen následující čtyry: Filipa Hertenbergra z Hertenbergu, Filipa Langa z Langenfelsu, Jana Filipa Kraza z Scnarenfesteinu a Filipa Mouřice Vchynského z Vchynic. Z nich byl Hertenberger spolu se svým bratrem Adamem sice odsouzen k ztrátě třetího dílu svého jmění, byl ale pak při svém statku Pichelbergu v Čechách ponechán. Lang byl emigrant chebský a žil v Bavorsku, kde mu jeho statek byl zabrán. Jan Filip Kraz (Craz), hrabě z Scharfensteina byl švédským maršálem, upadl r. 1635 do zajetí a byl popraven. Jeho rod pocházel z Německa a několik jeho členů mělo tam jméno Filip. V Čechách zdržoval se ale jen dotčený Jan Filip. Týž měl z manželky Marie z Metternichu syna Hugo Filipa, který v bitvě v Nizozemsku zahynul a syna Jana Antonína. Když se po smrti své manželky podruhé oženil, vzal si choť Češku Eleonoru Collonovou z Felsu, měl ale s ní jen dceru Eleonoru, potom manželku hraběte Jana Aug. z Solms. Z toho všeho je patrné, že Bedřich Filip i z rodu Krazů nepocházel. K nadějným výsledkům vedlo mne za to jméno onoho čtvrtého šlechtice pod obojí, Filipa Mouřice Vchynského z Vchynic. Týž byl nejmladší syn Viléma Vchynského z Vchynic, švagra a věrného přítele Albrechta z Valdštýna, s nímž spolu r. 1634 byl v Chebu zavražděn. O Vilémovi je známo,¹⁾ že byl od r. 1611 až do r. 1619 a pak od r. 1621 až do r. 1628 nejvyšším lovcím království českého a že mu Valdštýn r. 1628 vymohl i povýšení do stavu hraběcího. Vilém měl sám a zdědil po svém strýci Radslavu I. Vchynském mnoho velikých statků v Čechách, avšak po jeho smrti propadly všechny tyto statky konfiskaci a jeho tři synové Adolf Arnosť, Odřich a Filip Mouřic prchli do Holandska, kde Vilém měl 30.000 kop gr. m. ukryto.²⁾ V Hollandsku žil od r. 1618 též Vilémův bratr Radslav II. a zůstal tam až do své smrti r. 1660. V Čechách setrval z jeho sourozenců jen jeho nejstarší bratr Václav, kterýž byl před ním také nejvyšším lovčím. Václav se stal pak předkem všech pozdějších knížat a hrabat Kinských. Vdova Vilémova Alžběta rozená Trčková z Lípy provdala se ještě jednou a to za Zdeňka hraběte Hodického z Hodic, ovdověla ale záhy znova, neboť Hodický, jemuž jeho statek na Moravě byl rovněž zabrán, padl co švédský důstojník r. 1641 v bitvě u Wolfenbüttlu. Nevíme, kde Alžběta jako vdova žila, nejspíše však u svých synů z prvního manželství, kteří v Hollandsku zůstali a odtamtud o restituci do otcových statků se marně ucházeli.³⁾ R. 1648 byla jím udělena pouze restituce »dobré pověsti« a tím byl jím povolen i návrat do vlasti.

¹⁾ Přír. Ottův Nauč. Slov. XIV. 241—242.

²⁾ Viz Bílkovy Děje konfiskací, str. 869 a pokrač.

³⁾ Archiv ministerstva vnitra (přír. též Bílkovy Děje konfiskací).

Avšak do Čech vrátil se jen nejstarší syn Vilémův, Adolf Arnošt,⁴⁾ osud obou druhých není znám. To vše jsou skutečnosti, které se se shora uvedenými zprávami o rodu Bedřicha Filipa nápadně shodují. Byl-li Bedřich Filip, jak se domnívám, synem Filipa Mouřice Vchynského, pak je tím na celé čáře potvrzena rodinná tradice, že jeho otec byl hrabě a že v rodě jeho byl úřad nejvyššího lovčího dědičným. S mojí domněnkou srovnává se dále i to, co nám o potomstvu Bedřicha Filipa je známo. Bedřich se oženil v Hollandsku s tamní šlechticnou Markétou z Dacre-u a měl s ní průkazně syna Bedřicha, tento pak byl otcem tří synů a dal jim jména Filip, Adolf a Rombout; jméno Filip nejspíše po svém dědu Filipu A. Mouřicovi, jméno Adolf po téhož bratru Adolfu Arnoštovi a jméno Rombout bylo asi náhrážkou pro české, ale v anglické řeči nemožné jméno Radslav, jménu to obou Radslavů Vchynských, z nichž starší (†1619) zanechal Vilémovi všechny své statky a z nichž mladší byl Vilémův bratr, sdílivší s jeho syny exil v Hollandsku. Velikou oporu pro správnost rodinné tradice vidím též v oné cenné památce, která se v rodině Bedřichových potomků po přeslici až dodnes zachovala. Míním tu onen dříve připomenutý zlatý řetěz, onen odznak úřadu nejvyššího lovčího, jejž popisuje historik Bolton. Pan pres. Čapek poslal mi dodatečně také obraz tohoto řetězu. Tento obrázek zhotovený americkou hist. společností je opatřen tištěnou poznámkou, jejíž český překlad zní asi následovně: »Filipův odznak zlatého jelená, zděděný to klenot dědičného úřadu ochránce lesní červené zvěře v Čechách, jejž nosil Bedřich Filip (II.) na svatbě své sestry Marie provdané Morisové ve Filipově velkopanském domě v Yonkers 19. ledna 1758«.

Tím je po mé soudu dokázáno, že si potomkové Bedřichovi zůstali ještě v 18. stol. vědomi toho, že jejich předkové bývali v Čechách nejvyššími lovčími a takový úřad zastávali v Čechách v době před- a pobělohorské jen Vchynští z Vchynic, nejprve Václav a pak až do r. 1628 jeho bratr Vilém, otec Filipa Mouřice, jak již shora bylo pověděno. Velice dobré dovedu si také vysvětliti, přoč Bedřich Filip anebo již jeho otec své pravé rodinné jméno v Hollandsku neuzívali. Nad jménem Vilémovým byla vyhlášena kletba a pak — kdo v Hollandsku a v Americe byl by dovedl jméno Vchynský správně vyslovovati a napsati? Vždyť i v samých Čechách přestali se Vchynští pro takové těžkosti ve výřečnosti psati svým původním jménem a psali se »Kinský«. Jen jedna okolnost zdá se mé domněnce

⁴⁾ Přir. prameny v pozn. 1—3 uvedené, sbírky Vunšvice a Dobřenského v zem. arch., Balbínovy Miscel. Hist. Regni Boh. dec. II. liber II. tab. 32 a roč. 1872 a 1875 časopisu herald. spol. »Adler« ve Vídni. Dobřenský udává ve své sbírce, že Filip Mouřic žil r. 1638 v Hollandsku, pak ale že se do Čech vrátil a že zde držel r. 1658 statek Dražičky. Tento statek dostal se však do rodu Vchynských teprve po r. 1704.

odporovati. Nynější potomkové Bedřichovi poukazují na starý výkres erbu, který po svých předcích zdědili. Pan pres. Čapek poslal mi fotografický snímek i tohoto obrázku. Fotografie vykazuje štít ve formě, která byla obvyklá v 17. a 18. stol. Ve štítu zříme pětilistovou korunu, z níž vyrůstá korunovaný lev. Nad štítem trůní klenot, zase koruna, ale přímo bez přilbice a z koruny vyčnívá korunovaný lev. Kolem štítu jsou famfrnochy, jež po obou stranách jsou zdobené korunou trojlístkovou. Nad erbem je nápis: »Frederick Philipse« s heslem »Quod tibi vis fieri facias«. Každý, kdo se jen poněkud vyzná v české heraldice, dosvědčí mi, že takový výkres erbu nemohl pocházet z Čech. Patrně si jej dal Bedřich Filip v Hollandsku zhotoviti. Erb Vchynských, jak známo, to ovšem není a nebyl, není však vyloučeno, že dotyčný malíř měl před sebou pečeť Bedřichovy domnělé báby Alžbety Trčkové, potom provdané Hodické, neboť Hodičtí měli sice původně na štítu bůvolí rohy, ale když byli r. 1604 přijati do stavu panského a r. 1608 povýšeni do stavu hraběchího, změnili svůj erb a užívali svůj původní znak jen jako štítek položený na veliký štít, jenž byl křížem rozdělený na čtyry pole a v každém z těchto lze viděti korunovaného lva.⁵⁾ Erbovního znamení lva užívalo v Čechách a na Moravě mnoho starých i novostátných šlechtických rodů, ale ani jediný člen z těchto rodin neměl křestní jméno Filip a pokud se členové těchto rodin súčastnili českého povstání, je o nich známo, že hledali po katastrofě bělohorské svou spásu všude jinde, jen ne v Hollandsku. Protož trvám na tom, že i onen erb Bedřicha Filipa správnost mé domněnky nevylučuje a jsem přesvědčen, že časem bude vše na jistu postaveno, zejména když se vyzkoumají jisté cizozemské prameny, jež jsem ve svém dobrozdání panu Čapkoví k prohlídce doporučil a když se vyzkoumá i případný materiál v rodinných archivech Kinských. Patrně zůstala i v jejich rodě jakási památnka na ubohého Filipa Mourice, neboť jméno Filip se v jejich rodě dědilo dále. Nejslavnějším z těchto pozdějších Filipů Kinských byl Filip Josef narozený r. 1700, potom císařský vyslanec v Londýně.

5) Viz výkres erbu Hodických ve Vunšvicově sbírce.

Rich. Hrdlička:

O věrohodnosti starých matrik.

Ačkoli zápis v starých matrikách celkem považovati možno za správné a spolehlivé, přece jen třeba při používání výpisů z nich jisté opatrnosti.

Jak jsem měl příležitost se přesvědčiti, vyskytnou se tu a tam zápis, v nichž staly se omyly.

Jako příčinu ne zcela správných zápisů možno uvésti několik okolností.

Počátkem 17. století, kdy většina nejstarších našich matrik počíná, byl veliký nedostatek katolických kněží i dosazování na mnohé naše fary duchovní cizí, české řeči a místních poměrů nedokonale znalí (většinou Poláci) a tu snadno z této neznalosti přihodil se při zapisování omyl.

Také vzdělání některých tehdejších kněží nebylo takové, jakého bylo zapotřebí a mnohý neznaje pravého účelu matrik, pro samé vedlejší věci (na př. zbytečné rozvláčné titulatury) zapomněl na hlavní věc: napsati správně jméno, povolání, stáří a bydliště toho, jehož se zápis týkal. Při zápisech dětí neb osob nižšího stavu neuváděno někde ani jméno. Čteme na př.: Pochováno dítě kováře, zemřel slouha a pod.

Někdy také duchovnímu správci pro vysoký věk sluch již nedobře sloužil a omyl povstal přeslechnutím.

Jinou závadou bylo, že zápis do matrik konaly se mnohdy dodatečně, třebas až druhý nebo třetí den po vykonaném obřadu a tu vinou špatné paměti stal se snadno omyl, zejména byl-li obřad (svatba, křest) náležitě a hlučně oslavěn, jak to v starých dobách bývalo zvykem, anebo byl konán mimo sídlo farní, zejména tam, kde duchovní spravoval několik farních osad.

Opatrnosti zapotřebí je zejména, dáváme-li si výpisy pořizovati někým jiným. Tu často zaslany nám výpis neshoduje se s našimi daty a při bližším zkoumání zjistíme, že ten, kdo výpis učinil, ne-správně v matrice četl.

Uvádím tu zajímavý příklad, jak může povstati omyl nesprávným nebo povrchním čtením v matrice.

V jednom dopisu sdělil mi před lety historik Aug. Sedláček, že r. 1723 ženil se Ludvík Maxim. Hubatius z Kotnova s Františkou Lorrainovou v Praze, ale podotkl, že je mu to divno, neboť první manželka Hubatiova byla v té době ještě na živu. Snad prý se to týká nějakého Lud. Max. Hubatia mladšího.

Snažil jsem se přijít věci na kloub. Zjistil jsem, že Sedláček měl onu zprávu z Doerrovy sbírky stručných matričních výpisů na Smilkově, kde skutečně také dotčený lístek jsem nalezi.

Vyzádal jsem si doslovny opis původního zápisu v oné matrice v Praze a ejhle, co jsem zjistil! Ve skutečnosti byl to zápis o sňatku impresorského tovaryše Vavřince Budy s Johanou Wellerovou, při němž Ludvík Maxim. Hubatius a pražský měšťan František Lorrain byli s v ě d k y!

Ten, kdo genealogu Doerrovi výpis pořizoval, nepročetl dobré celého zápisu a z jednoho svědka udělal ženicha a z druhého svědka nevěstu — a omyl byl by se šířil dál.

Při vyznačování věku udávání je počet let namnoze jen přibližně, neboť v starších dobách mnohý sám ani přesně nevěděl, jak je stár. Ostatně vidíme i dnes, jak v různých statistických výkazech (na př. domovních, voličských) je věk osob nepresně udáván.

Vypočítáváme-li stáří dle letopočtů, musíme míti na zřeteli, v kterém měsíci byl dotyčný narozen.

Mám zajímavý příklad, kde člen rodiny narodil se 31. prosince v 11 hod. v noci. Vezmeme-li při výpočtu jen letopočet, byl by tento občan o rok starší než ve skutečnosti.

Z toho povstávají nesrovnalosti, jež při sestavování rodopisu působí nám velké svízele.

Také pokud se týče rejstříků starých matrik, zjistil jsem, že nejsou všude provedeny dokonale a je lépe, prohledávat list za listem. Hledání velmi usnadňuje, jsou-li v matrice v l a s t n í j m é n a p o d š k r t á v á n a. Bylo by si přáti, aby pokud možno ve všech starých matrikách byla takto vlastní jména vyznačena, ovšem v e l m i o p a t r n ě, jen slabou čarou červené tužky, tak aby tahy ostatního písma nebyly zakryty a nestaly se nečitelnými.

Na základě svých zkušeností radím proto při výpisech k opatrnosti a bedlivé pozornosti. Každý badatel rodopisný mějz na zřeteli, že i staré matriky, jako dílo lidské, nejsou neomylny.

Různě bývá v starých matrikách označován nemanželský původ dítěte. Na Vožicku vyskytují se často v zápisech slova: »otec utopený v louži«, »z otce, který se utopil v létě na ledě«, nebo »otec utopil se v louži za kamny«. Žertovnými frázemi těmito nemanželský původ dítěte mí býti jaksi maskován, zakrýván.

Dr. Ed. Šebesta:

Popis pražského obyvatelstva z roku 1770.

Odborným kruhům málo a širšímu obecenstvu naprosto neznámý pramen vědomostí o jednotlivých osobách, jakož i celé řadě úseků a oborů historie z konce 18. století, tvoří nepopíratelně »Popis veškerého mužského obyvatelstva a tažného dôbytka z roku 1770«. Sdíleje pravděpodobně osud tak »mladé«, ale hlavně též v tak velkém množství nejrůznější, především rukopisné, látky produktů všech možných úradů, nejsa také snad už ve valné většině všude zachován, nestal se tento popis dosud jako pouhý výčet jmen v každém domě bydlících osob předmětem náležité pozornosti ani svého přechovatele, ani dostupnosti pro kruhy a jednotlivce, pokud mají zájem na zodpovězení nejrůznějších otázek o dočasném pobytu, vedle toho i původu, stáří, zaměstnání, místu narození, atd., některé vynikající nebo i jiné osoby jako příslušníka vlastní nebo cizí rodiny a obyvatele určitého domu a místa.

Maje po léta podle domů k tisku připravený*) a podrobně dle jmen osobních i místních zlístkovaný materiál o této věci pro Staré a Nové Město pražské po ruce, vybral jsem do prvého čísla naší rodopisnou společností vydávaného časopisu nepatrné ukázky z tohoto pramene, abych ukázal také na to, jaký význam by měla právě pro širší obecenstvo známost v s e c h v Praze tehdy bydlících mužů, zejména když u každého uvedeno je jeho rodiště a zaměstnání, a u veliké většiny pak také jeho stáří i zaměstnání otcovo.

Nechtěje v tomto článečku — sloužícímu více za upozornění — podrobněji se rozepisovati o průběhu vzniku a přípravách tohoto pramene, jaokž i o jeho postavení v rámci ostatních administrativních opatření z jmenované doby, zmíním se zde jedině o tom, že k tomuto prvému řádnému všeobecnému popisu z rukou civilních a vojen-ských úřadů došlo za bezprostředního dozoru a účasti krajských a v Praze královských hejtmanů jaksi úvodem k zavedení nového

*) »Bohužel, že nedovolují velmi neutěšené tiskařské poměry vydání tohoto velmi zajímavého materiálu, mnou pilně prohlédnutého« piše pisateli mistr Alois Jirásek po převratu, a dodává: »škoda, že zůstává materiál ten ležet.«

branného systému, spořádaného odváděním všech zbraně schopných občanů proti dosavadnímu dobrovolnickému a násilnému rekrutování, ovšem že ještě ne na základě všeobecné branné povinnosti.

Současně s tímto popisem nařízené a provedené očíslování domů (prvé vůbec, druhé z roku 1805 je v platnosti vlastně podnes) znají Pražané tu a tam na některých domech z dosud červeně frakturou nadepsaných číslic.

Kdežto pro venkov měly seznamy osob býti sestavovány až na základě zpracované látky z kostelních knih a matrik, upuštěno v Praze po příkladu ostatních hlavních měst zemských od tohoto nákladného zařízení a popsáno: Staré město setníkem Hartenekem a komisařem Leop. Fischerem od základního prvého října 1770 do 15. ledna 1771, Nové město nadporučíkem J. Bittnerem a komisařem Filipem Knechtem od prvého dne do 19. února 1771 na ten způsob, že prošli celou Prahu dům od domu. Úvodem zde jen ještě pojmenováním, že toliko osoby vyhlédnuté k vojsku — ať už byly již schopny zbraně střelné anebo toliko k dělostřelectvu a zásobovacím sborům, či toliko dávali-li naději, že k témtoto oddílu budou moci býti povoláni — mají pojmenováno příslušné stáří.

Pro tentokráté namátkou vybrány domy: šlechtický, univerzitní, měšťanský, klášterní, na Starém městě Pražském a tři domečky kolem kostela sv. Jindřicha seskupené. Se vším svým obyvatelstvem ukazují nám zřetelně, jakou cenu by mělo celkové vydání tohoto pramene pro poznání hromadných a celkových hodnot societních a sociálních, národnostních i kulturních — o zjištění dat pro jednotlivou osobu i míst. původu dotyčných osob ani nemluvě — v této době nastávajícího národního obrození pro naše hlavní město.

Dům čp. 11 (od r. 1805 čp. 558) farnosti týnské: Majitelem byl tajný rada František Josef K h ü e n b u r g se syny Zikmundem, Arnoštem a Leopoldem. Všichni byli rozeni v Solnohradě a poslední zdržoval se jako nejvyšší štolba v tomže městě. — Hofmistr mladého panstva P. Tom. L a n d i i rodem z Dublína v Irsku. — Instruktor mladého panstva Mich. F l e c k z Rychnova na Moravě. — Správce domu Jan K r u b e r ze Seefeldu v Tyrolích. — Komorníci; Leop. R ú ž i č k a z Kroměříže a Jos. S c h r e i e r z Grotkova v Slezsku. — Kuchaři: Václ. M i c h a l, 31 r. Pražák, otec byl kuchařem, a Matěj J a z a z Bosně v Mnichovo hradištsku neb z Bosině u Mělníka 26 r. — Livr. sluhové: Dominik F e l c k z Bohosudova se syny Jos. Ign. 1 r. z Drážďan a Bedř. Augustem 5 r. z Varšavy, t. č. v Drážďanech, Jan N o v á k a Jan K o u ř i l, oba 21 r. z Tovačova na Mor., Jan S e i d l 20 r. z Kroměříže. — Běhouň Frant. N o v á k z Tovačova, budoucí dědic otcova statku. — Páže Martin R e s z n e r z Roštína na Mor. 14 r., otec pokojský na Tovačově. — Trubači na lesní roh: Kajetán Č á p 14 r. a Jan Č á p 12 r., oba z Milčína, otec řvec. — Hajduci Frant. K h ü t t l

z Johnsbachu (okr. Česká Kamenice) neb Hanšpachu 23 r., se synem Frant. z Hanšpachu 1 r., Frant. F r i d r i c h z Kunvaldu na Mor. se syn. Karlem 9 r., t. č. na Tovačově. — Postilion Jiří M e l c h e r z Biskupic na Mor. — Jízdní čeledín Jos. H o s z l a u e r z Solnohradu se syn. Jakubem roz. a přebývajícím t. č. na Tovačově 1 r. — Vrátný Josef O w i d t z e Stěžova v Bechyň. kraji. — Čeledíni: Ant. L i b i c h z e S tříhomí v Slezsku a Tom. R o u b a z Předbořic, tábor. kraj. — Kočí Jan B a h o u n e k z Tovačova 30 r. — Čeledíni ve stáji Jos. S p ě v á k 30 r. a Jiří S p ě v á k 24 r., oba roz. z Oplacan (okr. Kojetín) a Jan Král z Vožice 20 r.

V kollegi K a r o l í n s k é č p. 27 (541). F a r a s v. H a v l a: Josef K l i n k o š, MUDr. a profesor anatomie, Pražák. — Daniel P r o l l, měšť. a obchod. z Nové Bystřice se syny Janem a Ign. r. P. měšť. pr. 1738 ledna 31. — Jos. S c h u s t e r, JUDr. a prof. z Inšpruku se syny Michaelem a Petrem, r. P. — Jan S c r i n c i, dr. a prof. mediciny, r. P.; syn P. Jan Maria, člen řádu servitů v klášteře Kralickém; Frant. M a u r e r, měšť. a obchodník; synové Antonín a Josef, všichni r. P. Pomocníci: Jos. L a n g z Neudorfu; Ign. M i l l e r, zdejší měšť. syn. Učni: Václav H u m m e l, zdejší měšť. syn; Frant. P r o č b y c h r. P., Jan K e s t n e r r. P. — Pedell akademické konzistore: Jiří S a d t l e r z e Stodů; synové: stud. Jan 15 r. a Frant. 10 r. oba Pražáci. — Mistr knihtiskař: Frant. J e l í n e k z Českého Brodu. Pomocníci: Frant. H a a s (?) z Vídne. Učen: Karel S a l a n s t y, zdejší měšť. syn. — Šenkýř piva L e c h l e i d t n e r Ign. měšťan od 21. dubna 1761 roz. z Ischkelu v Tyrolích; syn Frant. r. P. — Mdr. M a c d e M a r (?) David roz. z Londýna. — Cínař Samuel S c h u l t z, měšť. r. z Vratislaví. Pomocníci: Jan W e b e r z Mohuče, Jos. K a d e r, měšť. syn ze Slavkova, Jos. W e i d i s c h syn zdej. měšť. krejčího Mat. W. 1736 dubna 26, Mich. H e l t z l z Vídne 30 r., Jos. H e i d e l b e s (?) z Karlových Varů 24 r., otec neměšť. zahradník. Učen: Frant. G e i t z 15 r. r. P., ot. nádeník. — Knihvařač Ant. E l s e n w a n g e r, měšť. od 24. září 1764, z Chyžice (Kissingen) v Bavořích; syn Ignác r. Pražák. Tovaryš Jan R i e f f z Radenbuchu v Bav., Tom. A u g e n s t e t t e r m, 25 r. z Vídne. — Universitní pedell Geyrich Ježnovský z Litomyšle; synové Frant. 6 r., Karel 5 r. oba r. P. — Obchodník Frant. I l l i n i z Ochenfurtu ve Francích. — Správce domu Václ. S c h w a r t z z Dešenic; syn Václav 11 r. roz. Pražák.

Č. 147 (o d r. 1805 647). F a r a t ý n s k á. Dědici R e i s z - m a n n o v i. — Měšťan a assessor šestipanského úřadu Josef H a n i c k a syn Jos., oba rození Pražáci. — Oktavius M a r c a n t i, m. a kollektor král. lotterijní komory, r. z Říma; s. Maximilian r. P. — M. a zemský kočí Ant. R a m i s c h z Kamenice (Litom. kr.); s. Frant. Listonoš M. U i b e r e r z Hampachu v Hor. Falci; s. Václ. 10 r. r. P.; čeledinové: Tom S m i t z Eismansdorfu v Německu, Jos. R i c -

ker z Presnitz v Slezsku, Vavř. Schindler z Německé Brusnice (Hradec kr.), Jcs. F rich z Drm (okr. Ouštěk), Frant. Schiller z Lemberka (okr. Jablonec) 28 r., ot. byl sedlák; Jak. Gross z Vlkýše (okr. Stříbro) 21 r., ot. byl nádeník; starý podomek Vavř. Peitlhauser z Engelsamu v Bavořích. — Strunař Václ. Magen, neofyta z Prešpurka v Uhrách. — Hedvábniči: Krišt. Sellinger z Klášterce (okr. Žatec) a Leop. Sellinger se s. Kajetánem, oba r. P.; tovaryši: Pav. Haas z Kouta (Plz. kr.), ct. krejčí; Jan Bedř. Caspar z Postupimi v Brandenburgu, Jan Ponert z Lovosic, ot. byl šenkýř; učni: Jan Kiliás z Milčovse (Žatec. kr.), ot. švec, Tom. Šak z Čelakovic, ot. byl truhlář, Václ. Litomýšlský, r. P., ot. byl měšť. a mistr pekař., Jan Spitzig, P., ot. byl sládek, Václ. Licht (?) z Roudnice, ct. byl zubní lékař, a Jan Šafařík r. P., ot. nádenník. — Měšť. a zlatník Jan Jiří Krisz z Gmündu v Svábích, syn. Jos. a Václ., oba r. P.; pomocník Ludv. Koch z Vídňě, uč. Ign. Perger, r. P., ot. byl livr. sluha. — Měšť. a mistr švec. Tom. Šnapka z Těšina v Hor. Slezsku, syn. Jos., Vojt., Jan, Frant. a Václ., všichni r. P.; instruktor Jos. Vincenz z Brtnice na Moravě 22 r., ot. byl puňochář; pom. Josef Ruprich, r. P., 19 r., ct. byl střelec v bráně, Václ. Nepl, r. P., ot. měšť. a švec; Fusicus Kliment M entzel z Ehrenbergu (Litoměř. kr.) 24 r., ot. sedlák. — Nakladač král. mýtního úřadu Jos. Libich z Batína, místní obec Střevač (okr. Jičín), 39 r., s. Ant. 1 r., r. P. — Neměšť. cukrář Fil. Bend a odešel před 5 týdny odsud pro dluhy, neznámo kam, ot. byl organista, syn. Ign. 7 r. a Šimon 5 r., oba r. P. — Livr. sluha Fr. K r i n w a l t z Lince. — Studenti: Václ. Čermák 18 r., jeho bratr Jan 10 r., oba r. P., ot. byl neměšť. provisor v semináři sv. Benedikta, Jos. Hancze z Hlohova v Slezsku, Leop. Kreosz (?) z Hedče (Hradec. kr.), ot. byl zedn. tov.

Čp. 590 (191). Klášter křížovníků s červenou hvězdou. — Farář křížovníků. — Velmistr: Antonín Jakub Suchánek ze Statenic. — Převor: Jan Nep. Špalek Pražák. — Podpřevor: Tomáš Schlecht z Chebu. — Kněží: Petr Jan Zaubitzer z Lípy, Josef Jan Leni z Karlových Varů, Jan Tačetíze Štíhlova (?) u Dolců okr. Přeštice (Stichlau), Josef František Schödel ze Slavkova, Josef Jan Schlick ze Čihušic, František Jan Egerman z Děčína, Antonín Jan Kozák r. P. Adam Jan Petschner ze Slavkova, Josef Jan Wentzl z Nových Zámků (Neuschloss), František Jan Kratochvíl z Hořelic, Josef Jan Hofman ze Stěžer (Stösser), Matěj Josef Staudt z Jimramova na Mor. Martin Prokop Klein r. P. Jos. Ignác Pauly ze Světce. — Klerikové: Josef. Fil. Neumann z Broumova, Adam Josef Rudovský z Horšova Týna, Jan Šebest. Mähreř z Tannesbergu ve Falci, Ignác Menhard Helm z Chebu, Prokop Matěj Máz r. z Prahy, Ant. Jan Krebsner z Mostu, Ignác Vin-

cenc Pernolt ze Znojma. Jan Josef Szirkhauer r. P. Josef Jakub Hrabar. P. Jiří Josef Beer z Tachova. Linhart Nemastil r. Netolic. Jan Kristián Sorgner z Chebu. — Novicové: Josef Vojtěch Demuth z Jablonného. Jan František Karásek z Bruku na Litavě. Jan Nep. Huber z Vídň. Tomáš Jan Kromholz z Jemniště. Vojt. Mat. Novohradský Pražák. Jan Karel Vávra z Scherau místní obec Korkushütten okr. Vimperk. — Studenti: František Titlach z Vroutku okr. Podbořany 23 r., syn tamního usedlka. Michal Poltz z Karlových Varů, otec purkmistr. Josef Kubis koz Křince, ot. pojedzdný u hr. Vrbty. Michal Lambeck z Popic na Mor. 17 r., ot. rychtář. Frant. Vrba z Bezna v Bol. kr. 16 r., otec ředitel školy. Jan Kraupar z Jilemnice, otec kontribuč. výběrčí u hr. Harracha. Josef Marterer ze Slavkova, otec měštan. Josef Jelínek z Lysé 17 r., otec kupec. Frant. Erben z Hostinného 16 r., otec kupec. Roch Schödl ze Slavkova, otec byl měštan. Jan Peprný z Rakovníka, ot. hospod. ředitel ve Světlé. Florian Milčinský z Rožďalovic 25 r., otec řezník. Karel Foita z Hoštky 17 r., otec krejčí. Josef Weyde z Růžovan v Litom. kr. 11 r., ot. krejčí. Josef Řepa z Hořině v Rak. kr. 14 r., ot. sedlář. Jan Podleský z Berouna, ot. měštan. Antonín Stiff z Karlových Varů, ot. měštan. Kajetán Peyrek ze Švihova 13 r., ot. řid. školy. Prokop Holdař ze Schadl (?). 14 r., ot. řid. školy. Antonín z Schönberg a z Pšova okr. Podbořany. (?), r. Pražák, otec byl nedávno hejtmanem v invalidovně.

»Blah' ten, kdo otců svých rád vzpomíná, se září v oku vypráví o jejich činech, velikosti, a s tichou radostí na konci této řady zří sama sebe připojena!«

J. W. Goethe
(přeložil A. Markus).

Roman Procházka:

Vzpomínka na poslední českou korunovaci královskou.

(List z rodinné kroniky.)

Oslavy svatováclavského tisíciletí letošního roku byly také podnětem k veřejnému vystavení českých klenotů korunovačních. V těch dnech spěchali lidé v zástupech na staroslovny pražský hrad, do právě dostavěné katedrály svatovítské, aby spatřili jindy doslovně za sedmerým zámkem pečlivě ukrývané symboly naší státní samostatnosti. Při této příležitosti nebude snad od místa vzpomenouti, kdy naposledy těchto skvostů bylo používáno při korunování českého krále, a které osobnosti při tom byly súčastněny v různých funkciích, jak jim je přikazoval český korunovační ceremonie.

Byla to před 93 lety, dne 7. září 1836 ve svatovítském velechrámu v Praze na Hradčanech. Po 8. hod. ranní ubíral se vladař, Ferdinand V. řečený Dobrotivý, pod baldachýnem, doprovázen celým dvorem, ze svých komnat přes hradní nádvoří špalírem pražských cechů a ozbrojených sborů měšťanských do kaple svatováclavské. Tam oděn byl do roucha korunovačního a vesel pak do chrámu, kdež jej naproti dvěřím uvítal a požehnal konsekrátor, český primas a kníže arcibiskup pražský Ondřej Alois hrabě Ankwicz ze Skarbek-Poslavice, rodilý Polák a syn r. 1794 ve Varšavě popraveného polského vlastence a kastelána sandeckého.

Korunovační průvod bral se pak za zvuku trub a kotlů k hlavnímu oltáři v tomto pořadí: nejprve šlo duchovenstvo, biskupové se světitelem v čele, po té panoši, za nimi královský český zemský truskas kníže Colloredo a dědičný podčišník hrabě Czernín s dvěma bochníky chleba, jedním pozlaceným a jedním postříbřeným, a dvěma soudky vína (z nichž 1. červeným a 2. bílým naplněn víinem podle barev zemských) jako symbolické dary obětní ke mši sv. Pak přicházeli nejvyšší úředníci zemství (říkalo se jím tehdy »oficií«), a to: první šel nejvyšší písar zemský království českého Josef svobodný

pán Procházka,¹⁾ od roku 1831 strážce korunní ze stavu rytířského, nesa žezlo a jsa doprovázen na pravo zemským podkomořím Karlem svobodným pánum Margelikem, českým guberniálním radou, a z leva purkrabím kraje královéhradeckého a radou nad appelacemi Karlem rytířem Štěpánovským z Hornu. Za nimi nesl říšské jablko nejvyšší zemský sudí Bedřich Mořic sv. p. Wagemann²⁾, maje po boku prezidenty nad appelacemi a komory. Korunu nesl nejvyšší purkrabí pražský Karel hrabě z Chotkova a Vojnína, president českého gubernia, rytíř řádu zlatého rouna, velkokřížník rakouského řádu Leopoldova a ruského řádu Alexandra Něvského v brilliantech, pán na Záhořanech a Velkém Březně, jejž provázeli a podporovali: v pravo nejvyšší kanclíř Antonín Bedřich hrabě Mitrovský z Mitrovic a Neemyšle, tajný rada, komoří a velkokřížník řádu maltánského, a na levo dvorský lenní soudce Jan Leopold hrabě Sporck, strážce koruny české a stavu panského. Těsně před samým králem šel s obnaženým mečem sv. Václava nejvyšší zemský maršálek Jan Prokop hrabě Hartman z Klarstejna, tajný rada, komoří a plukovník, též rytíř řádu maltánského a pán na Drahenicích a Kamenné Vysoké.

U hlavního oltáře započaly se obřady korunovační litaniemi ke všem svatým, po jejichž skončení následovala slavnostní korunovační mše sv. Po epistole král skládal slavnou korunovační přísahu na sv. evangelia, načež knížetem-arcibiskupem byl pomazán svěceným olejem a konečně konsekrátorem a nejvyšším purkrabím korunován na krále českého vstavením koruny svatováclavské na jeho hlavu.

Po evangeliu pak Ferdinand V., sedě na trůně, pasoval dotekem meče sv. Václava některé hodnostáře na rytíře svatováclavské. Při offertoriu obětoval král před oltářem ony zmíněné chieby a víno, a nejvyšší písář a sudí nesli před ním opět žezlo a říšské jablko. Když pak král přijímal, předestřeli mu tito dva hodnostáři oltářní pokrývku.

K následující korunovační hostině, odbývané v sále vladislavském, směl prapraděd pisatele jako strážce koruny pozvat patnácte pánu k t. zv. dvanácti tabulím prvních kavalírů a měl v hodnosti nejvyššího písáře zemského dále výsadu, pozvat k vlastnímu stolu šest českých šlechticů. Jeho druhá choť Jana svob. paní Procházková, před tím ovdovělá z Guggenthalu a rozená Bickingová ze Soběsaku, pozvána byla — jako manželky všech dvanácti nejvyšších zemských oficiérů — k tabuli po korunovaci královnině dne 12. září 1836. Při korunování králové vzala kněžna-abatyše tereziánského

¹⁾ Narozen v Budyni nad Ohří 6. července 1770, zemřel v Praze 8. srpna 1844, vicepresident českého gubernia. Srv. Procházka, Meine 32 Ahnen atd., str. 215.

²⁾ Velmi zasloužilý právník, jenž byl původu občanského vyšinul se k vysokým hodnostem; byl tajným radou a 21. prosince 1830 povýšen do stavu svobodných pánu.

ústavu šlechtičen svatováclavskou korunu s oltáře a vstavila ji panovnici na hlavu spolu s primasem království a nejvyšším purkrabím za asistence děkanky ústavu šlechtičen Antonie baronky Běšínové z Běšin, dcery Jana Josefa ml. svob. pána z Běšin a Marie baronky Kocové z Dobrše. Funkce představené ústavu šlechtičen při korunování české královny byla jedinečným případem, kdy žena aktivně působila při katolických obřadech církevních.

Nejvyšší písář zemský, baron Josef Procházka, tento »pravý Staročech a věrný národnovec, který vlasteneckým smýšlením svým před nikým se netajil«⁸⁾), obdržel na památku této korunovace od krále Ferdinanda V. krásnou zlatou tabatérku, brillianty posázenou. Ve své poslední vůli odkázal ji svému nejstaršímu synu Karlovi výslově jako upomínku na poslední slavné vystoupení a státoprávní řízení historických stavů království českého.

»Slávou synů jsou otcové jejich.«

Přísloví 17, 6.

⁸⁾ Riegrův Slovník Naučný, Doplňky II., str. 76.

MUDr. Ignác Horniček:

Rodinná kronika.

Přicházím se svou neodbornou troškou do mlýna. Téměř před 20 roky začal jsem se zabývat rodinnou historií. Otec můj dostal r. 1904 od tehdejšího místního faráře dp. Petra Tesaře rodokmen sahajíc asi do r. 1714. Přirozeně, že se občas o rodokmenu a o jednotlivých předcích vyprávělo, ledacos dohadovalo a doplňovalo, pokud a jak to tradice zachovala. Můj zájem o rodokmen byl stále větší a větší, takže po skončení studií dal jsem se do práce rodopisné, t. j. do sepsání rodinné kroniky. Už tenkrát dospěl jsem k názoru, že pouhý rodokmen nestačí, že každý člen rodokmenu má mít více než pouhé datum a jméno, že zkrátka třeba rodokmen rozšířit vypravováním a vypsáním všeho, co se týká jednotlivce, jeho sourozenců, vrstevníků, jeho všech poměrů a poměru celkových, čili že nutno napsati historii rodinnou, rodinnou kroniku. Nevěděl jsem nic bližšího o genealogii, annalistice, heraldice a j. pomocných vědách, ale přirozeným instinktem jsem vytušil, že nade všemi těmito pomocnými vědami bude cosi, co representuje celkový výsledek a cíl, totiž rodinná historie, genografie. V tomto svém názoru jsem se dodnes nezměnil a patrně už nezměním.

Potřebu rodinné kroniky vycítil jsem před dvaceti roky a vycítuji dodnes, ba za nynějších poměrů ještě více. Myslím, že každá naše rodina by měla mít člena, jenž by napsal její kroniku, líčící věrně a důkladně minulost rodiny, která by vlastně vzkřísla zapomenuté už předky k novému takřka životu a přítomné povzbudila k lásce pro předky a rodinu vůbec. Rodinná kronika musí vykonati důležitý úkol: připoutati člověka k rodinnému krbu, vzbudit i udržovati stále v každém onu tajemnou intimnost stěráho večera, vzbuzovati lásku k rodině (základní to jednotce národa a státu) a tím i k vlasti a hlavně zabrániti tomu, aby člověk netrhal pouta, jimiž býval poután k rodině a nestával se internacionálním tvorem, jenž tráví svůj život v kavárnách, hospodách, biografech, barech, jehož snad jedinou duševní stravou je večerník neb nějaký detektivní román; o planém politikaření a spolkaření ani nemluvím.

Rodinná kronika musí být psána poutavě, líbivě, aby osvětlila rodinnou minulost tak, aby čtenář měl jasný, trvalý obraz o jednotlivých předcích; toho lze docílití tím, že každého předka vyličíme podrobně a uvedeme co nejvíce událostí, jež nám pak umožní jasnou a trvalou představu.

Toť tedy celkový rozdíl rod. kronik od geneal. rodokmenů. Uváděti rodokmen ať obrazně, ať slovně podle mých zkušeností je práce celkem zbytečná. Je to spousta jmen, číslic, jež dají mnoho času a práce, čímž ale nijak se nedosáhne toho, čeho se mělo dosáhnouti. Jedinou odměnou bývá údiv: »To Vám dalo moc práce! To bych já neměl tolík trpělivosti!«

Rodokmen je a má být pisateli rodinné kroniky pouze základní orientační pomůckou, kostrou jeho práce; hlavní zřetel nutno míti k tomu, aby v kronice popsány byly veškeré události rodinné, po-měry předků, prostředí místní a časové, čili aby byl proveden rodinný dějepis, genografie. Genealog si těchto věcí mnoho nevšímá a spokojuje se s pouhým jménem a datem; genograf naopak uvádí vše, ba ještě doplňuje, rozvádí a osvětluje mnohé věci, takže jedině tímto způsobem povstává čtenáři jasny a přesný obraz toho neb onoho předka.

Je proto samozřejmé, že není možno tak důkladně psáti o všech členech některého rodu, jak rodokmen je uvádí; to by byla práce veliká, úmorná a — zdá se mi — zbytečná.

Prakticky nejlépe dosáhneme účelu toho tím způsobem, že důkladně vyličujeme život j e n s v é v l a s t n í r o d i n y; jejím r e p r e s e n t a n t e m je otec (v případě předčasné smrti matka); otec dává rodině určitý ráz a je hlavní osobou, kolem níž stojí ostatní členové.

V podobném poměru k otci jest jeho otec (vždy se míní vlastní otec!), náš děd, jenž jest representantem rodiny v následující starší generaci; dále jest jeho otec čili náš praděd, dále jeho otec atd. Náš otec, děd, praděd, prapraděd atd. jsou představitelé jednotlivých generací (representanti) h l a v n í l i n i e náš rodiny. Otcovi bratři, dědovi bratři atd. a jejich potomci jsou sice též rodiny ve stejném pokolení, avšak jsou to vůči nám a naší linii l i n i e v e d l e j š í. Těch si tolik nevšímáme, neb tím nastává zjednodušení, přehled celé rodinné historie, při čemž naše vlastní, hlavní linie vystupuje velmi zřetelně do popředí; vedlejší linie udržujeme v pouhé evidenci.

Tímto zjednodušením zbabíme se oněch starostí, jimiž jsou po-stižení mnozí genealogové, kteří chtějí stůj co stůj uvéstí všechny své rodokmeny a jejich členy a pomáhají si očíslováním, chtějíce tak dosáhnouti nějakého přehledu. Pochybují, že se jim to daří; u Pil-náčka aspoň jsem se o tom nemohl přesvědčit.¹⁾

¹⁾ Josef Pilniaczek Radostický: Dějiny rodu Pilníczků z Radostic a svobodnické rodiny Pilniaczků. Vídeň 1920.

Vypravování o naší rodině resp. o našem otci bude tedy tvořiti samostatnou kapitolu knihy; titul její bude jméno otcovo.

Předcházející kapitola bude jednat o rodině dědově resp. o něm a ponese jeho jméno; opět je samostatná.

Před ní bude kapitola pradědova, dále jeho otce atd. až do doby, kdy se objevuje naše jméno v historických pramenech poprvé.

Tyto počátky rodinné historie tvoří nejstarší dobu a kapitolu, kterou třeba důkladně probádati a věrně, bez jakékoliv fantasie podat; i tato kapitola je samostatná.

Uvedené kapitoly o representantech hlavní linie tvoří vlastní část rodinné kroniky. Za počátek jednotlivých těchto kapitol běže se obyčejně sňatek representantův, za konec smrt jeho neb sňatek jeho syna, jenž se stane representantem mladšího pokolení.

Před kapitoly tyto příjde úvod, jenž se skládá opět z několika částí; jsou to:

T i t u l n í l i s t s pěkným nápisem, umělecky provedeným. Za ním následuje předmluva: jak, kdy, kde a odkud jsme čerpali zprávy rodinné, jak jsme v práci postupovali, kdo nám pomáhal a pod. a na konec předmluvy uvedeme něco vzletného a pěkného pro členy rodiny a pro potomky.²⁾

Další část je vznik a význam jména rodinného jakož i rozšíření rodinného jména bez ohledu, zdali ta neb ona rodina našeho jména je příbuzná čili nic. Neškodí, když to uvedeme, poněvadž téměř každý genograf při své práci příjde na mnoho svých jmenovců, o nichž i negativní výsledek značí vykonanou práci, jež přirozeně zasluhuje, aby byla poznamenána k informaci budoucích.

Po této partii následují samostatné kapitoly o nejstarší době rodinné a pak o jednotlivých representantech, jak jsem nahoře naznačil.

Jedná se nyní o to, co mají vlastně tyto kapitoly obsahovat. O kapitole, jednající o nejstarší době, nelze nic říci, neb je to závislé na množství a důkladnosti zpráv; upozorňuji však, že je to kapitola nejen důležitá, ale i zajímavá, lákavá a vždy a vždy nedokončená pro genografa. I po pečlivém prozkoumání pramenů mívala vždy genograf pocit nejistoty, naději a touhu najít ještě něco nového a zajímavého.

Obsah dalších kapitol t. j. o jednotlivých representantech je na vůli genografově; nelze někoho nutit k cizím zásadám, aby se jimi řídil.³⁾ Já jsem si vytvořil pro svoji kroniku schema, jehož se v každé kapitole stejně přidržuji.

Obsah jednotlivé kapitoly musí obsáhnouti všechny poměry a

²⁾ Dr. A. Markus: Rodinná kronika str. 45.

³⁾ Tamtéž na str. 48 neuvádí ani Dr. Markus detailních pokynů o obsahu kapitol. Víz též Devrient, Familienforschung, str. 80.

obory lidské. Proto třeba rozdělit vypravování na vylíčení záležitostí domácích, příbuzenských, právních, hospodářsko-živnostenských, finančních, kulturních, sociálních, veřejných, místních a časových, a to tak, že se vypravování navzájem proplétá, zachovávajíc postup časový.

Záležitosti	1	2	3	4	5	6	7
I. domácí a rodinné	domácí a rodinné						
II. příbuzenské		příbuzenské					
III. právní			právní				
IV. hospodářské, živnostenské				hospodářské, živnostenské			
V. finanční					finanční		
VI. kulturní, sociální						kulturní, sociální	
VII. veřejné, místní, časové							veřejné, místní, časové

Podle uvedeného schematu chtěje na př. vykládati o poměrech finančních, zvolím si čtverec V./5 (černý) úvodem; pak začnu vykládati o V./1, V./2, V./3, V./4, V./6 a V./7, čili pojednávám o záležitostech právních (V.) se stanoviska poměrů 1 (domácích) 2, 3, 4, 6, 7, při čemž V./5 je úvodem.

Je samozřejmé, že jednotlivá tato hesla dají se rozšíriti a doplniti, avšak jsem jist, že úplně postačují a že žádný genograf nebude na rozpacích, kam má zařaditi to neb ono detailnější thema neb předmět.

Jednotlivé tyto poměry vyžadují ovšem důkladného studia. Taktéž prostředí, současným poměrum a událostem, v nichž se kapi-

tola odehrává, třeba věnovati hodně pozornosti; tím se celý obraz rodinný lépe nakreslí a nabude docela jiného vzhledu, než kdybychom vylíčili události a poměry čistě rodinné: je to pěkný rám k obrazu.

Zvláště důležité je popsání osady a vypsání jejích dějů tenkrát, kdy některý předek do osady přišel. To je pro informaci čtenářovu naprosto nutné nehledík k tomu, že při výkladu dějin té osady dojdeme až k době příchodu svého předka do ní a velmi snadno můžeme zasaditi do tohoto všeob. vypravování svoji genografii. V tomto případě bych vyjímečně stať o popisu a dějinách osady dal v čelo kapitoly.

Naznačiv stručně obsah rodinné kroniky zmíním se nyní o p ř í p r a v n ý c h p r a c í c h genografických.

Z vlastní zkušenosti radím: pracovat pomalu, důkladně, míti trpělivost, klid, naději v dobrý výsledek, logicky myslit a zanechat fantasií a nemožných kombinací. Předpokládám jistý stupeň celkového vzdělání, znalost němčiny, pokud možno latiny a dobrou stilistiku; vřele doporučuji znalost fotografování.

P ř í r u č k y. Zjednáme si slovník německo-český (Rank) a některý latinsko-český; dobrý je též glossář Brandlův. Odporučuji stručný, ale velmi dobrý právnický slovník (hlavně pro XVIII. století) Hofstattrův.⁴⁾

P í s e m n é p r a m e n y t i š t ě n ē. V těch najdeme⁵⁾ velmi mnoho o celkových poměrech i o jednotlivcích. Nutno je proto znáti různé soupisy knih (bibliografie Zíbrtova, d'Elvertova, Kazimourova a j.), seznam knih a ceníky; podle toho si vyhledáme některou knihu a vypíšeme si z ní, co potřebujeme. Důležito je pročíst dějepisné časopisy museí a vědeckých spolků. V knihách a časopisech bývají různé archivální a jiné tištěné prameny citovány, což je pro genografa důležité v dalším pátrání.

P í s e m n é p r a m e n y p s a n ē jsou⁶⁾ nejdůležitější; jsou uloženy v archivech farních, obecních, městských, v pozemk. knihách u okr. soudů, školních, spolkových (staré čechy!), dále v archivech zámeckých a vrchnostenských, zemských, státních, ve válečném archivu ve Vídni, dále v archivech soukromých, v první řadě v archivu rodinném (ačli jaký je!).

Konečně důležitý, ale ne vždy spolehlivý pramen genografický je ústní podání čili t r a d i c e a posléze záznamy všeho, co genograf sám zažil a viděl, a u t o p s i e.

Není možno probrat tyto skupiny pramenů postupně, nýbrž nutno současně bádati všude, a to podle toho, jak do genografie

⁴⁾ J. Er. v. Hofstätter: Juristisches Wörterbuch für gerichtliche Geschäfte. Vídeň 1798.

⁵⁾ Markus, Rk., str. 16—21.

⁶⁾ tamt. str. 21—26.

vnikáme s postupem časovým. Postup časový jest pak tento: Nevycházíme z nejstarší doby, nýbrž z nejmladší, t. j. z doby nejší a postupujeme dál a dále k otci, k jeho otci (svému dědu), k jeho otci (svému pradědu) atd. Souběžně s tím pronikáme nejen do hloubky, ale i do šírky v dějep. pramenech, jež nás obyčejně přivádějí na další stopu samy sebou.

Vidět, že je nutno zachytit tradici; tradice může ledacos nadhodit, ale není jistá. Zachytit ji musíme co nejdříve, dokud jsou pamětníci na světě.

Základní pramen (v němž takéž postupujeme od nejmladšího data) jsou beze sporu matriky. Jsou křestní, svatební a úmrtní.⁷⁾ Začneme se svatebními; tím zjistíme data sňatku (t. j. nové rodiny), takže jsme orientováni pak o narození dětí z tohoto manželství; u snoubenců bývá v těchto matrikách poznačeno, odkud kdo pochází, což je pro další bádání velmi důležité. Úmrtní matriky řadí se svým významem na druhé místo. Ohledně matrik křestních nezapomeňme, že zápisu křtu dětí nemanželských ve starých matrikách bývají obyčejně vzadu.

Každé narození, sňatek a úmrtí pišme doslova na zvláštní lístek. Podle nich sestavíme si primitivní rodokmen a nyní začneme pátrat pro tento časový úsek všemi směry v pramenech, jak jsem nahoře se zmínil.

Pro dobu dnešní — r. 1750 máme pramenů hojnost: jednak tištěné knihy, jednak archivy. Pro starší dobu (1750 — válka třicetiletá) je pramenů již méně. Matriky před r. 1650 jsou dosti vzácné. Pro moravské genografy však jest velmi bohatý pramen uložen v zemském archivu v Brně: Registratura zemská,⁸⁾ v níž jsou t. zv. lánské rejstříky z let 1669—1679, podávající jmenný seznam všeho obyvatelstva; k nim druží se vrchnostenské seznamy z r. 1656. Dále jsou zde katastry Tereziánský a Josefinský podávající též spoustu jmen.

Jiný dobrý pramen jsou kvaterny odhadův (1663—1782) v mor. zemských deskách.⁹⁾ Pro genografy z okolí Kroměříže, Holešova a Bystrice p. Host. jsou uloženy bohaté prameny z doby 1623—1650 v Lobkovickém archivu v Roudnici n. L. (Sign. L-6, L-7, L-8).

Válka 30letá tvoří hráz, za niž se genograf — nešlechtic — zřídka a těžko dostane. O šlechtických rodinách máme však i ze starší doby¹⁰⁾ hojně zpráv v zemských deskách, knihách půhonných

⁷⁾ tamt. str. 10—16.

⁸⁾ Registraturu popsal F. A. Slavík v Čas. Mat. Mor. 1896, str. 47—50. Viz též jeho spis Morava a její obvody ve Slezsku po třicetileté válce. Telč 1892.

⁹⁾ Viz popis v Selském archivu roč. 1919 str. 80—88.

¹⁰⁾ Viz na př. Emmer-Erben Regesta, Brandl-Bretholz Knihy půhonné, Tkač Naučení Brněnská a j.

a j. avšak i zde se vyskytne tu a tam jméno nešlechtice, jenže obyčejně se nedá matrikami dokázat nějaká souvislost mezi ním a stejným jménem z doby nynější.

Je přirozeno, že novější prameny jsou obsažnější, podrobnější, kdežto prameny starší a hlavně před válkou 30iletou jsou velmi chudé. Mnohdy nachází genograf (hlavně venkovský) pouhá jména svého rodu. Proto jest velmi důležito, aby zde postupoval přísně kriticky a aby si netvořil ve fantasii věci a závěry nemožné. Doba nejstarší svádí k lžibivým, ale falešným dedukcím, a proto na ni pozor!

Nejstarším pramenem genografickým je vlastně jméno rodinné resp. jeho vznik.¹¹⁾ Bohužel málokomu se podaří dojít až tam; genograf spíše má možnost sledovat vývoj a event. změny jména rodinného. Zde třeba ovšem výklad doložiti přesnými důkazy a nespokojiti se utěšující frází, že je možná ta neb ona změna, poněvadž práv v té době jméno nebylo stálé. V tomto ohledu musím říci, že na př. Pilniaczek ve své knize (str. 15—17) ve výkladu o jméně rodinném na mě působí dojmem, že jsou tam mezery a skoky v postupném rozvádění této zajímavé otázky.

Že se staly i v době poměrně nedávné změny jména, uvedu¹²⁾ příkladem toto: Děd slavného chirurga Alberta se jmenoval Vojtěch a byl panským lesním u Angličana Parishe, majitele panství žamberského, jenž překřtil jej na »Alberta« nemoha dobré vyslovovat české »Vojtěch«; jméno Albert pak již rodině zůstalo. To potvrzuje i poznámka v matrice u Albertova děda: »Albert recte Vojtěch«.

Podotýkám konečně, že při řešení otázky o vzniku jména rodinného třeba dát pozor na přezdívky, jež bývaly dříve častější a mnohdy staly se jménem skutečným.

Po stránce technické způsob a postup bádání (pokud se týče archivalií) jest asi tento: Budíž zásadou věrně opsat originál, nahoře vlevo označit titul pramene, nahoře vpravo list (folio) neb stranu (pagina). Zvykněme si psát po jedné straně a každý zápis napišme na nový list. Máme-li takových opisů z jedné knihy více, vezmeme arch papíru, na přední stránku napišeme přesný titul knihy, její signaturu a v kterém archivu se nachází; ony jednotlivé opisy vložíme do tohoto obalového archu. Je d n o t l i v é v o l n é l i s t i n y opatříme signaturou a jménem archivu nahoře vlevo.

Tím dostáváme sbírku opisů originálů čili r o d i n n ý l i s t i n á ř; stejný formát, úhlednost písma tuší psaného, dobrý ruční papír působí pěkným dojmem.

Při opisování hleďme si osvojit četbu staršího písma. Bývá obyčejně psáno švabachem, tu a tam jsou slova neb fráze psány la-

¹¹⁾ O vzniku jmen viz na př. Svoboda, Ke vzniku jmen rodových; Vlčkova Osvěta 1914, str. 503—510.

¹²⁾ Prof. Dr. Levit: Ke stoletému jubileu Billrothovu. Prakt. lékař 1929, str. 276.

tinkou. Písmo bývá někdy těžko čitelné; pamatujme si, že i krásně psané písmo (mající písarské ozdoby a kudrlinky) se někdy velmi těžce čte. Německé listiny z XVIII. st. mívají hojně zkratky; tak na př. konec slov nebývá dopisován: herrschafftl značí herrschaftlich, herrschaftlichen a pod. Při čtení povšimněme si nejprve, jak písar píše jednotlivá písmenka; srovnáním nejistých písmen s přesně psanými zjistíme správné čtení.

Velké nesnáze působí písmo v y b l e d l é. Lze sice někdy je čísti na př. v polostínu neb při šikmém osvětlení, avšak vždy si tímto způsobem nepomůžeme; s chemickým sesílením písma genograf nemůže nikdy počítat. Jedinou pomoc poskytne nám fotografická deska (chromoisolární) a v největší bídě i filmpack. Stačí každý poněkud lepší aparát s dvojím výtahem, velikosti 9×12 cm. Je přímo k neuvěření, jak krásně vynikne pak vybledlé písmo na desce.

Výhoda fotografování⁽¹³⁾) je: nečitelné písmo nás nezdržuje v práci a neobtěžujeme správce archivu stálými dotazy a prosbami o čtení textu; vyvolanou desku můžeme docela pohodlně doma studovati, zvětšiti si písmo lupou, kopii můžeme poslati svým známým odborníkům atd.

Hlavní výhodou fotografování listin však je naprostá jistota a věrnost »opisu« a velká úspora času. Připravím-li si aparát na ofotografování stránky 15, tak mohu obrátit list a ihned ofotografovat stránku 17, dále 19 event. 21 a další. Pak znova upravím aparát na str. 16 a obraceje listy fotografuji str. 18, 20, 22 atd., takže v krátkém čase mám na deskách zápis z nějaké knihy, v níž je na str. 15—23. To značí spotřebu 8 desek a asi ½ hod. času. V krátké době mám zcela bezpečně »opsáno« to, čím bych se mořil třebas celý den a snad by můj opis byl chybný neb neúplný.

Z listinářů rodinných si pořídíme pro genografickou práci potřebné výtahy neb překlady podle toho jak to uznáme za nutné.

Forma téhoto výpisu. Pišme na určitý formát (obyčejného) papíru, a to opět po jedné stránce. Na každý list vlevo napišme jméno onoho předka, jehož se to týká, pod jméno napišme datum výpisu (překladu). Nahoře vpravo napišme velmi stručný obsah výpisu. Stejně označíme i záznamy tradice neb autopsie. Pramen, zdroj výpisu neb záznamu označíme dole vlevo.

Tyto listy ukládáme do desek obalových (obyčejný arch papíru); na obal pak napišeme pod sebe jméno předka, dobu jeho života a označení, o jakých poměrech neb záležitostech tato obalová deska jedná. Na př. Jan Navrátil 1776—1843. Poměry finanční.

Takových obalů si uděláme kolik budeme mít statí o Janu Navrátilovi. Do obálek vkládáme všechny ony výpisy, jež jsme si

⁽¹³⁾ Viz K. Krumbacher: Die Photographie im Dienste der Geisteswissenschaften. Teubner, Lipsko 1906.

pořídili z originálních pramenů (listinářů), z tištěných pramenů, z tradice a z autopsie.

Obaly týkající se jednoho representanta dejme pak do společné obalové desky, na niž napišeme jméno předka a letopočet; na př. Jan Navrátil 1776—1843. Tak učiníme se všemi kapitolami; i pro úvod (a jeho jednotlivé části), i pro nejstarší kapitolu zhodovíme si podobné obaly a desky.

Séřadíme-li si pak tyto záznamy v každém obalu chronologicky, přicházíme k poznání, že vlastně začíná se nám objevovati kostra rodinné knihy a že je na nás, abychom vyčerpali všechny prameny a pak ony výpisy navzájem spojili pásmem vypravovacím.

Zde nastává pro genografa důležitá a těžká práce; musí posoudit, odhadnout a ocenit dosavadní své výtežky genografické. K tomu účelu třeba znáti ostatní pomocné vědy, v prvé řadě genealogii (rodozpyt). Genealogie není snad pouhé sestavení rodokmenů, vývodů, rozrodu a pod., genealogie neluší tedy jen formální vztah jedinců rodových, genealogie všímá si hlavně vztahů životních, biologických mezi jedinci; nejdůležitějším zjevem v tomto směru¹⁴⁾ je dědičnost (tělesných a duševních vlastností, dědičnost chorob).

Kromě genealogie třeba znáti heraldiku, sfragistiku, geografii, všeob. a místní historii, poměry právní, sociologii, numismatiku, paleografii a j.

Jen tak může pak genograf posuzovat jeden výpis za druhým a podrobit jej vědecké všestranné kritice, spočívající na správném logickém podkladě.

Pak teprve můžeme se dát do konceptu rodinné kroniky. Tato první práce nebývá definitivní. Neradíme proto, abychom ji psali na dražším materiálu. Pišme opět jen po jedné straně. Až pak si knihu přečteme v souvislosti, zcela jistě ji začneme pilovat, ba ještě i novými nálezy doplňovat. Proto nikdy nespěchejme.

Třeba podotknout, že výpisů uložené v obalech nesmíme odhadit. Jest zcela možné, že listiny této můžeme použít ještě pro obalovou desku jinou (na př. výpisu o výpůjčce použijeme v části o poměrech finančních a event. o poměrech právních, když na př. povstal soud o ten dluh).

Nutné a dobré jest, když své vypravování dokládáme poznámkami, jež označíme běžnou číslicí a poznámkou uvedeme za kapitoulou. Pro event. další nálezy vynechejme v rod. kronice za každou kapitolou několik listů.

Uplně vzadu vynechejme několik listů: tam buďtež zapsání majitelé rodinné kroniky, kdy a komu byla kniha tato postoupena a jaké měla osudy.

14) Viz na př. Sommer: Über Familienähnlichkeit Vídeň 1911, týž: Familienforschung und Vererbungslehre; Devrient: Familienforschung, Lipsko 1911, Dr. V. Růžička, O dědičnosti, týž: Nárys učení o dědičnosti.

Na konec chci říci něco o formě rodinné kroniky. Velikost papíru budiž spíše kvartová, mezi A a B formátém. Papír budiž jen ruční, silný; ovšem ne příliš silný, nebot by byl pro podložku (lenoch) neprůsvitný. Pišme jen tuší; těžko se to piše, mnoho per na hrbolatém papíru pokazíme, ale docílíme pěkného stejnoměrně černého písma. Vynechejme od krajů a od hřbetu určitý prostor. Písmo budiž jednoduché bez jakýchkoliv ozdob a kudrlínek.

Tloušťka knihy je v poměru k velikosti: čím menší formát, tím tenší kniha; obyčejně 2—4—6 cm. Vazba budiž bezpodmínečně kožená (aspoň hřbet a rohy) a to tak, aby se do ní pohodlně dalo psát (vazba »po obchodnicku«). Kdo si ovšem netroufá psát do svázané knihy, nechť raději piše na archy, jež pak dá svázat. Ráz vazby budiž však vždy starý.¹⁵⁾)

Rodinná kronika je společný majetek rodiny svěřený v opatrování representantu rodiny; po něm knihu dostane jeho nástupce. Knihu zásadně nesmí se nikam a nikomu půjčiti, nýbrž musí zůstat uložena doma na místě bezpečném.

Neradím, aby se v rodinné kronice pokračovalo náhodně; myslím, že je lépe, když se po určitou řadu let vedou zápisov v příručních poznámkách, a teprve potom, když se získá určitý časový odstup a přehled, ať se napíše definitivní text do vlastní kroniky.

*

Tak tedy jsem psal svoji kroniku. Těch příruček a pojednání, jež znám dnes, jsem tehdy neměl. A v tom spočívá snad význam mých řádků: podávám zkušenosti neodborníka, diletanta odborníkům, kteří mají povinnost posoudit všechny nesprávnosti, jichž se diletant dopouští a stanovit přesné vědecké směrnice, a to v rozsahu takovém, jak je vidíme u jiných národů.

¹⁵⁾ Pěkně váže na př. A. Burdych, Jaroměř, Na podloubí.

Dr. Alexandr Sommer Batěk:

Ze zápisů diletantových.

Každá věda dříve než se stala vědou byla dříve čirým diletantismem. Tápalо se, tápalо, až bylo nasbíráno dosti zkušeností, které bylo možno spojiti v jednotný soustavný celek. Největší vynálezy byly vykonány ve volných chvílích lidmi neodborníky. A proto doufám, že bude možno i mně diletantu v rodopisu, který jsem však po více než 35 let věnoval většinu svých volných chvil této zábavné práci, prospěti svou radou mnohemu začátečníku, který často neví, jak do toho.

Když prohlížíme staré, mnohdy velmi zajímavé zápisy o cizích rodech, nejednou zmocní se nás touha, dověděti se také něčeho o rodu vlastním a v životech, které již dávno shasly, nalézti genetické odůvodnění hnutí, která nás často překvapí ve vlastní myslí. A jestliže jest základem vší moudrosti poznání sebe sama, pak důležitou složkou tohoto sebepoznání jest poznati předeším svůj rod. Stačí mítí otevřené oči a dívat se kolem sebe: všímati si přítomna.

Není při tom zajisté zapotřebí hned na počátku prolézati staré matriky a jest dobré obeznámiti se nejprve s přítomností.

Vždyť to, co je dnes přítomno, již zítra bude nenávratnou minulostí a mnoho z toho, co jsme dnes mohli zaznamenati, již zítra bude ztraceno. Radím tudíž každému adeptu rodopisu, aby si všiml a seznámil se se všemi svými příbuznými a aby si o nich založil zvláštní zápis (záznamy). Teprve až pozná a seznamená si všechny členy téhož rodu, vysvitnou mu jejich znaky společné a on pojednou bude s to odhadnouti, čím se jeho rod liší od rodů jiných, které jsou jeho chyby, které jeho přednosti. Dva rody to budou, které v prvně řadě zaujmou jeho pozornost: rod otcův a rod matčin. Spojuje v sobě znaky obou těchto rodů a proto poznání obou těchto rodů jest pro posouzení vlastní osobnosti nejdůležitější. Potom přistupují ještě rody obou babiček s otcovy i matčiny strany, v řídkých případech ještě

rody všech čtyř prababiček. Krátce, zapíšeme si všechno, co známe a čeho se od žijících členů rodiny a pamětníků dovíme. K tomu upotřebíme vhodně volných čtvrtel papíru, na jejichž přední stranu si sepišeme všechna data dotyčné osobnosti tak jak jsem to ukázal na formuláři, který jsem otiskl ve své knížce »Jsme všichni jedna rodina«.

Úplné příjmení. Při soupisu osob též rodiny uvidíme brzy, že nejen příjmení, nýbrž i jména vlastní se v též rodině velmi často opakují. Často bývá nazván otec po dědu a syn po otci. Tak můj dědoušek František Batěk měl otce i děda Františka. Obyčejně se tyto osobnosti rozlišují jako děd, otec a syn. Ale někdy to není dobře možno. Zjistil jsem ve svém rodu Františků Baťků 20, Anna Baťková se vyskytuje nejméně 30krát, Josef Batěk 30krát, Kateřina Baťková 15krát, Marie Baťková více než 40krát, Václav Batěk 21 krát, Antonín Batěk 8krát, Ignác Batěk 8krát atd. Na takové opakování jmen musíme být připraveni u každé rodiny. Z toho vidíme, nemáme-li se vydati nekonečným zmatkům, že budeme nuceni hned s počátku označovati jména jednotlivých osob přesněji. Čím se vlastně liší rodem můj děd od mého praděda a prapraděda? Původem mateřským. Matka mého děda byla Marie Minaříková, jeho příjmení po otci jest Batěk, po matce Minařík, Zvykl jsem si příjmení matčino předkládati před příjmení otcovo a úplné jméno svého děda vedu jako František Minařík-Batěk. Matka mého praděda byla Anna Rybičková a nazývám jej tudíž František Rybička-Batěk. Matka mého prapraděda byla Anna Lucie Sucháneková a tak píši jeho jméno František Suchánek-Batěk. Sám se proto podpisuji Alexandr Sommer Batěk, protože má matka byla z rodu Sommerů.

A tak mohu od sebe odlišiti již pouhým jménem všech 20 Františků Baťků, neboť zjevem nejvzácnějším jest, když se shoduje u dvou se stejným jménem křestním i příjmení po matce, ač ovšem ani to není vyloučeno. V tom případu třeba použíti ještě data narození a rodiště, nebo čislování, jak dále bude vyloženo.

O sobní lístky. K popisu jednotlivců používám t. zv. lístků osobních. Na přední straně takového osobního lístku vyznačíme jméno a úplné příjmení osoby, kterou popisujeme a podobně i úplná jména obou jejich rodičů, u ženatých a vdaných jméno choti, nebo chotě, u otců a matek jména všech dětí. Ke všem těmto jménům připojíme data narození, svateb a úmrtí.

Na zadní straně osobního listu si zaznamenáme vlastnosti fyzické a duševní. Barvu očí, vlasů, charakteristická znamení, zmrzačení, choroby, a krátký běh života. Když začneme tyto lístky vyplňovati poznáme teprve, jak málo známe často i osoby nejbližší, o nichž myslíme, že je milujeme. Právem říká Masaryk: »Jak pak je milujeme, když je tak málo známe?«

S o u p i s p a m á t n o s t í. Každá rodina má své památnosti, a jejich majitelé rádi se jimi před příbuznými pochlubí. V mnohé rodině mohlo by se z takových památností sestaviti celé museum.

Nemyslím, že bychom měli ze svých domácností dělat musea a že bychom měli takové věci hromadit na jednom místě. Nechť zůstanou těm, kteří si jich nejvíce váží, nechť blaží jejich život a nechť je opatrují jako oko v hlavě. Ale bylo by dobré, kdybychom si zhotovali soupis takových památek a poznamenali na osobní listy, které památky rodinné a rodové se nacházejí v majetku dotyčné osoby, i s její adresou a adresami také dalších jejich majitelů, na něž dědictvím přešly. Měli bychom se při takových změnách starati o to, aby památky takové se dostaly vždy jenom do rukou osob, které si jich váží a které se považují za opatrovníky rodových památek. V případě, že se jedná o věci cenné, které by v soukromém opatrování přišly v nivec, starejme se, aby se dostaly do musea krajského nebo odborného, při čemž umístění v museu opět poznamenáme do soupisu památek.

Když majitelé uvidí, že je nechceme o jejich poklady připravit a když se spokojíme s opisem, fotografií nebo popisem předmětu, rádi nám povídí i o jiných takových památkách, které jsou pak v evidenci, když dotyčná osoba zemře a neztratí se tak snadno, jako když se nikdo o ně nestará. V případě, že není nikoho, kdo by o věci měl zájem, nejbližší krajské museum rádo takový cenný předmět přijme do uschování.

R a d y p ř e d k ū. Když budeme chtít dovděti se něčeho o svých předcích, musíme ovšem nahlédnouti do úředních listin. Jest důležito opatrčti si výpisu matrik. Matriky jsou druhu trojího. Na rození nalezneme v matrikách křtenců, *M a t r i c a e b a b t i s a t o r u m*. Sňatky najdeme v matrikách oddaných, *M a t r i c a e c o p u l a t o r u m* a úmrtí v matrikách zemřelých, *M a t r i c a e m o r t u o r u m*. Nejlépe jest začti s matrikou sňatků. Tam nalezneme obyčejně i jméno rodičů obou snoubenců a jejich stáří, tak že jest pak možno hledati v knihách narozených podle přesného data a jména obou rodičů. Tímto rokem máme obyčejně udaný mezník sňatku jejich rodičů, takže další kniha sňatků nám podá poučení. Zlé jest však, že sňatek obyčejně se koná ve farnosti nevestině, takže jest nutno tuto farnost často dlouho a těžce hledati. Zdržoval-li se rod v místě, jest hledání poměrně snadné. Tak na příklad se mi podařilo v mému rodu Baťků vybudovati tuto řadu mých předků, Baťků kasejovických:

o	Vít	∞	?
žil 1622 v č. 102			
z Václav	∞	Eva	
rathauský, sládek řesanický		(1621—1698)	

31 Jiří kožišník (1647—1701)	∞	1690 Dorota Wittaušková (1658—1738)
318 Václav kožišník a radní (1697—)	∞	1727 Anna Lucie Suchánková
3180 František kožišník (1749—1802)	∞	1773 Anna Rybičková (1758—1831)
31805 František hostinský v Kadově (1782—1836)	∞	1804 Marie Minaříková (1774—1840)
318055 František řídící v Budislavicích (1814—1900)	∞	1845 Marie Rubringerová (1814—1883)
3180551 Emanuel řídící v Břevnově (1846—1923)	∞	1872 Anna Sommerová (1852—1903)
31805511 Alexandr profesor v Praze (1874—)	∞	1903 Růžena Dittrichová (1880—)
	*	

K o m b i n a c e m i m o m a t r i k y. Jak známo, sahají matrิกy obyčejně jen k válce třicetileté a to ještě ve vzácných případech, když byly zachráněny před požáry a drancováním vojsk. Nejstarší zápis matriky kasejovické — pokud mého rodu se týká — jest latinský zápis o narození Jiřího Baťka 19. dubna 1647 z otce Václava Baťka, sládka a Evy, manželky. Dále nazpět zápisu nesahají. Ale z knih pozemkových zjistil pan děkan Hille, že roku 1622 žil v čísle 103 Vít Batěk a po něm Mikuláš Batěk. Odjinud pak zjistil, že Václav byl bratr Mikulášův.. Já pak zjistil v knize odkazů, že Václav měl ještě starší sestru Ludmilu, provdanou Zíkovou. Předpokládáme-li, že Vít byl otcem Mikulášovým, lze z toho kombinací soudit, že měl Vít aspoň 3 děti Mikuláše, Ludmilu a Václava. Mikulášova rodina jest mi známa celá: nejstarší Mariana se narodila již r. 1634 jak vysvítá z úmrtní knihy z r. 1680, kdy za velkého moru vymřelo půl Kasejovic. Jest tedy patrně Mikuláš z bratří nejstarší.

O číslování předků. Při velkém počtu různých předků jest nutno očíslování zcela přesné. To se děje tímto způsobem. Když jsme se dostali k nejstaršímu zjistitelnému předkovi, očíslováme jej číslem O.

V našem příkladu to jest Vít Batěk. Ten měl tři děti: 1. Mikuláše, 2. Ludmilu, 3. Václava.

Děti Mikulášovy, jichž bylo 8, jsem očísloval čísla 11—18, Děti Václavovy, jichž bylo 6, čísla 31—36. Z toho jest patrno, že když jsem nahore očísloval Jiřího číslem 31, značí to, že byl prvorozený synem svého otce Václava. Horší to jest, když má někdo více dětí než 9, což ve starších dobách, zvláště po válkách, bývalo

častým zjevem. V tom případě označuji 10. dítě O podtrženou, 11. dítě I podtrženou, 12. z podtrženou atd.

Tak František, syn Václavův, jest označen číslem 3180, což značí, že jest 10. dítětem svého otce. Mé číslo jest 31805511, což značí, že jsem prvním synem prvního syna, 5. dítěte, 5. dítěte, 10. dítěte, 8. dítěte, 1. syna 3. dítěte Vítova. Tím jest každý člen celého rodu jednoznačně určen a zároveň jest tím dáno, do kterého pokolení náleží. Očislování toto jest velkým zjednodušením přehledu některého rodu, když jeho členů čítáme tisíce.

T a b u l k y r o d o p i s n é. Když si sestavíme řady předků po meči i po všech přeslicích, dostaneme se k tabulkám rodopisným, které jsou velmi poučné k poznání osoby a jejích zděděných vlastností. Obyčejně se takové tabulky píší shora dolů. To pokládám za nepraktické, protože pak se takové tabulky stávají velmi širokými a proto nepřehlednými. Já píši tabulky rodopisné i rodokmeny odleva do prava, čímž ušetřím na místě. Jako příklad uvedu část rodopisné tabulky mého otce Emanuela.

František Batěk kožešník v Kasejovicích	František Batěk, hostinský v Kadově	František Batěk řídící	Emanuel Batěk řídící můj otec.
Anna Rybíčková	Marie Minaříková		
Adam Minařík kantor v Kadově			
Magdalena Čubrová			
Václav Rubringer pekař v Písku	Leopold Rubringer soukromník v Písku		
Anna Blahnová			
Josef Weichert kožešník ve Vltavotýně	Marie Weichertová	Marie Rubringerová	
Anna Nikolao			

Do takového tabulky lze pak vpisovati různé vlastnosti, stáří atp. Z hořejší tabulky jest patrno, že učitelská rodina Baťků svůj talent zdědila po pradědu Adamu Minaříkovi, který byl svého času kantorem a muzikantem na slovo vzatým. Tabulka tato ovšem není úplná, neobtě mám předky své vedeny skoro ve všech větvích mnohem dál.

T a b u l k y r o d i n n é.

Tak jako jsem sestavoval pro každou osobu lístky osobní, tak z těchto lístků osobních sestavuji pro přehled tabulky rodinné. Píši je opět pro úsporu místa od leva do prava.

Potřebuji k tomu tři sloupce. Do prvního sloupce napíši otce a matku s jejich daty, otce nahoru, matku, pod něj. Do druhého sloupce píši všechny jejich děti s daty a manželkami, do třetího bud vnučky, anebo je-li jich příliš mnoho, odkazují na číslo další tabulky rodinné. Čísla tabulek rodinných jsou totožna s čísly jejich zakladatelů otců. Manželky a manželes psávám do závorky, abych je odlišil od sester. Za příklad uvádíme tuto rodinnou tabulku svého déda Františka Batka, řídícího v Budislavicích.

318055

František Batěk

řídící v Budislavicích
1814—1900

(**Marie Rubringerová**)
1814—1883 ∞ 1845

1. **Emanuel**

1848—1923

řídící v Brěnově

(I. Anna Sommerová)

1852—1903 ∞ 1872

(II. Anna Zelenková)

1864 ∞ 1904

3180551

2. **Marie**

1849—1927

(Václav Benda, řídící
v Bělčicích)

1859 ∞ 1882

Benda.

3. **František**

řídící v Čížkově

1851 1927

(I. Josefina Ployharová)

1853—1908 ∞ 1881

(II. Anna Krausová)

∞ 1909

3180553

4. **Josef**

řídící v Lišově

1853—1917

(Anna Freyslebenová)

1868 ∞ 1890.

3180554

R o d o k m e n y.

Z tabulek rodinných lze sestavovat celé rodokmeny. Tyto jsou zvláště důležitý k studiu znaků rodových. Ten kdo rodokmeny sestavuje, učiní dobré, když se osobně seznámí se všemi i nejmladšími členy toho dotyčného rodu. Nejenže v rodinách vzdáleně příbuzných nalezne památky rodové, o nichž se mu ani nesnilo, nýbrž brzy nabude schopnosti zachycovati v tváři, pohybech, zvyčích i

v postavách každého rodu, což pak velice mu poslouží k poznání rodu vlastního.

Uvedu ještě nakonec na ukázku zlomek rodokmenu rodiny Baťků:

3. Václav Batěk rathauský sládek řesanický (Eva) 1621—1698	31. Jiří kožišník, Kasejovice 1647—1701 (I. Veronika) 1640—1680 zemř. morem (II. Majdalena) (III. Dorota) Vitoušková 1658—1738 ∞ 1690	311. Kateřina 1674—1680 312. Dorota 1677 313. Jakub 1679—1680 314. Jiří 1688 315. Ludmila (Tomáš Lukáš) ∞ 1718 316. Kateřina (Tomáš Kleňha) 317. Anna 1695—1713 318. Václav kožišník a radní v Kasejovicích 1697 ∞ 1727 (Anna Suchánková)	3181. Václav radní v Cerhovicích 3182. Jan řezník 3183. Vojtěch 1732—1811 kožišník, cechmistr 3184. Eva 3185. Tomáš 3186. Josef lesník ve Lnářích 3187. Filip kožišník v Březnici 3188. Martin voják 3189. Marie Ludmila 3180. František, kožišník 1749—1802 (Anna Rybíčková) 310. Zuzana 1702 pohrobek.
---	--	--	---

K r o n i k y.

Tyto rodokmeny nejsou koncem, nýbrž počátkem našeho rodopisného zkoumání. Jsou to pouhé kostry rozvětvení rodu, které nám umožňují snažší orientaci. Jsou to bezduchá těla, do nichž jest nutno vdechnouti teprve ducha. Stopováním života těch, kteří jsou tu zaznamenáni. K tomu jest třeba dobré znati všeobecný dějepis, který jest rámcem, do něhož tyto životy vkládáme. Všechny zprávy jest třeba zaznamenávat a, — pokud jest nám možno, — také je hodnotiti. Všude třeba udati pramen, odkud zprávu máme a zvláštní okolnosti, za nichž se nám jí dostalo.

K zaznamenávání se hodí nejlépe rodinné kroniky. Obyčejně se píší tak, že napřed se zaznamenávají události nejstarší, což však brání tomu, abychom události ještě starší, když na ně později přijde, dodatečně rádně umístili. Já píši kroniku nikoli do knihy, nýbrž na volné archy, jejichž počet možno dále rozmnogožovati. Zvláštní knihu (spíše obal, desky, mapu) jsem zařídil pro nejstarší události rodové, na pověsti a historické zprávy související pouze se jmény jednotlivých rodů a nikoli přímo s kmenem rodovým.

Zvláštní oddíl věnoval jsem svému životopisu, zvláštní oddíl životu svých rodičů a jejich rodiny. Zvláštní oddíl životu svého děda a jeho rodin až na nejnovější dobu atd. Zvláštní oddělení tu má život mé choti a jejích předků a rodin odtud pochodících. Zvláštní oddíl mají mé děti a nové rodiny, které zakládají.

Kroniku píší tak, že na pravou stranu píší text, kdežto strana levá jest věnována různým dokladům, listinám, fotografiím, krajinářským obrázkům, podpisům atd., takže se kronika stává nejen důležitou sbírkou všech dat rodinných, nýbrž i milou knihou, kterou si rádi prohlížejí ti, kteří zde nacházejí zaznamenány události ze života svých známých spolu s různými zajímavými doklady a fotografiemi.

Taková kronika jest pak skutečně s to, aby se stala nejen pramenem pro vědecké pracovníky, nýbrž i poutem, které pomůže svázati a uspořádati dnešní rozervaný život v našem národu. A to jest cíl, který jest hodný práce na to vynaložené.

Rád bych, kdyby několik těchto diletantských poznámk přispělo k tomu, aby přivábily nové a nové pracovníky naši česko-slovenské společnosti rodopisné, skrze kterou se naučíme časem nejen znát, nýbrž také milovat krásnou vědu rodopisnou a pro ni pracovat.

Jindřich Václav Bezděka:

Jmenný obsah nejstarších matrik příbramských 1641—1717.

Panu prof. Frant. Klímovi s výrazem oddané úcty a vděčnosti.

Nejstarší příbramské matriky představovány jsou třemi samostatnými svazky, ze kterých pouze třetí svazek opatřen je pevnou vazbou z obvyklé teletiny, se vtlačeným obrazem patrona příbramského děkanského kostela, sv. Jakuba většího, apoštola Páně, na desce svrchní. Oba první svazky jsou bez desek, na hřbetě více méně pevně sesíté; první svazek má formát obvyklé osmerky (přeložený kvart), druhý (a třetí a další) jsou kvartové.

S vyjímkou svazku prvního obsahují obě další knihy zápisu křestní, zápisu o sňatecích i zápisu úmrtní v samostatných uzavřených, chronologicky usporádaných souvislých oddílech; svazek první chová výlučné záznamy o křtech, pouze připojené k němu volné listy z doby pozdější, nečíslované a potrhané, namnoze těžko čitelné, chovají něco záznamů kopulačních z různých let bez chronologické souvislosti.

První, nejstarší svazek zahrnuje svým obsahem rozmezí let 1641—1667. Zápisu matriční všech tří druhů po tomto roce — s vyjímkou několika zachovalých listů z let 1657—1671, na kterých ledabyle pojmenované sňatky — až včetně 24. července 1686 jsou nenávratně ztraceny. Ze však matriky tyto vedeny byly, ale nevysvětlitelným způsobem se světa zmizely, a to již v době značně dávné, o tom důkaz v nejstarším zachovaném radním protokole příbramském, ve kterém při datu 11. října 1697 pojmenováno, že: »vdova Anna Jelínková žádala pro svého syna Jakuba list od rodu, a poněvadž matriky kostelní se ztratily, na tom zůstaveno, aby máteř jeho kmotry před magistrát postavila, a oni, že tomu tak jest, že z poctivých rodičův pochází, vysvědčili. Potom se má jemu takový list vyhotoviti dátí.«

Jiný důkaz, méně pádný sice, ale z merita věci logicky vyplývající, obsažen v matrikách samotných: zápisu o křtu obou synů

pana Václava Ferdinanda Ungara z Raabu¹⁾ vsunuty jsou za sebou (zřejmě dodatečně na pozdější asi požádání) mezi datum 6. a 14. července 1702. Ostatní zápis, s těmito dvěma sousedící, pokračují pak nerušeně před i po těchto datech.

Konečně třetí dodatečný zápis podobného rázu nalézti lze v druhém svazku křestní matriky: mezi datem 31. prosince 1702 a datem 4. ledna 1703 vsunut mezi plynule vedené záznamy křestní zápis o křtu Jana Jiříka (* 24. června v Příbrami), syna Jiřího Černého, mistra punčochářského, a jeho manželky Kateřiny,²⁾ zřejmě dodatečně a patrně zase na výslovné požádání, neboť i v tomto případě pokračují záznamy před i po tomto datu zcela plynule a nepřetržitě.

Jak řečeno, s výjimkou skromného zbytku několika záznamů z původní matriky kopulační zachovaly se z let 1641—1667 toliko záznamy křestní. Počínaje dnem 27. ledna 1687 až na další lze křty, sňatky i úmrtí sledovati pohodlně a souvisle až podnes. Zdá se být velice pravděpodobným (a nasvědčují tomu ostatně i zachované skromné zbytky matriky kopulační), že v době, určené léty 1641—1667, vedeny všechny tři druhy matrik zcela rádně; ztrátu jejich přičista lze s jistotou té méně naprostou ledabylosti některého z tehdejších duchovních správců, neboť ani v městských knihách ani v aktech z tehdejší doby, které dodnes se zachovaly, není sebe-menší zmínky o nějakém požáru nebo jiné živelní pohromě, která by byla farní budovu zachvátila a dala tak podnět k oprávněnosti jejich ztráty. Poněvadž v té době nebyla Příbram rušena ani cizákým vojskem ani jinými záškodníky, zdá se být hypothesisa o ztrátě matrik plně oprávněnou, tím spíše, že již dne 11. října 1697 nebylo po nich — aspoň některých — památky.

Důkladný pořádek do vedení matrik zavedl teprve děkan Vavřinec Karel Frank a jeho nástupce Václav Millinger; za jejich úřadování jsou již všechny matriky vedeny čistě, přehledně, a na tehdejší dobu velmi podrobně a svědomitě. —

V rekapitulaci řečeného jeví se chronologický přehled obsahu nejstarších příbramských matrik následovně:

matriky křestní

počínají dnem 3. března 1641³⁾ a pokračují souvisle do 5. října 1667. Pak mezera až do 25. července 1686. Odtud pokračování do 23. prosince 1686, kdy záznamy opět končí a počínají nově dnem 27. ledna 1687. Po tomto datu pokračují souvisle a nepřetržitě až do doby dnešní;

matriky kopulační

počínají dnem 2. února 1657 a pokračují souvisle až do 17. listopadu 1671. Pak mezera až do 4. května 1687, odtud souvisle a nepřetržitě podnes;

počínají dnem 27. ledna 1687 a pokračují nepřetržitě do dneška.

V následujícím budíž podán výčet patronymik všech osob, v matrikách uvedených, v rozmezí let 1641—1717, kterýmžto osobám katolická církev některou ze tří svátostí přisloužila. Každé jméno, byť se v matrikách vyskytlo jednou nebo sebečastěji, uvedeno pouze jedenkráte. Jména kmotrů a svědků do tohoto výčtu pojata nebyla. Jednak by se tím rozsah článku podstatně zvětšil, jednak jsou tato jména celkem bez významu, neboť až na malé výjimky opakují se vlastně jména tatáž, která v některém z následujících jmenných výčtů jsou již jednou obsažena. Pokud by zřídka kdy nebylo dobré možno rozluštiti původní rukopis pro jeho nečitelnost, uvedena jména pravopisem originelním. Správnost jmen, v následujícím výčtu pojatých, doložena studiem archivního materiálu (visitační rolle z roku 1654, přiznávacích listů z r. 1715 atd.); pokud by se někdy jednalo o osoby do Příbramě na krátko příchozí (na př. svatohorští poutníci, občasné letní vojenské posádky a pod.) lze začasté tato jména sledovati v zachovaném písemném materiálu příbramského městského archivu. U osob nebo rodin význačnějších přičiněny vyštelující poznámky pod čarou. Všechna jména uvedena k vůli zjednodušení v rodě mužském, což ovšem neznamená, že by se nevyskytovaly jmenovci pohlaví ženského; těch, jako všude jinde, i zde nadměrně sdostatek.

J m e n n ý o b s a h m a t r i k k ř e s t n í c h , o d d a c í c h i ú m r t n í c h .

Andres, Andršt, Anger, Alis,⁴⁾ Alvin;

Baloun, Bambas, Bárta, Bartoň, Bartoš, Bártovec, Bašta, Batěk, Bayer, Bečvář, Bedřich, Beer, Bělohlávek, Benda, Bernášek, von Berneck, Bílek, Bílý, Biřtl, Biskup, Bittner⁵⁾ Bláha, Blahna, Blum, Bobrovský, Boháč, Bolen, Borovička, Botka, Boubelík, Bouda, Boudník, Brabenka, Bradlevský, Braniš⁶⁾ Brázda, Brenner, Brož,⁶⁰⁾ Brožík, Brůček, Bruncvík, Brunner,⁵⁹⁾ Brynda,⁷⁾ Bříško, Bubovan-ský, Bulan, Bulvan, Burda, Buschman,⁸⁾ Bušovský, Bydžovský;

Cafourek, Cereghetti,⁹⁾ Cesár,¹⁰⁾ Cibulka, Cihlář, Cikán, Claudi, Cosche, Cyprín;

Čámský, Částka, Čečatka,¹¹⁾ Čeček, Čermák, Černík, Černo-tický, Černý, Červenka, Čížek;

Daniel, Dědek,¹²⁾ Dejm, Dejmek, Demarini,¹³⁾ Divoký, Dlouhý, Dobrovolný, Dolejší, Dolfinger, Doubrava, Drobný, Drtikol, Dryáčník, Dudáč, Duchek, Duchoň, Dundr, Dupač, Durdil, Dvořák, Dyk;

Fabián, Falc,¹⁴⁾ Farkač, Felčar, Fiala,¹⁵⁾ Filz, Fiorini, Fišar,

Florian, Fous, Fousek, Franta, Freidenberger z Habelsbergu, Fromberger, Frič, Fridrich, Frisch, Funk, Furch,¹⁶⁾ Fürst, Fyzel;

Gabriel, Glatz,¹⁷⁾ Grafnetter,¹⁸⁾ Grub;

Hájek,¹⁹⁾ Halama, Haluzna, Hanik, Harant, Hašek, Hauser, Havlas, Havlíček, Havlín, Havran, Havránek, Havrlík Heimer, Hejduk, Hejl,²¹⁾ Heinrich,²⁰⁾ Herein, Hermann, Herolt,²²⁾ Hesoun,²³⁾ Hlasivec,²¹⁾ Hlad, Hlava, Hlávka, Hlavsa,²²⁾ Hloušek, Hlubošský; Hochbrommer, Holeš,²³⁾ Holub, Holubička, Holý, Homolka, Honza, Honzík, Horeš, Horník, Hostouš, Hošek, Houdek, Hozlauer, Hrádek, Hrbek, Hrdina, Hrdný, Hrnčíř, Hrubec, Hrubý, Hryz, Hubený, Hultata, Hummel, Hynek, Hymer,²³⁾ Hyma;

Chadima, Charvát, Chladno, Chloupek, Chlumčanský z Přestavlk, Chocholín, Chroust,²⁴⁾ Chyba;

Illich,²⁵⁾

Jablunka, Jabulka,²⁶⁾ Jadník, Janáš, Janda, Janko,²⁷⁾ Januš, Ěaroš, Ječný, Jech,²⁸⁾ Jechort, Jelínek, Jeník, Jeřáb, Jeřábek, Ježbera,²⁴⁾ Ježek, Jílec, Jiříček, Jakl,²⁹⁾ Jolmer, Jonáš, Jucha;

Kadeřávek,³⁰⁾ Kadlec, Kaiser, Kalina, Kalivoda, Kamba, Kamberský, Kamrda,³¹⁾ Kanzler, Karlovský, Kaziflek, Káš,²²⁾ Kautz, Kavka, Keller, Kladívko, Kladner, Klein,²⁵⁾ Klenz, Klíček, Klika, Klíma, Knapp, Kobl, Kocelovský, Kocour, Kocourek, Kočí, Kohout, Kokořovský, Kokstein,²⁶⁾ Kolář, Kolb, Komenda,³³⁾ Koníček, Konrád, Konvička, Kopejtko, Kopička, Kopr, Kopřiva, Korejtko, Korejz, Kořenský,³⁴⁾ Kos, Kostínek, Kostráb, Kostrínek, Kotas, Kotrbatý,²⁷⁾ Kott, Korbel, Kouba, Koudal, Koukal, Koutský, Kozičský, Kožíšek, Krásá, Kratochvíle,³⁵⁾ Krb, Krbec, Krejza, Kresl, Kropáč, Kropáček, Kronauer, Kroupa, Kršnák, Krudlík, Krump, Krysa, Kříž, Křížek, Ksandr, Kšanda, Kubát, Kubec, Kubík, Kubů, Kučera, Kuchař, Kuňka, Kušíčka,³⁶⁾ Kuťa, Kvapil, Kyliánek, Kyselý;

Labský,²⁸⁾ Lahodný,²⁹⁾ Lan, Laš, Laštovička, Laypa, Leimann, Lenz, Lewich,³⁷⁾ Lexa,³⁸⁾ Liebsch, Líček, Link, Liška, Lorenz, Louček, Lukeš, Lustig;

Macek, Mach, Macháček, Machuta, Malas, Malec, Malíř, Malý, Maličký, Marek, Mareš, Maršík, Maroul, Mayer, Mayerhoffer,²⁰⁾ Mazancl, Memr, Mendle, Merš, Mestník, Michael, Michálek, Míka, Milde, Milec, Minařík, Mirec, Mírka, Miřík, Modr, Mohelnický, Morell,³⁹⁾ Motl, Mrňous, Mráz;

Nádherný, Nagel, Nedvěd, Nedvídек, Neliba, Němec, Němeček, Nesveda, Netter,⁴⁰⁾ Neubauer, Neuwirth, Niebler,²¹⁾ Nigrin, Non, Nosek, Nothof, Novák, Novotný, Nussbaum;

Ohnesorg, Oliva, Oktábec;⁴¹⁾

Pacák, Paděvět, Pallas,⁴²⁾ Paleta, Pangelik, Paroubek, Pařízek, Pasovský, Patočka, Pazdera, Pečený, Pechr, Pekárek, Pelikán, Pelz, Pěnický, Perlík, Pertl, Peš, Pešík, Peterka, Petýrek, Petzl, Pick, Pilous, Pinc, Píša, Pivoňka, Placatka, Platz, Plecity, Plechatý, Pod-

horský, Podhrázský, Podlaha, Podlejší, Pohlreich,⁴³⁾ Pokorný, Polák, Pondělníček, Popl, Porazil, Port, Poslušný, Pospíšil, Prachinus,⁵⁷⁾ Prantner, Pražák, Pražský, Procházka, Prokop, Proskočil, Přešlý, Přibík, Přibyl, Ptáček, Ptáčník, Pucherna, Pýcha;

Raufner, Regl,⁴⁴⁾ Reiner, Reintz, Remeš, Reš, Riedel, Riegel, Rieger, Richter, Rogner, Rokos, Rouč, Rouk, Rošt,⁴⁵⁾ Roth, Rous, Rubrici,⁴⁶⁾ Růžička, Rybák, Ryčl;

Řeháček, Řehoř, Řepický, Řesanský, Řešatka, Řerábek, Říha; Sattenwolf,⁴⁷⁾ Sedláček, Sekyrka, Semonický,⁴⁸⁾ Sentelin, Sezemský, Scheicher, Schmidtmayer, Schnell, Scholler, Sirgel, Sitter, Skalička, Skládaný, Skoták, Skřivánek, Sládek, Slavík, Slavíček, Smíšek, Smolka, Smrk, Smrkta,⁴⁹⁾ Snížek, Soukup, Spinetta,⁴⁹⁾ Srůček, Srcl, Staněk, Staročeský, Stočes,⁵⁰⁾ Stračánek, Straka, Stráník z Kopidlna, Strnad, Strniště, Střepina, Súček, Suchánek, Suchý, Svatoška, Svoboda, Svojtka, Sýkora, Synek, Syrovátka; ,

Šába, Šafařík, Šafářský, Šedivý, Šezl, Šefrna, Šejferna, Šesták, Schauer, Šimánek, Šimandl, Šiml, Šípek, Šiška, Škoda, Škrabka, Škrobaný, Šlapák, Šoul, Šoulík, Špaček, Špička, Šrámek, Šťastný, Štěpán, Štěpař, Štíka, Štolba, Štreml, Štrof,⁵⁰⁾ Štván, Štverák, Šturscíf,⁵²⁾ Susta, Švástatl, Švec, Švejda;

Táborský, Tesař, Tesařík, Teska, Tetmarýn, Theofil, Thorschwegel, Tchoř, Tichý, Tobola, Toman, Treger, Třesohlavý, Tuček, Tulych, Tůma, Turek, Tvrdý;

Übermann,⁵²⁾ Uhlíř, Uhlík, Ulm, Ungar z Raabu, Unger, Uranius,⁵³⁾ Urbánek, Urtika, Uzdář;

Vacek, Vácha, Válek, Vandírek, Vančata, Vaněk, Vávra, Vavroušek, Vejvoda, Velek, Venclík, Verbýř, Veselý, Veverka, Vil-lion,⁵⁴⁾ Vintíř, Vintiška, Vlas, Vlasák, Vlk, Vojáček, Vojta, Volatý, Voldřich, Volek, Voltus, Vomáčka, Vondra, Vondráček, Vondrák, Vopálecký, Vopolský, Voříšek, Vrabec, Vrňata, Vrňous, Vřesavec Kyšperský z Vřesovic, Vujta, Vyhlídka, Vyletálek, Vyšata, Vy-padlý;

Waltermann, Weich, Werbitz, Werner, Wieser,⁵⁵⁾ Wolf;

Zach, Zajíc, Zátvrzský, Zbuzovský, Zeithammel, Zelenka, Zemánek, Zikš, Zima, Zimberger, Zimmermann, Zinnert, z lesa;⁷³⁾

Zádný, Žižka, Žižkovský, Žlutický.⁴⁶⁾

*

Pro úplnost buděž vyčtena i jména osad a míst, po případě samot, odkudž uvedené osoby pocházely. Celkově nepřesahuje obvod působnosti tehdejšího děkanství territorium dnešní; zvětšen byl tehdá pouze o farnost bohutínskou, březohorskou a obecnickou, které jsou dnes farnostmi samostatnými. Často lze v matrikách nalézti zápisu jmenovitě o křtech (i sňatcích) osob z míst, od Příbramě poměrně značně vzdálených; vždy se v takových případech jedná o

náhodné či spíše úmyslné křty (sňatky) osob poutnických na Svaté Hoře; ve starší době jsou pak tyto zápisu důkazem, že v té či oné době nebyla fara, kam by vlastně místně náleželi, duchovním správcem obsazena.

Místa tato jsou následující:⁷⁴⁾

Bohuťín,⁷⁵⁾ Brodský mlýn,⁷⁶⁾ Brožův mlýn,⁷⁷⁾ Březové Hory, Čečelovice,⁷⁸⁾ Černý Kostelec, Dobiášovský mlýn,⁷⁹⁾ Doubkův mlýn,⁸⁰⁾ Drahlín, Dubenec, Dubno, Dušníky, Dvořákův mlýn,⁸¹⁾ Hatě, Hluboš, Hoštice,⁷⁸⁾ Hut⁸²⁾ Jablonná, Jabulkovský mlýn,⁸³⁾ Kocourovský mlýn,⁸⁴⁾ Kolenačovský mlýn,⁸⁵⁾ Kozičín, Krupičkovský mlýn,⁸⁶⁾ Křice,⁷⁸⁾ Kukačkovský mlýn,⁸⁷⁾ Láz, Lazec, Lnáře, Miklerův mlýn,⁸⁸⁾ Milín, Modřovice, Narejsov, Německá Lhota, Obecnice, Obecní mlýn,⁸⁹⁾ Oseč, Oslov, Pečice, Petrovic mlýn,⁹⁰⁾ Podhrázský mlýn,⁸⁹⁾ Podlesí, Poříčí, Pražla, Příbram, Puchernovský mlýn,⁹¹⁾ Radětice, Reglův mlýn,⁹²⁾ Řešatkovský mlýn,⁹³⁾ Sádek, Skorotín, Soukenická valcha,⁹⁴⁾ Světlá nad Sázavou, Tisová, Tochovice, Třebsko, Wiesorova pila,⁹⁵⁾ Zdabov, Žežice.

*

Poznamenati sluší, že indexy jakéhokoliv druhu nebo formy k příbramským matrikám z let 1641—1717 neexistují. Přitomná práce vznikla ze soukromého studia při hledání autorových ascendentů. Případní interessenti nechť se se svými dotazy obrátí laskavě přímo na autora, neboť děkanský úřad nemá možnosti pátrati v objemných fasciklech.

POZNÁMKY.

¹⁾ František Leopold Ignác Ungar z Raabu * 25. srpna 1687 v Příbrami, a jeho bratr Joachym Václav Ungar z Raabu * 14. ledna 1687 rovněž v Příbrami. —

²⁾ Kateřina Černá ovdovělá Prachinusová rozená Heroltová (dcera Filipa Herolta, poctivého cechu řeznického mistra) byla matkou potomního prvního příbramského impressora Joachyma Františka Prachinusa. Ovdověvši smrtí prvního svého manžela Matěje Prachinusa z Dornpuschu (patronymicum?), vdala se znova za Václava Jiřího Černého, punčocháře. —

³⁾ Svazek se uvozuje floskulí: »Ža správy dvojí cti hodného kněze Petra Albrechta Kaukaliusa, toho času děkana příbramského, křty se držely v létu Páně 1641«. —

⁴⁾ Původně z Kutné Hory; vynikající zámožná rodina; vymírá počátkem 19. st.; někdy také »de Alis«. —

⁵⁾ Perkmistr; původem Němec. —

⁶⁾ Vysloveně mlynářská rodina; potomci podnes. —

⁷⁾ Selská rodina; dodnes v Sádku na témže místě usazení. —

⁸⁾ Zámečník německého původu; poprvé doložen 1689. —

⁹⁾ Rodina italského původu; první představitel je autorem četných štuk na Svaté Hoře; schudl však na stará kolena, a obec mu povolila várku piva, aby mohl být živ; potomci přešli později do Chrudimě. —

¹⁰⁾ zedník. —

¹¹⁾ Z nejstarších rodů příbramských vůbec; první zpráva 1592; dnes na vymření posledními dvěma potomky ženského rodu; dříve četní. —

¹²⁾ Městský ouředník počátkem 18. st. vymřelé. —

¹³⁾ Také »de Marini«; původně z Budějovic; pouze jednou (1700).

¹⁴⁾ Fořt, původem z Horní Falce. —

¹⁵⁾ Vysloveně mlynářská rodina. —

¹⁶⁾ Tkalcovská rodina, původně odněkud z Prachatic; také »Fürch«, poprvé 1696; potomci (nečetní) dodnes. —

¹⁷⁾ Rezbář, původem z Roudnice; rodina vystěhovala se z Příbramě v druhém pokolení. —

¹⁸⁾ První representant neznámého původu (z Kašperskohorska?) jménem Pavel byl kameníkem; od něho četné kamenické práce na Svaté Hoře; původně Němci, potomci dnes četní, piší se »Krafnetr«. —

¹⁹⁾ Městský syndicus počátkem 18. st. —

²⁰⁾ Z nejstarších příbramských rodů; první, Andres Hendrych, havíř, potom štejkýr až perkmistr, původem z Aberthamu u Jáchymova, r. 1607; četní potomci podnes (piší se »Hendrych« i »Heinrich«), památná rodina v Příbrami.

²¹⁾ Nejstarší dochovalý rod příbramský; nečetní v Příbrami podnes; první zpráva r. 1567, Jan Hlasivec soukeník zasedá v radě; velmi památná rodina četnými vynikajícími representanty; jinak rodina dědičně soukenická. —

²²⁾ Hrnčířská rodina odkudsi z Prácheňská; nečetní podnes. —

²³⁾ Koželužská rodina, původem z Písku; vymřeli. —

²⁴⁾ Stará rodina řeznická, později perníkáři a cukráři; v Příbrami podnes; první zpráva z 1590. —

²⁵⁾ Šichtmistr na někdejších železnych pecích v dnešní Vysoké Peci; neznámého původu; dnes vymřeli. —

²⁶⁾ Mlynářská rodina. Potomci v Příbrami neexistují. —

²⁷⁾ Známý malíř; potomci?

²⁸⁾ Mlynářská rodina, původně na Hluboši; četní potomci podnes. —

²⁹⁾ Tkalcovská rodina; spoří potomci podnes. —

³⁰⁾ Památná rodina řeznická, později pekaři; potomci?

³¹⁾ Podružská rodina; vymřeli. —

³²⁾ Památná prastará rodina původně v Lazci; z nich známý příbramský (a písecký) primátor (koncem 18. st.) Johann Martin Kaasch; velmi četní podnes (také na Chraštice u Mirovic; spojitost?). —

³³⁾ Krejčovská rodina; první zvoníkem ve zrušeném kostele sv. Jana; snad italského původu (commendo)? —

³⁴⁾ Zednická rodina; původem ze Strakonicka? —

³⁵⁾ Původně cantor, později městský syndicus neznámého původu; potomci přešli později do Netolic. —

³⁶⁾ Původně řezníci a perníkáři; řidiči potomci podnes. —

³⁷⁾ Hornická rodina německého původu; potomci?

³⁸⁾ První representant řemeslem mydlář a hospodář; potomci dosud; na Tochovicku podnes velice četní (povětšině sedláči). —

³⁹⁾ Kantor a syndicus; potomci?

⁴⁰⁾ Stará řeznická rodina (z Kašperských Hor?); potomci?

⁴¹⁾ Selská rodina původně v Obecnicě (rychtář etc.); potomci (nečetní) podnes. —

⁴²⁾ Mlynářská rodina z Bohutínska; potomci?

⁴³⁾ Prchlivý truhlář německého původu; vymřeli. —

⁴⁴⁾ Památná rodina (primas, rychtář a pod.); potomci?

⁴⁵⁾ Stará řeznická rodina; potomci?

⁴⁶⁾ Kupecká rodina; potom v Plzni?

⁴⁷⁾ Německý kupec; rodina vymírá v prvním koleně. —

⁴⁸⁾ Stará pekařská rodina; potomci?

⁴⁹⁾ Zednická rodina; z' Vodňan?

⁵⁰⁾ Původně selská rodina z Obecnice a Německé Lhoty; podnes přečetní.

⁵¹⁾ Památná rodina (různá povolání), primátor, radní páni; potomci?

⁵²⁾ Prapůvodní památná rodina; piší se »Ubrman«; potomci? —

⁵³⁾ Řeznická rodina; potomci?

⁵⁴⁾ Původně šenkýr (r. 1687); francouzského původu? —

⁵⁵⁾ Památná rodina (různá povolání); v 18. st. primátor etc.; potomci?

- ⁵⁶⁾ Mlynářská rodina z Písku; řídí potomci podnes. —
- ⁵⁷⁾ Poprvé kolem 1685; Matěj Prachinus z Dornpuschu; syn Joachym František Prachinus je zakladatelem první příbramské impressí (r. 1706, viz Volf, Děj. č. knihtisku, str. 120), oba další bratří jsou řezníky a ševci; potomci se v druhé polovině 18. st. odstěhovali, kam? —
- ⁵⁸⁾ Typická řeznická rodina z vokolení do pokolení až do konce minulého věku; první zpráva 1590; podnes velmi četní; v historii města dodnes od prvopocátku nezbytni. —
- ⁵⁹⁾ Felčar, původem z Březnice. —
- ⁶⁰⁾ Od pradávna přečetní, původně mlynáři; v daném časovém rozmezí přichází toto jméno více nežli zkráte. —
- ⁶¹⁾ Kantor; později se jméno z Příbramě ztrácí. —
- ⁶²⁾ Původem z Písecka. —
- ⁶³⁾ Hymer - Hyma = totéž? —
- ⁶⁴⁾ Původem z Březnice, kdež dodnes četní. —
- ⁶⁵⁾ Pekařská rodina německého původu. —
- ⁶⁶⁾ Mistr řemesla varhanářského, jemuž se však špatně vedlo, že se odstěhoval; kam? —
- ⁶⁷⁾ Vymírá 1728, potomci v Rožmitále, odkud se vrací poprve kolem 1830. —
- ⁶⁸⁾ Mlynář; později se odstěhoval; kam? —
- ⁶⁹⁾ Toulavý sládek; brzo v Příbrami, brzo v Dušníkách; rod později mizí; kam? —
- ⁷⁰⁾ Zedník; přicházejí také v Březnici. —
- ⁷¹⁾ Majitel papírny mezi Březovými Horami a Bohutínem, která vznikla paralelně s první příbramskou impressí; německého původu; ve druhém koleně mizí. —
- ⁷²⁾ Prastará příbramská řeznická rodina; vymírá kolem 1720. —
- ⁷³⁾ Přichází častěji, zprvu v Drahlíně, později v Dušníkách; patronymicum? —
- ⁷⁴⁾ Osady, které pod správu příbramského děkana nespadaly, vyznačeny kurzivou. —
- ⁷⁵⁾ Fara zanikla po 1620; r. 1784 zřízena tu lokalie; vlastní matriky teprve od této doby. —
- ⁷⁶⁾ Dnešní Kraftův mlýn č. p. 28-V. —
- ⁷⁷⁾ Dnešní »Škrtilka« čp. 66-V. —
- ⁷⁸⁾ Které? —
- ⁷⁹⁾ V dnešním Podlesí, t. zv. podskalský mlýn. —
- ⁸⁰⁾ Dnešní Jechův mlýn »v Lukách«, také »loučný« zvaný, čp. 59-V. —
- ⁸¹⁾ Na jeho místě dnešní státní hutě na stříbro a olovo. —
- ⁸²⁾ Totožné s dnešní hutí na stříbro a olovo. —
- ⁸³⁾ Terožný s mlýnem dobiášovským. —
- ⁸⁴⁾ Pod Bohutínem dosud. —
- ⁸⁵⁾ Totožný s mlýnem kocourovským. Viz pozn. 84. —
- ⁸⁶⁾ Na jeho místě dnešní čp. 232-III., Wohankova továrna na draisiny. —
- ⁸⁷⁾ Totožný se mlýnem kocourovským. Viz pozn. 84. —
- ⁸⁸⁾ Dnešní čp. 169-III.; majetek Jana Nebeského. —
- ⁸⁹⁾ Dnešní čp. 2-V.; mlýn Marešův; totožný s mlýnem podhrázkým. —
- ⁹⁰⁾ Totožný se mlýnem Duchonávským pod Bohutínem; viz pozn. 84. —
- ⁹¹⁾ Pod Bohutínem druhý. —
- ⁹²⁾ Dnešní »Pilka«, někdy mlýn »v Myšlodrazi« na hrázkách, čp. 10-V.; dnes zrušen, budova majetkem zahradnické firmy Volákovy. —
- ⁹³⁾ Třetí pod Bohutínem. —
- ⁹⁴⁾ Dnešní Reinerův »na valše« čp. 67-V. —
- ⁹⁵⁾ Dnes obydli baštýře na státním Vokačovském rybníce mezi Březovými Horami a Bohutínem. —

Josef Pilnáček:

České památky v rodinném archivu rakouských hrabat Fünfkirchenů.*)

R odinný archiv hrabat Fünfkirchenů na zámku Fünfkirchenu ne-daleko Stainabrunnu u Mikulova obsahuje četné naše památky, které jsem mohl s laskavým svolením nynějšího majitele prohléd-nouti. Kromě četných německých listin vztahujících se k naší historii obsahuje archiv také české písemnosti, listiny a knihy jak v krát-kosti uvádím.

1. Původní erbovní list, český vystavený ve Vídni 1538 ve vigilii sv. Tomáše apoštola (20. prosince) od krále Ferdinanda I. obyvateli Františkovi Chybovi s povolením, aby se psal z Tamanova. List nese malovaný udělený znak: štít štípený, v pravé polo-vici střelec s lukem, levá polovice červená. Klenot půl střelce s lu-kem. Jest to původní erbovní list moravské rodiny Chybů z Tamanova (Tomanova); viz Staromoravští rodové, str. 98.

2. Dlužní list z roku 1600 Jana Fridricha Hoffmana, svob. p. z Grünbichle na Střechově a Nov. Želivu, na 1000 kop. česk. List jest psán česky, velmi poškozený a místy nečitelný. Přivěšeny tři poškozené pečeti.

3. Český list z r. 1610 v pátek po sv. Kateřině (26. listopadu), jímž Adam z Hradečné známo činí, že svůj dluh 1500 kop grošů českých, který měl u pana rytíře Baltazara Hiršpergara z Königs-heimu a na Vartenberce dle listu v pondělí po sv. Jakubu r. 1610 (26. července), že ten dluh dal dobrovolně p. Janu Bernardovi Fünfkirchnerovi na zámku Fünfkirchen a Malé Vožici a Šemberce J. M. K. dvorskému radovi. Přivěšeny pečeti majitele a svědků: Adama z Hradečné (na štítě se skály vyskakující polov. kamzík, klenot rostoucí kamzík) Václava Freimuta ze Železného (se skály vyska-ující polov. jelen, jenž má na místo parohů zřetelný! stromek smr-

*.) Upřímný dík vyslovují nynějšímu majiteli hr. Ottovi z Fünfkirchenu za laskavé svolení k prohlédnutí archivu, jakož i hr. Hanušovi z Fünfkirchenu za účinnou podporu při mému bádání.

ček!; klenot týž rost. jelen se smrčkem), Jana Proga z Velnic (na štíť herald. lilie, klenot vodorovná calta či poduška a z ní 6 pštrosích per).

4. Český list z r. 1611 ve čtvrtek po sv. Vorskile (27. října). Jan Fridrich Hoffman, svob. p. z Grünbichle a Střechova, na Nov. Želivu. vyznává, že má list na 3000 kop česk. grošů, který svědčí p. Janovi Bernardovi Fünfkirchnerovi na zámku Fünfkirchenu a Mladé Vožici, které témuž panu (Fünf.) dluhuje p. Jan Zbyněk z Hazmburka a na Budyni a Brozanech, rada nad apelacemi na pražském hradě. Z pečetí nachází se pečeť svědka Melichara Kolichrejtera z Kolichrejtu (= Kalkreutera) valně poškozená a nesoucí známý štít (krížem položené vidle či karbovačky). Pečeť svědka Jakuba Ficina z Rotenfelsu a majitele schází.

5. Český list z r. 1611 v sobotu v den sv. Kříže.^{*)} Jan Bernard Fünfkirchner na zámku Fünfkirchenu, Mladé Vožici a Šemberku vyznává, že dal list panu Janovi Kryštofovi Hoffmannovi, sv. p. ze Střechova a na Nov. Želivu znějící na sumu 100 kop grošů českých, který (list) měl od paní Johanky Horňatecké z Chodějkova a na Měsících a kteréhož listu dlužitel jest pan Kryštof Albrecht z Roupova, J. M. C. válečný rada a spolu s ním ručitelé p. Ladislav nejst. z Lobkovic a na Ledči nad Sázavou, p. Burian Berká z Dubé a z Lipého a na Rychemburce. Z pečetí majitele a svědků jest známá pečeť Fünfkirchenů, Václava Freymuta ze Železné (viz jak popsána zde sub. 3., na této pečeti vyskakuje polov. kamzík se smrčkem s hradební zdi o třech stínkách). Pečeť Kuneše Přehořovského z Kvasejovic schází.

6. Český list z r. 1611, v sobotu v den sv. Kříže.^{*)} Jan Bernard Fünfkirchner a na zámku Fünfkirchenu a Mladé Vožici a Šemberku vyznává, že dal p. Janovi Fridrichovi Hoffmannovi, svob. p. z Grünbichle a Střechova a na Nov. Želivu list znějící na 6000 kop grošů česk., jehož (listu) dlužníkem jest p. Oldřich Desiderius Pruskovský, svob. p. z Pruskova a na St. Hradech a paní Johanka Pruskovská rozená Kaplířka ze Sulevic a kteréhož listu jsou rukojmí Jan Zbyněk Zajíc z Hazemburka a na Budyni a Brozanech, p. Rudolf Trčka z Lípy a na Opočně, Kumburce, Smržicích a Světlé. Z pečetí nachází se pouze pečeť svědka Václava Freymuta ze Železné (jak popsána zde sub. 3.), kdežto pečeť majitele a Kuneše Přehořovského z Kvasejovic, svědka, schází.

7. Český list z r. 1611 v sobotu v den sv. Kříže.^{*)} Jan Bernard Fünfkirchner na zámku Fünfkirchenu, Mladé Vožici a Šemberce vyznává, že dal list p. Janovi Hoffmannovi, sv. p. z Grünbichle a Střechova a na Nov. Želivu, který (list) svědčil p. Adamovi z Hradešína

^{*)} Datum nejasné, protože t. r. Nalezení sv. kříže (3. května) připadalo na úterý, a Povýšení sv. kříže (14. září) na středu.

na sumu 1000 kop grošů a jehož listu byl dlužníkem ryt. Baltazar Hirspergar z Königsheimu a na Vartenberce. Z pečetí majitele a svědků jest pečeť svědka Kuneše Přehořovského z Kvasejovic (na štíte větvička, která má vybíhající k vrchu zahnutou lístkovou ratolest a na větvičce sedící pták; klenot totéž znamení jak na štíte. Pečeť svědka Václava Freymuta ze Železné jest jak dříve popsáno sub. 3.). Druhá připojená rovněž česká listina jest téhož datum a a obsahu a zní na 1500 kop grošů.

8. Český list z r. 1619, ve čtvrtek po sv. Vorskle (24. října). Jan Fridrich Hoffman, sv. p. z Grünbichle na Střechově a Nov. Želivu vyznává, že obdržel list na 1500 kop grošů od pana Jana Bernarda Fünfkirchena z Fünfkirchen na Mladé Vožici, kteréhož jest pravým dlužníkem p. Baltazar Hiršperger z Königsheimu a na Vartenberce a který list svědí na řeč. obnos p. Adamovi z Hradešína. Kromě pečeti Jana Fridricha Hoffmana z Grünbichle jest přivěšena pečeť svědka p. Melichara Kalkreutera z Kalkreutu (na štíte dvě křížem přeložené vidle, klenot panna držící v každé ruce vidle) Jakuba Ficina z Rotenfelsu (na štíte stojící pták vráně podobný, držící v jedné noze věnec; klenot orlí křídlo s pokosným pásem, na kterém věnec).

9. Český list z r. 1619 dne 2. října. Jan Fridrich, sv. p. Hoffman z Grünbichle a Střechova a na Nov. Želivu svědí, že dostal svobodnou vůli od pana Fünfkirchena z Fünf. a na Mladé Vožici na list, který svědí p. Adamovi z Hradešína na 1000 kop grošů česk. z roku 1611 a jehož pravým dlužníkem jest p. Baltazar Hiršperger z Königsheimu. Z přivěšených pečetí jest jedna majitele, druhá svědka Melichara Kolichreitera z Kolichreitu (= Kalkreutu, viz zde sub. 8), třetí Jakuba Ficina z Rotenfelsu (viz zde sub. 8).

10. Český list z r. 1620, to pondělí po neděli řeč. křížové (25. května). Markéta Hýslova z Terešova známo činí, že dala ten list p. Janovi Frydr. Hoffmanovi, sv. p. z Grünbichle a Střechova a na Nov. Želivě, který (list) jí a jejím dědicům svědí na 2000 kop grošů českých a jehož pravým dlužníkem jest rytíř Hendrych Sollhaus ze Sollhauzu a na Vřepyni, Sukoradech a Výšce a jehož listu jest datum 1611 v pondělí po sv. Havlu opatu. Pečeť majitelky a svědků Václava Freimuta ze Železné a Jana z Velnic, schází.

Kromě uvedených listin má archiv vzácnou českou památku, totič v kůži vázanou knihu dlužníků panství Vožického. Knihá jest velikosti 20/30 cm, má 276 stran a nese na titulní straně nápis: »Založena gest tato kniha od urozeného p. p. Jana Bernarda Fünfkirchena na zámku Fynkyrchu a Mladé Vožici a Szemberku ... na wsecky a wselijke pisarzů ... do duchodu dluhy tez auroky z panstwi Vozzickeho a Szemberskeho Lidi podanych povinne. 7 August letha 1620.«

Kniha uvádí jmenovitě dlužníky a výši i druhy dluhů z městečka Ml. Vožice a obcí Janova, Příbuk, (?) Třítěže u Pacova, Radostovic, Kout Hořejších, Kout Dolejších, Lhoty, Rzevicova, Bukova, Krytuňovic, Mutic, Zhoře, Voldřichova, Nové Vsi, Roskova, Bulče, Žbánic, Bzové, Staniměřic, Záhoře, Bradočova (podáno dle původ. pravopisu).

Kromě českých písemností obsahuje archiv ovšem řadu do r. 1313 jdoucích německých listin a aktů důležitých pro pohraničí moravsko-rakouské, okolí Mikulova. Z německých listin uvádíme mimo jiné listinu z r. 1446 dne 30. června danou na Mikulově, dle které mikulovský farář Matouš prodává Martinovi Fünfkirchenovi obilné desátky, které dostal od Passenbrünnera ve vsi Klemticích (sev. od Mikulova).

Velká řada listů z 15. stol. pochází od mikulovských, lednických a valtických Lichtensteinů a týká se údělů různých manství na Fünfkircheny. Ze svědků přichází z morav. rodu Göblové z Hrušovan, kteří pečetí na štítě lilií. Něm. listina z r. 1489, 6. července, daná na Schrattenthal, nese pečet »des Edlen Waczlaw! der Khwarzzer zu Missendorf (na štítě zvířecí hlava s dlouhým ježatým krkem, klenot orlí křídlo). Něm. listina z r. 1477, 24. srpna na Kremži, svědčí, že císař Fridrich III. vzal na milost Kašpara Pragra, který s nebožtíkem Tristranem Kribitschem (Korbuschem?) svého času od něho (císaře) odpadl. Něm. listina z r. 1453, 11. října, v Korneuburce, opatřená vlastnoručním podpisem krále Ladislava, uvádí zá stavu ungeltu a fojtství v Lávě (Laa) a ungeltu v Seefeldu na 5. roků králem Ladislavem Zikmundoví Tritzesdorferovi, královskému dvornímu maršálkovi a správci na Lávě, který králi Ladislavovi zapůjčil peníze na zaplacení útrat korunovační jízdy do Prahy. Z nejstarších něm. listin uvádí orig. z r. 1351, dne 6. října, že Jindřich z Rauensteina dává v léno rytíři Hertigovi a jeho dvěma synům své statky, které dříve držel Wenzel der Behem. Jak viděti, jednalo se nepochybně o českého držitele.

Uvedli jsme jen krátce důležitější věci z řečeného archivu, hlavně proto, že jedná se o písemnosti až doposud vůbec neznámé a nikde jinde ještě neuvedené.

Karel Pejša, děkan v Lužci n. Vlt.:

Rodová obec „Pejšov”.

Láska k rodišti byla v Sedlčanech vždy velmi živá. Je to vrozeno člověku z jižních Čech. Kraj chudší, bez průmyslu, odkázaný na tvrdou práci rolnickou rodí lid přemítavý, vážný, rodnou půdu milující. Kraje zámožné, bohaté, úrodné rodí lid odchylný, spíše lehkovázný, povrchní.

V Sedlčanech přispělo k pěstění lásky k rodné obci také jakési maloměstské uvědomění, jakási neuvědomělá povýšenost, která v měšťanských rodech byla dětem od malíčka vštěpována. Město soukenické, kdysi zámožné, počátkem let sedmdesátých min. stol. octlo se budováním továren takřka na mizině. Humpolec, Pelhřimov, Tábor zachránily svůj soukenický průmysl, ale v Sedlčanech nebylo podnikavosti a potřebného kapitálu, takže mimo jeden jediný případ, který brzo zašel, soukenictví umíralo, až úplně zahynulo.

Z takové kdysi velmi kvetoucí rodiny soukenické pocházela má matka. Děd František Čapek, babička, stařečkové, u kterých se všechny provdané dcery a vnoučata scházeli, vyprávěli o dějinách města, jak to kdysi chodívalo, kdo v domech na náměstí přebýval, jak časně zrána se soukalo, tkalo, jak všichni zpívali »Minula noční hodina« a ostatní ranní zbožné písň, jak do jejich čistého domku přišli jednou kníže Schwarcenberk s p. baronem Mladotou, jak baronka Mladotová přicházela si s babičkou pohovořit, to vše vyprávěli živě a mladá mysl dětská viděla ty krásné bělouše v kočárech zapražené, toho osobního myslivce v zeleném klobouku a toho knížete pána, jenž takřka velebně sestoupil s vozu a přišel k soukeníkovi Čapkoví vybrat si sukna pro své služebnictvo.

Otec můj pocházel z rodiny barvířské. Děd Martin Pejša při stavbě svého domu našel poklad, který si z větší části rozebrali zedníci. Přičinlivost a zámožnost zachránila tento rod, že synové jeho, když barvířství zanikalo, obrátili se na obchod. Jan a Karel měli obchody střížnické, Matěj a František, můj otec, měli obchody koloniální. Otec můj r. 1866 zemřel na cholera. Vychování čtyř sirotků vedla má matka a moc ji v tom podporovala stará služka

Anežka, která u nás 40 let sloužila a teta Pepička, která u nás zemřela. Pohádky těchto dvou žen, napomínání těchto služebných, přísné vedení matčino, staré historie slýchané u dědouška a babičky, to vybuďovalo v mysli mé zvláštní duševní náladu pro pozdější sklon k historii.

Znamenitého vychovatele měli jsme pak na obecné škole v osobě řídícího učitele Jana Baxy, otce nynějšího primátora pražského p. Dr. Karla Baxy. Ten podporoval účinně vrozenou a rodem vypěstovanou lásku k městu, lásku ke kraji povltavskému a lásku k vlasti. On čítal nám v páté třídě z knihy několika různobarevnými hedvábnými papíry zaobalené, ze zvláštní škatule vyjmuté, z knihy se zlatou orízkou a ta kniha byla Rukopis Královédvorský a Zelenohorský. Při čtení a výkladu jeho celá třída stála, chlapci poslouchali vzpřímeni, pyšni, vědomi slávy svých předků. A což, když nám vyprávěl o Žižkovi, Jiřím z Poděbrad, o útisku po bitvě na Bílé Hoře, o robotě, o blahobytu města, o jednotlivých rodech, o svých žácích, kteří cestně žijí v Praze, Vídni, ve Francii a jinde. Tím velmi posiloval vědomí vlastenecké a lásku každého žáka ku svému rodu.

Hudba. Co ta má v sobě skrytých pokladů. Za našich dob v letech sedmdesátých každý takřka chlapec učil se hře na housle. Hudbou se mysl ušlechtuje a nás pan řídící říkával: chlapci, až budete v cizině a bude se vám stýskat, vyndejte si své housličky, zahrajete si a budete spokojeni. Písňe vlastenecké, tehdy ve školách pěstované, hudba, duch vlasteneckého duchovenstva (Kulda, farář na Chlumu u Sedlčan, tehdejší školdozorce) a učitelstva, plný kostel, varhany, na které hrávali všichni učitelové velmi dovedně, písňe v kostele ano i ty tiché, tehdy chudě krášlené hřbitovy, domácí výchova, rodové zkazky, to vše vtisklo zvláštní cit lásky ku okolí svému, k svému rodišti a svému rodu.

V letech 70. až 80. se studovalo v letech 1883—1887. Tehdy hledal jsem prameny k dějinám města Sedlčan, našel jsem zprávy o obou Kodicillech z Tulechova, Norb. Zatočilovi z Loewenbrucku, jehož popis obléhání Prahy od Švédů je v české knihovně alumnátní, zprávy o žácích university, kteří pocházeli ze Sedlčan (Sedesana), až jsem našel Pessu z Sedlčan, který byl písárem obce Táborské a od císaře Sigmunda byl obdařen statky, o jeho vdově Dorotě. Později v Musejníku dočetl jsem se více o Srlínovi, jemuž Pessa vědomě či nevědomě sloužil, o bojích mezi chasou rožmberskou a husity atd.

Od té doby měl jsem na mysli onoho Pessu, našel jsem zmínku o tom rodu v heraldice od Krále z Dobré Vody a jinde.

Když pak r. 1890 vrátil jsem se do Sedlčan jako katecheta měst. školy, sděloval jsem vždy svému bratranci, mladšímu mne JUDru. Boh. Pejšovi, advokátu v Sedlčanech a později v Táboře, co jsem kde vyštáral.

Později, po roce 1902, kdy jsem se stal farářem v Jesenici u Sedlčan, seznámil jsem se s p. Rudolfem Pejšou, statkářem z Pejšovy Lhoty u Borotína, začali jsme si strýčkovat a žertem navrhl jsem, že bychom my Pejšové měli se někdy sejít. Myšlenka tato spíše žertovná od Bohumila i Rudolfa byla přijata a tak připravovali jsme, já na Sedlčansku a Rudolf na Táborskou sjezd Pejšů. Válka však překazila vše. Po převratu obnovili jsme opět svou myšlenku svolati všechny Pejše do Sedlčan a spojiti se v jednu rodovou obec t. zv. »Pejšov«.

Abych si opatřil adresy všech Pejšů, uveřejnil jsem v denních listech roku 1922 výzvu, aby se Pejšové v důležité rodové záležitosti přihlásili u mne v Jesenici. Všichni byli velice zvědaví, co ta důležitá rodová věc vlastně jest. Většinou přihlašující psali, že posílají svou adresu, aby ono dědictví z Ameriky nezmeškali, jiní v tom viděli obnovení »rena«, jiní jiný užitek.

Později přijížděli osobně se představit. Sedlčanští Pejšové jsou většinou modrooci, přizrzlí, hbiti, čilí, prostřední výše, ale jeden z těch Pejšů dosud neznámých přišel v dešti a blátě ze stanice Heřmaničky-Sedlec do Jesenice, více než 2 hod. cesty vzdálené celý utrmácený, časně z jara, otevřel dvéře mého pokojíku a ve dveřích zůstal státí.

Domníval jsem se, že to je člověk, který jde si pro matriční list, nebo že je to ženich, táži se, co si přeje a on odpovídá, že je též Pejša a že je od Kladna, že se jde ukázat, dokud je ještě čas, aby z toho dědictví také něco na něho zbylo.

Chlap jako hora, černých, vlnivých vlasů, černých očí, urostlý, mluví pomalu, vážně. To přece není Pejša. My blondáci, modrooci, méně urostlí, živí, čilí a tento člověk? A přece, byl to Pejša ze zcela jiné větve od Borotína u Tábora. Při obědě vyprávěl mně a mé sestře o osudech své rodiny a když se rozloučil a opět kráčel k Heřmaničkám, přemýšlel jsem, že mimo rasu Pejšů Sedlčanských je rasa brunetná rodu Pejšova, čili že myšlenka má o jednotnosti rodu Pejšova, potomků onoho Pési ze Sedlčan není správna, že je asi více původních rodů Pejšů usedlých v kraji Táborském. Tím více mne utvrdilo, že se Pejšové jednou, pokud možno všichni, musíme sejít, že se tím pobavíme, já že pak budu pozorovat jednotlivé zjevy rodové.

Kdysi za války nalezl jsem ve farní zahradě Jesenické pohanské pohřebiště. Oznámil jsem to p. Dr. Podlahovi, p. kanovníku Šittleovi a p. prof. Matiegkovi. V celé vesnici nebylo koní, neměl kdojeti na dráhu do Heřmaniček nebo Sedlčan, proto psal mi p. prof.

Matiegka, abych pozorně kostry odkrýval a vše mu pak podrobně popsal, on že pak určí stáří kostera a ostatní podrobnosti.

Od této doby byl jsem ve styku s p. Dr. Matiegkou a proto jsem mu oznámil, co zamýšlím, co jsem u Pejšů shledal, že jsou asi potomky dvou rozdílných rodových zakladatelů, ač jsem dříve se domníval, že všichni na Táborsku usedlí Pejšové jsou týchž znaků, jako jsou Sedlčanští, jimž zcela podoben je i p. Rudolf P. z Pejšovy Lhoty.

Tato má zpráva velice zaujala pana prof. Matiegku, který mi sdělil, že ho to těší, jen abych rodový sjezd uspořádal, že se ho účastní též Masarykova akademie práce, která pošle mi podrobné dotazníky, abych je rozeslal, že pošle nákladem státu profesory university Karlovy a Masarykovy, kteří u příležitosti sjezdu budou konat vědecká studia, měření, vážení atd. V té věci brzo mi psal též p. prof. Dr. Růžička, navštívili mne několikrát profesori Suk z Brna, Brožek z Prahy, asistent biolog. ústavu Dr. Valšík a jiní.

Tichá fárka Jesenická stala se najednou studovnou vědeckou. Odtud rozesláno 120 dotazníků, přicházely odpovědi a co zvláštního, zcela upřímné, protože to všichni povídali velebnému pánu a pánum profesorům, kteří zajistili úplnou mlčenlivost ve věcech choulostivých.

O svátcích svatodušních r. 1923 konali jsme v Sedlčanech první sjezd rodový za součinnosti asi 120 údů rodových a 10 profesorů a vědeckých pracovníků. Tam jsme se prohlásili za jeden rodu, jeden kmen, tam jsme si slíbili vzájemnou solidaritu, tam všichni slíbili, že budou hájiti čest rodu, ustanovili si rodové heslo: »Opatrnost, věrnost a statečnost«, tam slíbili všichni zdárnou výchovu svých potomků a přijali jakási rodová pravidla, která všichni budou zachovávati.

Jako pojítko rodové odevzdal jsem rodu pěknou památní knihu, která měla se přechovávat buď u mne, jakožto zakladatele a rodového organisátora, nebo u jiného člena rodu ze Sedlčan, anebo v případě mé smrti a nevhodnosti jiného v okresním museu Sedlčanském.

Tam hovořeno o spolku, který bude založen v Praze, jak se o tom vysloví příští rodový sjezd r. 1925 svolaný do Borotína u Tábora. Pejšové pražští (asi 35 rodin pocházejících z Táborská) spolek založili pod jménem: »Vzdělávací a podpůrný spolek: Rodová obec Pejšov«. Účelem tohoto spolku je pěstovat vědomí rodové, podporovati se v neštěstí, podporovati studující, řemeslníky, aby se mohli vzdělati na školách, v řemeslech a obchodu. Podpora se bude udíleti, jakmile spolkové jmění dosáhne obnosu Kč 20.000.

V roce 1929 je předsedou spolku pražského p. vládní rada Josef Pejša a jednatelem p. Frant. Pejša, vrchní oficiál v Nuslích-Údolí, Zábojova ul. č. 445/3.

Týž pán má v opatrování i rodovou pamětní knihu: »Pejšov«. Vědecké propracování řídí p. prof. Dr. A. Brožek. Rod Sedlčanský v 10 generacích obsahuje na 500 osob, mimo to vznikly genealogické tabulky Pejšů Táborských, Borotínských z farní osady Střezimířské a Milevska.

Rod Pejšů od pradávna sídlil na Sedlčansku a Táborsku. Nyní je sepsáno asi 156 rodin. O významu, rozvětvení, sociálních proměnách, o vlastnostech biologických a duševědných z rodu Pejšova pojedná v příštím ročníku p. prof. Dr. A. Brožek, který přednášel o svých výzkumech na sjezdech biologů v Praze, Londýně, Paříži a jinde. Masarykově Akademii práce, pp. profesorům Matiegkovi, Růžičkovi, Sukovi, Brožkovi a ostatním učencům českým vděčí rod, že o něm se rozšířily zprávy ve světě vědeckém.

Josef J. Voneš:

Jméno Voneš.

Příspěvek k historii jména jihočeského rodu selského.

Ve vsi Drahotěšicích na Třeboňsku i jinde podnes žijí četní Vonešové. Toto jméno rodové pochází právě z této vsi, kde poprvé se připomíná již roku 1490.¹⁾ Jmenovali se tak všichni držitelé tamního statku č. pop. 6, jemuž se podnes říká »u Vonešů«. Právě to však, že každý majitel tohoto statku v pramenech psán jest tímto jménem, nesmírně ztěžuje práci rodopiscovu, a to nejvíce v tom období, kdy Vonešové, kteří statku dali jméno, odcházejí jinam a každý z nich zase nazývá se podle nového statku, na němž se usadil nebo na který se přiženil. Tím je také zaviněno, že pak v matrikách jedna a táz osoba přichází pod různými jmény, a hledání v nich — zvláště pro starší dobu — je skoro nemožné. Nebýti schwarzenberského archivu v Třeboni, sotva by se mi bylo podařilo překonati t. zv. »mrtvý bod«. Jediné přesné seznamy poddaných a staré gruntovní knihy třeboňského panství umožnily mi najít souvislost mezi nejrůznějšími jmény v matrikách. Případ tohoto rodu může pak být praktickým vodítkem, kterak si počínati, také pro rodopisce jiné, a proto podávám tu stručný přehled, jak se zvávali členové rodu Vonešova od dob války třicetileté.

Podle zápisu v gruntovní knize obce Drahotěšic²⁾ byl r. 1653 nejstarší známý předek rodu Vonešova, jménem P a e l, pocházející z nedaleké vsi Kostelce na dnešním okrese českobudějovickém, do-

¹⁾ Třeboňský kraj, r. 1929, str. 113.

²⁾ Schwarzenberský archiv v Třeboni, sign. IA-5AU-16, fol. 268.

sazen na grunt, jenž pro špatné hospodaření byl odňat jakémusi Mikuláši Čápovi. Od té doby Pavel nazýván jest Čápm, a stejně všichni jeho potomci, dokud se neodloučili od domu otcovského. Druhý syn Pavlův, Šimon, dostává se r. 1687 na statek Dolejškův, a odtud zove se již jenom Šimon Dolejšek. Třetí syn Adam Čáp zove se zase od r. 1686, kdy se dostal na statek Jiříka Přesličky, výhradně Adam Přeslička. Jméno Čáp podržel jenom nejstarší Pavlův syn Vít, jenž byl otcovým nástupcem na statku. Nejmladší syn Pavlův, Jan, původně zove se sice také Čáp, ale když se r. 1686 — maje před svatbou — usadil v obecní chalupě zove se po několik let Jan Chalupský, patrně na rozdíl od svých bratří a že bydlel v obecní chalupě. Tak uveden jest i v matrice narozených v Lomnici n. Luž. při narození své dcery Žofie, i v gruntovní knize k roku 1696, 13. ledna, kde se uvádí, že na grunt po Bohuslavovi Vonešovi (psáno: Wonssowi) dostává se »Jan Čáp nebo Chalupskej«. Ten od r. 1696 nadále užívá však pouze jména Voneš, právě tak jako jeho syn Jiří, r. 1697 narozený, jenž zůstává na Vonešově gruntu až do své smrti r. 1759. Ze šesti dětí Jiříkových jsou dva synové: z těch jeden umírá mlad, starší Jan zůstává nositelem jména Voneš až do svého skonu r. 1802. Druhorovený syn Janův, Josef, příženil se však r. 1773 k vdově Majdalene na grunt Bláhův, a odtud nazýván jest Josef Bláha, jindy Josef Bláha neb Voneš. Když pak jeho syn, rovněž Josef, ženitbou dostává se na statek Kočkův, přijímá tento ještě jméno Kočka, a tak lze r. 1803, 1. ledna, čísti v matrikách narozených fary ševětínské: Josef Kočka neb Bláha, recte Voneš. Poněvadž pak v každém dalším zápisu uveden jest jinak, někdy pouze Bláha, jindy pouze Voneš nebo jenom Kočka — nebývá snadné vyznati se v té směsi jmen. Zase mi pomohly jenom seznamy poddaných panství třeboňského.³⁾ Až teprve synové Josefa Bláhy-Kočky-Voneše užívají zase jména Voneš na prvném místě, s dodatkem »vulgo Kočka«, resp. druhý syn podle statku Kociánů »vulgo Kocián«. V další generaci přichází pak už výhradně jméno Voneš — jenom v ústním hovoru podle Kolářova statku čp. 3 v Ponědraži, okr. Třeboň, vyskytuje se vedle něho na druhém místě ještě také jméno Kolář.

³⁾ Tamže, sign. ID-5AU-Nr. 1.

Literatura.

Sudetendeutsche Familienforschung. Herausgegeben von der Zentralstelle für sudetendeutsche Familienforschung, des Deutschen Verbandes für Heimatforschung und Heimatbildung i. d. Tschechosl. Republik mit dem Sitze in Aussig, Grosse Wallstrasse 9. Geleitet von Dr. Anton Dietel und Dr. Franz Josef Umlauft. I. ročník 1928/29, str. 196, cena Kč 24.—.

Dík číslemu a cílevědomému úsilí dvou obětavých pracovníků rodopisných — prof. Dra. F. J. Umlaufta a Dra. Ing. Antonína Dietla — mají naši němečtí krajané od dvou let pevnou organizaci německé genealogické práce v zprostředkovatelně, jež zakrátko po svém ustavení přijala definitivní název »Zentralstelle für sudetendeutsche Familienforschung«. Toto ústředí pro sudetskonečeky rodopis se sídlem v Ústí nad Labem ustaveno bylo po delší, takřka desítileté přípravné práci, konané tiskem, přednáškami a dotazníkovou akcí. Zájem tím vzbuzený byl tak značný, že záhy bylo třeba pomýšleti na vydávání vlastního časopisu, a tak došlo k vydávání výše uvedeného sborníku, jehož první sešit vyšel na podzim 1928 a dnes máme před sebou již dokončený celý první ročník.

Dr. Umlauft slovem úvodním (*Zum Geleit!*) upozorňuje na význam rodopisu, na potřebu zájmu oň v nejvíce vrstvách, a v dalším článku vypisuje, kterak došlo k založení ústecké organisace genealogické. Dr. Dietl dále nastíníuje zařízení a úkoly rodopisného ústředí. Z 350 zodpovězených dotazníků většina pisatelů si přála: 1. pořízení seznamů německých pracovníků rodopisných v zemích našich; 2. vyhotovení lístkového katalogu o výsledcích prací jednotlivých genealogů; 3. vydávání zpravodaje, jenž by rodopisce zdrožoval a uveřejňoval nálezy i dotazy; 4. založení knihovny s půjčovnou odborné literatury rodopisné. Mnozí pisatelé kladli též důraz na ochranu archivních materiálů genealogického obsahu, dožadovali se snazšího přístupu k některým matrikám a doporučovali zavedení zvláštních legitimací. Z četných těch námitk — pokračuje Dr. Dietl — ústecká rodopisná ústředna skutečně již založila lístkový seznam (kartotéku) rodopisných badatelů, vedle něho seznam míst, tak aby se získal jmenný i místní přehled jednotlivých pracovníků i zjistil lokální okruh jejich působnosti. Jiné oddělení kartotékou obsahuje jména rodová s udáním, kdo se studiem příslušného rodu zabývá, kde všude rod dotýkající byl usedlý, a je-li o něm co v materiálech (knihovně, archivu spolků). Dále společnost sbírá vývody jednotlivých osob a přiložila za tím účelem k časopisu vhodný tiskopis pro vývod o 16 předcích. Jak ukazují další referáty, akce ta hned v prvním roce měla slušný úspěch (došlo 158 vývodů). Knihovna se tvoří, a má obsahovati odborná díla rodopisná, heraldická, národopisná a z oboru nauky o dědičnosti, dále časopisy rodopisných společností vůbec a sudetskonečeky publikace vlastivědné zvláště.

Jinak obsah I. ročníku jest pestrý a obsahuje řadu statí rázu všeobecného, pojednání o pramenech, o matrikách, o jménech rodových, o biologické genealogii, o heraldice a rodech šlechtických, dále recenze literární a různé zprávy odborné. Mimo přetisk článku K. E n z m a n n a. O počátečních letech

matrik pražské arcidiecéze v obcích německých a smíšených (tištěn původně v MVGDB, r. 54, 1916) přináší první svazek SdF ještě pozoruhodné dva články, jež poslouží dobře při studiu v matrikách: je to stat Maxe Müllera o zpřístupnění matrik (Zur Er-schliessung der Matriken), o němž na jiném místě tohoto časopisu se zmíníme obšírněji, a pak pojednání Dr. G. Treixlera: Latein in Kirchen-matrikien (Latina v církevních matrikách), jež na základě matrik kraslických (v Rudohoří) a hodoninských (na Moravě) ukazuje bohatství latinských zpráv v církevních zápisech zajímavých a důležitých rodopisně i po stránci kulturně- a místně-historické; k článku připojen abecední slovníček latinsko-německých výrazů, jm. titulů a názvů povolání nejčastěji se v matrikách vyskytujících. Tento slovníček dal popud některým čtenářům, tak K. Proselovi z Bratislavы, Hermině Korbové z Lokte, R. Procházkovi z Prahy, A. Herglotzovi i samému autorovi k četným doplňkům — po celku sáhne rád zajisté každý, kdo v matrikách hledá, zvláště jsou-li mu velká díla slovníkářská tříšeji přístupná. Jan Micko otiskuje počáteční léta matrik německých a smíšených farností v diecézi českobudějovické, a Jindřich Ankert pojednává o matrikách židovských.

Na důležitý pramen rodopisný, berní rolu z r. 1654 upozorňuje Dr. A. Blaschka, dobrý znalec tohoto soupisu půdy a poddaných v 17. století. Redakce k statii Blaschkové připojuje návrh na celkové zpřístupnění berní roly rozepsaném na lístky — námět to jistě hodný uvážení i — provedení. České rodopisce také bude zajímati článek lineckého autora, Frant. Stroha, Die Geschichtsbücher der Wiedertäuffer als familien geschichtliche Quellen (Pamětní knihy novokřtěných jako pramen rodopisný), jenž pojednává o tomto prameni na základě edice Beckovy z r. 1883.

Rada článků věnovaná je rodinným jménům, jejich etymologii, proměnám a rozšíření, a zevrubné seznamy jmén, vyskytujících se v jednotlivých obcích neb farních osadách jistě dobře poslouží nejednomu badateli. Historií a etymologií zabývá se ve třech článcích Dr. K. Gabue, jenž podává náměty k soustavnému studiu jmen rodinných.

Pět článků věnováno jest přírodovědecké stránce rodopisného studia, jmenovitě problémům dědičnosti. Povšimnutí zaslhuje poradna pro přirodovědecký rodopis v Opavě (Dr. A. Materna), článek Dr. Ant. Fortwaenglera o rodopisu a poradně sňatkové, i stat Osvalda Kubiny o rasových poměrech na Kravařsku, doložená srovnávacími obrázky a upozorňující na změny germanské rasy severské příměsky východními, mongolskými a židovskými. Tím, že článek ten přetištěn z 4. ročníku »Altvaterboten« vysvětluje se jeho spíše nacionálně-propagační než přísně vědecký ráz. Dr. Oskar Meister, Sippe und Be-ruf (Rodový původ a povolání) srovnává nynější povolání studentů před 25 lety na Moravě maturovavšich s povoláním jejich rodičů. dochází k závěru, že počet zděděných nadání a náklonností k určitému povolání je nepatrný, převažuje snaha synů dosáhnouti vyššího sociálního postavení než měli rodiče, a jen ve vrstvách akademicky vzdělaných uplatňuje se touha po setrvatnosti.

Článeček Dr. Blaschka o evropské sbírce znakové (Europäische Wappenkunde) osvětluje původ »znaků« nelézajících se v nejrůznějším provedení v četných rodinách občanských, jež ovšem sedly jenom na leposti nemotorným podvodníkům. Cenné jsou soupis uchazečů o udělení šlechtictví a nebo erbů z českého Středo-i Rudohoří a Poještědí, jež uveřejňuje Antonín Ressel.

Co v prvním ročníku SdF také velmi přichází vhod, jest seznam osob, zabývajících se ať ze záliby nebo zcela za účely vědeckými studiem rodopisným na území československého státu. Jestliže I. svazek zaznamenal na 800 osob (až na nepatrné výminky jen německých rodopisců), aniž dospěl dále než k písmeně S, je to dokladem potřetiného zájmu o genealogii a vlastivědu v kruzích

našich krajanů německého jazyka. Seznam ten je tím cennější, že druhá jeho část je vedena podle míst, takže pro hledání v určité oblasti nacházíme snadno jméno a adresy osobnosti, na něž se lze obrátiti v otázkách rodo- a místopisných.

Zajímavé jsou také vývody z 16 předků vyniknoucích osobností: Dr. H. Kudlicha, opata Řehoře Mendela, Karla K. P. Reitenbergera a velkoprůmyslníka Dr. Jindř. Schichta.

Ke konci ještě obšírnější zmínku o dopisu Dr. Waltera Scheidta z Hambruku, poslaném dru Umlauftovi a otištěném na str. 149—157 pod názvem *Ein Brief über die Aufgaben der Familienforschung* (dopis o úkolech rodopisného badání). Je to odpověď na oznamení o založení ústecké ústředny rodopisné: Dr. Scheidt ji výtá, ale vyslovuje zároveň obavu, aby to nebyl právě jenom rodopisný spolek jako mnoho jiných. Vymezuje totiž rodopis jako methodu, dává mu funkci pomůcky a prostředku, nikoli konečného účelu a cíle. Za ten nepovažuje také vypracování ojedinělých kronic, jejichž etického významu sice nepodečnuje, ale spatruje v nich toliko práci jednak příliš úsekovou vzhledem k vytčenému cíli biologického poznání dějin, jednak i práci nedostí ekonomickou, kde každý badatel znovu probírá se spoustou materiálu, aniž by měl jistotu, že v prohledávaných pramenech se nalézá jen zrnko proň právě potřebné. Proto Dr. Scheidt přál by si, aby rodopisné společnosti v činnosti své se netřítily sledováním roztroušených jednotlivostí, nýbrž soustřídily své síly a prostředky na soustavné zpřístupnění všech dosavadních pramenů rodopisných lístkovými katalogy a úplné zpracování v nich obsažených poznatků genealogických. Na příkladu jedné farní osady o 21 obcích s asi 60.000 zápisů od r. 1688 demonstriuje výsledky: úplné rozrody a rodokmeny všech tamních asi 150 rodů po 7—10 generacích, a to vše nákladem asi 3000 marek (= 24.000 Kč), takže rodopisný výzkum jedné rodiny činí asi pouhých 20 marek (= 160 Kč). Proto by si přál, aby rodopisné společnosti takto velkoryse pojaly svůj účel, aby zakrátko — nejdéle do desíti let — soustavnou prací vyčerpaly a zpřístupnily všecky v úvahu přicházející prameny, aby po desíti letech mohly pomýšleti na své — rozpuštění. Není pochyby, že dr. Scheidt má dosi pravdu, a konečné cíle, jež sleduje v genealogii, nemohou než být cílem každého vážného pracovníka rodopisného. Ale rodopisného materiálu jest tolik, a pochopení všeobecného významu vědecké genealogie v nejsířších kruzech poměrně ještě tak nepatrné, že meta Dr. Scheidtem vytčená ještě nadlouho zůstane ideálem a zbožným přáním. Co jest možné v osadě jedné: zjednání prostředků a nalezení ochotných pracovníků, bude se tříštit v devíti jiných o neporozumění a neochotu. Proto existence rodopisných společností ještě dlouho nebude bezúčelnou: připadí jim úloha buditi porozumění a zájem, starati se zatím především o dochování pramenů generacím budoucím a — podle možnosti — též o jejich všeobecné, soustavné zpřístupnění — slovem: rodopisné společnosti musí připravovati půdu a vložiti do ní setbu, na niž by jednonohy užráti ideály Scheidtovy.

Ms.

Adler, měšťánek rakouské bývalé heraldické společnosti pro rodopis, ročník 1928, přináší jako každý rok také obšírné a kritické pojednání o Gothaických almanáších z péra známého genealoga hr. Lanjuse, který mezi jiným také (str. 314) podotýká, že by bylo záhadno, aby se při českých rodech historických zásadně přesně rozlišovalo mezi rody panskými (Herrenstand) a nižší šlechtou původní (Uradel). Dále uvádí, že znova propracován jest dějepisný úvod k článku »Chotek z Chotkova« a odsuzuje při této přiležitosti nesprávný slavismus německého znění českých predikátů v původním genetivu, jako na příklad »von Chotkowa« místo »von Chotkow«. Shledáme také, že starý český rod Kokořovců z Kokořova r. 1925 vymřel. Na str. 323 a 324 uveřejněn rozsáhlý vývod předků maršálka Radeckého, obsahující z českých rodin tato jména: Radecký z Radče, Globic z Bučina, Vratislav z Mitrovic, Beřkovský ze Šebířova, Těmík z Těmic, z Ričan, Drnovský z Drnovic, Zylvar ze Silberstejna, Pecingar

z Bydžína, Holický ze Sternberka, Smiřický ze Smiřic, Trčka z Lípy, Berka z Dubé, Sedlovský ze Ctiboře, Zapský ze Zap, Vřesovec z Vřesovic, Předboř z Radešina, z Roupova, Hougvic z Biskupic, z Pernštějna, ze Žerotína a z Kolowrat — Libstejnský. Konečně ještě zajímá str. 408 a 409 konsignace učňů koželužských, kteří v r. 1844 poděleni byli z cechovní pokladny ve Friesachu, kde četeme tato jména z Čech: Frant. Nejwadka, Ignác Vesselski, Jos. Franz a Frant. Illek, potom s přesnějším údajem: Frant. Jungbauer z kraje Budějovic-kého, Jan Fähndrich z Náchodu, Jos. Warbera z Chrudimi, Ant. Fischer ze Zlocu (?), Karel Peschko ze »Schwenitz«, pak Frant. Hellenegg (Jelinek?) z Brna a Frant. Weber z »Liebau« na Moravě, a konečně ještě jihoslovan Krystián Zwetkowitsch ze Záhřebu a Jakub Teschkann z »Podmerling« v Polsku.

Procházk a.

Blaetter fuer Oesterreichische Familienkunde, ročníky 1927 & 1928 vydané pracovní jednotou pro rodopis rakouský ve Vídni I. (Josefsplatz, Nationalbibliothek) přináší mezi jiným také dva velmi zajímavé články Prof. Dra. Rudolfa Pollanda ve Štýrském Hradci (I. 11.), které poskytují všeobecnou orientaci. »Familienforschung und Erbgesundheitslehre« und »Blutgruppenforschung« (II., 31.), dále pečlivě vypracovaný přehled všech matrik ve Štýrsku, a konečně zajímavý rodový vývod předků světoznámého psychiatra Prof. Dra. Richarda sv. p. z Kraft-Ebing, nar. 1840, zemř. 1902, jehož snacha Elli roz. Hofmeierová byla rodem z Prahy.

Procházk a.

Familiengeschichtliche Blaetter, ročník 1928, 180 stránek. Tento nejrozšířenější odborný časopis rodopisný v Německu, uveřejňuje mezi jiným obšírnější výtahy a referát ze všeobecně významného zajímavého spisu Phil. Dra. J. H. Mitgau v Heidelbergu. »Familienschicksal und soziale Rangordnung«, vyšetření o sociálním vývoji a poklesu, které podává základnou orientaci na podkladě mnohých příkladů. Dále podává v delším článku MUDr. Max Grünewald velmi významný přehled o vědě, která jest ještě v počátcích: o příslušnosti jednotlivců ke skupinám krevním, se zvláštním ohledem na otcovství nemanželské. Vrchní učitel Ant. Ressel ve Voigtsbachu u Liberce s etymologickým úvodem propracovaný rodokmen vynálezce lodního šroubu, (který byl často mylně za rodilého Sasa uváděn): Josefa Ressa, narozeného dne 25. února, (otec: František Ressel, z Frýdlantu v Čechách, ředitel klášterní kanceláře ve Vysokém Brodu, — matka: Catharina Spinko, z Prachatic). Dále nás zajímá rejstřík jmen všech osobnosti, které se vyskytují v pokladě listin, který byl v poslední době nalezen ve Vratislavské radnici v pruském Slezsku, z něhož uvádíme: Jakub z Jemnic, kancléř český 1470. — Blasius von der Plan, kanovník a kantor na hoře Sv. Václava v Praze 1495, — Havel Sweispol, měšťan pražský, 1492, — rytíř Tomšík z Tannfeldu, 1433, — Hašek z Walštejna, 1443, — Beneš (Krabice) v Veitmile, královský mincmistr 1494, — a Stanislav Zeleňský, vojvůdce královských žoldnérů 1473. Konečně ještě z uveřejněných vysvědčení původu a narození z archivu cechu koželužského v Lehniči (Liegritz) uvádíme: Geburtsbrief der Eva Frey d. d. Czaslau 7. III. 1651. — otec: Hans Frey, — matka: Catharina Praxatoris.

Procházk a.

Mittelungen des »Roland« spolku ku pěstní věd rodopisu, heraldiky a sfragistiky v Drážďanech, ročník 1928, (54 str.) přináší hlavně velký počet obširných referátů o všech genealogických publikacích a přednáškách, mezi kterými nás zajímá obzvláště přednáška pana F. Bertlinga o rodinných jménech obyvatelstva hlavního města Drážďan, ježto v prvním odstavci pojednává o jménech původu staroslovanského (»wendische Schicht«). Dále nalézáme v uveřejněném rejstříku staré matriky vojenské z osmnáctého století následující jména slovanská: Brandán, Januš, Jarmatý, Larosch (Jaroš?), Mařický, Nalov, Petra, Wewerka, von Foyda, a Woschek.

Procházk a.

Dr. Vladimír Klecanda. Přijímání do rytířského stavu v zemích českých a rakouských na počátku novověku. (Příspěvek k dějinám nižší šlechty.) Časopis Archivní školy, roč. VI. 1928, str. 1—125. Též zvláštní otisk.

Profesor pomocných věd historických na universitě bratislavské, Dr. Vlad. Klecanda řeší v uvedeném pojednání zajímavé otázky, proč »u nás z české kanceláře XVI. století vycházejí uniformní erbovní listy, zatím co v Říši vydává říšská kancelář prosté erbovní listy (gemeine Wappenbriefe) a různé majestáty na šlechtictví, jak mohl český král povyšovati jednotlivé osoby do stavu panského v Čechách i na Moravě, kde takovýto postup naprosto odporoval zemskému zřízení, a kterak se u nás přece zase také mluví o udělování prostých erbů, tak jak jich »jiné stavu městského osoby v království Českém užívají buď z práva nebo obyčeje«, a nepřestává se na udělování »erbu neboližto znamení vladyctví«. Těmito otázkami se obíral autor, aby mohl přikročiti k soustavnému pojednání o českém inkolátu před vydáním Obnoveného zřízení zemského z r. 1627, a k jejich zodpovězení prostudoval netolik prameny domácí, nýbrž řadu let studoval i vývoj stavovského zřízení v zemích sousedních, jmenovitě v Rakousích, »kde šel vývoj stavovského zřízení cestou velmi podobnou, a kde se šťastnou náhodou zachovaly stavovské archivale XVI. století v takové úplnosti, že český badatel jen s lítostivou závistí vzpomíná na trosky českých stavovských archivalií, keré si pracně shledával v staré manipulaci archivu ministerstva vnitra v Praze«.

V prvé kapitole svého pojednání, nadepsané »Přijímání erbovníků v Čechách do stavu rytířského před vydáním OZZ«, vychází autor z faktu, že do konce 15. věku osobně svobodní, dostavše od krále erb, mohli hned přejít mezi nižší šlechtu a otevřely se jim zemské desky. Změnu v tom přivodily dlouholeté spory mezi šlechtou a městy na rozhraní XV. a XVI. století, kdy mnozí z takovýchto povyšenců stali se rušivým živlem v novém svém prostředí cítice ještě živěji se stavem městským, z něhož teprve nedávno vyšli, než se svými novými stavovskými příslušníky. 1497 sněm český vyžaduje od nových erbovníků, aby se na zemském soudu opověděli, a právo kladení v desky přiznává teprve dětem povyšencovým. A odtud dochází se strany starobylé šlechy k ostřejším a ostřejším usnesením proti příslivu živlů nových. 1564 zřízení zemské už vyžaduje výslovné přijetí do stavu rytířského, což ovšem jest už jenom kodifikací zvykového práva z předchozích desíti let. Král tento vývoj podporoval z důvodu fiskálních, aby komora věděla při odumření svobodného statku pozemského, byl-li to statek vlastky nebo pouze erbovníka. A podmínky pro přijímání do stavu rytířského jsou pak stále přísnější, až rád roku 1609 předpisuje nejen právní, nýbrž i morální kvalifikaci uchazeče. V dalším zkoumá autor původ nových šlechticů českých, mezi nimiž — působením císařského dvora — bylo v XVI. století z 300 více než polovina původu německého! Shrnuje pak, že české rytířstvo XVI. století je stavem nesourodým, složeným z vrstvy urozených starožitných a z nedávných ještě příslušníků stavů nižších, neurozených. To vysvětlí ty četné spory o »urozenost« mezi nimi. Na Moravě (kap. 2.) byl vývoj podobný, s jistými jen úchytkami. V kapitole 3.—7. rozebírá Dr. Klecanda přijímání do stavu rytířského v Dolních a Horních Rakousích, ve Štýrsku, Korutanech, Kraňsku, načež (kap. 8.) srovnává rytířský stav v zemích německých, rakouských a českých v XVI. století, a dochází k závěru, že je to ohromné souvislé území na východním okraji Německa od severu k jihu, zahrnující všecky země od Branibor až do Kraňska, tudíž i naše země, kde »se na počátku novověku příslušnost k stavům a právo sněmování zakládá jedině na držbě pozemských statků«. Od 16. století zbraňuje se měštanům koupí pozemských statků svobodných dosíci stavovského práva, resp. odpírá se nabýtím takového statku automatický vzestup do vyšší vrstvy společenské, odkudž je pak jen logický krůček k stanovení pevných řádů pro přijímání do stavu rytířského.

Velmi pilnou a podrobnou studii svou uzavírá autor otiskem několika dokladových příloh a »seznamem (315) erbovníků, přijatých v Čechách do stavu rytířského před vydáním OZZ.« Pečlivý rejstřík usnadňuje používání tohoto cenného sestavení. Úhrnem pak lze říci, že práce Klecandova přináší netoliko

věcně nové poznatky o vývoji naší šlechty na počátku věku nového, nýbrž umožňuje tak vůbec teprve náležité poznání a porozumění tohoto vývoje, a to na široké basi středoevropské, ve srovnání se zeměmi sousedními. Ms.

Václav Vojtíšek, *O pečetech a erbech měst pražských a jiných českých*. V Praze 1928, 4°, str. 255, tab. XXVIII., 1 bar. příloha. (Knihovny Památkového sboru hlav. m. Prahy svazek I.)

Uvedená práce universitního profesora a archiváře hlavního města Prahy Dra. V. Vojtíška je rozsáhlou speciální studií o městské sfragistice a heraldice, sledující jak ryze vědecké tak i praktické cíle. Pečeti a znaky jsou sice výtvory středověku, ale svůj účel, »aby určovaly osoby, at fysické nebo právnické, a aby je reprezentovaly« mají podnes. Mezi oběma druhy těchto symbolických představitelů jest však značný rozdíl, jež ozrejmíti a na základě pečlivého studia pramenného doložiti i ve svém vývoji vysvětliti si Vojtíšek právě obrál za cíl této své práce. Instituce městská přišla k nám ze západu a po městech německých také naše — prokázaně od 1. polovice 13. věku — užívají pečeti k stvrzování svých listin. Nejstarší dochovaná naše pečeť městská náleží městu Brnu na listině z r. 1242. Odtud jsou jak zprávy, tak zachované městské pečeti stále hojnější, a autor popisuje je v úplnosti a dopodrobna, jak u nás před tím ještě nikdo neučnil; srovnává je podle tvaru, velikosti i zobrazeného znamení a vyzovouje všeobecně platné závěry, nebo poukazuje na nemožnost širších konklusi. V nejstarších dokladech pečetní znamení měst nikdy se neoznačují jako znaky, erby. Vyobrazování částí městského opevnění na pečeti mělo znázorňovati, že reprezentuje městskou korporaci, již blíže pak určovaly přídatky o vlastním významu, jako na př. štítek s českým lvem na hradbě vyznačoval české město královské, a štítek s pětilistou růží město rožmberské, a pod. Ale městské pečeti nesmí se ztotožňovati s městskými erby, třebas u některých měst obraz pečeti kryje se s jejich znakem. Městské erby na praporech, radnicích, v kostelích atd. jsou teprve výtvorem pozdější praktické potřeby vojenské, v bouřích husitských, kdy města se osamostatnila a vypravovala vojenské sbory pod vlastní korouhví. Souvisí to »s cílevědomou snahou povznéstí městskou moc a svobody« za revoluce husitské, a když po ní za klidnějších dob šlechta se snážila města o právo na erby opět zkrátiti, nepodařilo se jí to, naopak města, čeho nabyla via facti, dosáhla později také ještě de iure královskými majestáty. A celý tento vývoj, dovozovaný z velké řady českých měst, demonstruje pak Vojtíšek podrobne ještě v obsáhlé kapitole III. na vývoji pečeti a erbu měst pražských. Následující oddíl IV. věnuje autor rozboru pečetního obrazu (typu), legend, písma, tvarů pečeti a popisu pečetní látky, typářů, stránky umělecko-historické; zabývá se podrobně technikou zhotovování otisků visutých i přitištěných na psací látku, vypisuje, kdy a k čemu se pečetí užívalo mimo pověřování písemnosti, kterak typáře byly opatrovány, atd.

Práce prof. dra. Vojtíška potvrdila názory vyslovené už dříve německým badatelem o právu znakování, prof. Hauptmannem. Kdežto tento svůj soud o různosti pečeti a erbů městských opíral jen o povšechné úvahy, Vojtíšek čini tak na základě podrobného probrání rozsáhlého materiálu pramenného. Závěrem autor vyslovuje zásady, jichž dlužno dbati pro správné zobrazování starých městských znaků v moderní době k účelům praktické potřeby.

Jak z uvedeného stručného přehledu zřejmo, studie Vojtíškova je více než jen speciální prací o městských pečetích a erbech, je to pečlivě pracovaná kapitola z české heraldiky vůbec. Bylo by si přáti, abychom co nejdříve měli takové důkladné práce také o ostatních druzích pečetí a znaků, a jistě podobně zevrubně propracování heraldiky rodů šlechtických i nešlechtických, hodnostářů a korporací, církevních, cechů atd. přineslo pro mnoho nového. Kéž vzor Vojtíškův v těchto oborech brzy najde následovníků!

Krásně vypravená kniha připsána jest univ. prof. Dru. Gustavu Friedrichovi. Ms.

Ročenka Kruhu pro pěstování dějin umění za rok 1928. Řízením Dra. K. Chytily a Dra. Em. Pocheho za podpory Ministerstva školství a národní osvěty a s přispěním České Akademie pro vědy a umění z fondu Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových. Praha, 1929, str. 108.

»Kruh pro pěstování dějin umění« (Praha I., Břehová 5), jehož úkolem je »pěstovati dějepis výtvarných umění, nauky muzejní, nauku o záchrane památek, podporovati vědeckou práci v těchto oborech a šířiti zájem o dějinu umění«, vydává od roku 1915 svoje »Ročenky«, jež v dosavadních dvanácti vyšlých svazcích obsahují mnoho cenného a zajímavého také po stránce rodopisné. Studium jednotlivých uměleckých děl vyvolává snahu poznati blíže též osobnost jejich tvůrce, a tak sledujeme se v jednotlivých staticích »Ročenek« s mnohými zprávami genealogickými, osvětlujícími původ a rodové vztahy jednotlivých umělců, přibuzenské svazky, jež zase působily na osudy i dílo výtvarníkovo. Tak ve svazku z r. 1916 je článek Beránkův o malířích doby Rudolfské, 1917 Chytilův o mistrech zvonářských, r. 1918 píše Hofman o genealogii a dílech rodu Carlonů Skarijských, 1923 a 1926/7 Wagner pojednává o znaku města Táboru, atd. A také nejnovější svazek za rok 1928 přináší zajímavé rodopisné příspěvky. Prof. Dr. Karel Chytil otiskuje tu svoji zevrubnou studii z roku 1921 o koruně Rudolfa II., kterou s největší pravděpodobností prohlašuje za dílo dvorního zlatníka císařova Jana Vermeyen. Souhlas, který s touto hypotesou projevili badatelé rakouskí, přiměl prof. Chytily k zevrubnějšímu studiu osoby a rodu Vermeyenova, a výsledek uveřejňuje v »Ročence« str. 36—80 článkem »Koruna Rudolfa II. a její autor«. Na základě archivů hradu Prahy, ministerstva vnitra, českého zemského a kláštera u sv. Tomáše, sleduje velmi podrobně osobní data a rodinu i majetkové poměry nizozemského umělce, jenž v Praze se zakupuje, nabývá měšťanského práva, zde i umírá, provdav dceru Annu Marii za svého spolupracovníka Jana Jobsta z Bruselu. Prof. Chytil sleduje rodinu Vermeyen-Bruslovu v Praze až do r. 1679 — je zajímavé pozorovat, jak cizí rodina zbohatnulší zdomácněla v českém prostředí, a je patrné, jaký význam i tu má studium rodopisné, osvětlující vztahy a styky mezi rody domácími a přistěhovalými, vztahy, jež snadno ujdou poroznosti, a přece mohou dobře osvětliti mimo jiné i příčinu úpadku českého jazyka a národního uvědomění v 18. století. Zajímavé pro etymologii rodových jmen jest různé psání jména Vermeyenova, jež v pramenech se píše Vormayen, Vormeyden, Vormayden, von der Moyden, Formaid, Formaiden, Fermay, atd. Studie Chytilova obohacuje pražský rodopis doby rudolfské, přinášejíc genealogické zmínky také o jiných umělcích té doby, a bylo by si přáti takových prací více, aby bylo lze seznati, jak složeno bylo pražské obyvatelstvo na přelomu věku 16. a 17. a co z toho přešlo a s jakými důsledky do století pozdějších. — V dalším obsahu »Ročenky« píše F. X. Jiřík k životopisu Mánesu (srov. článek Chytilův v tomto svazku ČRSC) a O. Janota o kreslívě Antonínu Puchernovi, rádalu z Haliče. Bylo by si přáti, aby »Ročenky Kruhu« při některém jubilejném svazku přinesly úhrnný podrobný rejstřík svého obsahu, jm. jmenný a místní.

Ms.

Josef Pilnáček, Staromoravští rodové. Pod tímto titulem vydává od roku 1926 nadšený a pilný rodopisec Josef Pilnáček vlastním nákladem v krásné úpravě a formátu kvartovém rozsáhlé dílo, pojednávající o starých panských, vladyckých i erbovných rodech sesterské Moravy. Podle vlastních slov autorových pohnutkou k této práci byla okolnost, že nám není téměř nic známo o velikém množství staromoravských rodů, jež vynikly méně sice bohatstvím, ale tím více činou a láskou k vlasti — těch všech památku chce oživiti. Opíráje se téměř výhradně o původní prameny chce pak v dosavadní literatuře se vyskytnutí omyly opraviti a scházející doplnit, tím pak vytvořiti spolehlivý základ pro staromoravskou genealogii a heraldiku. Této práce vyšlo do letoška celkem XI. sešitů o 340 stranách vedle četných příloh s rozrody a barevnými znaky, a přináší již články o 1221 rodech. Při každém skoro rodu jest také vy-

obrazen jako znak, pracovaný přesně podle dochovaných předloh, t. j. skoro výhradně podle starých pečetí, náhrobních kamenů, pomníků, diplomů atd. Popis znaku místo vyobrazení bývá připojován většinou jen u rodin novoštítých. Pilnáček přirozeně nesleduje jednotlivé rody až do jejich vymření nebo až do nejnovější doby, ale začíná u každého od nejstarších doložených zpráv a stopuje další většinou až na sklonek XV. století, snaže se při tom — je-li s dostatek bezpečných pramenů — podat hotové rozrody; jinak uvádí také jednotlivce s udáním data a pramene a času, kdy se připomínají.

Pouhé prohlédnutí dosud vyšlých sešitů, jež představují asi dvě třetiny celého díla, ukazuje již názorně, co sneseno tu materiálu pilí a vytrvalostí opravdu mravenčí. Autor čerpá z velké řady archivů veřejných, církevních a jmenovitě soukromých, a z častých citací lze soudit, jak bohatou studničí pro moravské dějiny jest archiv liechtensteinský ve Vídni. Už vynesením toliku ukrytých, namnoze jiným vůbec nedostupných nebo jen nesnadno dosažitelných pramenů získal si spisovatel Pilnáček velikou zásluhu, již — jako celé dílo vůbec — bude lze úplně ocenit až po dokončení knihy. Připověděný na konec souhrnný rejstřík rodů, znaků, zkratek teprve umožní náležitou orientaci a přehled. Jistě Pilnáčkova práce nebude přes všecko vynaložené úsilí bez omylů a chyb — ale přes to poslouží platně všem, kdož se u nás rodopisem a heraldikou zabývají. Už dnes lze říci, že doplňuje heraldiku Sedláčkovu a svými zprávami neomezuje se pouze na zemi moravskou, což je přirozené, protože jednotlivé rody byly usazený v sousedních zemích českých nebo odtud pocházely. Jak obvykle při podnicích toho druhu, jež vyžadují jen mnoho sebezáporu, nadšení a lásky k věci, dílo Pilnáčkovo vychází nejen prací, nýbrž i vlastním nákladem autorovým. Co to znamená — i přes zakoupení menšího počtu výtisků ministerstvem školství a národní osvěty, jehož uznání i v této formě dlužno vděčně kvitovati — doveče pochopiti, kdo zná nákladnost tisku a netečnost doby k podobným podnikům. Buditi i po té stránce pochopení nejsírší veřejnosti, bude také jedním z nejpřednějších úkolů rodopisné společnosti. Připomínám, že dílo je připsáno autorem »nezapomenutelné památky otce naší heraldiky a genealogie, Augusta Sedláčka«, jenž přípravné práce Pilnáčkovy sledoval se zájemem a potěšením a podporoval radou i skutkem.

Ms.

Pilnáček J., Genealogie Podstatských z Prusinovic. V Brně 1929. Nákladem rodu Podstatských Liechtensteinů Prusinovic. Velký kvart, str. textu 30, 12 vyobrazení v textu, VIII. obrazových příloh, 6 tabulí rozrodů. (Soukromý, neprodejný tisk).

»Nejstarší dějiny našich domácích starobylých rodů jsou vlastně současně dějinami naší vlasti« — těmito slovy autor počíná předmluvu k práci pojednávající o genealogii starého moravského rodu, jenž dá se sledovat po sedm století napřetí až do 13. věku. Z rodové skupiny (spisovatel tak označuje německý pojem »Sippe«) mající společným znakem na štítu jediný paroh, s níž se setkáváme záhy po roce 1200 v okolí Dačic a Telče odvozuje se tu původ Sezemy z Prusinovic, nejstaršího doloženého předka rodu, jenž žil asi v letech 1280 až 1350; toho roku jest o něm poslední zmínka. Jméno z Prusinovic odvádí autora k zjištění, kde v Prusinovičích stával Sezemův hrad nebo tvrz. Odmitaje názor, že sídlo nejstaršího doloženého předka rodu by bylo stávalo na trati zvané »Zámcisko«, má za to, že Sezema sídlel v bezprostřední blízkosti Prusinovic nad potokem Kozrálem, v místech, kde dodnes jsou patrný zbytky středověkého hrádku. Jak dlouho byly Prusinovice v držení rodu Sezemova, není jisté, ale již počátkem 15. věku Prusinští drží Podštát, východně od Olomouce, jenž stal se jím druhou kolébkou a po němž zovou se Podstatskými z Prusinovic. Po r. 1573 nabyl Prusinští Veselíčka, a r. 1796 starobylé Telče, kteréžto statky na Moravě drží dosud. Na tabulkách rozrodů předvádí autor celkem 257 příslušníků rodu, od nejstaršího doloženého předka až do nejnovější doby, a v textu k témti tabulkám uvádí doklady a cituje pramény pro každou osobu. Zvláště uvádí nositele jména znaku a rodu, jejichž vřazení mu nebylo lze určiti.

Obširně pojednává o znaku a pečetích. Celá jedna tabule jest vyplňena reprodukcemi prusinovských pečetí, opatřených z nejrůznějších archivů. Znak je podán na velké barevné příloze a mimo to na věrném facsimili knižní značky (exlibris) Jana Štastného Podstatského z Prusinovic z r. 1629. Text doprovázejí nad to četné ilustrace podobizen, náhrobků, rodinných památek, jakož i tabule se světlotiskovými reprodukcemi rodinných portrétů až do našich časů. Celá úprava je skvostná, přepychová — staročeský rod zde českým jazykem hrdě se hlásí k bohaté své minulosti. Kéž najde hodně následovníků.

Ms.

Rich. Hrdlička, Hubatičové z Kotnova. Rodopisné příspěvky. Vychází v Táboře od roku 1927 v ilustrovaném sborníku Staré i nové letopisy táborské. Dosud 124 str. s mnohými obrazovými přílohami. (Ses. 15—19 po 4 Kč u spisovatele a vydavatele v Táboře čp. 672).

Od deseti let sám diriguje, tiskne a vydává nadšený a obětavý citel české minulosti, vrchní kontrolor městské spořitelny v Táboře, pan Rich. Hrdlička úhledné svazečky ilustrovaného sborníku malého kvartového formátu, jemuž dal trefný název »Staré i nové letopisy táborské«. Vydal tak nejprve znovu starší stat Aug. Sedláčka, Z dějin Vitorazska, téhož pojednání Počátky Táboru a Žížkovo přibytína Tábor, od Romana Cikharta, Petr Hromádka z Jistebnice, zakladatel Táboru, z pera K. Thira, Píseň o velikém ohni na Táboře r. 1559. V tomto sborníku vylezl L. Doměcký v článku o Valdenských v jihozápadních Čechách, známý archaeolog Josef Švehla napsal tam studii Exercitus Germanicus a První hora Tábor v Čechách, archivář Fr. Teplý, Při hranici Vitorazské, a konečně Rich. Hrdlička sám rozepsal se o Žížkových menovcích či potomcích a na památku založení prvního tamburašského sboru v Táboře před 30 léty vylíčil poutavě Počátky národní hudby jihoslovanské v Čechách. Podobnou vzpomínkou na studentský život táborský před více než půl stoletím je článek F. D. Zenkla: František Pravoslav Hnilička. Zajímavá je také studie Petara Sobajíce: Slovo »Klokot« v zeměpisném názvosloví jihoslovanském. Celkem 14 sesítí, z nichž každý obsahuje ještě Rozmátnité zvesti z dávných i nových dob Táboru, zprávy o tamních rodácích, památkách, museích, objevech, nálezech atd. Pan Hrdlička snesl tu tolik zajímavého materiálu, že není divu, když některé sesítí jsou již úplně rozebrány.

Ve všech svazečcích Hrdličkova sborníku rodopisec najde mnoho pro sebe a to nikoli jenom genealog táborský. Hrdlička sleduje osudy táborských rodáků také mimo jejich domovinu, nebo zase i původ osob do Táboru příšedních — tím jeho publikace nabývá širšího významu. Tak jenom pro podání příkladu zmiňujeme se o článku Jana Hellicha, jenž vypisuje činnost táborského děkana Tomáše Bohatka z Reichenbrunnu v Ml. Boleslaví, Poděbradech i jinde, než se stal r. 1633 děkanem v Táboře, atd. Ve svých »Hubatičech z Kotnova« podává nám pak autor pečlivě pracovaný rodopis staročeské rodiny, jež dala své kolébce — Táboru — dvě významné osoby, primátory, a více vynikajících mužů, hodnostářů církevních, úředních i vojenšských, i osoby literárně činné. Jak pracně autor musil tu konati práci heuristickou, vyličuje výstižně v úvodě, jenž však jest také svědectvím, jak svědomitě si při tom počínal a postupoval v pravdě odbornicky. Není tu snad jediného druhu genealogických pramenů, jehož by byl nepoužil, a je to slušný výčet všech možných archivů, v nichž po Hubatiusech — původně Hubatých, Hubáčcích, atd. — se pídlí a pátral. Na počátku své práce podává povšechný přehled, kdy a kde všude se vyskytují osoby a rody toho neb podobných jmen, až v druhé třetině 15. věku zjišťuje v Táboře Němce Hubatého a jiné téhož příjmení. Ale řadu našich Hubatiů začíná teprve Martinem Hubáčkem z počátku 16. století. Odtud sleduje generaci za generací, osobu za osobou, o každé uvádí vše, čeho se mohl dopidit. Tato struktura se obyčejně nedoporučuje: bývá to

seřadění životopisů dosti suché a nedosti záživné. Hrdlička dovede všude každou osobu vstaviti do jejího prostředí, proplétati své vyprávění citáty z pramenů obratně volenými, poukazy na jinaké vztahy a souvislosti, že všude udržuje svěžest vyprávění, a dává v dějinách toho rodu problemskovati dějinám netoliko táborským nýbrž i českým vůbec. Až kniha bude ukončena — ve dvou letech vyšlo 6 sešitků o 124 stranách s četnými vyobrazeními v textu i barevnými přílohami, za směšně levnou cenu 4 Kč za sešit — jistě se ku knize té ještě vrátíme. Dnes na ni upozorňujeme naše rodopisce a přejeme autoru, aby jeho dílo nejen brzy došlo svého zakončení, nýbrž našlo také hodně čtenářů a následovníků. Zaslhuje toho tím více, že pracuje z ryzího idealismu, bez všech úmyslů zíštných, se značnými obětmi na čase, práci i penězích bez jakýchkoliv podpor nebo subvencí.

Ms

O. Franta, Po stopách Dobrovského v deníku hraběte Eugena Cernína z Chudenic. Zvl. otisk z »Bratislavu«, časopisu Učené Společnosti Šafaříkovy, III. 1929, č. 3—4.

S laskavým svolením urozeného majitele otiskuje tu jindřichohradecký zámecký archivář výňatky z denníku hraběte Eugena Cernína z Chudenic, jež se vztahují na jeho styky s Josefem Dobrovským. Již tím, že autor deníku »jest osobností nad jiné zajímavou«, náležející »jistě mezi nejvzdělanější muže své doby«, lze očekávat zvláště poučné a karakteristické zprávy o velkém otcí slavistiky. Očekávání toto jest zcela splněno. Dobrovský ze zápisů osvíceného hraběte vystupuje nám tak bezprostředně živě, a je nám tak lidsky pochopitelný, i ve chvílích učených rozhovorů, i v dobách své veliké tragiky, že tímto uveřejněním zpřístupněn byl opravdu jeden z nejdůležitějších pramenů pro poznání Dobrovského jako člověka. Nemůžeme si než přát, aby také cely ostatní deník tohoto »v pravdě šlechtice v nejkrasnějším toho slova smyslu« byl vydán. Jak z ukázky o Dobrovském a také z poznámky vydavatelovy patrně, jest deník hraběte Eugena vedený plných šedesáte let — 1808 až 1868 — »protřídním zdrojem informací k poznání osob i doby«, a jeho publikace — zvlášť v tak úpravné formě a s četnými krásnými ilustracemi, jako otisk z »Bratislavu« — byl by velkým kulturním činem, jenž by přispěl k bližšímu poznání jak ušlechtilého vlasteneckého velmože, tak i vrcholné doby českého obrození.

Ms,

O rodě Dubských z Třebomyslic chystá obšírnou monografií profesor bohoslovecké fakulty v Olomouci, Václ. Kubíček, autor knihy »Z dějin města Loštic«. Práce je míňena jako příspěvek ke kulturním dějinám českým a chce být poučná netolik pro členy té rodiny, nýbrž i vůbec.

Dubští z Třebomyslic mají ve znaku dva rohy bůvolí a na každém z nich po třech ručkách anebo jak myslí Balbin, původně praporcích. Tento znak je společný několika šlechtickým rodům, jejichžto příslušníci se psali ve druhé polovici XIV. století po různých sídlech. Možno tedy důvodně prvního zemanškého nositele toho znaku klásti do časů Karla IV., ačkoli první výslovná stopa je zjištěna teprve r. 1387 pode jménem Viléma z Třebomyslic v kraji Horažďovském v Čechách.

Jeho syn anebo vnuk, rovněž Vilém, držel r. 1442 se svým bratrem Janem jednu ze tří Lhot, jež náležely k původnímu obvodu rožmberského hradu Helfenburka severně od Prachatic. O Vilémovi ze Lhoty, jinak od Dubu, načerpal Palacký v knížecím archivu třeboňském řadu zajímavých podrobností z nepokojných dob Jiřího z Poděbrad. Těch črt upotřebil Sedláček ve svých »Hradech a zámcích« při dějinách Helfenburka. Přirozeně ovšem u velkých badatelů »pluribus intentus minor est ad signula sensus«. Menší, ale zato speciellní badatel míval v užším oboru svém bystřejší zrak, a tak se podařilo z téhož archivu třeboňského zjistit, že zajímavému Vilémovi ze Lhoty, jinak od Dubu, náleží vlastně přídomek »z Třebomyslic«. Výhodným sňatkem s paní Barbarou z Drahova získal Vilém v letech 1460 statek Dub v bezprostředním sousedství vlastního statečku Lhoty, jež se podnes zové »Dúbská«, a držel potom jako

spoluveržitel pánů z Rožmberka též přilehlé části z ohradí helfenburského v zá stavě. Na tvrzi Dubské hospodařila rodina vladyk Dubských z Třebomyslic ve třech generacích téměř 70 let.

Beneš, vnuk Vilémův, usadil se r. 1529 ve Volyni. V tamějších městských knihách ještě až do konce století hojně zápisů, jak jednotliví členové rodu — otec, synové a vnuci — tam kupovali, prodávali a dědili domy nebo pozemky, jak se pozůstalostně dělili, rozepře vedli a při různých příležitostech svědčili. Vezmou-li se na pomoc zemské desky království českého r. 1542 znova zařízeno jakož i různé letopisy rožmberské v archivu treboňském a zápis v archivu pražských, dá se rodokmen Dubských bezpečně doplnit a oživit zajímavými podrobnostmi. V těch dobách nebohatých na zprávy rodové náleží k úkolu rodopiscovu sebrat a životně sestavit kde který prášek příležitostně nalezený. Na sněmech českých zasedali Dubští z Třebomyslic od konce XV. století ve stavu rytířském.

Z Volyně odešli pak před r. 1570 tři členové rodiny na jihozápadní Moravu, kdež Vilém, toho jména — pokud známo — IV., s tichým heslem »Ad majora natus sum« se příženil na statek Ratibořice, jenž mu byl prvním stupněm k nabytí panství Nového Města, Jimramova, Dačic a Rečkovic. Jako věrný přívřazenec císaře Rudolfa stal se r. 1607 dvorským sudím a byl v prosinci následujícího roku císařským diplomem povyšen do stavu panského. Moravští páni však císařskému diplomu neuznali a přijali Viléma Dubského právoplatně do stavu panského teprve za 4 léta potom na snažné přímluvy z okolí krále Matyáše. Tak se Vilém konečně po mnohaletém úsilí octl na vrcholu svých tužeb a byl jako majitel čtvrtého panství počítán mezi nebohatší velmože markrabství.

V seznamech provinilců na předbělohorské rebelii uvádějí se všichni členové rodiny Dubských z Třebomyslic a byli vesměs odsouzeni k menší nebo větší ztrátě majetku. Nejvíce ze všech odpýkal rebelii pan Vilém dlouhou, téměř celoroční vazbu v Brně a — »in totum condemnari« — pozbyl všechny čtyř panství svých. Rozbor otázky, zdali a pokud byl na povstání vinen skutečně, může charakteristicky osvětliti tehdejší metody procesní a dojde se při tom k stejnemu výsledku, jak soudil starý očebráčený pan Dubský sám, když krátce před smrtí se vyjádřil: »B y l b o h a t y a p r o t o v i n e n«. Velmi pozoruhodny jsou po té stránce rodinné tradice ještě z konce XVII. století, že kardinál Dietrichstein a tehdejší královský prokurátor fisku, ba i sám císař Ferdinand II. prý uznávali, že Vilémovi Dubskému konfiskaci všech statků bylo ukřivděno. Odčinění toho obzvláště se však potomci Vilémovi marně dovolávali.

Na chatrných troskách otcovského jména, jež pozůstávalo jen z něco málo jistin a důchodů, založili si novou existenci dva synové Vilémovi jako pravnocové dvou hlavních větví rodiny: Bohuslav Zdeněk a Jan. Syn Janův Jiří Vilém prožil mládí a mužná léta ve vojenské službě za války třicetileté. Když se r. 1642 Švédové usadili na Moravě, byl Vilém Jiří jako rytíř dvakrát úředně pověřen naverbováním setniny pro pluk Václava Zahrádeckého ze Zahrádky, súčastnil se r. 1645 jako velitel šlechtické setniny hrdinně hájení Brna a rok poté obrany hradu Sádku proti Švédům. Po uzavření míru r. 1648 ztrávil zbytek nepokojného života jako majitel různých statečků, z nichž byl posledním statek Biskupice u Jevíčka. Jiří Vilém je v rodopisu pánů Dubských z počtu, v nichž prodlí historik se srdečným zájmem a proto hledí z různých pramenů vykresli názorně obraz kavalíra sloužícího oddaně svému panovníkovi, jehož čestný dar několika tisíc zl. zmírnuje existenční jeho svízele. Chudobný začal a nebohatý po činném životě odešel na věčnost r. 1660.

Na 9 dětí Jiřího Viléma — při smrti otcově všechny ještě byly nedospělé — čekala krášná škola životní. Prodělávaly ji na různých místech pod různými poručníky. Synové se oddali vojenské službě. Jeden z nich padl v Uhrách, druhý při obléžení Vídně od Turků r. 1683, třetí, Ferdinand Leopold, se s vyznamenáním osvědčoval jako vojenský důstojník v řadu maltánských rytířů

za tehdejší války s Tureckem. Za hlavní však úkol životní si položil, domoci se aspoň částeček bývalého jmění rodinného.

Z několika soudních rozepří, jež na ten účel rozpředl, proslul tehda jmenovité dlouhotočné monstrepces o dva veliké statky Habrovany a Zdounky. Ty věnovala r. 1635 sestra jeho nebožky báby Kateřina Zoubkovna ze Zdětína jezuitské koleje v Uh. Hradišti. Dnes zdá se být nemyslitelné, aby někdo vážně popíral platnost závěti před 45 lety s povolením císařovým řádně sepsané a právo vlastnické po touž dobu v zemských deskách bez odporu vtělené. V druhé polovici XVII. století přicházely však před soud i takové dozvuky z let pobělohorských. Proces Dubských z Třebomyslic o Habrovany a Zdounky byl jeden z nich a zaměstnával po plných 33 let soudní instance počínaje královským tribunálem v Brně až do královské české dvorní kanceláře ve Vídni a papežské kurie v Rímě. Rozepře neměla sice pro iniciátory touženého výsledku, skýtá však celou řadu zajímavých pohledů do tehdejšího soudnictví na tolik, že opravdu stojí za to, aby se rodopisec neomrzele probíral celými stohy procesních aktů, uložených zejména v zemském archivu brněnském a v úřadě zemských desk. A to jsou vlastně jen skrovné pozůstatky z toho, co si jezuité r. 1715 po ukončení rozepře dali na plném voze přivézt od svého advokáta.

Ferdinand Leopold stal se zatím viceadmirálem císařského válečného loďstva na Dunaji, velkopřevorem maltanského řádu v Uhrách a konečně hodnostářem téhož titulu a velikého panství v království českém. Jím vyměla r. 1721 po meči první ze dvou hlavních větví svobodných pánu Dubských z Třebomyslic.

Zakladatelem druhé větve podnes žijící byl jiný syn Viléma Dubského z doby bělohorské — Bohuslav Ždeněk. Ten zdědil hospodářské vlohy svého kdysi bohatého otce v nejlepším slova smyslu. Probíval se v mládí a v mužném věku dosti těžce na několika menších statcích po sobě, zakotvil konečně na pevně r. 1679 zakoupením manského statku biskupského v Biskupicích na Znojemsku. Biskupice zůstaly po 80 let majetkem trojí další generace po něm. Dokáže všechny momentů na výběr poskytuje pro tu dobu arcibiskupský archiv v Kroměříži, kdež záznamy k jednotlivým panským statkům jsou přehledně uspořádány.

V polovici XVIII. věku začaly se u celé řady šlechtických rodů na Moravě jevit smutné následky tehdejších válek majetkovým úpadkem. Ten postihl také posledního držitele Biskupic barona Jana Karla, jenž r. 1760 přišel o celý statek tou měrou, že sám i spoludržitel bratr jeho zemřeli v úplně chudobě.

Už už zdálo se, že nad rodem Dubských z Třebomyslic se zavírají dravé vlny osudu, aby pro další dějinné budoucno utonul beze stopy jako mnohé šlechtické rody jiné; zbylo tu však několik nadějných výhonků, jimiž staroslován rod nově vypučel a rozkvétal. Z podnětu císařovny Marie Terezie dostalo se nedospělým synům posledního držitele Biskupic přiměřeného vzdělání, s jehož podkladem se později domohli takového postavení v úřadech i ve společnosti, že dva z nich stali se praocti trojí hraběcí linie: jednu z nich reprezentuje dnes Albrecht na panství v Lycicích, druhou Adolf v Žadlovcích a třetí Viktor ve Zdislavicích. Tam se r. 1830 narodila Marie hraběnka Dubská z Třebomyslic, později provdaná Ebner-Eschenbachová, jež proslula jako beletriecká spisovatelka.

Tolik jakoby prospektem k chystané monografii. Život šlechtických rodů je neposlední součástkou života lidu, s kterým se šlechtičtí jednotlivci jako majitelé statků nebo v úřadech stýkali. Dlouhá řada různých osob i osad a statkových celků dá se podrobným rodopisem historicky blíže osvětliti. Ilustracemi a osobními episodami se četba učiní zajímavější. Po té stránce může rodopisná monografie přijít vhod i širší, nejenom odborné veřejnosti. Jest si jen přáti, aby tato nová kniha zasloužilého místopisce a genealoga vyšla co nejdříve.

Dr. Zdeněk Nejedlý, Bedřich Smetana. V Praze 1924, nákladem Hudební Matice Umělecké Besedy. Svazek I. (450 stránek se jmenným rejstříkem). »Doma« obsahuje rozsáhlé články o rodu Smetanové a rodin s ním zpřízněných. Skvělý popis kulturního a společenského života na českém venkově v 18. století svědčí o autorově hlubokém badání a ohromném, s láskou propracovaném materiálu, a dává celému dílu zvláštní cenu kulturně-historickou. Mezi hojnými ilustracemi nalézáme krásné reprodukce portrétů Smetanových rodičů a také facsimile matričních zápisů křestních a jiných rukopisů. Dále mimo rodomenky nejstarších Smetanů v Hořicích (na str. 69) jako přílohy další rodomeny, a sice tab. I.: Smetanové v Plošticích (zpřízněné rodiny: Barcal, Bednář, Cibulka, Dušek, Hodic, Holeček, Komárek, Pavlík, Petříček, Polák, Pokorný, Sádovský, Souček, Srdíčko, Trumha, Vančura), tab. II.: Smetanové ve Sloupně a ve vsi Roudnici (rodiny zpřízněné: Chlupáček, Lhota, Matějka, Novák, Rožek, Runer). Smetanové v Hořicích (rodiny zpřízněné: Bičíšta, Černohlávek, Neumann, Rýgl, Šikmý, Steklý), tab. III.: Smetanové v Něchanicích (zpřízněné rodiny: Fornpach, Havel, Jásenský, Langer, Nožička, Pokorný, Sambera, Sykora, Valeš, Vozáb a Žďár) a tab. IV.: rod Strunků v Klenici (zpřízněné rodiny: Bonát, Brožek, Josifko, Fišera, Petráček, Smetana a Žďár), a Smetanové v Sádově (zpřízněné rodiny: Berka, Červinka, Jeřábek, Klečka, Konečný, Ornst, Struna, Vejnar). V odstavcích pojednávajících o rodině Lynkové (Link), z které pocházela matka mistrova, shledáme se se jmény těchto rodin: Erban, Faber, Ježek, Kubelka, Kupka, Lhota, Sosnovec z Vlkanova, Štefan, Stephan a Straka z Nědabylic.

Procházka.

Helfert Vlad., Jiří Benda. Příspěvek k problému české hudební emigrace. I. Část (Základy). Spisy filosofické fakulty Masarykovy university v Brně, číslo 28. Brno, 1928, 8°, str. 214, i vyob. v textu, IV. přílohy. Cena Kč 28.—

Profesor Masarykovy university v Brně, Dr. Vladimír Helfert, podal již ve své dřívější knize o hudbě na zámku Jaroměřickém pěkný příklad genealogické studie o rodovém původu hudebníka Míchy.* Nová jeho monografie o českém hudebníkovi Jiřím Bendovi (1722—1795), proslavivším se v Německu, je dalším dokladem, jak osobnost vyrůstá z předpokladů daných rodem, a jak studium rodopisné jest důležité pro vysvětlení pochopení jednotlivých jevů v minulosti i přítomnosti.

Jiří (Antonín) Benda narodil se koncem června 1722 v Starých Benátkách z otce Jana Jiřího, tkalců a hudebníka a matky Doroty Brixiové, dcery školního mistra. Oba rodičové pocházeli z rodin s hudebním nadáním: »u Jiřího Bendy a jeho sourozenců nastává dědická kumulace hudebnosti po otci i po matce«, a v jeho generaci »spojuje se samorostlost (po otci) s kultivovaností hudební (po matce)«. Helfert líčí hudební a kulturní ovzduší, v němž Jiří vyrůstal: v úzkém prostředí domácího muzikantství a duchovního života na zámku benáteckém, jenž byl odleskem sporckovského baroka v Lysé a v Bon Repos. Vedle toho čerpal hudební poznání v benátském kostele. Od svého třináctého roku je Jiří Benda studentem: zprvu v piaristické koleji v Kosmonosích, 1739—42 v jesuitské kolejí v Jičíně. Dojmy odtud zanechaly u Bendy trvalé stopy pro celou další uměleckou fysiognomiю. R. 1742 stěhuje se rod Bendů do ciziny, do Berlína, jak z příčin umělecko-hospodářských, tak i náboženských. Rodiče Bendovi patřili k tajným nekatolíkům, syn František emigroval již 1729 a přestoupil k protestantismu. 1734 násleoval syn Jan. Rodiče putují za dětmi a vracejíce se, přinášejí do Čech zapovězené knihy. Měli z toho vyšetřování. Když pak 1742 pruská vojska zaplavila Čechy a král Bedřich II., jenž si Františka Bendy vážil jako dobrého muzikanta, projevil přání, aby také jeho bratři vstoupili do pruských služeb, bylo o emigraci celé rodiny rozhodnuto. Ale Bendové neprchli, nýbrž odešli legálně: na zakročení královo byli svou vrch-

* VI. Helfert, Hudební barok na českých zámcích. Jaroměřice. Praha 1916 (Č. Akademie).

ností, hrabětem z Klenova, z poddanství propuštěni. Rodiče a šest dětí octlo se tak na berlínském dvoře: »byla to hotová kolonisace královské dvorní kapely pruské příslušníky Bendova rodu«. V Berlíně spolu s rodiči přestoupil také Jiří k protestantské víře. Rodině vedlo se tam dobré, ale »dobrá, nezkažená krev našeho lidu, která byla takto vočkována do cizího těla, po tragickém zákonu emigračním přinesla sice cizímu organismu mnohonásobný užitek, aby se sama nakonec v cizí krvi rozplynula«. Z domácí tradice evangelických písmáků a muzikantů a ze studijních poznatků v kolejí jesuitské vytváří se v dvacetiletém Jiřím Bendovi na cizí půdě, uprostřed kultury dotud nepoznaná, nová umělecká osobnost. V posledním čtvrtletí 1742 nastupuje Jiří Benda jako druhý houslista v královské kapeli berlínské, v níž bratr jeho František byl houslistou prvním — dvorní orchestr potřeboval sesílení, neboť v prosinci 1742 byla v Berlíně otevřena opera. A tou se Jiřímu Bendovi otevřel nový svět... Ale »nikdy zcela nesplynul s berlínskou školou skladatelskou, vždy si dovezl uprostřed tohoto cizího prostředí zachovati něco z toho, co si přinesl z vlasti; dovezl synthesou přinesených rodových a tradičních složek s novými vlivy berlínskými vytvořiti si vlastní, individuální projev skladatelský«.

Dokázati toto tvrzení rozborom Bendova díla slibuje autor v částech dai-ších, aby dána byla »konečná odpověď na otázku Bendova emigračního typu«.

Tímto náčrtem I. části knihy Helfertovy o Jiřím Bendovi skutečný obsah její ani zdaleka není plně naznačen. Díváme-li se na ni se stanoviska genealoga, nemůžeme v ní neviděti skvělého vzoru pro práce rodopisné. Je to historie rodu, kde každičké datum je přesně doloženo, kde každý motiv je odůvodněn, a kde osoby líčené jsou stavěny do výstižně načrtaného prostředí doby a poměrů. Dr. Helfert nám tu líčí poměrně stručně, ale názorně a živě ovzduší na rozhraní 17. a 18. století, rozklad baroka, vítězný pochod osvícenství, zápasy starých a nových myšlenkových proudů a jejich odrazy v umění. Příslušníky rodu Ben-dova a Brixiova líčí tak živě v jejich životním okolí, jejich zděděné sklonky a záliby, klopotný život vesnických muzikantů, hrajících po hospodách, muzikantství samorostlé pronikáne muzikantstvím kultivovaným, tryskajícím ze zámecké kultury na náš venkov. Je tu vypsán hudební barok na zámku benáteckém, v tamním kostele, jak to působilo na duši Jiřího. A když tento odchází na studie, nalézáme v knize obšírnou liceř tehdejšího řeholního školství. Plných šedesáte stran zaujímá kapitola II. »U jesuitů«. Je to kapitola poučná, je to část naší kulturní historie z doby »temna«, psaná jímaře a věcně, bez tlumení světel a zvětšování stínů. A podobně další oddíl, — emigrace, odchod z domova a zakotvení v Berlíně — jsou daleko více než pouhým biografickým náčrtem, jsou opět životním vypsaním politických i kulturních poměrů doby. Slovem kniha Helfertova, poutavě psaná, měla by najít čtenáře také mimo úzký kruh odborníků, ať historiků nebo hudebníků, a kdo po ní sáhne jen ze zájmu rodopisného, nedloží ji bez mnohem užitku. Připojená mapa Benátek se znázorňuje místním usídlením rodů Bendů a Brixů s genealogickými daty podle materiálu konservátora a virtuosa J. Čeledy, vhodně knihu doplňuje a vyzdvívá muzikantský ráz severovýchodních Čech.

Ms.

Rodopisné Rozhledy. Z pravěku do novověku. Sepsal a vydal A. P. Šlechta. Díl I. Svazek 1. Duljebové neboli Bužané v zemích alpských. Slovanští vévodové Přibina a Kocel. Kocelovci dědicové. Rozrod Borutovců. Praha 1922, str. 58, 1 příl. — Svazek 2. Rozrod Přibinových a Kocelových dědiců. Původ a rozrod pánů z Kuenringu. Praha, 1923, str. 634, 16 příloh. — Díl II. Sv. 1. Dějiny Karlíků z Nežetic od jejich počátku až dosklonku 16. století. 1924, str. 237, 2 příl. — Sv. 2. Jiřík VII. Karlík z Nežetic, zdatný účastník české revoluce z r. 1620 a jeho potomci v exilu. 1925, str. 152. — Díl III. Sv. 1. Karlíkové pobělohorské. 1927, str. 142. — Sv. 2. Dr. techn. Ing. Hanuš Karlík a jeho rod. 1928, str. 235, 1 příl. —

Díl IV. sv. I. Jan Šlechta ze Všehrd 1466—1525 a jeho rod. Díl. Věra Kosinová, Přehled a doplněk listáče Jana Šlechty ze Všehrd. 1925, str. 167. — Sv. 3. Český průmyslník Bedřich Šlechta. Na oslavu jeho 70. narozenin. 1927, str. 155, 8 příloha.

Pod souborným názvem Rodopisných Rozhledů a s výstižným podtitulem Z pravéku do novověku vyslal známý genealog a odborný spisovatel Antonín Petr Šlechta od r. 1922 za šest let celkem devět objemných svazků do světa — objemné dílo rodo- a životopisné, zdánlivě z různorodých částí složené, ale přece nepostrádající jednotičního motivu. Spřátele s cukrovarnickou rodinu Karlíků, pídal se autor od let po zprávách o nejrůznějších rodech toho jména. Sám o tom praví: »Nešlo nám při tom o vyhledání nějakého šlechtického přídomku pro rodinu přítelovu. Všimali jsme si všech Karlíků... A kam jsem až zabíčil, když jsem tak vedle jiných Karlíků stopoval i starý šlechtický rod Karlíků z Nežetic! Pátral jsem po jeho původu. Pocházel z nejjižnějšího cípu Čech, z Doudlebska, kde dosud starodávná jeho kolébka, ves Nežetice, kvete. Nastala tu otázka, kdy a kým byly založeny tyto Nežetice, již r. 1186 v listině vévody Bedřicha připomenuté. A tu jsem byl nucen prozkoumati staré i nové studie o kolonisaci oné, kdysi pralesem pokryté krajiny a dospěv k přesvědčení, že na této kolonisaci měly velký podíl rakouští pánonové z Kuenringu, ba že dokonce oni to byli, kteří naše Nežetice založili, dal jsem se svým badatelským zápalem ještě dále světí: stopoval jsem rod pánu z Kuenringu, chvalně známých i z našich národních dějin, až do šerého pravéku a konec konců: získal jsem zcela nové, v Rakousích úplně neznámé zprávy o tomto rodu, a nejen to, zašel jsem při tom hluboko do dějin Slovanů v zemích alpských a poznal jsem, že jsme o jejich původu, o jejich sídlech a mohutnosti, o jejich panovnících a rodinách těchto neměli správných pojmu.« Tak zavedia autora »rodopisná pátrání do nejzajímavějšího a aktuálního studia kolonisace zemí českých a rakouských, a po této stránce k výsledkům, na něž by byl historik nevedený rodopisem sotva kdy přišel.«

Autor vychází od otázky, odkud přicházejí Duljebové, připomínaní v 9. století mezi Slovany střední Evropy, a vyslovuje domnění, že tam přišli v VI. století, byvše sem Avary zatlačeni z ruské Volyně. Postupuje ve svých vývodech podle místních jmen, dovozuje, že sídlo Duljebů jež podle svého původu od řeky Buga zvali Bužané, krylo se pak s územím někdejší Karantanie. Za jednoho z posledních jejich věvodů pokládá Přibinu, »jehož původní úděl se rozkládal v Dol. Rakousích nad Dunajem až na východ k hranicím moravským«, že tudíž nebyl vůbec údělným knížetem moravským, že nesdílil v Slovenské Nitře. Konstruuje celý rozrod přes Kocela a Svatopluka až do 12. a 13. století, kdy v potomcích uvedených knížat spatruje předky různých známých panských rodů, mezi nimi též Kuenringů a našich Vítkovců. Od těchto pánu z Kuenringů, jejichž panství se prostíralo až do jižních Čech, pocházel jihočeské rudy z Doudleb a z Ciplína, a opíráje se o totožnost znaků, využívá z jihočeské vesničky N. nedaleko Budějovic rod Karlíků z Nežetic, rozdílných od moravských vladků z Nežetic. A odtud pak se počíná souvislá historie Karlíků z Nežetic, z nichž Mikuláš připomíná se poprvé r. 1429. Zevrubným rodopisem potomků Mikulášových až na sklonek 16. věku dovedeným zavírá se I. část II. dílu práce Šlechtovy. V následujícím oddílu lze podrobě osudy Jiříka VII. Karlíka z Nežetic, »zdatného účastníka české revoluce z r. 1620« jakož i jeho potomků v exilu. Nadhozuje otázku, zda rod tento potomstvem zmíněného vynikajícího exulanta opravdu úplně vymřel, dovozuje velikou pravděpodobnost, že v Čechách po bitvě bělohorské zůstali Karlíkové zchudli a žili ve městech a vesnicích jako prostí sousedé nebo sedláci, neužívajíce již šlechtického hesla svých předků, než toliko zděděného občanského příjmení Karlík. Pobělohorskými Karlíky zabývá se pak I. svazek III. dílu, v něm Slechta se rozepisuje o všech Karlíčích (místy i Tkadlíky se zovoucích), kdekolik jen se jich dopídl. 2. svazek je věnován rodu a památce proslulého našeho cukrovarníka dr. techn.

Ing. Hanuše Karlíka. Ze Sušicka vyvádí je Šlechta s pravděpodobností, že jsou potomky v Čechách zůstavené rodiny výše zmíněného exulanta Jiříka VII. Karlíka z Nežetic. Je to skvěle písaná historie mlynářské rodiny, z níž vychází P. Jan Hugo Karlík (1807—1894), profesor dějin a církevního práva a převor kláštera v Teplé a konečně Ing. Hanuš Karlík jakožto členové zvláště vynikající. — Čtvrtého dílu svazek 1. věnován jest proslulému českému humanistovi Janovi Šlechtovi ze Všehrd jako pamětní spis k čtyřstému výročí jeho úmrtí r. 1525. Připojen prací Dr. Věry Kosinové přehled a doplněk jeho listáře. 2. svazek IV. dílu, jenž má obsahovat »Rod Všehrdů v době Jana Šlechty ze Všehrd« dosud nevyšel, za to z 3. svazku jako zvláštní otisk vydán r. 1926 na oslavu 70. narozenin českého velkopřímyslníka Bedřicha Šlechty v Lomnici n. P. obšírný jeho rodo- a životopis. Podáváme takto jen přehled, co vše jest v rozsáhlých svazcích díla Šlechtova, do něhož autor pojál — u příležitosti jubilea Žižkova také německy psanou stat generála Julia Berana: Žižka als Feldherr; zesnulý August Sedláček o této práci se vyjádřil: »Myslila tu zlatá hlava a psala zlatá ruka«.

Dílo Šlechtovo svědčí o veliké práci a píli. Jak několikráté zdůrazňuje v úvodech k jednotlivým svazkům, chce svými studiemi »upozorniti i naše širší vrstvy obecenstva na důležitost rodopisu«, a co nám tiskem předkládá, má být »typickým příkladem, co vše a co zajímavého lze vypátrati z daných pramenů i o rodinách, které nenáležely k bohaté vysoké šlechtě, nýbrž k národně uvědomělému stavu vládyckému«, a kterak »lze u nás stopovati i dávné rodiny měšťanské, rodiny řemeslníků, sedláků a chalupníků«, že »i takových rodů dějiny jsou zajímavé, že nás poučují, jak těžko naši předkové bojovali za svobodu, jak hrdiné snášeli trampoty, jak dbali o svou čest a poctivé právo a výchovu svých dětí atd. Autor zvolený typický příklad předvádí a sleduje až do zášeří doby, kdy písemné prameny jsou nadmíru skoupé na slovo. Třeba tu pracovati neustále s dohady, hypotésami, místo jistoty stavěti pravděpodobnost. Jest přirozené, že jiní jinak mohou smýšleti, jinak kombinovati. O starých partiích definitivní usudek nelze podati pouhým pročtením: nutno zpět k pramenům a prodělati vše znovu; nejtrefněji se po té stránce vyjádřil nepochybnej Dr. Mitis, řka, že práce Šlechtova obsahuje takovou spoustu materiálu a poukazů, že ji nelze prostě přecházeti. A totéž měrou ještě zvýšenou platí zajisté o partiích pozdějsích. Teprve až vyjde spolehlivý rejstřík k celému dílu, buď patrno, jaké bohatství zpráv je tu sneseno netoliko o Karlících a Všehrdech, nýbrž o stech, snad tisících rodech a rodinách všech stavů, jak mnoho materiálu je tu odkryto v nejrůznějších oblastech a archivech, kolika rodopiscům bude podána stopa k dalšímu sledování. Po té stránce zvláště poučné jest vypsání autorovy pouti po stopách českých exulantů v archivech zahraničních (II. 2. str. 11 sl.). K tomu přistupuje, že Šlechta všude vypravuje prostě, nehledaně a nenudí ani tam, kde výčet mnoha dat a jednotvárných faktů u jiných autorů se stává pravým suchapřem. A proto nelze než s napětím očekávat vydání svazků dalších.

Ms.

JUDr. & Ph. Dr. Robert Maršan: Rok 1848 dle deníku vlasteneckého učitele Františka Václava Karlíka v Rokycanech. V Praze 1929. (Český čtenář.) 97. str.

Spisek tento podává zevrubný deník rokycanského učitele Karlíka a jest věrným obrazem politického a kulturního prostředí malého města českého v pohnutém revolučním roce. Obraz tento jest tím cennější, že paměti psány jsou nestranně a svědomitě i současně s dobou, kterou líší. Tím stávají se mimorádně důležitým pramenem historickým, který v době současných memoir zajímá velmi význačné místo.

Se stanoviska rodopisného jsou paměti pozoruhodny, nejenom pokud se týče rodiny autora samého, (týž byl otcem známého cukrovarníka našeho Dra. Hanuše Karlíka), nýbrž mají význam i pro Rokycany a jiná města, kam Karlík zajížděl a kde měl známé.

To potvrzuji jména četných osob a rodin, s nimiž se stykal a o kterých zachoval nám věrné a zajímavé záznamy.

Spisek doprovázen jest několika časovými ilustracemi a zdařilým snímkem rukopisu Karlíkova. Vydatel opatřil jej zevrubným úvodem historickým a hojnými vysvětlivkami.

Peter v. Gebhardt. Geschichte der familie Brockhaus aus Unna in Westfalen. (Tištěno jako rukopis nákladem firmy F. A. Brockhaus v Lipsku, 1928, 616 str. 4° s četnými obrazy, podobiznami, rodokmeny, vývody předků a znakovými přílohami. Prodejní cena podle výpravy 80—115 marek.)

Když tato kniha na jaře m. r. tiskem vyšla, vzbudila rozcuch a podiv i v Německu, kde krásné rodinné kroniky nejsou na knihkupeckém trhu žádnou významostí. Opravdu je to kniha zasluhující zmínky nejen pro svou nádhernou, bohatou výpravu, nýbrž i pro své vzorné vnitřní uspořádání. Kroniku sepsal Petř z Gebhardtu, rodopisec v Německu naslovo vzatý a známý též co historik, neboť přispíval k známé edici »Monumenta Germaniae Historica« a vydal samostatně nejstarší knihu Berlinských měšťanů ze století 15. Avšak kronika Brockhausů není jen jeho dílem. Přes 70 let pátrala rodina Brockhausů sama a teprve, když nasbírala tolik pramenů, že mohla pomýšleti na vydání kroniky, pověřila Gebhardta redakcí a doplněním sebraného materiálu, než i potom povolala ještě řadu odborníků k spolupráci pod vedením Gebhartovým. Není tudíž divu, že se dějiny Brockhausů staly takto vzorným dílem v každém ohledu a že odpovídající celou svou úpravou i obsahem velikým nákladům, jež Brockhausové na jejich vydání obětovali. Kronika je zahájena poučnými článcy o původu jména Brockhaus, které bylo původně názvem různých osad, potom však, a to již od 13. stol., i jménem rodinným. Dále následují dějiny všech rodů, kteří se nazývali až do konce 15. stol. po svých sídlech »von Brockhausen«. Byly to vesměs rodiny ministeriální, služebná nižší šlechta, usedlá na pobřeží rýnském a ve Vestfálsku. Mnozí z těchto rodů proslavili se v dějinách svého okolí a tak se v kronice setkáváme s důkladným popisem leckterých historicky zajímavých příběhů, které se v uvedených krajích tehdy udály. Nato přechází autor k hlavnímu předmětu své knihy, k rodopisu a dějinám oné rodiny Brockhaus, která žila od počátku 16. stol. v městě Unna ve Vestfálsku a která dosud kvete ve dvou pošlostech, již přes 300 let od sebe oddělených. Rodokmen této vestfálské rodiny Brockhaus se počíná Janem tho Broickhusen, jenž se kolem r. 1530 stal měšťanem v městě Unně a pravěpodobně pocházel z oné staré šlechtické rodiny Brockhausenů, která své sídlo měla bezprostředně u města Unny na tamním dvoře Ober-Brockhausen. Jeho syn Gerard se psal již »Brockhaus« a byl konšelem v Unně. Rodina Brockhausů tím v městě zdomácněla a náležela tam po více pokolení k předním rodinám městanským. Gerardův pravnuk Eberhard III. Brockhaus (n. 1642; † 1689) byl evangelickým farářem a vikářem v Altoně a jeho synové Heřman a Eberhard, kteří jako otec byli rovněž faráři a vikáři, založili ony dvě hlavní větve svého rodu, které dosud kvetou, a to Heřman v Plettenberku, Eberhard v starobylém městě Soest. Z Plettenberské ratolesti zrodili se pokolení za pokolením pilní živnostníci, průmyslníci, ale i učenci a zdatní vojínové. Hlavním představitelem této plettenberské linie je dnes tamní velkoprůmyslník Valter Brockhaus, který společně se svým strýcem Janem (Hanusem) Brockhousem v Lipsku, nynějším náčelníkem soestské větve, o vydání této kroniky nejvíce se zasloužil. Soestská ratolest zmohutněla zejména zásluhou jednoho syna svého zakladatele, a to faráře Melchiora Brockhause, který byl otcem 15. dítek. Z nich nejvíce vynikl Bedřich (Friedrich) Adolf Brockhaus, který r. 1805 v Lipsku založil po něm pojmenovanou a dnes světoznámou nakladatelskou firmu F. A. Brockhaus. Jeho životopis, vypsání životních osudů jeho potomků, jakož i jeho bratrů a potomků těchto až do doby dnešní jest podnětem IV. dílu kroniky. Téměř všichni členové této pošlosti bývali knihkupci nebo měli jiná vědecká povolání. Také dcery jejich provdaly se vesměs do různých rodin známých jmen a kronika udává přesně i jejich po-

tomstvo. V V. dílu knihy jsou uveřejněny vývody předků dítek obou dnes hlavních představitelů rodu, velkoprůmyslníka Valtera Brockhause v Plettenberku a Jana Brockhouse v Lipsku, který je nyní šéfem firmy F. A. Brockhaus a je pravnukem jejího zakladatele. Tyto vývody sahají daleko nazpět do minulosti, neboť vykazují plních 14 pokolení a čteme tu historická rodinná jména téměř ze všech dílů světa. Také Československo je v tomto zajímavém přehledu předků četně zastoupeno. Po V. oddělení knihy následuje ještě objemný dodatek: původní znění v knize citovaných důležitých listů, počínajících se r. 1241, pak soupis všech spisů, které členové rodiny Brockhausovy buď sami vydali nebo které o nich jednají, dále soupis všech dosud zachovalých rodinných obrazů sestavený přesně podle předpisů moderní ikonografie a konečně velice zdařilý rejstřík, jenž sám plní 64 stran objemné knihy.

A. P. Šlechta.

Roman Frh. v. Procházka, *Meine zweiunddreißig Ahnen und ihre Sippenkreise. Familiengeschichtliches Sammelwerk*. Leipzig, 1928, str. 864, mnoho příloh. Bibliothek familiengeschichtlicher Arbeiten, Band 7. (Verlag Degener-Spoer.)

Obsáhlou tuto knihou dostalo se rodu Procházků, potomkům Jana Procházky, v prvé polovině 16. století obyvatele města Slaného, zcela originální rodinné kroniky. Kdežto obvyklá a zpravidla doporučovaná forma takovýchto děl vychází po všeobecných statích o rodovém jménu, znaku, původu, atd. od nejstarších předků a provází čtenáře v časové posloupnosti dějinami rodu, šel autor této knihy cestou zcela opačnou. Vzav za podklad svůj vývod o 32 předcích, očíslovaných podle způsobu Kekulova, navazuje na svou vlastní osobu biografie jednotlivých svých předků od č. 2, až do č. 63.: vypisuje nejprve život svého otce (č. 2), pak své matky (č. 3), dále svého děda (č. 4) a babičky (č. 5) s otcovy strany, podobně (č. 6 a 7) se strany matčiny, atd., přidávaje ke každé osobě také rodopisná data o jejich sourozencích a bližších i vzdálených příbuzných. Teprve u osob nejvyšší řady tohoto vývodu (č. 32–63) podává předchozí historii rodového původu, tedy Procházků při č. 32). Tento oddíl biografii třicetidvou předků s jejich příbuzenstvím zabírá sám 741 tiskových stran mediánové osmerky, načež následují četné opravy a doplňky, seznam značek a zkratek, a konečně řada tabulek, podávajících materiál statistický a srovnávající. Po výčtu 25 příslušníků a příbuzných rodu, zahynulých ve válkách evropských, následuje přehled sociálního původu a příslušnosti, vlastností plemenných, příslušnosti náboženské, výčet povolání, zvláštních nadání, povolání dědičně se udrževších aspoň ve třech generacích, atd. Nalezneme tu výskyt duševních chorob nebo sebevražd u příbuzenstva, zkoumání o onemocnělých tuberkulosou a rakovinou, pak o závažnějších chorobách vůbec. Zajímavá jsou data o početnosti dětí v jednotlivých rodech předků, o poměru počtu synů a dcer, o pohlaví dětí prvorzených, o dosaženém věku, o stáří v době sňatku, o úmrtí ve věku dětském, o implexu (ztrátě předků — v případě autorově teprve v osmé generaci.) Také bezzenství a vymírání jednotlivých rodů, z nichž předkové pocházeli, věnoval spisovatel svou pozornost, a sestavil přehledně také jejich společenský vzestup nebo peklesnutí. Pozoruhodna je statistika o původu z venkova nebo z města: z 32 rodů Procházkových předků jest 13 původu městského, ostatní pocházejí z venkova, a po meči z nich dosud již vymřelo 15 venkovského, z městského původu. Autor neopoměl podat data o vystěhovalectví příslušníků rodových a příbuzných do Ameriky (20 osob), vypisuje rodinný typus a zvláštní znaky tělesné, výšku růstu, tloušťku, barvu vlasů a očí, a nakonec i data o postavení nebeských těles ve chvílích narození, a to u 96 předků. Knihu, již zdobí množství zdařilých reprodukcí rodinných podobizen a objektů (domy, hrobky, atd.) zakončena jest: pracným a velmi spolehливým rejstříkem jmenným (asi 10.000 rodů), rejstříkem všeobecným a celkovým obsahem.

Knihu Procházkova podává historii třiceti dvou rodin a obraz nadmíru hojného jejich příbuzenstva, namnoze příbuzenstva již hodně vzdáleného. Po-

dává netoliko historii, všímá si všeho, co moderní rodopisec má činiti předmětem svého zkoumání nebo aspoň zaznamenání, nepomíjí ani grafologické posudky o písmu jednotlivých osob. Setkáváme se v knize této se spoustou jmen známých rodin a osobnosti, jmennujeme jen jména Heyrovských, Palackých, Riegrů, Destinn, nalezneme tu jmena všech skoro českých i mnoha cizích rodin šlechtických, najdeme tu i Jiřího z Poděbrad a Karla Velkého. Toto sledování posloupnosti předků až do takových podrobností, namnoze na počítačem, jen přetištěných rozrodů neb vývodů starších autorů, i s jejich chybami, se někdy spisovateli vytýká. Ale to není takovou závadou, aby kniha šmahem měla být odsuzována, Chyby má každé dílo lidské, a není to jen vytrvalá pite mladistvého autora, jež snesí a usporádavší rozsáhlý materiál zasluhuje upřímné uznání. Procházkova kniha nemá svoji cenu jen pro rodinu, má svou cenu obecnější: autor dává tu konkrétní příklad, co vše se může podrobiti rodopisnému zkoumání a dokumentuje svým celkovým pojetím veliký význam rozrodu, vzájemné prostupování jednotlivých společenských vrstev, mísení krve i stavovské příslušnosti. Slovem: ukazuje, jak může být podobná práce všeobecnou, zajímavou i poučnou. A poslouží platně v práci zajisté nejednomu rodopisci, podá informaci nebo uvede na nové stopy.

Ms.

Monografie měst. Jest radostným zjevem, že v řadě našich měst nalezli se netoliko schopní a nadšení historiografové, nýbrž i obětaví činitelé, kteří se přičiňují, aby plody namahavé a leckdy celoživotní píle dějepiscovy tiskem dosaly se do rukou veřejnosti. Právě v posledních letech vycházejí současně podrobně zpracované dějiny několika našich městských obcí, jež nám rodopiscům jsou tím vitanější, že vedle četných zmínek o městských funkcionářích a služebnících, o jednotlivých jakkoliv v dějinách obce vyniknivých přináší také hojně zprávy o rodech a rodinách v městě usedlých, jež sledují začátek po několik generací a doprovázejí rodopisními tabulkami, vyobrazením erbů, náhrobků, atd. Vedle trojdílných Sedláčkových dějin města Písku, Šimákových ještě neukončených Příběhu města Turnova z doby předválečné zmiňujeme se dnes z novějších předešlím o Dějinách někdejšího královéhradeckého kraje, Klatov, jež píše prof. Dr. Jindřich Vančura, známý historik a překladatel prací Denisa Vojtěcha. Vychází nákladem města Klatov ode dvou let, a dosud není ukončen ještě I. díl — čtyři dosud vydané jeho svazky zahrnují již dnes 1364 stran lexikonového formátu a obsahují vedle zeměpisného obrazu a vylíčení pravěku Klatovska i jeho Slovanského osazení pověšné dějiny města od 13. století až do bitvy bělohorské. Jestli i v těchto kapitolách genealog nalezne mnoho zpráv rodopisnou, další statě o vnitřním životě v Klatovech jsou vlastně jedinou velikou prací rodopisnou. Téměř půlčtvrtá sta stran jest věnováno dvacetí klatovským rodinám erbovním, jejichž osudy jsou tu vypsaný s monografickou důkladností, podobně pojednáno i o jiných (dvaceti) předních rodinách Klatovských (přes 100 stran). Následující oddíly o zemědělství, o jednotlivých řemeslech, živnostech a povoláních rovněž jsou plny údajů rodopisných. Ovšem autor zatím nesleduje tyto genealogie za bitvu bělohorskou, připovídá však u jednotlivých — pokud zůstaly v Klatovech — pokračování v periodě pozdější. Právě tyto rodopisné práce, spočívající netoliko na ovládnutí dosavadní literatury, nýbrž hlavně na původních pramenech, ukazují jaké jest v našich archivech ukryto bohatství zpráv o předcích dnešního obyvatelstva, zprávy namnoze tak zapomínané a nepovšimnuté. Není v nich světová historie, ale je v nich živa historie národa v nejmenších jeho složkách, jednotlivých rodinách i rodech, v nich nejmarkantněji zračí se duch doby, civilisace i kultura. Prof. dr. Vančura ukázal nám v těchto genealogických rodin klatovských, co vše se skrývá v zápisech městských knih, a jaká škoda, kde nepřízní dob a ještě více z neporozumění se nedochovaly. Krásný tisk činí líčení autorovo tím přístupnějším a vhodné je ilustrují četné rozrody, vyobrazení znaků a jiných památek. Jsme přesvědčeni, že kniha prof. Vančury stane se vydatným zřídklem zpráv rodopisných a umožní mnohým občanským rodům sledovati svoji hi-

storii do doby předbělohorské. — Velmi pěknou monografií o dějinách svého města mají z pera J. Sakaře Pardubice n. L. a b. V letech 1920—27 vyšly tři díly, každý po dvou částech, rovněž nákladem města, v pěkné úpravě a s četnými ilustracemi. Pro dějiny obcí bývá nesnadná periodisace, a rozdělení různých kapitol v každém období se opakujících ztěžuje přehlednost vývoje. Prof. Sakař látku jednotlivých kapitol zabírá vždy najednou od počátku až do nejnovější doby a tak podává vždy ucelený přehled. V dílu prvním lící dějinný přehled města, zámku a bývalého panství až do roku 1900, v díle druhém zřízení městské, ve třetím život náboženský a školství. Mají následovat ještě další tři díly: IV. Místopis pardubický. V. Dějiny pardubických živnosti a spolků, a VI. Správa býv. pardubického panství. Je tedy vydáno teprve asi polovina celého díla, ale již z toho, co dosud vyšlo, vidno, že máme před sebou dílo vykonané stejně s nevšedním pílí a láskou, jako založené na poctivém studiu pramenů a látce všeestranně ovládnuté. A také v této knize najdeme opět mnoho rodopisného materiálu, v každém díle, a podrobné rejstříky jmenné i věcné na konci každého svazku nesmírně ulehčují orientaci a hledání. Jednotlivé hlavy dílu II., o městském úřadě a renovaci konšelů, o pardubických primátorech a rychtářích, o sousedech, jejich přijímání, o osobích šlechtických, erbovních a dvořanech, atd. jsou zvláště bohaty na zprávy rodopisné. — Také starobylé panské sídlo, Jindřichův Hradec, prací Františka Teplého dostává svou široce založenou monografií, rovněž nákladem obce. Dosud vyšly dvě části I. dílu, obsahující všeobecnou část a lící dějiny města od nejstarší doby až do vymření Telecké linie pánu z Hradce v r. 1604. Jako u všech středověkých panských měst také zde dějiny vládnoucího rodu proplétají se s dějinami obce co nejúzceji a vlastně splývají. Tak monumentální práce archiváře Teplého stává se také historií Rožmberkům sesterského rodu pánu z Hradce. Probírá počátky Vítkovců a vyslovuje domnění, že snad vysíli z Vitorazska, a lící jejich rozšíření i vzrůst moci. Spisovatel vypisuje dějiny rodu i města na podkladě co nejširší, a tak jeho dílo stává se historií rozsáhlého území kolem samotného Hradce, ba leckdy jsou to dějiny země, jež obrázejí se v osudech obce. Dílu dostalo se velmi krásné výpravy, množství obrazů a několik příloh dobré doprovázejí poutavé líčení slovní. Pro rodopisné nazírání 16. století je v knize zajímavý doklad: pan Adam z Hradce sestavil sám, nebo dal si sestaviti svůj rodokmen, jdoucí na zpět prostřednictvím krve věvod minstrberských, z krve Jiřího z Poděbrad až k praotci Adamovi v ráji. Teplý tuto »raritu« celou otiskuje. — Týž autor k vydání zpracoval a připravil posmrtné dílo předčasně zemřelého faráře Švihovského Františka Zemana Knihu o Švihově a okolí. Teplý přejal odkaz svého přítele a druhu od mladých let, aby pietně dokončil, doplnil, rozhojnil a definitivně upravil, co bylo snem zemřulého: vydání samostatné knihy, o níž celý život pracoval. Švihovu dostalo se tak rovněž knihy, již jiná města mohla by mu záviděti. Genealog sledující rody na Švihovsku, neobejdě se bez této pilně práce, jež vedle důkladných rodopisů o tamních vrchnostech přináší také velké množství zpráv o řadě rodů jiných, šlechtických, městanských i vesnických. — Topografickou literaturu naší obohatil také pilný genealog a vlastivědný pracovník Josef Pilnáček dvěma rozsáhlými pracemi: Paměti městyse Černé Hory (1927, str. 503, nákladem vlastním) a Paměti města Blanska (1927, str. 468, nákladem města). V obou těchto dílech autor postupuje od nejstarších dob a prvních dochovaných zpráv, lící posloupnost vrchnosti s podrobnými rodopisy jejich, všímá si obyvatelstva, národopisu, poměrů hospodářských i kulturních až do nejnovější doby. Přináší mnoho nového a krásná úprava, doplněná množstvím vyobrazení, reprodukcemi starých pohledů, obrazů majitelů i osob významných v životě obce, řady znaků, mezi nimi mnoho občanských, zvyšuje jenom cenu Pilnáčkových prací, jež vůbec vynikají také tím, že jsou opřeny o archivalie ještě nepoužité a z archivů ne každému přístupných. V souvislosti s oběma těmito publikacemi ještě další monografie téhož autora »Adamovské záryny 1350—1928* (Brno, 1928, str. 102.) Je to reprezentační publikace Akciové společnosti pro

stavbu strojů a mostů v Adamově u Brna. Z vídeňského archivu knížat z Liechtensteinu jest tu sneseno mnoho zajímavého o dějinách železárství v našich zemích a rodopisec rovněž tu najde nejednu cennou zprávu o rodinách hamerských úředníků.

Ms.

Dr. Ignác Horníček: Tlumačov. Popis dějepisný, místopisný a statistický. II. díl. Tlumačov, Místní odbor Národní Jednoty v Tlumačově, 1925, v. 80, (II) + 567 (+4) + 25 obr. + 5 plánů. Cena?

S velkou láskou pracovaného díla Horníčkova, které podle auktorova plánu věnováno jest dějinám Tlumačova v I. 1848—1921 s četnými a obsáhlými »výlety« do daleké minulosti historické, již pro dobu do r. 1621 vylíčil v I. díle »Tlumačova« P. Petr Tesař (Tlumačov, 1921, v. 80, 328 str.), musí být vzpomenuto s uznáním i v našem časopise pro obor a těr od opisné příspěvků. Jesliže v I. a II. hlavě setkáváme se více méně jen se jmény obecních hodnostářů tlumačovských, v kapitole III. (Hospodářské a sociální poměry) dočteme se mnohých rodopisných zpráv jak o bývalých majitelích, tak o přecetných poddaných celého panství Tlumačovského od XVII. století. Obsáhlý, rodopisný materiál chová zvláště hlava IV. (Popis Tlumačova a majitelé domů, str. 125 až 184), kde nás zaujmou zejména popisné seznamy z let 1671—1921, v nichž sledovati lze posloupnost držitelů domů, dále hlava VI. (Správní záležitosti), kde nalezneme seznamy pudmistrů, starostů, členů obecního zastupitelstva, obecních úředníků atd. (Str. 246—249), vrchnostenských úředníků (str. 250—251, 322—324 326), soudců (str. 264), lékařů a porodních babiček (str. 286—287) a velmi důležitý pro rodopis soupis tlumačovských rodin (str. 312—316). Seznam osob duchovních najdeme na str. 346—349. Zajímavé statistické přehledy úmrtí z I. 1789—1921 čteme na str. 289—293 a výkaz svateb, křtu a pohřbu farníků tlumačovských na str. 151 z doby 1629—1926, doklad to Horníčkova pilného studia matrik. Rodopisná data učitelů sestavena jsou v hlavě VIII. (Školství) na str. 359—361 a 366—368. V hlavě IX. (Kulturní poměry) uvádějí se životopisná data místních intelektuálů (studentů) (str. 373—380) a písmáků a spisovatelů místních (str. 382—383). Pro rodopisce jest důležitá zmínka o místních archivech (str. 381—382), v nichž zvláště upoutají pozornost matriky, počínající se r. 1755 v originále s opisy starších matrik hulínských a kvasických pro I. 1656 až 1755. (Opisy jsou z velké části prací Horníčkovou.) V krátkých dějinách místních spolků (str. 384—395) zase mnoho dat osobních, stejně jako v poslední hlavě v oddílu »Oběti« (str. 502—509), kde uvedena jsou data všech tlumačovských padlých za svobodu ve světové válce. Uvedu-li ještě seznam domácích nabývatelů půdy v pozemkové reformě 1921—1927 (str. 542—550), zachytíl jsem jen nejdůležitější rodopisný materiál, který zahrnul Horníček do své plně sestavené kroniky svého rodiště. Svým přehledem rodopisné látky, obsažené v Horníčkově »Tlumačově«, nahradím snad trochu jmenný rejstřík, který auktor bohužel, jak vysvětluje v »Doslovu« (str. 568), nemohl připojiti. Kjk.

Kniha Fr. M. Čapka, Státní převrat v Č. Budějovicích (Otisk z »Jihočeských Listů« 1928/29 nákladem spisovatelovým) vedle zevrubného vypsání převratu z 28. října 1918 na základě pamětí autorových i četných dokumentárních dokladů s množstvím ilustrací podle původních fotografií, zajímá nás také pojednání o původu známé českobudějovické rodiny Doudlebských ze Sterneku. Vylíčiv totiž události převratové, přináší spisovatel na str. 106 větu, že Němci Budějovic nezaložili a toto město nikdy německým nebylo, a dokládá toto tvrzení obšírným, 80 stránek zaujmajícím historickým přehledem národnostní historie českobudějovické. A líčení převážně českého ducha v Budějovicích počátkem 17. století zavdává Čapkovi podnět, aby se šíře obíral českým městěním Kašparem Doudlebským, jenž stál v čele města od r. 1600 až 1621, a »za velké zasluby o zvelebení Budějovic a udržení jejich věrnosti ke králi ve válce české r. 1620 povyšen Ferdinandem II. do stavu šlechtického s přídomekem »ze Sterneku«. Při tom se písář diplomů přihodil z neznalosti omylem: zkotmolil jméno Doudlebský na Doublebský a tak dosud potomci tohoto

staročeského patricia se píší Daublebsky! Doudlebští objevují se v Budějovicích nejdříve v druhé polovině 16. věku Jiřím Doudlebským, jenž r. 1563 se objevuje poprvé mezi cechmistry řemesla sladovnického. Tu bývá střídavě nazýván Jiřím Doudlebským nebo Jiřím Cihlářem, Zieglerem, a pod., následkem toho, že v Doudlebech měl cihelnu. Kdežto Sedláček (Heraldika II. 397) tvrdí o Jírovi, že se příženil k Ciglarům a odtud se zvával Cihlářem, Čapek na základě výpisu z gruntovních knih, počtu sladovnických, z místních kronik, podaných tu v autotypických reprodukcích, dokazuje tu Sedláčkův omyl, a že Cihlář odvozeno jest od povolání, které Jíra Doudlebský také vykonával. Důkaz ten se Čapkoví podařil, a že se Jírovi říkalo »Doudlebský cihlář« vidno z německého překladu »Ciglerz von Teyndle«, z čehož prý Sedláček udělal (Čapek neuvádí kde) rod Ciglerů z Doudleb. Onen zasloužil purkmistr Kašpar Doudlebský byl synem tohoto Jíry Cihláře z Doudleb; Kašparův syn David trvale se zapsal sepšáním budějovické kroniky č. II. a potomstvo jejich dlouho zaujímalo význačné postavení v rodném městě. Za dob napoleonských válek byl to František Doudlebský ze Sternecku († 1815), jenž svou rozvahou a diplomatickým jednáním jako primátor zachránil Budějovice od zkázy a spálení. Jeho syn Karel vstoupil do služeb schwarzenberských, a zasloužil se platně o uspořádání knížecích archivů; zemřel r. 1828 jako justičiar v Č. Krumlově. Čapek ve své i jinak zajímavé, pěkně vypravené a hojně ilustrované knize přinesl úsek genealogie rodiny, jež historie by zaslouhovala podrobnejšího zpracování. Pokud víme, sbírá materiálie k tomu pan JUDr. Alfred Doudlebský-Sterneck, prokurista Úvěrního ústavu a eskomptní banky v Praze.

Ms.

Dr. Alexandr Sommer-Batěk měl r. 1920 přednášky: *Nelituji me měnulosti, ale važme si ji!* a *Jsme všichni jedna rodina, jež obě vyšly tiskem jako známé letáčky autorovy, a pak vydal r. 1925 knihu svých pamětí za prvních 50 let svého života pod titulem Jak jsem paděsil let žil a pracoval 1874—1924* (str. 450, nákl. B. Kočí). Zmiňujeme se o těchto publikacích pro jejich zájem rodopisný. Jestliže prvá přednáška spěje za určením správného stanoviska dnešního člověka k minulosti i budoucnosti podle hesla: v minulosti jsou naše kořeny, ale vyrůstáme do budoucna, druhá knížečka jest již ryze rodopisná: »Postavy jako jest Libuše nebo Přemysl pouťají nás sice, ale konečně nikoli o mnoho více, než postavy Cesara a Napoleona. Všem těm postavám něco schází, co je činí skutečnými lidmi. Nestaráme se o to, že měli také své životní potřeby..., soudíme o nich obyčejně pouze jako o jakýchsi strojích na výrobu historie a nikoli jako o lidech z krve a masa. Jak jinak soudíme o svých předcích, jež jsme znali anebo o nichž jsme slyšeli. A přece jen tak můžeme poznati ducha a vnitřní život svého vlastního národa, když budeme studovat svůj vlastní rod. Vždyť tak, jako žil ten rod nás, tak žili většinou i ty druhé rody našeho národa, neboť všichni jsme spolu dosti úzce příbuzní. a dokonce jsem toho ménění, že k poznání vnitřního života našeho celého národa nevede jiná cesta než skrze ten všední každodenní život těch jednotlivců.« Dokládá také biologický význam studia rodopisného, že jest »výzkum našich rodokmenů i důležitosti přímo vědecké« a dovolává se prof. Růžičky, že studium dědičnosti u lidí není možné než statisticko-historickým výzkumem rodokmenů. Uvádí pak jako praktický příklad historii vlastního svého rodu od 16. století, dává pokyny a dokládá známým faktem o ztrátě předků ve vyšších generacích vývodů, že nezbytně všichni jsme poutání společnou krví, takže fakticky tvoríme vlastně jednu rodinu. — Ve své autobiografii pak přichází též na bádání o své rodině a líčí poutavě svoje výzkumné cesty. Celá kniha ta čte se vůbec velmi zajímavě, a rodopisec vytěží z ní nejedno poučení a leckdo nevšímavý ke genealogii spisy Baťkovými snadno může být získán, a to jak důvody rozumovými, tak i citovými, jak je autor uvádí.

Ms.

Ph. Dr. Adolf Lud. Krejčík, *Příspěvky k soupisu archivů velikých statků*. V Praze 1929. Nákladem Československé Akademie Zemědělské. Str. 166, cena Kč 50.

Úřední činnost autorova, povolaného jako ředitele čsl. státního archivu zemědělského k obzvláštní péči o archivy patrimoniální a hospodářské správy velikých statků, vedla k sepisání této knihy. Přináší — tu obšírnější, onde stručnější — zprávy o rozsahu, obsahu, uložení i uspořádání 59 takových archivů v Čechách, 26 na Moravě, 5 ve Slezsku, 16 na Slovensku a 2 na Podkarpatské Rusi. Třeba tyto přehledy archivní nejsou psány se zvláštním zřetelem na zájmy rodopisného studia, přece dobré také poslouží pracovníkům genealogickým, jimž takto se dostává upozornění na archiválie, o jejichž existenci by se jinak těžko dovidal. Pečlivé rejstříky: jmenný a věcný, velmi usnadňují přehled. Zvláště cenný jest rejstřík věcný, jenž názorně ukazuje látku ve vrchnostenanských archivech uschovanou. Dédikaci své knihy »Světlé památky starých vrchnostenanských ouředníků, jímž byl též můj zvěčnělý otec« autor zaslouženě vzpomenul památky oněch nesčetných, z největší části zapomenutých panských úředníků, jejichž porozumění, píli i svědomitosti děkujeme, že se nám zachovaly tak četné, dobré zařízené a uložené soukromé archivy, jež jsou nám dnes předním pramenem nejen pro historii místní, nýbrž i pro poznání poměrů společenských, správních i kulturních v minulosti našeho venkova.

Ms.

O registratuře zemského Židovstva v archivu Národního musea v Praze referuje obšírně Bohumil Kvapil v Časopisu Archivní školy, VI. 1928, str. 203-7. Upozorňujeme na tuto zprávu o fondu důležitému netolik pro dějiny Židů v zemích českých, nýbrž i pro židovskou genealogii. Referent upozorňuje na zachovaných 1.809 sňatečných povolení, cenných právě pro nedostatek židovských matrik v 18. století, i na další cenná oddělení, a praví: »Badatel pracující o židovské genealogii nalezne tu nejstarší zmínky o židovských rodinách žijících v království Českém mimo Prahu.«

Roman Procházka, Rodopisná encyklopédie československá. Familien-geschichtliche Enzyklopädie der Tschechoslowakei. Encyclopédie généalogique de la Tchécoslovaquie. V Praze 1930.

Pod tímto titulem za vedení čilého českého rodopisce Romana Procházky ohlašuje nám zemědělské knihkupectví A. Neubertovo od příštího roku vydávání velikého a jistě velmi nákladného díla, jakého však jsme dávno postrádali a jež můžeme jen vítat. Naše naučné slovníky jistě přinášely a přinášejí velmi mnoho, namnoze výborné zpracovaných hesel rodopisných a biografických, ale selhávají přirozeně tam, kde neběží o rodině buď šlechtické nebo aspoň s jednotlivci nějak vyniknoucími. Procházka v abecedním pořádku míní zaznamenávat údaje a přinášeti zprávy o rodech, rodinách i jednotlivcích bez rozdílu stavu a společenské příslušnosti, a to všech, jichž se dověděl a mohl dopídit. Za tím účelem rozeslal tisíce dotazníků a vyexcerpoval mnoho literatury s genealogickými údaji. Lze se tudíž nadítí právem, že Rodopisná encyklopédie československá bude platnou pomůckou všem našim rodopiscům tím, že jim usnadní přehled po nositelích téhož jména a ukáže stopy, po nichž se dospeje k dalším nálezům a výsledkům. Jak patrno z předložené nám ukázky, budou jednotlivé zprávy podávány formou co nejkratší, zhuštěně za použití hojných zkratek, ale tak volených, aby byly srozumitelný v některých jazyčích cizích, jmenovitě němečině a francouzštině, při čemž jsou poukazy buď k pramenům nebo literatuře, kde se najde obšírnější poučení další. Autor i nakladatel míní ve vydávání pokračovati co nejrychleji. Jednotlivé svazky velkého kvartového formátu podle rozsahu budou obsahovati buď jednu nebo více počátečních písmen, a budou prodejny za velmi dostupnou cenu průměrně asi 50 Kč, také jenom jednotlivé díly. Další zprávy o jednotlivcích nebo jednotlivých rodech a rodinách buďtež urychlě zaslány na adresu autora p. R. Procházky, odb. spis. v Praze IV., Loretánská 7. O vycházení této jedinečné encyklopédie přineseme budoucne další zprávy.

Ms.

Josef Pilnáček chystá obšírnou publikaci v jazyce polském o polských rodinách šlechtických, počtem asi 150, jež byly od 14. do 17. věku usedlé na Moravě.

Annuaire de la Noblesse de France, almanach francouzské šlechty, který vychází ve známém nakladatelství Ed. Champion v Paříži, přináší nyní také data a rodinné události z rodin ruských a jiných slovanských emigrantů, žijících nyní stále ve Francii, na příklad: Demidoff, Gagarin, Galitzin, Ghika, Iswolsky, Ledóchowski, Poniatowski, Potocki a Vukotić.

Procházka.

The **Mohammedan Dynasties**, chronologické a genealogické tabulky s dějepisnými úvody od Stanley Lane-Poole, vydané 1925 v orientalistickém nakladatelství Paul Geuthner v Paříži VI., (jehož spolumajitelem jest Phil. Dr. Jiri Ort z Prahy, pro zahraniční vývoj podobných publikací vědeckých velmi zasloužilý příslušník československý) v jazyce anglickém (361 stránek). Tato čistě vědecká publikace poskytuje poprvé stručný přehled celého potomstva proroka Mohameda a příbuzenských vztahů všech mohamedánských dynastií, jakož i podrobné rodokmeny rodů kalífských a veškerých islamských rodin, vládnoucích ve Španělích, v severní Africe, v Egyptě, Arabii, Syrii, Mezopotamii, Persii, Afghánistanu a v Indii, i všech větví Seldžuků a chánů mongolských. Jasná stylisace, odborný přehled transliterace, a pečlivě vypracovaný rejstřík jmen usnadňuje upotřebení tohoto krásného díla každému interesovanému badateli, byť i neovládal jazyk, ve kterém jest kniha psána, výhoda, která by měla být ideálním cílem veškerých publikací rodopisných.

Procházka.

Sběratel. Orgán všech sběratelů v Č. S. R. Pod tímto názvem počala Hermá Kuncová v České Lípě vydávat nový časopis, jehož I. číslo vyšlo 20. listopadu 1929. Další mají vycházeti mimo prázdniny každého 15. v měsíci, roční předplatné Kč 8.—, do ciziny Kč 12.50. List chce »sloužiti sběratelům a jejich zájmům, zprostředkovávati přímý styk sběratelů při koupi, výměně a prodeji a varovati je před škůdci«. Všímá si všeho, co jest předmětem dnešní záliby sběratelské, ať jsou to známky, mince, starožitnosti atd. Upozorňujeme na tuto novinku, protože může i rodopiscům být ná pomocna při shledávání rodinných památek, a pod.

Zprávy, dotazy, odpovědi.

Prof. Martinu Kolářovi zasazena a dne 21. července t. r. odhalena byla pamětní deska na jeho úmrtním domě v Táboře. Památník ten jest dílem akad. sochaře J. V. Duška a byl pořízen péčí komitétu za tím účelem zvláště utvořeného, za přispění obce, různých korporací i jednotlivců. Slavnost zahájil pěveckým číslem táborský »Hlahol«, načež o životě a působení oslavencově promluvil známý archaeolog, p. říd. učitel Švehla. Vřelými slovy ocenil působení Kolářova na školách táborských pan gymn. ředitel Turek. Po té starosta města p. Soumar přejal desku do ochrany města a vzdal čest oslavenci jako zachránci městského archivu v Táboře. Srdečným poděkováním syna oslavencova p. prot. dr. J. Koláře všem, kdož se o zřízení desky zasloužili a tak pamět otcovu uctili, pietní oslava tato ukončena.

Prof. Martin Kolář narodil se ve Švihově na Klatovsku dne 18. června 1836, kdež otec jeho Josef byl tkalcem. Vystudoval s výborným prospěchem gymnázium v Č. Budějovicích a Klatovech, oddal se studiu bohosloví. Nemohla však v semináři zabývat se od mládí zamílovanou historií, přestoupil na universitu, aby studoval jazykozjím a dějepis. Po skončení studií byl 1858 krátký čas vychovatelem u hraběte Latoura, pak suplentem na gymnasiu v Hradci Králové, až 1862 přišel na reálné gymnázium do Táboru, kdež s ústavem i městem spojil všechnu další činnost. R. 1893 odešel na vyžádaný odpočinek, ale zemřel již 1898.

Prvé historické práce Kolářovy pocházejí z r. 1860, kdy byl členem re-dakce Riegrova Slovníku Naučného. Zachránil pak v Táboře vzácné památky městského archivu, věnoval se jejich studiu a sbíral materiál k dějinám města. Ukázky chystaného velkého celku otiskoval pak v místních listech, ve výročních zprávách gymnasia i jinde. Všude byly jeho vědecky psané studie vítanými příspěvky.*). R. 1873 súčastnil se sjezdu slovanských archaeologů v Kijevě na Rusi, r. 1879 byl v Mnichově a udržoval styky s četnými učenci zahraničními. Byl členem heraldicko-genealogické společnosti »Adler« ve Vídni, heraldicko-genealogické akademie v Pise ve Vlaších, a mnoho jiných. Oblíbila si prof. Kolář jmenovitě rodopis jak ož i nauku o značích a pečetích, v kterýchžto oborech stal se u nás předním znalcem. Dlouhá řada výborných článků genealogických v Ottově Slovníku Naučném i jinde svědčí o jeho obrovských vědomostech a neobyčejné píli. Obé vynikne tím více, povážme-li, že byl též činný ve společenském životě táborském četnými přednáškami, působil jako ředitel v městském museu, jež pomáhal zakládati, pracoval i na obci, byv zvolen do obecního zastupitelstva. Příčteme-li k tomu ještě jeho vlastní zaměstnání — pilnou a svědomitou práci školskou — pak pochopíme, proč se mu nedostávalo času, aby mohl všecek obsáhlý svůj materiál o dějinách Táboru a české heraldice zpracovat tak, jak zamýšlel. Když pak odešel do výslužby, tělo od mládí strádání i prací vyčerpané, nemělo již dostačujících sil, slablo, až nadešel konec. Teprve šťastnější vrstevník Kolářův, prof. August Sedláček, kte-

*) R. 1924 vydán byl »Sborník historických prací prof. Martina Koláře o dějinách Táboru«.

rému osud doprál radostnějšího a klidnějšího mládí a tím i pevného zdraví, mohl z pozůstatosti druhovy vydati jeho »Českomoravskou heraldiku« (nákladem České Akademie 1902), jedinečné dílo, žel, od let již úplně rozebrané.

Prof. Kolář, jenž byl dvakráte ženat — prvou jeho chotí byla Marie Ledecká z Písku, druhou Štěpánka Polcová z Klokoč — nucen byl za mládí potýkat se s životem, byv záhy výhradně na sebe sama odkázán. Zakusil mnoho strádání, odříkání i zklamání, a to tím více, že měl povahu poctivou a přímou, srdece citlivé a dobrotové.

Jako žák Kolářův jen s láskou vzpomínám tohoto svého učitele. Byl několik let mým »třídním«. Svou upřímnou, dobrosrdečnou povahou získal si »Martin« lásky všech nás studentů, neboť byl jako pravý otec vážný, důstojný, někdy i přísný, ale jeho přísnost nikdy se nezvrhla v tyranství anebo mstivost. Každý nás poklesek zpravidla otcovsky pokáral a obyčejně pak v žert obrátil, aniž by z něho odvozoval nějakých následků pro provincilce.

Daleko by vedlo, kdybychom chtěli neb měli vypsat i ocenit veškerou bohatou vědeckou činnost prof. Martina Koláře. Nemůžeme než omezit se na tuto stručnou vzpomínku a ujistit, že česká věda rodopisná měla v Kolářovi, poměrně záhy zemřelém, přepilného i schopného pěstitele a uchová jeho jméno v trvalé, vděčné paměti.

Rich. Hrdlička.

Antonín B. Máka, farář v. v. a biskupský notář v Sopotech u Chotěboře, plný český rodopisec, zemřel dne 28. dubna 1929 v 63. roce věku. Narozen v Stružinci u Lomnice n. Pop. dne 25. února 1867, absolvoval 1878—86 vyšší gymnázium v Jičíně, vystudoval pak bohosloví v Hradci Králové, kdež 13. července 1890 na kněze vysvěcen. Jako kaplan působil nejprve v Zeleznici, pak od října 1895 v Polné, 1909 stal se farářem v Sopotech. Persekuce národa za války měla zhoubný vliv na jeho citlivé srdece a podlomila jeho zdraví. R. 1918 raněn mrtvicí byl nucen odejít na odpočinek, který trávil v Sopotech za stále se stupňujícího tělesného utrpení, až konečně letos na jaře chorobě podlehl.

Záhy jevil sklon k činnosti literární. Již jako bohoslovec přispíval drobnějšími článci do Bačkovského »Doplňků Riegrova Slovníku Naučného« (12. díl), kdež jeho statí nesou značku »Mk.«. Povolání kněžské vzbudilo v něm pak zvláštní zájem o důležitý rodopisný pramen: matrิกy. Od r. 1892 počínal se ošíbrati studiem matrik v Lomnici n. P., a vypisoval si všecky zprávy o svém rodě. Brzy práci svou rozšířil na všechny rody svého rodiště, obce Stružince. Pustil se do práce veliké, neboť Stružinec v dobách minulých byl přifařen také do Jičína a tak v letech 1897—1900 sestavil z 33 úředních matrik uložených dílem v Jičíně, dílem v Lomnici n. P. úplné matriky křestní, sňateční a úmrtní, s podrobnými rejstříky. Pilná práce ta vyšla tiskem r. 1902 pod názvem »Matrika obce Stružince a je to vzor genealogické práce, kterou — pokud výme — nemůže se u nás honositi žádné jiné místo. Bylo to jen tuze zaslužené vyznamenání, když rodiště Makovo jmenovalo jej za to 2. listopadu 1902 svým prvním čestným občanem. Dalším větším dílem genealogickým byla jeho »Matrika rodu Mákova a ve Stružinci a v úbec na Lomnicku n. P. i jinde 1652—1904«, již vydal vlastním nákladem v Polné 1905. Máka tu na základě rozptýlených matrik zrekonstruoval úplné matriky svého rodu od poloviny 17. do počátku našeho století, pak v dílu čtvrtém sestavil rodokmeny: snesl vždy pod jedno číslo zápisu osob tvořících jednu rodinu (otec, matka, děti), připojil životopisné zprávy a doplnil příslušnými odkazy. Vedle této bohaté snůšky dat pro historii starobylého selského rodu Mákova jsou v této knize ještě statí o matrikách vúbec, o důležitosti a prospěšnosti matrik rodových a rodinných, pak pojednání o kostelích na Lomnicku, o jejich historii, farářích a kaplanech — slovem, je tu plno zajímavostí pro rodopisce, jenž od tutu může čerpat mnoho popudu, jak podobné práce konati. Vedle těchto dvou předních dílů Mákových zasluguje zmínky také jeho ostatní práce vlastivědná, již přispíval jmenovitě do Ottova Slovníku Naučného; tam otiskl jeho článek o městu Polné vyšel r. 1903 rozšířen také samostatně. V knize Poimonově

(1898) uveřejnil Statistiku m. Polné, sepsal pak biografii polenského rodáka a mecenáše Karla Varhánka (1901), matriku rodu Bártova ve Stružinci (1902), matriku rodu Losenických v Polné (1902), zevrubnou historii pověstné vraždy Polenské do pamětní knihy tamního děkanství (1902), atd. Svou láskou k rodu a rodišti projevil pak r. 1900 také tím, že na paměť 180 letého trvání Mákova rodu na statku č. 46 ve Stružinci zasadil »Mákova Lípu« spojenou s penězitým nadáním pro příslušníky svého rodu a rodné obce. Nevelký byl kapitál, který této instituci mohl dát do vínu, ale doufal, že časem vzroste a umožní potomkům konati skutky dobrá a lásky. O této lípě a jejím nadání napsal a tiskem vydal knížečku, která svědčí jak o jeho zanícení rodopisném, tak o jeho ušlechtilé a vlastenecky cítící povaze. Lípu samu a její poslání zaslal národnímu patronu, sv. Václavu, jež vůle uctíval. R. 1926 dosáhla »Mákova Lípa« již přes 12 m výše a půldruhého metru objemu v kmeni — letošní kruté mrazy však peň její rozštípily — jako by to byla předzvěst brzkého skonu jejího zakladatele. A od května prý jest zahalena jako pavučinou, a chrádne, takže snad nepřečká dlouho smrti toho, jenž ji před 29 lety vsazoval...

Mák byl z těch tichých pracovníků, jejichž píli a dílu se nestavějí okázalé pomníky, byl z oněch idealistů, kteří nacházejí nejlepší odměnu u vědomí, že nepracují ani zbytečně ani bez úzitku pro budoucí. Poslední léta svého života byl obecním kronikářem — takovým, jakých jistě by si bylo přáti vice. A přece o jeho tištěných matrikách málo kdo ví, jen Ottův Slovník Naučný má o Mákově biografickou noticku, a pan Josef Janáček napsal o něm do německobrodského »Lidového Listu« (14. II. 1929) pěkný článek, když takřka umírající již byl jmenován biskupským notářem. Píše tam po pravdě: »Je potřeba odkrýtí z uprašeného zapomenutí vzpomínky na tohoto kněze — opravdu božího a vlastence probuzenecky-romantického. Kudy jej cesta životní vodila, všude slyšte vzpomínat jeho nadšených kázání plných ohně a zápalu lásky k nejskvělejším klenotům: Církvi a Vlasti! Život Mákův je charakterizován tižhou, neúmornou a do nejjazázší míry trpělivostí nadanou prací Nakonec požlacen a korunován utrpením a bolestí...«

Znal jsem zesnulého osobně velmi dobře, a s hlubokou úctou i bolestným srdcem skláním se nad chudíckým jeho rovem. Vzpomínám přede vším zásluh Mákových na poli rodopisném: on byl z prvních, kdož u nás snažili se probudit zájem o rodopis v kruzích občanských a zejména venkovských, selských. Jeho díla budou vždy výmluvným o tom svědectvím, a nemůžeme než opakovat, co o nich řekl Dr. Markus ve své knížce »Rodinná kronika« (str. 13): »Genealogické práce Mákovy jsou u nás ojedinělé a opravdu praktickým vzorem pro každého rodopisného badatele.«

A. P. Schlechta.

Hynkové z Vltavína. Před léty vypsal jsem na radnici v Bavorově tuto zajímavou nobilitaci: Jan František Hynek, ředitel panství v Bavorově, přibuzný (affinitate adjunctus) Tomáše Pešiny z Čechorodu, obdržel od tohoto jakožto hraběte palatinského erb: »... in scuto caerulaei coloris in 4 partes divisorio, in quarum superiori dextra et inferiori sinistra fluvius transiens per medium montium conspicitur; in sinistra vero superiori et dextra inferiori turris rotunda cum tecto quoque rotundo rubeo et cuspidi coloris nigri. In medio autem harum partium aliud parvum scutum rubeum et in illo anchora coloris albi. Scutum porro ipsum maius ab utroque latere rubri caerulaeique inieicti mixtum circumfluent Corymbi, superius vero una coloris argentei premit illud galea clausa, cuius galeae cono seu vertice corona communis emicat. Ex ipsa tandem corona prodeunt alae duae, una a dextris rubri, altera caerulae coloris et in medio illarum stella septicornis emicat...« Má mti predikát z Vltavína. Manželkou Janovou jmenuje Pešina Lucii Otilii Helenu, rozenou Loubskou,* děti jejich: Vilém Ant. Ignatius; František Klement. — Datum »majestátu« v Praze r. 1675, 13. ledna.

Fr. Teply.

*) Snad příbuzná (sestra, dcera?) knížecího eggenberského hejtmana na Chýnově, Ondřeje Jindřicha Loubského?

Vzácná památka rodu z Cimburka. Na rod bývalých pánů z Cimburka, znaku cimbuří, vztahuje se pochvalná báseň obsahující asi 2.000 veršů, kterou sestal známý veršovec Martin Tišnovský. Jeden exemplář této básně, pokud je známo, nachází se v rukopise muzejní knihovny Opavské a byl uveřejněn v programu bývalé c. k. vyšší reálky v Opavě r. 1881. Druhý exemplář této básně podařilo se nám najít v soukromé knihovně ve Vídni žijícího rodu z Zinnburgů.

Tento rukopis pocházející z konce 15. stol. vyniká krásným písmem, obsahuje četné malované iniciálky a soudě podle stránkování (str. 231—281), byl dříve součástí objemného rukopisu. Poznámka na poslední straně rukopisu praví, že r. 1515, byl jeho majetníkem kněz Jan Voják, farář Kelečský. Rukopus nese nadpis Epistola olim Martini de Tissnow Henrico Mataio de Tovačow missa. Byl tedy psán (opsán) již po smrti Martina Tišnovského a věnován Jindřichovi Matoušovi z Cimburka a na Tovačově.

J. Pilnáček.

Jednota potomků pobělohorských exulantů-pokutníků a přítel rodopisu ustavila se té měří současně s naší R. S. Č. v Praze a vytkla si za účel »pečovati o poznání zemitéch prvků starého práva českého, zejména propagovati ve smyslu revolučního programu národa československého z 1918 nápravu křivd potomkům oněch historických rodů a měst českých, které byly po bitvě na Bílé Hoře pokutovány odnětím statků a práv a které touto persekcí schudly, exilovaly nebo zanikly«, dále »pečovati o důstojné uctívání památky popravených českých pánů a obětí Bílé Hory v Praze i na Moravě a přestovati kult mučedníků a exulantů pobělohorských vůbec«. Konečně chce Jednota také »přestovati a propagovati poznání otázky pobělohorských exulantů-pokutníků« a »propagovati rodinné tradice a význam starožitných nebo vynikajících rodin domácích, pokud mohou posiliti národní uvědomění, hrdost a pospolitost všech složek národa československého, a usilovati o jejich uznání«. Nový tento spolek, jehož »poslání je kulturní a vlastimilné s vyloučením stranické politiky« bude vydávat také vlastní svůj časopis. Dne 17. května a 11. října 1929 na člen-ských schůzích Jednoty přednášel odb. spisovatel p. Ant. P. Šlechta »O praktickém badání v rodopisu«.

Jakubičkova genealogická sbírka. Z české rodopisné literatury, zvláště z citátu Aug. Sedláčka a Martina Koláře známá genealogická sbírka někdejšího okresního soudce J. Jakubičky byla dědictví nabídnuta RSC ku koupi. Výbor nemohl pro nedostatek finančních prostředků na koupi tu přistoupiti, postoupil však nabídku Českému zemskému archivu, jenž přesvědčiv se, že nabízená sbírka má skutečnou cenu, zvláště jako doplňující materiál ostatních v zemském archivu již uložených velikých sbírek, zakoupil ji a zařadil do oddělení genealogického. Tím pozůstalost Jabubíčkova, o níž se dotud nevědělo, kde jest, stává se badání přístupnou, a přineseme příště o jejím obsahu obširnější zprávu.

Prof. Dr. Julius Stoklasa, Vzpomínka stoletých narozenin batalte Fridricha Augusta Kekuleho ze Stradonic. Předneseno ve XXIV. sborovém zasedání a otištěno ve Věstníku Československé Akademie Zemědělské roč. V., č. 9., str. 841/2.

Ve stručném, ale výstižném ocenění významu 7. září 1829 narozeného Fridricha Augusta Kekuleho ze Stradonic († 13. července 1896), »velkého batatale v oboru chemie a spolutvořitele moderní organické chemie«, jenž v téhoto oborech a jmenovitě také v biochemii »vytvářil novou epochu«, zdůrazňuje prof. dr. Stoklasa český exulantský původ oslavenců a uvádí jeho slova r. 1892 o tom pronesená: »Navštívil jsem r. 1868 Prahu a při té příležitosti zajel jsem též do Stradonic, abych své rodině ukázal, odkud pocházel moji praotcové. Často se domnívala veřejnost, že jsem Francouz a také vyslovuje mé jméno po francouzsku, leč já vždy dodávám: Jsem Kekule ze Stradonic, původu českého, syn praotců — českých exulantů«. Pro české rodopisce nebude snad nemístně zmínit se, že z téhož rodu pochází vynikající německý genealog Dr. iur. Štěpán Kekule ze Stradonic, jehož četné práce z oboru theoretického rodopisu mají význam sirší, také pro rodopis československý.

Ms.

Rodový kmen. Laskavostí pana ústř. tajemníka L. Šafránka z Prahy obdrželi jsme sešitek o čtyřech listech (8 stranách) velikosti 15,5 cm zšíří a 25 cm na výšku, jakého se dostávalo před šedesáti, sedmdesáti lety snoubencům z děkanství ve Vodňanech na zapisování nejhodnějších rodinných dat. Předtisk je proveden pěknou litografií, svědčíc tak asi letum šedesátým minutlém století a nese na titulní I. stránce uprostřed nápis: »R o d o v ý k m e n«. 2. a 3. strana obsahuje vývody ze čtyř předků každého snoubence; na str. 2. jest uvedena nevěsta, její rodiče, dědové a babičky, na str. 3. opět ženich se svými čtyřmi předky. Strana 4. jest prázdná, 5. obsahuje jen nápis: Dít k y, pro jejíž zapisování jsou určeny strana 6. a 7. s rubrikami: 1. běžné číslo, 2. jména dítek, 3. místo a číslo domu, kde se narodily, 4. rok, měsíc a den: a) narození, b) křtu, 5. jméno: a) křtitelstvího kněze, b) kmotra neb kmotry, 6. kdy byly poprvé: a) u sv. zpovědi, b) u sv. přijímání, 7. biřmovány byly, kdy a kde, na jaké jméno, kteřím p. biskupem, 8. jméno kmotra neb kmotry při biřmování, 9. oddány byly: kdy a kde, s kým? 10. Jméno oddávavšího kněze, 11. rok a den: a) úmrtí, b) pohřbu, 12. poznámenání.

Je to zajímavý doklad péče někdejšího duchovního správce vodňanského, jenž ve správném pochopení, jak jest důležité, aby členové rodiny znali nejhodnější aspoň data o svém rodě, dával snoubencům do rukou výbornou pomůcku: knížečku s předtištěnými rubrikami, do nichž si pak jen vpisovali narození jednotlivých dětí a další životní jejich data — data snoubenců a jejich předků vpisoval patrně duchovní sám podle snubního protokolu. Snad se dovíme ještě jména onoho kněze, jenž tento »Rodový kmen« ve farnosti vodňanské zavedl — žel, po jeho odchodu nebo úmrtí nástupcové v tomto díle více nepokračovali, kupa připravených tiskopisů dlouho zastrčena odpočívala, az při jedné personální změně jako nepotřebná makulatura odstraněna — z těch zbytků pochází nás exemplář. Bylo by si přáti, aby něco podobného zavedeno bylo u všech matričních úřadů: podobná knížečka, vypravená případně i textově (manželství podle práva církevního i světského, hlavní body z práva rodinného, atd.) byla by jistě vítána většinou snoubenců, a náklad na opatření její snad by mohl být zahrnut v taxe oddavkové. Jistě by taková pomůcka členům rodiny prokázala později velmi platné služby a přispěla by nemálo k povzbuzení rodinného smyslu. Také naše občanské legitimace měly by obsahovati bližší údaje o předcích majitele aspoň do třetí generace, údaje o sňatku i dětech. Takové legitimace byly by jistě velmi účelné i praktické, a uspořily by v případě potřeby — a takové případy jsou velmi časté — mnoho úředního pátrání a dopisování.

Ms.

»Lobkowicz« anebo »z Lobkowicz«? Velkostatkář pan Ferdinand Zdeněk Lobkowicz, zažádal na základě usnesení rodiné porady ze dne 9. ledna 1919 prostřednictvím právního zástupce p. JUDr. Arnošta Barbořka dne 10. června 1920 u zemské správy politické v Praze, aby zemská správa politická uznala, že užívání a uvádění rodného jména ve tvaru »z Lobkowicz« není v odporu s ustanovením zákona č. 61/1918 a že nespadá v rozsah §u 6. zákona č. 243/1920, jakož i, že příslušníci rodu jsou tudíž oprávněni ve stycích s úřady i s širší veřejností užívat a psát své rodné jméno ve tvaru »z Lobkowicz« jakožto historicky doloženém a mluvnickým odůvodněním, kteroužto žádost odůvodňoval tím, že gramaticky i historicky jest předložka »z« v tomto případě podstatnou součástí rodnového jména, nikoliv »přídomkem nebo dodatkiem vyznačujícím šlechtictví« ve smyslu citovaného zákona. Zádost doložena dobrým zdáním Zemského archivu českého a posudkem věhlasného Augusta Sedláčka.

Zemská správa politická podání lobkovské dlouho nevyřizovala, a na urgence z ledna 1925 zamítlá je vynešením z 8. srpna 1925 s motivací, že předložka »z« označuje v tomto případě šlechtictví, což jest hledě ku §u 1. odst. 2. zákona z 10. prosince 1918, č. 61 sb. z. a n. nepřípustno«. Odvolání proti tomuto rozhodnutí podané ministerstvu vnitra bylo 21. října 1926 rovněž zamítnuto »z důvodů naříkaného rozhodnutí«. Na to podal JUDr. Barbořík jmé-

nem svého mandanta stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu, a tento za předsednictví senátního prezidenta Čapka ve veřejném ústním líčení, konaném dne 17. května 1929, stížnosti Ferdinanda Zdeňka Lobkowicze v Bílině vyhověl a zrušil nařískané rozhodnutí pro vady řízení.

V důsledku tohoto nálezu Nejvyššího správního soudu jest nyní ministerstvo vnitra poznou touto záležitostí se zabývati a o ní rozhodnouti.

Upomínky na Švédy v zemích československých. Pan fil. lic. Per Hebbe, amanuensis universitní knihovny v Upsale, bývalý stipendista čsl. vlády, pracuje na spise o švédských památkách v Československu, zejména z doby války třicetileté a zvláště pozornost věnuje původu rodových jmen Švéda, Švejda, Švenda, a pod. Na vyzvání čsl. vyslanectví ve Stockholmu prostřednictvím ministerstva školství a národní osvěty v Praze čj. 51.912/29-V. ze dne 4. června 1929, R. S. Č. jest ochotna podporovati vědecké snahy uvedeného pracovníka, jenž studium styků švédsko-československých si vyvolil za životní úkol, a proto žádá všecky nositele uvedených a podobných jmen rodových, jež mohou poukazovati na původ švédský, aby R. S. Č. podali zprávu, resp. zodpověděli tyto otázky:

1. Kdo byl nejstarší známý příslušník Vaší rodiny? Kdy a kde žil? Kde lze najít údaje o jeho původu?
2. Je Vám jinak něco známo, pokud jde o původ Vaší rodiny?
3. Udržuje se ve Vaší rodině tradice, že pochází od švédského důstojníka nebo vojáka, jenž po třicetileté válce se usadil v zemi?
4. Je Vám známo, zda jméno Švejda dříve se užívalo jako přezdívky a jaký význam byl mu přikládán?

Zádáme členy R. S. Č. a všecky čtenáře tohoto časopisu, aby svoje známé uvedených jmen rodových na akci p. Hebbe upozornili a vyzvali k zodpovězení daných otázek, případně sami se vyptali a odpovědi zaslali na adresu R. S. Č., jež pak další doručení zprostředkuje. Dosavadní akce prostřednictvím denního tisku měla jen nepatrný výsledek. Přejeme, aby došlo odpovědi co nejvíce, a leckterému Švédovi, Švějdovi, Švendovi, atd., aby tento dotaz byl popudem k zevrubnému studiu minulosti vlastního rodu. Pejšové, Bezděkové a jiné rody mohly by tu nalézti následovníků.

Rodopisné zprávy z rakouských archivů a knihoven. Pan Ph. Dr. Oskar sv. p. Mitis, býv. ředitel dvorního a státního archivu ve Vídni, projevil ochotu zodpověděti dotazy genealogického rázu pro členy RSC, pokud bez značnější ztráty času se dají zodpověděti na základě rodopisných materiálů nebo jinak nesnadno přístupných pomůcek ve vídeňských archivech a knihovnách. Tako-véto dotazy buděž od členů zasílány kanceláři RSC, jež jejich vyřízení zprostředkuje. Panu odb. předsedovi Dr. Mitisovi za vzácnou ochotu RSC. vzdává upřímný dík.

Pro práce genealogické, zvláště pak kreslení znaků, nabízí se pan Viktor Barvitius, úředník fy. Haase v Praze XIX., Vokovice 81.

Bezděka. Jakékoli v pravý o nositelích jména Bezděka, jmenovitě z jižních Čech, bez omezení místa a času, hledá a případně i honoruje Jindřich Bezděka, Příbram, Žižkova ulice 49-II. Týž hledá, kdo by s polehlivě obstarával detailní excerpti nečetných zpráv o nositelích jména Bezděka a z píseckých městských knih a matrik v letech 1640—1750?

Pátrání v nejstarších matrikách píbramských všech tří druhů z let 1640—1717 provede za odměnu Jindřich Bezděka, Příbram, Žižkova ul. 49-II.

Geisselreiter. Rod toho jména vydal r. 1918 svůj rodokmen jako soukromý tisk ve formátu 40:93 cm, zahrnující celkem 8 generací a sáhající nazpět až do poloviny 17. století. Rod ten byl usedlý ve Strakonicích a Vimperku, kdež patřil k předním rodinám, a na jiných místech jihozápadních Čech, až v novější době nastává hojnější roztroušení zeměpisné. Jméno rodu v pramenech bývá různě psáno (Kazarayter, Keyslreyter, Keisselreiter, Kaislreiter i Gaislreiter).

ter). Doplňující zprávy o nositelích toho jména, kdekoliv se vyskytujících, vyprošuje si pan Ph. Mr. Tomáš Geisselreiter, maj. medic. drogerie ve Svitavách, Morava.

Kamaret, Kamaryt. Jaký vztah k sobě mají rodiny Kamaret, Kamaryt a Kamareith? Odkud pochází toto jméno a jakého je původu? První mi známá zpráva pochází z roku 1393, kdy je založen rod »Kamaret z Žirovnice«. Od roku 1485, kdy byl prodán hrad, mizí tento rod. Kam se podél? V roce 1557 je král. soudce Václav Kamaryt povýšen do stavu šlechtického s predikátem »z Rovin«. R. 1621 pozbývá již Joh. Kamaryt z Rovin svého titulu následkem účastenství na povstání a je ze země vypovězen. Kde zemřel a co se stalo s potomky této rodiny?

V posloupnosti svého rodokmenu přišel jsem až k r. 1733, kdy Václav Kamareith, syn Filipa Kamareitha ze Zvěstova je oddaný v Táboře. Jeho rodiště a nejbl. jeho předků mi není možno vypátrati. Výlohy s odpovědí spojené hradím. V. Kamareith, Praha XVI., Arbesovo nám. č. 12.

Pro rozvoj studia rodopisného třeba seznati uložení a přístupnost také méně známých pramenů, i osoby (ať fyzické nebo právnické), jež o rodopis se zajímají a jím se zabývají. R. S. Č. prosí proto všecky, jichž se týče, aby na adresu společnosti (Praha XII., Slezská 7) zaslali urychlěně: své jméno, povolání, bydliště, rodopisný obor svého zájmu (na př. dějiny vlastního rodu; nebo: rodopis šlechty usedlé v kraji x-ském, rody selské v N., atd), dále zprávy o svých vlastních sbírkách (na př. výpisy zpráv o rodech městských v X., náhrobní nápisy v okrese N., rukopis paměti primátora X. v Y., atd.) jakož i o podmírkách, za nichž jsou takové často jinak úplně neznámé a přece důležité prameny přístupny pro badání osob třetích. Konečně žádá se také za sdělení adres osob, jež jsou ochotny zodpověděti rodopisné dotazy badatelů s udáním bližších podmínek.

K dotazům na Rodopisnou Společnost Československou budiž vždy připojeno 5 Kč ve známkách na úhradu poštovného a výloh kancelářských. Pokud vyhovění by vyžadovalo zvláštních nákladů, bude tazatel — pokud předem neprojevil, že je ponese ze svého — předem uvědoměn a o souhlas požádán.

V časopisu R. S. Č. otiskují se dotazy do 5 řádků tiskových za 10 Kč, každý další řádek 3 Kč. Členové společnosti mají ročně nárok na bezplatné otíštění jednoho dotazu do 5 řádků, a co tuto výměru přesahuje, za s a z b u p o l o v i č n í.

Rodopisná Společnost Československá v Praze

ustavila se za četné účasti zájemců na ustavující valné schůzi, konané ne 13. března 1929 v Obecním domě. Schůzí zahájil a řídil předseda přípravného výboru pan senátor Em. Hrubý, jenž přivítal přítomné a v proslovu svém nastínil důvody, jež byly popudem k založení společnosti rodopisné také u nás. Pak následovala přednáška vrch. archiváře Dra Ant. Markusy »O rodopisu, jeho úkolech a cílech«, načež vrchní odborový rada Dr. Krejčík nastínil průběh prací přípravných. Po té schváleny stanovy a vykonány volby funkcionářů. Pozdravné projevy učinili pp. odb. rada Dr. Malý za Kroužek Exlibristů, a univ. prof. Dr. Quido Vetter za Masarykovu Akademii Práce; písemné projevy zaslali p. Dr. Hostaš z Klatov, Jednota potomků pobělohorských exulantů-pokutníků v Praze a Zentralstelle für sudetendeutsche Familienforschung v Ústí n. L. Na konec schůze rozvinula se čilá debata, již se súčastnili pp. Dr. Sommer-Batěk, vrchní odb. rada Dr. Odon Pára, redaktor Matásek a j.

Na ustavující valné schůzi zvoleni byli tito funkcionáři, pp: předseda senátor Em. Hrubý, starosta N. J. S. a předseda Klubu čsl. turistů; místopředseda Dr. Ad. L. Krejčík a Zdenko Kolowrat; jednatel m Dr. Ant. Markus; pokladník m Dr. Ed. Šebesta. Členy výboru: Dr. B. Jenšovský, František Thun-Hohenstein, Dr. Vlad. Klecanda, Inž. F. Kojecký, Roman Procházka, Richard Hrdlička, Dr. R. Maršan. Náhradníky: JUC. J. Škréta, Dr. Rud. Svozil, J. Pilnáček, MUDr. Ignác Horníček, V. Kamareith, Václav Hadáč.

Revisor učtů: Dr. Gustav Heidler, Dr. Frant. Roubík.

Soudce: Dr. Maršan, Dr. Svozil, řed. Bukovský.

Počet členů do valné schuze se přihlášivých byl 72, z toho 7 zakladajících, a stouplo do konce roku 1929 na 21 zakladajících a 131 řádných členů. Za členy se přihlásily vedle korporaci osoby z nejrůznějších stavů a tříd společenských, doklad, že zájem pro rodopis a pochopení jeho významu proniká do všech vrstev obyvatelstva. Otištění seznamu členů pro nedostatek místa musilo být odsunuto do ročníku příštího.

Přehled o činnosti R. S. Č. za rok 1929 podán bude na 1. výročním valném shromáždění v Praze dne 10. února jednatelem, jehož zpráva otiskena bude v 1. čísle ročníku II. (vyjde v březnu 1930).

ZPRÁVY

RODOPISNÉ SPOLEČNOSTI ČESKOSLOVENSKÉ V PRAZE

DUBEN 1929

ČÍSLO 1

Ustavující valná schůze Rodopisné společnosti československé konala se v Praze dne 13. března 1929 za četné účasti. Schůzi zahájil a řídil předseda přípravného výboru pan senátor Em. Hrubý, jenž přivítal přítomné a v proslovu svém nastínil důvody, jež byly popudem k založení společnosti rodopisné také u nás. Pak následovala přednáška vrch. archiváře Dra Ant. Markusa »O rodopisu, jeho úkolech a cílech«, načež vrchní odborový rada Dr. Krejčík nastínil průběh prací přípravných. Po té schváleny stanovy a vykonány volby funkcionářů. Pozdravné projevy učinili pp. odb. rada Dr. Malý za Kroužek Exlibristů, a univ. prof. Dr. Quido Vetter za Masarykovou Akademii Práce; písemné projevy zaslali p. Dr. Hostaš z Klatov, Jednota potomků pobělohorských exulantů-pokutníků v Praze a Zentralstelle für sudetendeutsche Familienforschung v Ústí n. L. Na konec schůze rozvinula se čilá debata, již se súčastnili pp. Dr. Sommer-Batěk, vrchní odb. rada Dr. Odon Pára, redaktor Matásek a j. Podrobná zpráva o ustavující valné schůzi bude otiskána v 1. čísle časopisu společnosti, kdež uveřejněna bude i přednáška Dra Markusa.

Na ustavující valné schůzi zvoleni byli tito funkcionáři, pp: *předsedou* senátor Em. Hrubý, starosta N. J. S. a *předseda* Klubu čsl. turistů; *místopředsedy* Dr. Ad. L. Krejčík a Zdenko Kolowrat; *jednatelem* Dr. Ant. Markus; *pokladníkem* Dr. Ed. Šebesta. Členy výboru: Dr. B. Jenšovský, František Thun-Hohenstein, Dr. Vlad. Klecanda, Inž. F. Kojecký, Roman Procházka, Richard Hrdlička, Dr. R. Maršan. *Náhradníky:* JUC. J. Skréta, Dr. Rud. Svozil, J. Pilnáček, MUDr. Ignác Horniček, V. Kamareith, Václav Hadač.

Revisor y účtů: Dr. Gustav Heidler, Dr. Frant. Roubík.

Smírčí soud: Dr. Maršan, Dr. Svozil, řed. Bukovský.

Počet členů do valné schůze se přihlásivších byl 72, z toho 7 zakládajících, a stouplo za první měsíc trvání společnosti (do 15. dubna) na 104, v tom 14 zakládajících. Za členy se přihlásily osoby z nejrůznějších stavů a tříd společenských, doklad, že zájem pro rodopis a pochopení jeho významu proniká do všech vrstev obyvatelstva.

Výbor konal doposud dvě schůze, a to 20. března a 11. dubna, na nichž stanoven program činnosti pro dobu zbývající do letních prázdnin. Pro pokročilý poměrně roční čas stanoveno využití tohoto období k dalšímu získávání členstva, vykonání příprav pro vydávání vlastního časopisu a sorganisování vnitřní agendy, aby na podzim mohla být rozvinuta činnost spolková v plném rozsahu.

Schůze výboru konají se pravidelně mimo červenec a srpen každé prvé středy v měsíci, jež připadá na všední den, o 15. hod. v ředitelně čsl. státního archivu zemědělského (XII., Slezská 7). Zvláštní pozvánky budou rozesílány jen ke schůzím mimorádným.

Pořádání přednášek a instruktivních kursů o rodopisu. Přihlášky o ně buďtež již nyní zasílány společnosti s udáním místa a času, kdy a kde (od října počínaje) přednáška by měla být konána. Pracovníci, kteří by byli ochotni přednášeti, račtež se Společnosti přihlásiti.

Informační služba ve spolkové kanceláři vstoupí pravidelně v život, jakmile to pro poměry technické a finanční bude možné. Zatím informace a rady udílí od případu k případu místopředseda Dr. Adolf Krejčík, případně i ostatní funkcionáři. K písemným dotazům budiž připojena známka na odpověď.

Publikace Rodopisné společnosti československé. Mimo vlastní časopis méní Společnost vydávati nebo súčastnití se vydávání hodnotných genealogických děl a příruček, rodopisních materialií a dějin jednotlivých rodů všech vrstev a stavů, pokud mají širší význam nebo jsou cenné pro poznání rodopisné. Společnost účinnou radou bude též napomáhati k uveřejňování jednotlivých rodopisů a sbíratí materiál pro zamýšlený Československý slovník životopisný.

Časopis Rodopisné společnosti. Prvé číslo má vyjít v září t. r. a členové R. S. Č. budou jej dostávati zdarma. Časopis bude přinášeti statí a články z teorie i prakse rodopisné, z historie genealogie i věd zpřízněných, metodicky uváděti do studia a zužitkování

rodopisných pramenů, uveřejňovati seznamy badatelů rodopisných, méně známých sbírek genealogických, přehledy rodopisného materiálu v jednotlivých archivech, zprávy o literatuře rodopisné, příležitostné nálezy, dotazy a odpovědi. Páni autoři račte již nyní zasílat svoje příspěvky, pro 1. číslo nejpozději do 30. června t. r. na adresu Dr. Ant. Markus, Třeboň. Příspěvky otištěné budou honorovány. Společnost prosí též o zaslání redakčních výtisků historicko-rodopisných děl a časopisů k recensím.

Nejširšímu kruhu badatelů a přátel rodopisu vítána bude zejména rubrika »příležitostních nálezů«, t. j. nahodilých objevů zpráv na místech, kde by jich podle povahy věci nikdo nehledal. Neméně vítáno bude oddělení dotazů a odpovědí na ně, jež poslouží zvláště při překonávání t. zv. »mrtvého bodu«. Dotazy mohou již nyní být zasílány a budou uveřejňovány hned od 1. čísla časopisu. Otištění dotazu do 5 řádků bude státi 10 Kč, za každý další řádek o 3 Kč více. Každý člen společnosti má ročně nárok na otištění jednoho dotazu do 5 řádků z d a r m a, a co tuto výměru přesahuje, z a s a z b u p o l o v i č n í.

V hodná inserce bude přijímána a účtována co nejlevněji. Přímé přihlášky s vyloučením zprostředkovatelů na výbor společnosti.

Rodopisná badání za úplatu. Společnost bude sprostředkovávat zájemcům hledání rodopisných zpráv v archivech a knihovnách způsobilými osobami, jež na sebe vezmou rodopisná badání v určitém směru proti náhradě hotových výloh a za honorář smluvný buď paušálně nebo sazebně podle ztráveného času. Pracovníci, kteří by byli ochotni takovouto prací se zabývat, přihlašte se u Společnosti s náležitým doložením své způsobilosti a spolehlivosti.

Rodopisné formuláře. Společnost zabývá se studiem nevhodnějších formulářů, jež předtištěny na dobrém papíru, resp. kartonu poslouží při badání rodopisném lepší přehledností shledaného materiálu a umožní žalození praktických rodopisných kartoték. Přijaté návrhy budou pak vydány buď nákladem společnosti nebo prostřednictvím některého nakladatelství.

Výbor Společnosti prosí, aby členstvo využívalo co nejhojněji výhod, jež Společnost mu skytá, a umožňovalo jí plnění předsevzatých úkolů šířením poznání o pravé podstatě rodopisu a jeho důležitosti pro každého jednotlivce, a co nejúčinnějším získáváním členů dalších. Získá-li Společnost sto členů zakládajících (jejichž pří-

spěvky zůstanou nevýdejným jméním, z nich se smějí bráti toliko úroky), a aspoň 500 členů řádných, bude Společnost se svými podniky finančně zabezpečena a bude možné rozvinouti činnost co nejvíce. Račte proto použíti připojených přihlášek za členy a složenek k zapravení příspěvků členských, jež činí u členů zakládajících jednou pro vždy Kč 1.000 (mohou býti splaceny i v pěti ročních lhůtách po 200 Kč) a pro členy řádné podle zmocnění ustavující valné schůze na rok 1929 Kč 50.—, v čemž zahrnuto i zápisné jednou pro vždy per Kč 10. Snahou výboru bude, aby příspěvky členů řádných v letech příštích byly podle možnosti sníženy a výhody členství R. S. Č. byly co největší.

Adresa Společnosti: Praha XII., Slezská 7.

**PŘEDSEDNICTVO RODOPISNÉ SPOLEČNOSTI
ČESKOSLOVENSKÉ:**

SENÁTOR EM. HRUBÝ,
předseda

Dr. AD. L. KREJČÍK,
místopředseda

ZDENKO KOLOWRAT,
místopředseda

Dr. ANT. MARKUS,
jednatel

Dr. ED. ŠEBESTA,
pokladník

S T A N O V Y

RODOPISNÉ

SPOLEČNOSTI

ČESKOSLOVENSKÉ

V PRAZE

Potvrzeny vynesením Ministerstva
vnitra republiky československé
z 29. ledna 1929 č. 1895/1929-6

NÁKLADEM RODOPISNÉ SPOLEČNOSTI ČESKOSLO-
VENSKÉ V PRAZE — TISKL „DRUŽSTVOTISK“, TŘEBOŇ

STANOVY

RODOPISNÉ SPOLEČNOSTI ČESKOSLOVENSKÉ V PRAZE

(Potvrzeny vnesením Ministerstva vnitra republiky československé ze dne 29. ledna 1929, č. 1895/1929-6.)

§ 1.

Název společnosti jest: *Rodopisná společnost československá*, a působnost její vztahuje se na celý obvod Československé republiky. Sídlo společnosti je Praha.

§ 2.

Účelem společnosti jest sdružiti československé badatele i přáteli genealogie a jejich věd pomocných k soustavnému studiu a šíření znalosti vědeckého rodopisu po všech jeho stránkách i vztazích k jiným oborům vědním.

§ 3.

Vytčeného účelu vynasnaží se společnost dosáhnouti:

1. šířením a prohlubováním theoretické i praktické znalosti studia rodopisného i disciplín zpřízněných (pomocných):
 - a) pořádáním přednášek, kursů, výstav a exkursí pro členstvo i širší veřejnost;
 - b) vydáváním zpráv a publikací periodických i neperiodických;
 - c) účinnou podporou svých členů i vědeckých badatelů ve studiu rodopisném vůbec;
2. sepisováním, sbíráním a zabezpečováním rodopisného materiálu;
3. založením, řízením a zabezpečením *Československého Ustavu Rodopisného* s odbornou knihovnou a archivem materiálu rodopisného. (Než ústav rodopisný bude založen, funkce jeho převzme kancelář Společnosti).

4. Podáváním dobrých zdání, pamětních spisů, peticí a pod. všem příslušným korporacím veřejným v záležitostech spadajících do vytčeného oboru působnosti, zvláště jsou-li povahy zcela nebo převážně veřejnoprávní;
5. spoluprací a výměnou publikací s podobnými vědeckými organizacemi domácími i zahraničními.

§ 4.

Společnosti přísluší právo zakládati:

- a) místní odbočky ve všech místech Československé republiky, kde se přihlásí aspoň pět badatelů a přátel rodopisných. Tyto odbočky budou odštěpné spolky podle § 10 spolkového zákona;
- b) zvláštní odbory (sekce) pro jednotlivé speciální obory vědní (na př. sekce archivní, knihovní, heraldická, tisková atd.) Odbory jsou vnitřní orgány spolkové správy.

Takovéto odbočky a odbory zřizují se pouze usnesením ústředního výboru, jenž pomér odboček a odborů ke společnosti upraví zvláštními řády, nebo u odboček také stanovami odboček.

§ 5.

Společnost se tvoří a obnovuje přistupováním členů, kteří jsou:

1. **čestní.** Na návrh ústředního výboru nebo aspoň desíti členů může valné shromáždění většinou nejméně dvoutřetinovou jmenovati osoby zvláště zasloužilé o vědu rodopisnou nebo o zdar Společnosti členy čestnými.

- Čestní členové obdrží o svém jmenování zvláštní diplom, nabývají všech práv členských a nejsou zavázáni k zaprovádění členských příspěvků;
2. **zakládající,** jimiž mohou se státi osoby fyzické i právní, jež do pokladny Společnosti složí jednou pro vždy aspoň jeden tisíc korun československých (1000 Kč) a to najednou nebo v pěti ročních lhůtách po 200 Kč.

Příspěvky členů zakládajících tvoří základní jmění Společnosti, a výbor smí disponovat pouze úroky z něho;

3. **řádní.** Členy řádnými mohou být tuzemské korporace vědecké nebo bezúhonné českoslovenští státní příslušníci, kteří se zabývají studiem rodopisu a věd zpřízněných na podkladu vědeckém nebo jeví o ně zájem.

Tito členové, jejichž přijímání přísluší ústřednímu výboru, jsou povinni platiti příspěvky členské ve výši stanovené každročně výročním valným shromážděním;

4. **dopisující.** Osoby vynikající v oboru vědy rodopisné, jež svojí odbornou činností napomáhají k dosažení cílů společnosti vytčených a zaváží se na požádání činnost společnosti podporovatí

pracemi literárními, přednáškami, dobrými zdáními a pod., mohou ústředním výborem být přijaty za členy dopisující.

§ 6.

Zakládajícím aneb řádným členem společnosti se stává, kdo se písemně nebo ústně přihlásí u ústředního výboru a tímto byl přijat. Ústřednímu výboru jest volno bez udání důvodů učiněnou přihlášku zamítnouti.

Členství pomíjí vystoupením, škrtnutím ze seznamu členů (vyloučením) nebo úmrtím.

Vystoupení dlužno ohlásiť ústřednímu výboru doporučeným dopisem nejméně tři měsíce před koncem spolkového roku.

Členové, kteří by dokázaně dopustili se činů nečestných a nízkých, nebo pracovali proti cílům Společnosti; členové řádní, kteří by po opětovném upomínání odpírali placení členských příspěvků, členové dopisující, kteří by na dvojí vyzvání nevyhověli do roka převzatému závazku, budou na návrh ústřed. výboru usnesením prosté většiny valného shromáždění ze seznamu členů škrtnuti.

Dnem vystoupení nebo výmazu pominou pro dotyčné osoby jejich členská práva, nikoli však povinnost, zapraviti až do tohoto dne všecky případně ještě dluhované členské příspěvky.

Všichni členové společnosti mohou se účastnit všech členských i valných shromáždění společnosti s právem hlasovati, voliti a volenu býti, podávati návrhy neb stížnosti, používat knihovny a archivu společnosti podle příslušných pravidel, jakož i všelikých výhod, jež členům společnosti případně budou poskytovány (publikace spolkové neb jiné bud' zdarma nebo za cenu sníženou, volný přístup na přednášky a kurzy společnosti pořádané atd.)

Povinností všech členů jest dbáti na veškerá usnesení valného shromáždění nebo výborů a přesně je dodržovati i plniti, přičinovati se všemožně o zdar společnosti a dosažení jejích cílů, jakož i platiti řádně a dochvilně povinné příspěvky.

V právech i povinnostech jsou si všichni členové rovní, nositeli jméni spolkového jsou však jedině členové zakládající a řádní.

§ 7.

Potreby společnosti vyplývající z její činnosti hradí se:

1. členskými příspěvkky členů zakládajících a řádných,
2. subvencemi nebo dary veřejných korporací nebo soukromníků,
3. výtežkem z publikací a podniků společnosti.

Příspěvky členů zakládajících tvoří základní jmění společnosti, z něhož na běžná vydání smí se používat toliko úroků.

§ 8.

Orgány společnosti jsou:

1. Ústřední výbor.
2. Odborové výbory (sekce).
3. Valné shromáždění.

§ 9.

Ústřední výbor skládá se z 12 členů a 6 náhradníků volených valným shromážděním. Nejméně dvě třetiny volených členů a náhradníků musejí být členové řádní.

Členové ústředního výboru voleni jsou na tři roky, každého roku však třetina jich vystupuje. V prvním tříletí rozhoduje se losem, kdo má prvým a druhým rokem vystoupiti. Vystoupivší členové ústředního výboru mohou do něho opět zvolení být.

Schůze ústředního výboru konají se v Praze, a jenom výmínečně v městě jiném, jestliže se ústřední výbor v předešlé své schůzi o tom dohodnul.

Ústřední výbor jest schopný usnášení za přítomnosti aspoň 7 členů, byli-li všichni členové aspoň 3 dny předem řádně vyrozuměni, kdy, kde a s jakým pořadem se schůze koná.

Ústřední výbor schází se zpravidla jednou měsíčně, jinak podle potřeby nebo žádají-li za to aspoň 3 členové ústředního výboru.

Ústřednímu výboru předsedá, jeho schůze svolává a řídí předseda společnosti, nebo některý z obou místopředsedů. Z ostatních devíti volených členů ústředního výboru vyvolí si tento sám hlasovacími lístky nebo aklamací jednatele, pokladníka a případně další funkcionáře.

Předseda, oba místopředsedové, jednatel a pokladník tvoří předsednictvo, na něž může ústřední výbor přenést část své pravomoci, jmenovitě ve věcech naléhavých a neodkladných. Předseda neb v jeho zaneprázdnění předsednictvem ustanovený místopředseda zastupují spolek na venek.

§ 10.

Speciální odbory (sekce), utvořené z členů určitého vědního odboru, ustaví svoje odborné výbory 5—8členné se 2—4 náhradníky, a to na valných schůzích odborů, jež se konávají hned po výročním valném shromáždění, jinak podle potřeby nebo na žádost aspoň jedné desítiny z celkového počtu členů sekce.

Sekční výbor zvolí si ze svého středu předsedu, místopředsedu a jednatele, event. jiné funkcionáře podle potřeby.

Odborné výbory rozhodují o všech odborných záležitostech a otázkách svého odboru, pokud nejsou jako otázky rázu finančního,

vyhraženy rozhodnutí výboru ústředního, jemuž však mohou předkládati svoje návrhy.

§ 11.

Ústřední výbor spravuje spolkové jmění, povoluje vydání a poukazuje platy, navrhuje valnému shromáždění jmenování členů čestných, přijímá členy zakládající, rádné a dopisující, stará se o získání prostředků, potřebných k uskutečňování cílů společnosti, rozhoduje o návrzích odborů a přijatým napomáhá k jejich provedení, připravuje materiál pro valná shromáždění a rozhoduje o všech otázkách, ve kterých se společnost obrací na veřejnost. Eventuelní rozpory vzniklé mezi jednotlivými odbory, jejich výbory anebo činovníky řeší rovněž ústřední výbor, v němž proto každý odbor budiž aspoň jedním členem nebo náhradníkem zastoupen.

§ 12.

Mají-li listiny společnosti vydané míti moc zavazující, jest potřebí, aby byly podepsány předsedou nebo některým místopředsedou a ještě jedním členem ústředního výboru, zpravidla jednatelem, jenž přechovává a přitiskne spolkovou pečeť (razítka).

Pro listiny a písemnosti, jež neobsahují závazku, postačí podpis nebo razítko předsedy a podpis jednatele (event. tajemníka).

§ 13.

Valné shromáždění společnosti konáno budiž nejméně jednou do roka, a to v prvních třech měsících spolkového roku. Na valné shromáždění buděž pozváni všichni členové společnosti jednoduchým dopisem aspoň osm dnů předem s udáním času, místa a pořadu jednání.

Valné shromáždění může se platně usnášeti, dostaví-li se v ustanovený čas aspoň pětina členů. Nesejde-li se tento počet, koná se nové platné valné shromáždění o půl hodiny později než původně stanoveno, které jest pak schopno se usnášeti bez ohledu na počet přítomných členů.

Valnému shromáždění jest vyhraženo:

- a) schvalovati zprávy funkcionářů za uplynulý rok spolkový, jmenovitě zkoušeti a schvalovati účty o správě jmění spolkového.
- b) voliti předsednictvo a sedm členů i šest náhradníků ústředního výboru, tři členy smírčího soudu a dva revisory účtů,
- c) rozhodovati o návrzích a stížnostech členů, byly-li podány písemně předsednictvu aspoň tři dny před valným shromážděním,

- d) jmenovati k návrhu ústředního výboru členy čestné,
- e) usnášeti se o změně stanov,
- f) usnášeti se o rozejítí společnosti.

Jmenování členů čestných, usnášení o změně stanov aneb o rozejítí společnosti vyžadují dvoutřetinové většiny přítomných, jiná usnesení jsou přijata souhlasem prosté většiny.

Volby funkcionářů dějí se lístky a tajně, jenom na návrh jednohlasně přijatý lze volební provést také aklamací.

Valné shromáždění nemůže se platně usnášeti o záležitostech, jež nebyly na pořadu uveřejněném při svolávání valného shromáždění.

Mimořádné valné shromáždění svolává ústřední výbor podle potřeby nebo na žádost alespoň jedné pětiny členů.

§ 14.

O sporech vzešlých z poměru spolkového rozhoduje smírčí soud, složený ze tří členů, volených každoročním řádným valným shromážděním ze středu společnosti.

Tento smírčí soud má se řídit ustanoveními civilního řádu soudního o řízení před soudy rozhodčími.

§ 15.

Spolkovým rokem jest rok kalendářní.

§ 16.

Jednací řecí společnosti jest jazyk státní (československý) ve všem jednání ústním i písemném, ve všelikých veřejných vyhláškách i ve styku s úřady a členy — podle potřeby možno však užítí kteréhokoliv jazyka, jm. pokud jde o styky zahraniční.

§ 17.

Společnost může se rozejít pouze usnesením valného shromáždění, jehož se účastní aspoň polovina všech členů, a dosáhne-li návrh na rozchod Společnosti aspoň dvoutřetinové většiny přítomných.

Případné jmění společnosti připadne Čsl. ústavu rodopisnému, a nebylo-li by ho, odevzdá se do úschovy České Akademii pro vědy a umění s určením, aby ho svým časem užito bylo k vybudování rodopisného ústavu nebo k obnovení rozešedší se společnosti.

Nemohla-li, nebo nechtála-li by Česká Akademie úkolu toho na sebe vzít, budiž o to požádána jiná korporace podobná.